ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

BARTIN İLİ KIYI BÖLGESİNİN TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİNİN SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Şerife SERTKAYA

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

104595

ANKARA

2001

104595

Her hakkı saklıdır

Prof. Dr. Mükerrem ARSLAN danışmanlığında, Şerife SERTKAYA tarafından hazırlanan bu çalışma 14/09/2001 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mükerrem ARSLAN

Prof. Dr.Halim PERÇİN

Prof. Dr. Sümer GÜLEZ

Prof. Dr. Hayran ÇELEM

Doç. Dr. Zuhal ÖZCAN

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Esma KILIÇ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Doktora Tezi

BARTIN İLİ KIYI BÖLGESİNİN TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİNİN SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Şerife SERTKAYA

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mükerrem ARSLAN

Doğal ve tarihi çevre değerleri ile sosyo-kültürel özelliklere sahip alanlar, turizm ve rekreasyon hareketlerine olanak sağlayan ortamları oluşturmaktadır. Turizm ve rekreasyon etkinlikleri, bu tür ortamların çekiciliklerine bağlı olarak gelişerek doğal ve kültürel çevreyi kullanmaktadır. Dünyadaki turizm olayları incelendiğinde, bu tür aktivitelerin çoğunlukla yaz aylarında ve kıyı alanlarında gerçekleştiği görülmektedir. Ancak, gelişen yerleşim ve tesisler, kaynakları daha fazla kullanma eğiliminde olduklarından doğal, tarihi ve kültürel değerler üzerinde baskı yaratmakta ve bozulma süreci başlamaktadır.

Batı Karadeniz'de yer alan Bartın İli Kıyı Bölgesi, özellikle yaz aylarında turistik ve rekreasyonel açıdan yoğunluk kazanmasına karşın, kıyı bölgesinin doğal ve kültürel kaynakları üzerinde henüz ciddi sorunlar oluşmamıştır. Bu tez çalışması ile, ülkemizde turistik ve rekreasyonel etkinliklerin yoğunlaştığı bölgelerde görülen kaynak kullanımına ilişkin sorunların, Bartın İli Kıyı Bölgesi'nde de ortaya çıkmaması için, turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında, Bartın İli Kıyı Bölgesi'nin doğal ve kültürel özellikleri analiz edilerek, bölgedeki turizm ve rekreasyon potansiyelini ortaya koyacak bir yöntem geliştirilmiş ve çalışma alanına uygulanmıştır. Belirlenen potansiyel doğrultusunda, gerek alanın doğal ve kültürel özelliklerinin korunduğu ve kullanıldığı, gerekse bölge ve ülke turizmine katkıda bulunacak önerilerde bulunulmuştur.

2001, 371 sayfa

Anahtar kelimeler: turizm, rekreasyon, turizm ve çevre, turizm potansiyeli, rekreasyon potansiyeli, Bartın,

ABSTRACT

Ph. D. Thesis

A STUDY ON THE DETERMINATION OF TOURISM AND RECREATION POTENTIAL OF THE BARTIN COASTAL ZONE

Şerife SERTKAYA

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Mükerrem ARSLAN

Destinations that have natural and historical environmental values and socio-cultural features provides convenient environment for tourism and recreational affairs. Tourism and recreational affairs develop and use natural and cultural environment depending on these surroundings' attractiveness. Considering the worldwide tourism these activities usually take place in summertime and in coastal areas. However, it is a fact that, the increasing consuming tendency of growing settlement and facilities have a suppressive effect on the resources which starts corruption.

Although the coastal area of Bartin in West Black Sea region of Turkey has intense tourism and recreational facilities especially during summertime, there has not been serious problems yet concerning natural and cultural resources of destination. This study aims to determine and evaluate tourism and recreational potential of Bartin coastal area in order to help to take precautions against natural resources utilization problems seen in similar destinations where tourism and recreational facilities are intense.

In this study natural and cultural attributes of Bartin coastal area is analysed, a method that would determine the tourism and recreational potential of destination is improved and apllied to the area. Proposals about Bartin coastal area are made with help of the determined potantial of the destination considering not only conserving natural and cultural resources but also improving tourism revenue of the destination and the country.

2001, 371 page

Key words : Tourism, recreation, tourism and environment, tourism potential, recreational potential, Bartin.

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya konu olan araştırma ile, günümüzün gelişen sosyal yaşantısında Bartın ili kıyı bölgesinde, toplumun turizm ve rekreasyon gereksinimlerini karşılamak ve gelecekte ortaya çıkacak sorunları çözümlemek üzere, turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek alanların saptanması ve değerlendirilmesi suretiyle, turizm politikalarının sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda şekillendirilmesine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Bu konuda araştırma olanağı sağlayan ve çalışmalarımın her aşamasında yakın ilgi ve önerileri ile beni yönlendiren ve destekleyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. Mükerrem ARSLAN (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü) ile tez izleme komitesi üyeleri Sayın Prof. Dr. Halim PERÇİN (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü) ve Sayın Prof. Dr. Sümer GÜLEZ (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü)'e, Bartın ili kıyı bölgesinde yaptığım arazi çalışmalarında gösterdikleri ilgi ve kolaylıklar için Sayın Jandarma Alay Komutanı Albay Mehmet Keser'e, çalışmalarımın başarıyla tamamlanabilmesi için gerekli verilerin elde edilmesinde yardımcı olan kamu ve özel sektör mensuplarına teşekkür ederim.

Bartın ili kıyı bölgesinde yaptığım anket ve arazi çalışmalarında ilgi ve yardımlarını esirgemeyen Yard. Doç. Dr. Gökhan GÜNDÜZ ve Araş. Gör. Ayben KILIÇ (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesi)'a, çalışmalarımın yoğunlaştığı son aşamalarda desteklerini gördüğüm Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Araştırma Görevlisi arkadaşlarım Mehmet TOPAY, Ümmügülsüm TER (ÖZKAN) ve Tuğba DOKUMACI'ya ve çok uzaklarda da olsa yardımlarını esirgemeyen arkadaşım 182. Jet Filo Komutanlığı uçucularından Pilot Üsteğmen İrfan ALKAN'a teşekkür ederim.

Bütün çalışmalarımı içten ilgi, sabır ve anlayışla destekleyerek bana güç veren annem Sevim SERTKAYA, babam M. Ali SERTKAYA ve ağabeyim Ferhat SERTKAYA ile sevgili nişanlım Pilot Üsteğmen A. Tarık AYDIN'a özel teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR iii
İÇİNDEKİLER iv
SİMGELER DİZİNİ ix
ŞEKİLLER DİZİNİ x
ÇİZELGELER DİZİNİ xiii
1.GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı 2
1.2. Literatür Özeti 4
2. KURAMSAL TEMELLER 18
2.1. Turizm ve Rekreasyonla İlgili Kavramlar 18
2.1.1. Zaman kavramı 18
2.1.2. İş kavramı 19
2.1.3. Serbest zaman kavramı 20
2.1.4. Rekreasyon 22
2.1.5. Turizm 28
2.1.6. Ziyaretçi ve turist kavramı 32
2.2. Turizm ve Rekreasyon; Benzerlikleri ve Farklılıkları 34
2.3. Turizm ve Rekreasyon Hareketlerinin Artış Nedenleri 40
2.4. Turizm ve Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler 44
2.4.1. Doğal faktörler 45
2.4.2. Sosyal faktörler 47
2.4.3. Turistik ve rekreasyonel alt ve üstyapı faktörleri 48
2.4.4. Çevre faktörleri 49
2.5. Turizm ve Rekreasyonun Çevre İle İlişkileri 50
2.5.1. Turizm ve rekreasyonun çevre üzerine etkileri 54
2.5.1.1. Doğal çevre üzerine etkileri 55
2.5.1.2. Yapay çevre üzerine etkileri 57
2.5.1.3. Sosyo-kültürel çevre üzerine etkileri 57
2.5.2. Kıyılarda turizm ve rekreasyon baskısı 59

2.5.3. Sürdürülebilir turizm gelişimi 61
2.5.4. Alternatif turizm 65
3. MATERYAL ve YÖNTEM 73
3.1. Materyal 73
3.2. Yöntem 74
3.2.1. Yöntemin uygulanması 76
3.2.1.1. Doğal Faktörlerin Uygunluğu (A_i) 76
3.2.1.2. Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu (B_i) 77
3.2.1.3. Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu(C_i) 78
3.2.1.4. Olumsuz çevre faktörleri (D_i) 79
3.2.2. Anket çalışmaları 81
3.2.3. Anket değerlendirmeleri 82
4. ARAŞTIRMA BULGULARI 84
4.1. Çalışma Alanının Doğal Özellikleri 84
4.1.1. Coğrafi konum 84
4.1.2. Topoğrafya 84
4.1.3. Jeoloji 84
4.1.4. Toprak 87
4.1.5. İklim 91
4.1.6. Hidrolojik yapı 94
4.1.7. Kıyı oluşumları 97
4.7.8. Mağaralar 105
4.1.9. Flora 106
4.1.10. Fauna 107
4.2. Çalışma Alanının Sosyo-kültürel Özellikleri 108
4.2.1. Tarihçe 108
4.2.2. Nüfus 109
4.2.3. Ulaşım 110
4.2.4. Tarımsal kültür 114
4.2.5. Tarihsel değerler 116
4.2.5.1. Kaleler 116
4.2.5.2. Köprüler 118
4.2.5.3. Dini yapılar 121

4.2.5.4. Hanlar ve hamamlar 127
4.2.5.5. Geleneksel konutlar 130
4.2.5.6 Arkeolojik kalıntılar 131
4.2.5.7. Müzeler 134
4.2.6. Folklorik değerler 135
4.2.6.1 El sanatları 136
4.2.6.2. Gemi Yapımcılığı 137
4.2.6.3. Festival ve şenlikler 140
4.3. Çalışma Alanında Turistik ve Rekreasyonel Altyapı 141
4.3.1. Bartın ili içinde turistik ve rekreasyonel hareketlilik 141
4.3.1.1. Kara avcılığı 142
4.3.1.2. Balıkçılık 143
4.3.1.3. Su sporları etkinlikleri 143
4.3.1.4. Tırmanma ve yürüyüş etkinlikleri 144
4.3.1.5. Yelken kulübü etkinlikleri 145
4.3.1.6. Kamp olanakları 146
4.3.1.7. Piknik alanları 148
4.3.1.8. İnanç turizmi (Amasra Küçüktepe Martyriumu) 149
4.3.2. Tur güzergahları ve Bartın'ın konumu 150
4.3.3 Konaklama tesisleri 150
4.3.4. Yeme-içme tesisleri 157
4.4. Çalışma Alanında Olumsuz Çevre Faktörleri 157
4.4.1. Endüstriyel tesisler ve atıklar 157
4.4.2. Katı atıklar 162
4.4.3. Kanalizasyon 164
4.4.4. Görsel kirlilik 164
4.5. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi 165
4.5.1. Rekreasyonel etkinliklere katılanlara ait özellikler 166
4.5.1.1. Rekreasyonel etkinliklere katılanların sosyo-ekonomik özellikleri 166
4.5.1.2. Rekreasyonel etkinliklere katılanların serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerine ilişkin özellikleri 172
4.5.2. Turistik etkinliklere katılanlara ait özellikler 182
4.5.2.1. Ziyaretçilerin sosyo-ekonomik özellikleri 183

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

4.5.2.2. Ziyaretçilerin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerine ilişkin özellikleri 185
4.6. Turizm ve Rekreasyon Potansiyelini Saptama Yönteminin Çalışma Alanına Uygulanması 199
4. 6.1. Doğal faktörlerin uygunluğu (A_i) 200
4.6.1.1. Kıyı değerinin saptanması (KD_i) 202
4.6.1.2. Alan değerinin saptanması (AD_i) 205
4.6.1.3. Reliyef değerinin saptanması (RD_i) 206
4.6.1.4. İklim faktörünün saptanması ($İF_i$) 207
4.6.2. Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu (B_i) 208
4.6.3. Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu (C_i) 211
4.6.4. Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu (D_i) 213
4.6.5. Rekreasyon ve turizm potansiyelinin (RTP_i) saptanması 215
5. SONUÇ ve ÖNERİLER 218
5.1. Turistik ve Rekreasyonel Aktivitelere Katılanların Özelliklerinin Tanımlanmasına İlişkin Sonuçlar 218
5.2. Bartın İli Kıyı Bölgesi'nin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Saptamalarına İlişkin Sonuçlar 221
5.2.1. Bartın İli Kıyı Bölgesesi'nde turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek olan alanlara ilişkin değerlendirmeler 222
5.2.2. Bartın İli Kıyı Bölgesi'nde turizm ve rekreasyon potansiyeli orta olan alanlara ilişkin değerlendirmeler 226
5.2.3. Bartın İli Kıyı Bölgesi'nde turizm ve rekreasyon potansiyeli düşük olan alanlara ilişkin değerlendirmeler 235
5.3. Bartın İli Kıyı Bölgesi'nde Turizm ve Rekreasyonun Gelişimi ile İlgili Genel Sonuç ve Öneriler 236
KAYNAKLAR 247
EKLER 263
EK 1. Kıyı bölgesinde yaşayan halk ile yapılan anket 264
EK 2. Ziyaretçiler ile yapılan anket 268
EK 3. Yabancı turistler ile yapılan anket - İngilizce 272
EK 4. Yabancı turistler ile yapılan anket - Almanca 276
Ek 5. Bartın ve yakın çevresinde görülen bitki türleri 280

EK 6. Çizelge 4.68'in devamı 291
EK 7. Çizelge 4.69'un devamı 303
EK 8. Çizelge 4.76'nın devamı 314
EK 9. Çizelge 4.77'nin devamı 327
EK 10. Çizelge 4.79'un devamı 334
EK 11. Çizelge 4.81'in devamı 341
EK 12. Çizelge 4.82'nin devamı 348
EK 13. Doğal (tabii) sitler, koruma ve kullanma koşulları 360
EK 14. Arkeolojik sitler, koruma ve kullanma koşulları 365
ÖZGEÇMİŞ 371

SİMGELER DİZİNİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AUTOCAD-14	Computer Aided Design (Bilgisayar destekli tasarım programı)
dB (A)	Ses şiddeti birimi (Desibel)
DSİ	Devlet Su İşleri
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
KTVKK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
KTVKYK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development
SPSS 8	Statistical Package for Social Science-8
SPSS 10	Statistical Package for Social Science-10

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Fourastie'ye göre çalışma süresinin kısaltılması 22
Şekil 2.2. Rekreasyon sınıfları arasındaki ilişki 27
Şekil 2.3. Rekreasyonel turizm 32
Şekil 2.4. Seyahat eden ziyaretçilerin sınıflandırılması 35
Şekil 2.5. Serbest zaman, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiler 37
Şekil 2.6. Turizm ve rekreasyon talebini artıran faktörler 41
Şekil 2.7. Serbest zamanların iş zamanının azalmasıyla artması 42
Şekil 2.8. Turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler 46
Şekil 2.9. Turizm ve çevre ilişkileri 51
Şekil 2.10. Yeni keşfedilmiş alanlarda turist talebi döngüsü 52
Şekil 3.1. Çalışma alanı sınırları 73
Şekil 4.1. Çalışma alanının topoğrafik haritası 85
Şekil 4.2. Çalışma alanının jeolojik haritası 86
Şekil 4.3. Çalışma alanının büyük toprak grupları haritası 88
Şekil 4.4. Çalışma alanının arazi yetenekleri sınıfları haritası 89
Şekil 4.5. Çalışma alanında erozyon durumu haritası 90
Şekil 4.6. Aylara göre ortalama sıcaklık değerleri (°C) 93
Sekil 4.7. Sıcaklığın 20 °C ve 25 °C'nin üzerinde olduğu günler 93
Şekil 4.8. Aylara göre açık günlerin sayısı 94
Şekil 4.9. Bartın Irmağı'nda deniz araçları 95
Şekil 4.10. Bartın ili kıyısında yer alan koylar 96
Şekil 4.11. Kızılkum Plajı 97
Şekil 4.12. Mugoda Plajı 98
Şekil 4.13. Güzelcehisar Plajı 98
Şekil 4.14. İnkumu Plajı ve yapılaşma 99
Şekil 4.9. Amasra Plajı ve balıkçı tekneleri 100
Şekil 4.16. Bozköy Plajı 100
Şekil 4.17. Çakraz Plajı ve oteller 101
Şekil. 4.18. Akkonak Koyu 102
Şekil 4.19. Göçkün Plajı 102

Şekil 4.20. Cambu Koyu 103
Şekil 4.17. Tekkeönü Plajı ve tekneler 104
Şekil 4.18. Kurucaşile Plajı'nda mendirek ve balıkçı barınağı 104
Şekil 4.23. Kapısuyu Plajı ve Kapısuyu Deresi 105
Şekil 4.24. Gürcüoluk Mağarası 106
Şekil 4.25. Çalışma alanı içinde ulaşım ağı 112
Şekil 4.26. Bartın İli içinde karayolu ulaşım ağı 113
Şekil 4.27. Çalışma alanının mevcut alan kullanımı haritası 115
Şekil 4.28. Güzelcehisar Kalesi 116
Şekil 4.29 Amasra Kalesi 117
Şekil 4.30. Amasra Kalesi duvarlarında Cenevizlilere ait armalar 117
Şekil 4.31. Tekkeönü Kalesi 118
Şekil 4.32 Kemerköprü 119
Şekil 4.33. Asma Köprü 120
Şekil 4.34. Orduyeri köprüsünde 1. ve 2. ayaklar arasından geçen yol 120
Şekil 4.35. Orduyeri Köprüsü'nde 3. ve 4. ayaklar üzerinde bulunan çıkıntılar 121
Şekil 4.36. Yukarı Camii 122
Şekil 4.37. Orta Camii 123
Şekil 4.38. Şadırvan Camii 124
Şekil 4.39. Amasra'da Fatih Camii 125
Şekil 4.40. Amasra'da İçkale Mescidi-Küçük Kilise 126
Şekil 4.35. Aya Nikolas Kilisesi-bugünkü Kültür Evi 127
Şekil 4.42. Ebu Derda Türbesi 128
Şekil 4.43. Bartın'da bulunan Taşhan 128
Şekil 4.44. Dervişoğlu Hanı 129
Şekil 4.45. Şehir Hamamı 130
Şekil 4.46. Osmanlı döneminin sivil mimari özelliklerini taşıyan bir Bartın evi 131
Şekil 4.47. Kuşkayası Yol Anıtı 132
Şekil 4.48. Bedestenin bir görüntüsü 133
Şekil 4.49. Amasra Müzesi 135
Şekil.4.50. Bartın'da yapılan tel kırma örnekleri 136
Şekil 4.51. Amasra'da çekiciler sokağı 137
Şekil 4.52. Yalı Mevkii'nde geçmişte 40-50 geminin yapıldığı tersane 138

Şekil 4.53. Kurucaşile'de tersaneler ve balıkçı tekneleri 139
Şekil 4.54. Tekkeönü'nde tersaneler ve tekneler 139
Şekil 4.55. Çilek Festival kapsamında düzenlenen en iyi çilek yarışması 140
Şekil. 4.56. Mugoda'da kamp alanı 146
Şekil 4.57. Mugoda'da bulunan kamp alanında yetersiz olan WC'ler 147
Şekil 4.58. Güzelcehisar'da kamp alanı 147
Şekil 4.59. Çağlayan piknik alanı 148
Şekil 4.60. Karaçay piknik alanı 149
Şekil 4.61. Ülkemizde tur güzergahları 151
Şekil 4. 62. Kale içinde sezona hazırlık yapan bir pansiyon 155
Şekil 4.63. Akkonak'da bungalovlar 155
Şekil 4.64. Güzelcehisar koyu'na bakan yamaçta mevcut konaklama tesisi 156
Şekil 4.65. Kapısuyu plajında mevcut konaklama tesisi 156
Şekil 4.66. Bartın Limanı'nda askeri tesisler 158
Şekil 4.67. Bartın Limanı'nda sivil bir gemi 158
Şekil 4.68. Bartın Irmağı kenarında Işıklar Tuğla Fabrikası 159
Şekil 4.69. Mezbahadan ırmağa bırakılan atık sular 160
Şekil 4.70. Amasra Taşkömürü İşletmeleri (ATİ) 161
Şekil 4.71. Kömür tozunun kapladığı Gömü Koyu 161
Şekil 4.72. İnkumu Tepesi'nde çöp depolama alanı 163
Şekil 4.73. Amasra'da çöp depolama alanı 163
Şekil 4.74. Amasra'da yapılaşma 164
Şekil 4.75. Çakraz'da yapılaşma 165
Şekil 4.76. Çalışma alanının amenajman haritası 203
Şekil 4.77. Çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyeli haritası-1 217
Şekil 5.1. Çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyeli haritası-2 234

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Turizm ve rekreasyon arasındaki farklar 39
Çizelge 2.2. Zaman-mesafe-aktivitede bulunulan yer arasındaki ilişkiler 44
Çizelge 2.3. Turizmin doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri 56
Çizelge 2.4. Turizmin inşa edilmiş (yapay) çevre üzerindeki olumsuz etkileri 58
Çizelge 2.5. Turizmin sosyo-kültürel çevre üzerindeki olumsuz etkileri 58
Çizelge 2.6. Kitle turizmi ile çevreye duyarlı alternatif turizmin karşılaştırılması 70
Çizelge 4.1. Bartın İli iklim verileri 92
Çizelge 4.2. 1997 genel nüfus sayımı kesin ve 2000 genel nüfus sayımı kesin olmayan sonuçları 110
Çizelge 4.3. Bartın'ın bazı merkezlere uzaklığı 111
Çizelge 4.4. Çalışma alanında tarım arazileri ve kullanım türü 114
Çizelge 4.5. Amasra Müzesi ziyaretçi sayıları 135
Çizelge 4.5. Bartın'da konaklayan turistlerin yıllara göre giriş ve geceleme sayısı 142
Çizelge 4.7. Çalışma alanında tırmanma ve yürüyüş güzergahları 144
Çizelge 4.8. Çalışma alanında bisiklet güzergahları 145
Çizelge 4.9. Bartın'da Turizm Bakanlığı belgeli tesisler ve özellikleri 152
Çizelge 4.10. Bartın ili kıyı bölgesinde belediye belgeli tesisler ve nitelikleri 152
Çizelge 4.11. Bartın ili kıyı bölgesinde günübirlik kullanıma açık plaj ve koylarda bulunan lokanta ve büfe sayıları 157
Çizelge 4.12. Bartın Irmağı kenarında yer alan fabrikalardan kaynaklanan atıkların özellikleri ve arıtma yöntemleri 160
Çizelge 4.13. Çalışma alanında ilçe merkezleri ve köylerde yapılan anketlerin dağılımı 166
Çizelge 4.14. Kullanıcıların rekreasyonel etkinliklere katılıp katılmama durumlarına göre dağılımları 167
Çizelge 4.15. Olanakları olduğu takdirde rekreasyonel etkinliklere katılmak isteyenlerin gitmek istedikleri yerlere göre dağılımı 167
Çizelge 4.16. Rekreasyonel etkinliklere katılanların cinsiyetlerine göre dağılımları 168

Çizelge 4.17. Rekreasyonel etkinliklere katılanların yaş gruplarına göre dağılımı 168
Çizelge 4.18. Rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenim durumlarına göre dağılımı 169
Çizelge 4.19. Rekreasyonel etkinliklere katılanların mesleklere göre dağılımı 169
Çizelge 4.20. Rekreasyonel etkinliklere katılanların aylık gelir durumuna göre dağılımı 170
Çizelge 4.21. Rekreasyonel etkinliklere katılanların rekreasyon alanlarına ulaşım şekilleri 171
Çizelge 4.22. Rekreasyonel etkinliklere katılanların en çok gittikleri yerlerin evlerine uzaklığı 171
Çizelge 4.23. Rekreasyonel etkinliklere katılanların kimlerle birlikte katıldıklarına göre dağılımı 172
Çizelge 4.24. Rekreasyonel etkinliklere katılanların bu etkinliklere katılım sıklığı 173
Çizelge 4.25. Rekreasyonel etkinliklere katılanların tercih ettikleri aylar 173
Çizelge 4.26. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gerçekleştirdikleri etkinlik türleri 176
Çizelge 4.27. Rekreasyonel etkinliklere katılanların Bartın İli Kıyı Bölgesi'nde gittikleri koylar 175
Çizelge 4.28. Rekreasyonel etkinliklere katılanların bu etkinlikler için tercih ettikleri alanlar 176
Çizelge 4.29. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri yerde beğendikleri sosyo-kültürel özellikler 176
Çizelge 4.30. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri alanda önem verdikleri rekreasyonel altyapı özellikleri 177
Çizelge 4.31. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri alandan yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler 177
Çizelge 4.32. Tercih edilen alanlar ile rekreasyonel etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki 178
Çizelge 4.33. Tercih edilen alanlar ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki 179

Çizelge 4.34. Tercih edilen alanlar ile rekreasyonel etkinliklere katılanların meslek durumları arasındaki ilişki 179
Çizelge 4.35. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenim durumları arasındaki ilişki 180
Çizelge 4.36. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki 181
Çizelge 4.37. Önem verilen rekreasyonel altyapı özellikleri ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki 181
Çizelge 4.38. Olumsuz çevre faktörleri ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki 182
Çizelge 4.39. Olumsuz çevre faktörleri ile rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki 182
Çizelge 4.40. Ziyaretçilerin çalışma alnına daha önce gelip gelmediklerine göre dağılımı 183
Çizelge 4.41. Ziyaretçilerin cinsiyetlere göre dağılımı 183
Çizelge 4.42. Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımı 184
Çizelge 4.43. Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları 184
Çizelge 4.44. Ziyaretçilerin meslek durumlarına göre dağılımları 185
Çizelge 4.45. Ziyaretçilerin aylık gelir durumlarına göre dağılımları 185
Çizelge 4.46. Turistik etkinliklere katılmak için bölgeye gelen ziyaretçilerin geldikleri iller 186
Çizelge 4.47. Ziyaretçilerin alana gelirken kullandıkları ulaşım araçları 186
Çizelge 4.48. Ziyaretçilerin turistik etkinliklere kimlerle birlikte katıldıklarına göre dağılımı 187
Çizelge 4.49. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin bölgeye geliş sıklığı 187
Çizelge 4.50. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin tercih ettikleri aylar 188
Çizelge 4.51. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin gerçekleştirdikleri etkinlikler 189
Çizelge 4.52. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin Bartın İli Kıyı bölgesinde gittikleri yerler 190
Çizelge 4.53. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin tercih ettikleri alanlara göre dağılımı 190

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ASYON MERKEZİ

Çizelge 4.54. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin en çok beğendikleri sosyo-kültürel özellikler 191
Çizelge 4.55. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin bölgede önem verdikleri altyapı özellikleri 191
Çizelge 4.56. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin geldikleri alandan yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler 192
Çizelge 4.57. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki 193
Çizelge 4.58. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki 194
Çizelge 4.59. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların meslek durumları arasındaki ilişki 194
Çizelge 4.60. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların aylık gelir durumları arasındaki ilişki 195
Çizelge 4.61. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki 195
Çizelge 4.62. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların öğrenim durumları arasındaki ilişki 196
Çizelge 4.63. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki 197
Çizelge 4.64. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların aylık gelir durumları arasındaki ilişki 197
Çizelge 4.65. Olumsuz çevre faktörleri ile turistik etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki 198
Çizelge 4.66. Olumsuz çevre faktörleri ile turistik etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki 199
Çizelge 4.67. Olumsuz çevre faktörleri ile turistik etkinliklere katılanların aylık gelirleri arasındaki ilişki 199
Çizelge 4.68. Doğal faktörlerin uygunluk değerinin saptanması 201
Çizelge 4.69. Harita üzerinde ölçülen kıyı, alan ve yükseklik değerleri 204
Çizelge 4.70. Rekreasyonel ve turistik etkinliklere katılanların tercih ettikleri alanlara göre dağılımları 205

Çizelge 4.71. Rekreasyonel ve turistik etkinliklere katılanların alan tercihlerine dayalı olarak elde edilen kıyı ve alan katsayıları 205
Çizelge 4.72. Çalışma alınındaki plan-karelerin reliyef enerjilerine göre dağılımı.....206
Çizelge 4.73. Kiemstedt (1967)'nin reliyef enerjisini değerlendirme tablosu 206
Çizelge 4.74. Çalışma alanındaki plan-kareler için ortalama yüksekliklere göre belirlenen iklim değerleri 207
Çizelge 4.75. Çalışma alanında beğenilen sosyo-kültürel özellikler için hesaplanan katsayılar 208
Çizelge 4.76. Sosyo kültürel faktörler, turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri ve olumsuz faktörlerinin plan karelerde olup olmama durumu 209
Çizelge 4.77. Sosyokültürel faktörlerin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluğ değerinin hesaplanması.....210
Çizelge 4.78. Çalışma alanında turistik ve rekreasyonel etkinlikler için önem verilen altyapı özellikleri katsayıları 211
Çizelge 4.79. Turistik ve rekreasyonel alt yapı faktörlerinin uygunluk değerinin hesaplanması 212
Çizelge 4.80. Çalışma alanında rekreasyonel ve turistik etkinliklere katılanları rahatsız eden olumsuz çevre faktörleri ve katsayıları 213
Çizelge 4.81. Olumsuz çevre faktörlerinin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması 214
Çizelge 4.82. Çalışma alanında her bir plan-kare için hesaplanan RTP_i değerleri 216
Çizelge 4.83. RTP_i değerlerinin çalışma alanında dağılımı 215
Çizelge 5.1. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilecek plan-karelerde turistik ve rekreasyonel altyapı ve olumsuz çevre faktörleri 230
Çizelge 5.2. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilecek plan-kareler için turistik ve rekreasyonel altyapı ve çevre faktörlerinin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerlerinin hesaplanması 232
Çizelge 5.3. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilecek plan-kareler için hesaplanan RTP_i değerleri 233

1.GİRİŞ

Kırsal alanlarda yaşamlarını tarıma bağlı olarak sürdüren insanlar, doğa ile iç içe yaşarlar ve ona sıkıca bağlıdırlar. Yaşantıları süresince, sosyal dayanışmaları ve ilişkileri yüksektir. Dinlenmeye ihtiyaç duyduklarında, bunu istedikleri yerde, istedikleri şekilde yapabilmektedirler. Çünkü, doğa hemen yakınlarındadır. Yılın belli zamanlarında düzenledikleri şenlikler ve eğlencelerle tüm yenilenmelerini tamamlarlar.

Günümüz kent insanı ise, hızla gelişen teknoloji çağının kendisine getirdiği yaşam kolaylıklarını kullanırken, nüfusun hızla arttığı ve buna bağlı olarak önemli çevre sorunlarının oluştuğu mekanlarda yaşamak zorundadırlar. Bu sorunların yanında, ağırlaşan yaşam koşullarıyla da mücadele etmek zorunda kalan insan, bedensel, psikolojik ve sosyal sorunlarla başa çıkmak zorunda kalmaktadırlar.

İnsanda ve onun yaşadığı çevrede meydana gelen bu olumsuz değişimler, dinlenme ve eğlenme ihtiyacının giderek artmasına neden olmuştur. Birey, içinde bulunduğu ortamdan kısa süreler için de olsa, yaşadığı yerden çok uzakta olmayan, kolayca ulaşabildiği doğal alanlara gitmek için çaba göstermeye başlamıştır. Teknolojinin sağladığı bazı olanaklar, ulaşım ağı ve araçların gelişmesi, eğitim ve kültür düzeyinin artması, çalışma sürelerinin kısalması bu yer değiştirme hareketlerini desteklemiş ve artırmıştır.

Doğal ve tarihi çevre değerleri ile sosyo-kültürel özelliklere sahip olan alanlar, artan turizm ve rekreasyon hareketlerine olanak sağlayan ortamları oluşturmaktadır. Turizm ve rekreasyon hareketleri, bu tür ortamların çekiciliklerine bağlı olarak gelişmekte ve var olduğu yerde doğal ve kültürel çevreyi kullanmaktadırlar.

Dünyadaki turizm olaylarına bakıldığında, bu tür aktivitelerin çoğunlukla yaz aylarında ve kıyı alanlarında gerçekleştiği görülmektedir. Bu alanlar, estetik ve algısal yönden insanların dinlenmeleri, eğlenmeleri, yeniden zindelik kazanmaları için kaynak oluşturmaktadırlar. Bu özellikleri ile kıyılar, bir yandan tarih boyunca insanların sürekli veya yılın belli bölümlerinde yerleştikleri yerleşim alanları, diğer yandan da turizm ve rekreasyona yönelik tesisler için çekim ve yatırım merkezleri olmuşlardır. Gelişen

yerleşimler ve tesisler, doğal kaynakları daha fazla kullanma eğiliminde olduklarından, doğal, tarihi ve kültürel değerler üzerinde baskı yaratmaktadırlar. Bu baskı, doğal veya kültürel bitki örtüsünün kaybolmasına, deniz kirliliğine, denize veya suya bağlı faunanın zarar görmesine, arsa spekülasyonlarına, sosyo-ekonomik çelişkilere neden olmaktadır. Kıyıların bozulan çevresi, kirlenen denizi ve aşırı kalabalıklaşması sonucu insanlar, daha sakin, havası ve suyu daha temiz, doğayla iç içe olan alanlara gitme arzusu içine girmektedirler.

Akdeniz ve Ege kıyılarımızda görülen bozulma süreci henüz Bartın ili kıyı bölgesi için tam olarak tamamlanmamakla birlikte, burada da görülmesi olasıdır. Çünkü, diğer kıyılarımızda olduğu gibi, Bartın ili kıyı bölgesinde de turizm ve rekreasyon potansiyelinin kullanılması ve yararlanılması kaçınılmaz bir olgudur.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Günümüzde kitlesel bir özellik gösteren turizm hareketlerinin en önemli özelliği, turizm mevsimi olan yaz aylarında yoğunlaşması ve dinlenmek, eğlenmek amacıyla yapılan seyahatlerin genellikle deniz kıyısına yönelmesidir. Son yıllarda eğitim, refah ve bilinçlenme düzeylerindeki artışlar, konaklama tesislerinin sayısının ve kalitelerinin artması, ulaşım ve ödeme kolaylıkları nedenleriyle insanlar turizm ve rekreasyonel faaliyetler için bu kıyı alanlarını tercih etmektedirler.

Ülkemizde kıyılar, önceleri değişen yaşam koşullarına bağlı olarak gelişen turizm anlayışı sonucu insan akımına uğrayıp, turizm ve rekreasyon amaçlı yapılaşmalara maruz kalmış, daha sonra ise insanların rant hırsı ve yatırım telaşı ile hızla tahrip edilmeye başlanmıştır (Zafer ve Güney 1997).

Ege ve Akdeniz kıyıları, uygun iklim koşulları, bol güneş ve denizi ve kültürel özellikleri ile turizmi teşvik eden, bu nedenle de talebi artıran nitelikleriyle ülkemizin en çok turist çeken kıyılarıdır. Turizm Bakanlığı Konaklama İstatistikleri Bülteni'ne göre, ziyaretçilerin en çok tercih ettikleri 4 il, Antalya, Muğla, Aydın ve İzmir'dir. (Anonim 2001a). Ancak bu alanlarda, en önemli turizm baskısının yapılaşmayla ve beraberinde getirdiği ulaşım sistemiyle ortaya çıktığı bilinmektedir. Ulaşım kıyı boyunca mevcut

kentleri geliştirerek yeni yerleşimlerin kurulmasını desteklemekte, kıyının silueti, genel görünümü ve özelliklerini bozmakta, ekolojik yapıyı etkilemektedir. Karayollarına yapılan harcamaların en aza indirilmesi için yol güzergahları kıyıya yakın geçirilmektedir. Bu da plajların ortadan kalkmasına, inşaat ve trafik açısından yol güvenliğinin tehlikeli boyutlara ulaşmasına neden olmaktadır. Ayrıca, önceleri stabilize olan ve ulaşım zorluğu olan yerler hızla asfaltlanmaktadır. Bu durum iki yönlü gelişimi beraberinde getirir. Birincisi, turizm amaçlı yapılanmanın olduğu alanlara yol yapılması, ikincisi ise yolların geçirildiği hatlar boyunca yapılaşmanın gerçekleşmesidir. Diğer taraftan inşaat şirketleri büyük rantlar elde etmek amacıyla hiçbir endişe ve korku duymadan, yasal engellemelere rağmen kıyılar boyunca olan gelişmelerle yetinmeyip daha yüksek tepelere doğru, doğayı yırtarak ve tahrip ederek inşaat yapımını sürdürmektedir (Zafer ve Güney 1997).

Batı Karadeniz'de yer alan Bartın ili kıyı bölgesinde ise kıyı kaynakları, Ege ve Akdeniz kıyılarımıza oranla daha az bozulmuştur. Bunda en önemli etken, kıyıdan hemen sonra yükselen dağlar ve topoğrafya nedeniyle ulaşımın sağlanamamasıdır. Kıyıya koşut uzanan dağlar kıyı alanlarının kara yönündeki gelişimini önemli derecede sınırlamış, bakir kalmış koyların, ormanla kaplı yamaçların ve kırsal yerleşimlerin korunmasını sağlamıştır. Ancak, bu alanlara olan turistik ilginin gün geçtikçe artması ile bugün kullanıma açılmamış olan bu alanların korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle, bu alanlarda gelişecek olan turizm ve rekreasyon etkinlikleri için çevre değerlerini de göz önüne alan, kapsamlı bir potansiyel tespitinin yapılması zorunludur.

Bartın ilinde turizm hareketliliği yaz aylarında yoğunluk kazanmaktadır. Sayfiye niteliği taşıyan Amasra ve İnkumu başlıca çekim noktalarıdır. Sözü edilen bu iki nokta Bartın dışından gelen ziyaretçileri de ağırlamaktadır. Bu yerleşimlerin dışında batıda Kızılkum'dan başlayarak doğuda Kurucaşile'ye kadar pek çok koy ve kumsal çoğunlukla hafta sonlarında özellikle yerel halk tarafından rekreasyonel amaçlarla kullanılmaktadır.

Bu tez çalışması ile, ülkemizde turizm ve rekreasyonel etkinliklerin yoğunlaştığı bölgelerde kaynak kullanımına ilişkin yetersizliklerin ve belirsizliklerin, yeni kullanıma

açılması düşünülen, doğal çevrenin bozulmadığı Bartın ili kıyı bölgesinde de ortaya çıkmaması için rekreasyon ve turizm potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında, Bartın ili kıyı bölgesinde doğal ve kültürel verilerin analizi ile, bölge halkının rekreasyonel eğilimleri ve gelen ziyaretçilerin turistik etkinliklerini tespit etmek amacıyla anket çalışmaları yapılmıştır. Her iki çalışmanın sonuçları belirlenen yöntem ile değerlendirilerek, alanın rekreasyon ve turizm potansiyeli ortaya konulmuştur. Belirlenen potansiyel doğrultusunda, alanın orta ve yüksek potansiyele sahip kesimlerine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca, gerek alanın doğal ve kültürel özelliklerinin korunduğu gerekse bölge ve ülke turizmine ve ekonomisine katkıda bulunacak önerilere yer verilmiştir.

1.2. Literatür Özeti

Ülkemizde rekreasyon ve turizm potansiyelinin saptanmasına yönelik araştırmalar sınırlı ve yenidir. Turizm potansiyelinin saptanması ile ilgili pek çok çalışma olmasına karşılık, bu çalışmaların çoğunda matematiksel bir değerlendirme yöntemi ortaya konulmamıştır. Bu tez çalışması kapsamında çok sayıda kaynak taranmış ve çalışma yönteminin oluşturulmasında katkıda bulunabilecek bazı çalışmalar aşağıda özetler halinde verilmiştir.

Rekreasyon alanlarının değerlendirilmesine temel olan çalışmalar ilk defa ABD'de başlamış ve geliştirilmiştir. Trowski (1972)'ye göre, bu çalışmaların ABD'de başlamasının nedenleri olarak; toplumun hayat standardının Avrupa'dan çok daha önce yükselmiş olması ve böylece rekreasyonel etkinlikler için ayrılan serbest zaman ve parasal kaynağın artması gösterilebilir. Ayrıca, geniş rekreasyon alanlarının ayrılmasında, devletin sınırsız para kaynağının olması ve federal yönetimin yatırım planlarını bağımsız olarak gerçekleştirmesi de etkili olmuştur (Altan 1976).

Christaller (1955) peyzajın nicelik bakımından değerlendirmesini yapmış ve doğal verilere göre rekreasyon alanlarının bir kataloğunu geliştirmiştir (Altan 1976).

Trice ve Wood (1958), Amerika'da rekreasyon alanının toplum tarafından kullanma süresi ile ziyaretçi sayısı ve giriş ücreti çarpımını yapmış elde ettiği değeri, o alanın rekreatif kullanış değeri olarak kabul etmişlerdir (Altan 1976).

Coops (1958) Hollanda'da Den Haag kenti çevresinde ormanların rekreasyonel kapasitesini araştırarak özellikle orman kıyılarında büyük aktivitelerin olduğunu saptamıştır (Altan 1976).

Clawson (1959), ziyaretçilerle anket yaparak ücret ödeme isteklerine göre bir değerlendirme yöntemi geliştirmiştir. Bu yöntemde, ziyaretçilere gittikleri rekreasyon alanı için haftada ne kadar ücret ödeyebilecekleri yada bu alanı kullanmaları için kendilerine ne kadar ücret ödenmesini istedikleri sorulmuş ve elde edilen yanıtlara göre, o rekreasyon alanının değeri ortaya çıkarılmıştır (Altan 1976).

Dürk (1965) ormanın hijyenik fonksiyonu ile rekreatif değerini ve bunun ormandan diğer ekonomik yararlanmalarla olan ilişkilerini incelemiştir (Altan 1976).

Mc Harg (1967) ABD'de "Çevresel Kaynak Analizine Yaklaşım" konulu araştırmasında doğal çevrenin sahip olduğu değerlerin korunması ve devam ettirilmesi yanında bu alanlarda sunulacak rekreasyonel kullanımlarda, buradan yararlananlara psikolojik ve fizyolojik bir rahatlık sağlaması gerektiği düşüncesini ortaya koymuştur (Mikaeli-Tabrizi 1996). Mc Harg bu çalışmada farklı kullanımlar için en uygun alanı tespit etmeye çalışmıştır (Akpınar 1994).

Kiemstedt (1967) V-Wert Çeşitlilik Analizi ile doğal faktörlerin rekreasyona uygunluk derecelerini araştırmıştır. Bu yöntemle 5 grup aktiviteye (vejetasyon, toprak, hava, toprak strüktürü ve tarımsal arazi kullanımı) ilişkin ölçütler 4 grup altında (orman ve su kıyısı, rölyef enerjisi, tarımsal arazi kullanım türleri ve iklim faktörü) toplayarak bu grupların her biri için rekreasyon yönünden uygunluk değerini belirlemiştir. Elde etmiş olduğu formüle uygulayarak her bir plan kare için çeşitlilik değeri hesaplanmıştır (Köseoğlu 1982).

$$V = \frac{(Rw+3Rg4Re+N)x\ K}{1000}$$

V= Çeşitlilik değeri

Rw= Orman kıyıları değeri

Rg= Su kıyıları değeri

3= Su kıyıları katsayısı

Re= Rölyef değeri

N= yararlanma (alanların toplamı) değeri

K= İklim faktörü

1000= Küçültme sabitesi

Kiemstedt (1967) ortaya koyduğu bu yöntemde rekreatif alt ve üst yapıyı dikkate almamıştır.

Tandy (1967) İngiltere'de yaptığı çalışmalarda peyzajı nicelik ve nitelik bakımından değerlendirmek için bir yöntem geliştirmiş ve peyzaj kalitesinin uygunluk derecelerine göre sayı ile ifade etmeye çalışmıştır (Altan 1976).

Hartsch (1968), alan-rekreasyon-süreç ilişkisine göre yaptığı peyzaj değerlendirmesinde, doğrudan doğruya peyzajın rekreasyonel yönden uygunluğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Bunu yaparken rekreasyon bölgeleri ve rekreasyon aktiviteleri yanında rekreasyon sürecini de değerlendirmektedir (Köseoğlu 1982).

Anonymous (1969), Avusturya'da rekreasyonel açıdan önemli olan bölgeler için kapsamlı bir rekreasyon değerlendirmesi geliştirmiştir. Geliştirilen yöntemde turizm için önemli olan aktivitelerin her birine uygun düşen peyzaj elemanlarının değerlendirilmesi yapılmış, her peyzaj elemanı için teorik olarak en yüksek değer bulunmuştur (Altan 1976).

Mc Harg (1969) yaptığı çalışmada koruma, rekreasyon ve kentsel yerleşim alanlarında belirli kullanımlar için uygunluk derecelerini saptamıştır. Harg, yönteminde değerlendirmelerini 32 ölçütle yapmış ve bunları 8 grup halinde birbirinden ayırmıştır (Kurum 1992).

Countryside Commission (1970) tarafından İngiltere'de kırsal alanlardaki rekreasyonel talebi belirlemek üzere, Amerika'da 3 milli parkta yapılan ziyaretlerle ilgili veriler yorumlanarak ziyaretçilerin aktüel davranışlarını ve rekreasyonel deneyimlerini elde etmeye yarayan talep eğrileri ortaya konulmuştur (Demirel 1997).

Ammer (1970), çeşitli kullanımların peyzaj için uygunluğunun saptanmasını amaçlamıştır. Ammer geliştirdiği yöntemde planlama aktivitelerini alanda mevcut aktiviteler ve istenen aktiviteler olarak 2 grupta incelemiştir. Değerlendirme ölçütlerini ise yine doğal durumun olumsuz etkilenmesi ve peyzajın görsel durumunun olumsuz yönde etkilenmesi olarak 2 ayrı grupta toplanmıştır (Köseoğlu 1982).

Burton (1970a) tarafından yapılan çalışmada rekreasyonun hızla gelişmesine neden olan etkenler ortaya konmuş, fiziksel ve teknolojik; kuramsal ve sosyo-ekonomik güçler olmak üzere 3 ana grupta toplanmıştır (Akesen 1978).

Cherry (1970), rekreasyonla ilgili yerel planlama örgütleri ve bu örgütlerin rekreasyon alanında yaptıkları çalışmalara değinmiştir (Akesen 1978).

Cracknell (1970) "Planning of Countryside Recreation" adlı eserinde, kırsal rekreasyonun gelişimi üzerinde durmuş, çeşitli araştırma sonuçlarına dayanarak trafik-rekreasyon yoğunluklarının etkilerine ilişkin bazı matematiksel ilişkiler ortaya koymuştur (Akesen 1978).

Lickrish (1970) rekreasyonun bir parçası olan turizmin, toplumun serbest zamanını değerlendirmesi üzerindeki rolüne değinerek, kitle turizminin gezi harcamaları, toplum mobilitesi ve ulaşım üzerinde yaptığı etkileri incelemiştir (Akesen 1978).

Burton (1970b), "Current Trends in Recreation Demands" adlı eserinde Britanya'da rekreasyon alanındaki gelişmeleri ortaya koymuş, rekreasyon taleplerinde ortaya çıkan akımları başlıca 5 ana grupta toplamıştır. Ayrıca, hızla artan nüfusa karşı kısıtlı olan arazi parçaları üzerinde kentleşme, endüstri, rekreasyon gibi çeşitli kullanımların baskısını ve karşılıklı ilişkilerini ortaya koymuştur (Akesen 1978).

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Molyneux (1970), Britanya'da kırsal alanlar üzerindeki rekreasyonel baskıları, turizm ve rekreasyon büyümesini incelemiş, rekreasyon talep ve arzını çeşitli yönleri ile karşılaştırmıştır (Akesen 1978).

Farcher (1971), yükselti farkının rekreasyonel yönden değerlendirilmesini yaptığı çalışmasında, Kiemstedt'in V-Wert çeşitlilik analizi yöntemini geliştirerek kullanmıştır. Bu yöntemde alçak ve yüksek kesimlerin rekreasyonel yönden karşılaştırmalı olarak uygunluğunu saptamıştır. Bunun için topoğrafik haritalar üzerinde araştırma alanını 2x2 km' lik plan karelere ayırmış, bu kareler üzerinde ölçüm ve değerlendirmeler yaparak her alan tipi için ayrı ayrı "Peyzajın Görsel Çekiciliği ve Kullanım Değeri"ni elde etmiştir (Köseoğlu 1982).

Clawson ve Knetsch (1971) geliştirdikleri yöntem ile, tümüyle ekonomik ölçütlere dayanarak rekreasyon değerlendirmesi yapmışlardır. Bu yöntemde gelir, nüfus, ulaşım ve benzer faktörler dikkate alınarak, ziyaretçilerin rekreasyon alanlarına gidiş ve dönüşlerinde harcadıkları para esas alınarak rekreasyona uygunluk dereceleri saptanmıştır. Bu saptamalar kullanılarak talep eğrileri oluşturulmuş ve rekreasyon potansiyeli ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Dearinger (1972) geliştirdiği rekreasyonel planlama yönteminde, potansiyel alan kullanımına etki eden doğal faktörleri sayısal olarak değerlendirmektedir. Bazı verilerin rekreasyonel potansiyele etkilerinin diğerlerinden fazla olduğu kabul edilerek, daha önce subjektif biçimde puanlandırılan verilerin puanları, ağırlık puanları ile çarpılmış ve elde edilen sonuç değerler plan-kare bazında toplanmıştır. Bu değer, bir plan-karenin alması muhtemel en yüksek değerin yüzdesi olarak ifade edilmiştir (Ortaçeşme,1996).

Kiemstedt (1972), aktiviteler arası olumsuz etki ve nedenlerine göre peyzaj değerlendirme yöntemiyle, peyzaj ve ögelerin karşılıklı ilişkilerini esas almış ve bunların olumsuz etkilenme ve etkileme nedenlerine dayanarak çeşitli kaynak kullanımlarının ekolojik yönden uygunluk durumlarını saptamayı amaçlamıştır (Köseoğlu 1982).

Bernt ve Palme (1972) tarafından geliştirilen yöntemde, rekreasyon bölgelerinin çeşitli rekreasyon etkinlikleri için uygunluğu değerlendirilmiştir. Bu yöntemde değerlendirme ölçütü olarak peyzaj ögeleri ve rekreasyon türü alınmıştır (Köseoğlu 1982).

Trowski (1972) tarafından Federal Almanya'da geliştirilen bu yöntemle, peyzajla ilgili birbirinden farklı çok sayıda aktivite, bunlara ilişkin ölçütler yardımıyla değerlendirilmiş ve peyzajın rekreasyonel yönden uygunluğu ortaya konulmuştur. Bu yöntemde aktivitelere ilişkin 54 ölçüt, rekreasyon için önemli doğal faktörler, altyapı faktörleri ve sosyal hizmet faktörleri adı altında 3 grupta toplanmıştır.

Coomber ve Biswas (1972) Kanada'da yaptıkları çalışmada, doğal çevrenin rekreasyonel gereksinimlerin karşılanmasında en önemli ortam olduğunu, planlama çalışmalarında bu alanların mümkün olduğunca korunması ve geliştirilmesi gerektiğini, uygun yerleşim alanlarının doğal ve tarihi-kültürel değeri olmayan alanlardan seçilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir (Mikaeli- Tabrizi 1996).

Buchwald et al (1973), Kiemstedt tarafından 1967 de ortaya konan V-Wert çeşitlilik analizi yöntemini geliştirerek Almanya'da Bodensee Bölgesinde uygulamaya koymuştur. Değerlendirme ilkesi orman ve su kıyıları, kıyı bölgeleri, akarsular gibi geniş kapsamlı ve çeşitli alan kullanımları gösteren peyzaj elemanları için en yüksek değer verme temeline dayanmaktadır (Altan 1982).

Countryside Commission (1973) tarafından İngiltere'de Sherwood ormanında yapılan rekreasyonel planlamada, alanın fiziksel, ekolojik, ekonomik ve görsel kapasitesi saptanmaya çalışılmıştır. Alanda mevcut alan kullanımlarını saptayabilmek için ziyaretçi anketleri yapılmıştır.

Lovejoy (1973) İngiltere'de yaptığı çalışmada bir alana yönelik kullanımın, tasarım potansiyeli ile dengede olması gerektiğini ve doğal kaynaklara zarar vermeden yapılması gerektiğini savunmuştur (Mikaeli-Tabrizi 1996).

Wedec (1973) tarafından geliştirilen yöntemde, alanda mevcut olan ve 4 grupta toplanan 28 ölçütün alanda istenen konutsal yerleşim, rekreasyon, tarla tarımı ve artık depolama kullanımları için uygunluğu değerlendirilmiştir (Köseoğlu 1982).

Doyen (1974), Belçika'nın Wallonne Bölgesi'ndeki Sart Tilman ormanlık alanı ile burada bulunan botanik bahçesindeki rekreasyonel kullanımları tespit etmiştir. Bu çalışmada, alanın doğal verilerini sınıflandırarak 2000 hektarlık ormanın sosyal fonksiyonunu belirleyebilmek için 1972-1974 yılları arasında anket yapmış ve ormanlık alandaki mevcut sulak alanların, gezi parkurlarının, botanik bahçesinin kullanım yoğunluğunu ortaya koyarak alınması gereken önlemleri belirtmiştir (Demirel 1997).

Bierhals et. al. (1974) geliştirdikleri yöntemde, peyzaj elemanlarının ekolojik olarak olumsuz etkilenmesi yönünden mevcut durumu ve planlanan kullanımlarla olumsuz yönde etkilenmesini saptamayı amaçlanmaktadırlar. Alandaki değişik alan kullanımları ile doğal peyzaj elemanları arasındaki etkileşim, etkileyen-etkilenen ilişkisi çerçevesinde incelenmiştir (Köseoğlu 1982, Altan 1982).

Wagar (1975), çeşitli Avrupa ülkelerinde yaptığı 1 yıllık gözlemlere dayanarak, Avrupa'daki rekreasyonel kullanımları değerlendirmiştir (Akesen 1978).

Bucerius (1976) tarafından geliştirilen yöntemde, peyzajın çeşitli kullanımlar için uygunluğu ve farklı kullanımların peyzaj için uygunluğu saptanmaktadır. Çalışılan yöntemde değerlendirme mevcut ve planlanan kullanımların süreç ve strüktürleri üzerinde karşılıklı olumsuz etkileri dikkate alınarak yapılmıştır (Köseoğlu 1982).

Aulig et al(1977) geliştirdikleri yöntemle, planlama alanında mevcut ve istenilen elemanların karşılıklı etkilenme, etkileme ve etkiler arasındaki ilişkileri belirleyerek, ekolojik risk analizini ortaya çıkarmışlardır. Böylece planlama alanında, çeşitli sosyo-ekonomik kullanımların rekreasyon, biyotop ve doğal ögeler üzerine olumsuz etkileri değerlendirilmektedir (Köseoğlu 1982).

Vendrik (1988), Kuzey Hollanda kıyılarını rekreasyonel planlama açısından değerlendirmiştir. Çalışmanın amacı, eşsiz kıyı özelliklerinin bozulmadan, kıyıdaki kumullar tahrip edilmeden çalışma alanının günübirlik rekreasyona açılmasıdır. Bu alandaki planlama "zonlara ayırma" ilkesi çerçevesinde yapılmıştır (Ortaçeşme 1996).

Ülkemizde turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanmasına ilişkin yöntem çalışmalarının sayısının az olmasına karşılık, rekreasyon alanlarına ilişkin kapsamlı çalışmaların sayısı oldukça fazladır.

Ülkemizde, turizm ve rekreasyon alanında çalışmalara birinci beş yıllık kalkınma planlarının hazırlanması ile başlanmıştır. Bu dönemde ilk çalışmalar rekreatif eğilimlerin saptanmasına yöneliktir. Elde edilen verilere göre, planda öncelik verilen alanlardan başlamak üzere otel ve rekreasyonel tesislerin düzensiz gelişmelerine engel olmak amacıyla fiziksel planlama çalışmalarına zamanın Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile İmar ve iskan Bakanlıkları tarafından başlanmıştır (Altan 1976).

Bu çalışmalar dahilinde Efes, Pamukkale ve Nevşehir yöreleri için rekreasyonel potansiyel saptanmıştır. Bu çalışmaları Turizm Bakanlığı Fiziksel Planlama Dairesi'nin hazırladığı daha geniş kapsamlı, rekreasyonel kaynakları gösteren planlar izlemiştir (Altan 1976)

Bu gelişmeleri, 1956 yılında Milli Parkların kurulması izler. Milli Parklar Dairesi tarafından getirtilen uzmanlarca tüm milli park alanlarının rekreasyonel açıdan kullanımlarının da yer aldığı gelişme planları yapılmıştır (Altan 1976).

Akdoğan (1966) ve Aran (1968) tarafından Milli parkların rekreasyonel fonksiyonları incelenmiştir (Altan 1976).

Akdoğan (1967), karayollarında peyzaj planlaması ile ilgili çalışmada karayolları rekreasyon alanlarına ilişkin bazı ilkeleri ortaya koymuştur (Altan 1976).

Koç (1971), İzmir'de Doğanbey Burnu, Dip Burun sahil şeridi ve yakın çevresinin doğal ve kültürel peyzaj özelliklerini incelemiş ve rekreasyonel alanların ayrılmasına ilişkin ilkeleri ortaya koymuştur. (Demirel 1997).

Başal (1974), İznik gölü ve yakın çevresinde yaptığı çalışmada, alandaki mevcut doğal ve kültürel verileri belirledikten sonra, mevcut alan kullanımlarını ekolojik sınırlamaya tabi tutmuştur. Elde edilen verilere dayanarak, yörenin fonksiyonlarına ilişkin öneriler getirmiştir (Demirel 1997).

Bayraktar (1975), Ege kıyılarında bazı tatil köylerinde peyzaj ve rekreasyon planlamasının etüdünü yaptığı çalışmada, Ege sahiline turistik ve rekreasyonel yönden değer kazandıran faktörler üzerinde durmuş, özellikle deniz turizmine ve denizle ilgili rekreasyonel faaliyetlere imkan veren peyzaj özelliklerinin etüdünü yapmıştır (Demirel 1997).

Altan (1976), doğal peyzaj elemanlarının rekreasyona uygunluğunu belirleyebilmek için matematiksel bir yöntem geliştirmiş ve bunu İskenderun-Silifke Kıyı Şeridi ile Toros dağlarının güney bakıları arasında kalan alana uygulamıştır. Bu çalışmasında Altan, Kiemstedt (1967) ve Buchwald (1973)'ın yöntemini geliştirmiştir.

Tanrıverdi (1976), yaptığı Munzur Vadisi Milli Parkı'nda rekreasyon ve turizm planlamasına yönelik bir çalışmada, parkın doğal zenginliklerini tanımlama, geliştirme, kullanma ve koruma prensiplerini saptamış, rekreasyon ve turizm faaliyetlerini içeren master planları hazırlamıştır (Demirel 1997).

Sözen (1977), Ankara İlinin doğal ve kültürel kaynak değerlerini saptadığı çalışmasında, Ankara kent halkının rekreasyonel gereksinimlerini karşılamadaki önemini ortaya koymuştur (Demirel 1997).

Akesen (1978), ülkemizdeki milli parkların açık hava rekreasyonu yönünden özellikleri ve sorunlarını incelediği çalışmasında, Uludağ Milli Parkı'nda açık hava rekreasyonunun çok yönlü niteliklerini ortaya koymuş ve bunu için sosyal araştırma yöntemlerinden olan anket yöntemini uygulamıştır.

Gültekin (1979), Seyhan Baraj Gölü ve yakın çevresinin Adana kent halkının rekreasyonel amaçlı gereksinimlerine cevap verme düzeyini saptamak için yaptığı çalışmada, sosyal araştırmalar için anket yöntemini, fiziksel yapının rekreasyona uygunluğunu ise Mc Harg'ın yöntemini kullanmıştır. Çalışmanın sonucunda araştırma alanı için rekreasyonel alan kullanım planı önermiştir (Ortaçeşme 1996).

Gülez (1979), Doğu Karadeniz Kıyı Şeridinin rekreasyon potansiyelinin saptanması için yaptığı çalışmada, V-Wert yöntemini ülkemiz koşullarına uygun hale getirmiştir. Bu

çalışmada anketler yaparak yönteme esas olan katsayıları bulmuştur. 4 km^2'lik plan karelerde yapılan analizler sonucu elde edilen değerler anketlerden elde edilen katsayı ve ağırlık faktörü ile çarpılarak rekreasyona uygunluk değerleri bulunmuştur.

Sözen (1981), Ayaş ilçesi sınırları içinde yaptığı çalışmada, yöreyi rekreasyonel amaçlarla kullanması beklenen Ankaralıların eğilimlerini dikkate alarak rekreasyon türlerini saptamıştır. Bu rekreasyon faaliyetleri üzerinde etkili olan faktörleri saptayarak yörenin belirlenen rekreasyon türleri bakımından potansiyelini ortaya koymuştur (Demirel 1997).

Başal (1981), Ankara'nın kuzeybatısında yer alan Kirmir Çayı Vadisiyle ilgili çalışmasında doğal ve kültürel kaynakların rekreasyonel gereksinimlere yönelik analiz ve değerlendirmesini yapmış ve Kirmir Çayı Vadisindeki rekreasyon etkinliklerinin dağılımını belirlemiştir (Demirel 1997).

Çubuk (1981) yaptığı çalışmada, turizmin serbest zaman aktiviteleri ve dinlenme-eğlenme eylemleri ile bütünleştirilmesi gereğini ortaya koymuş ve turizmin tanımına yeni bir yaklaşım geliştirmiştir. Ayrıca turizm planlamasına sistemli bir yaklaşım için önerilerde geliştirmiştir.

Altan (1982), Çukurova Bölgesi'nde son yıllarda görülen endüstrileşme ve kentleşmenin doğal kaynaklar üzerinde olan etkilerini, zarar verenler-etkileri-zarar görenler ilişkisi içinde bilgisayar ortamında analiz etmiştir. Bu veriler ışığında mevcut alan kullanımlarına alternatif, öncelikli ve ağırlıklı alan kullanım önerileri hazırlamıştır.

Kırzıoğlu (1983), Keban Baraj Gölü ve yakın çevresi için yaptığı çalışmada Kiemstedt (1967) ve Buchwald (1973)'ın analiz metotlarından yararlanmıştır. Çalışmasında, halkın rekreasyonel eğilimlerini anketlerle tespit etmiş ve elde ettiği veriler ışığında oluşturduğu birim alanların rekreasyonel potansiyel değerlerini ortaya koymuştur (Demirel 1997).

Özkan (1983) Kuzey Ege kıyıları için yaptığı çalışmada, kıyı rekreasyonu değerlendirme ölçütlerini ortaya koymuştur. Özkan bu çalışmasında, kıyı rekreasyon

aktivite ve ölçütlerinin önem ve ağırlıklarını ülke çapında gerçekleştirilen anket çalışmasıyla saptamıştır. Değerlendirme yöntemi olarak Hanke'nin oluşturduğu kaynak kullanım değerlendirmesini esas almıştır. Değerlendirme sonucunda yörenin rekreasyonel uygunluğu kademeli olarak ortaya konmuştur.

Önsoy (1984) Osmaniye- İskenderun kıyı kesiminde yaptığı araştırmada, alanında mevcut kullanımları irdelemiştir. Çalışma alanında rekreasyon potansiyelini saptarken Kiemstedt tarafından ortaya konan ve geliştirilen metodu kullanmıştır (Demirel 1997).

Pehlivanoğlu (1987), Belgrad Ormanı için, rekreasyon potansiyeli ve genel planlama ilkelerini saptadığı çalışmasında, mevcut doğal ve kültürel verilerden yola çıkarak ortaya koyduğu ORUKUD (Orman Rekreasyonu Uygunluk ve Kullanılabilirlik Değeri) yöntemini kullanmıştır. Bu yöntemi ortaya çıkarırken, Kiemstedt (1967) tarafından geliştirilen V-Wert yönteminden yararlanmıştır. Rekreasyon potansiyeli saptamaları için anket çalışmaları yapmış ve hesaplamalarda kullanmak üzere katsayılar elde etmiştir. Yapılan değerlendirme işlemlerinden sonra, ormanın doğal potansiyeli ve kültürel potansiyelini saptamıştır. Her iki değerin toplamı ile gerçek rekreasyon potansiyeli değerine ulaşmıştır.

Yılmaz (1987) tarafından yapılan çalışmada, Yalova-Termal yöresinin turistik ve rekreasyonel planlama potansiyeli ortaya konulmuştur. Bu çalışmada, alanda rekreasyonel potansiyeli etkileyen faktörlerin katkı payları, bu faktörlere ait kriter, veri ve ölçülere dayanılarak 3 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Bazı faktörlerin diğerlerinden ağırlıklı olduğu kabul edilerek ağırlık puanları verilmiş ve bu puanlar katkı puanlarıyla çarpılarak gerçek puanlar ortaya çıkarılmıştır. Sonuçta, alan turistik ve rekreasyonel kullanıma uygunluğu açısından 4 ayrı zona ayrılmış ve bu zonlara ilişkin kullanım önerileri getirilmiştir.

Sirel (1988), Mersin-Silifke kıyı şeridinde mevcut kullanımların özelliklerini ortaya koyduktan sonra, bu kullanımların birbiriyle olan ilişkisini irdelemiştir.

Aslan (1989) yaptığı çalışmada, Alanya-Side kıyılarının çevre sorunlarını irdelemiş ve bunların çözümü için alınması gerekli önlemleri ortaya koymuştur.

Gülez (1990), orman içi rekreasyon alanlarında rekreasyon potansiyelinin saptanması üzerine yaptığı çalışmada, peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık ve olumsuz etkenleri dikkate alarak rekreasyon potansiyelini hesaplama yöntemi geliştirmiştir. Bu yöntem dahilinde Orman İçi Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Formu (ORPDF) hazırlamıştır.

Aykırı (1989), Karadeniz Bölgesinin Turizm yönünden kaynaklarını değerlendirdiği çalışmasında Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu ve Zonguldak illerinin turistik ve rekreasyonel kaynaklarını ortaya koymuş ve planlama yaklaşımları geliştirmiştir.

Korça (1989), "Kıyı Alanlarında Turizm Planlamasına Yönelik Bir Araştırma" adlı çalışmasında turizm olgusunu incelemiş, Türkiye'deki turizm politikaları ve planlamalarını değerlendirerek, mevcut kıyı yerleşimlerimizde turizm planlama ve uygulama sorunlarını ortaya koymuştur.

Çetinkaya (1991), "Karadenizin Batı Kıyılarının ve Art Bölgesinin Turizm Potansiyeli" başlıklı tez çalışmasında, Batı Karadeniz'e kıyısı olan şehirlerin özelliklerini belirlemiş ve buna dayanarak turizm potansiyellerini ortaya koymuştur.

Kurum (1992) yaptığı araştırmada, Beynam Ormanı'nın doğal ve kültürel özelliklerini analiz ederek, korunması gerekli alanlar ile rekreasyon ve tarım potansiyeline sahip alanların saptanmasını amaçlayan bir yöntem uygulamıştır. Çalışma yönteminde Mc Harg, Kiemstedt ve Başal'ın yöntemlerinden yararlanmıştır. Analizler sonucunda elde ettiği verileri bilgisayar ortamına aktararak Beynam Ormanı ve Yakın çevresi için planlama ilkeleri ortaya koymuştur.

Yazgan (1992), Ihlara Vadisi ve yakın çevresi için turizm ve rekreasyon açısından çekici olan tüm doğal ve kültürel özellikleri peyzaj mimarlığı açısından irdelemiş ve makro ölçekte koruma ve geliştirme önerileri sunmuştur (Demirel 1997).

Kolcu (1993), Ayvalık Kenti'nin doğal, tarihi, kültürel açıdan turizm potansiyelini değerlendirdiği çalışmada kentin doğal ve kültürel çekiciliklerini ortaya koymuştur. Bu

çekiciliklere dayanarak Ayvalık kentinin turizm potansiyelini belirlemiş, turizm ve koruma modeli için öneriler geliştirmiştir.

Boru (1994), Gülek Yaylasının Turizm ve Rekreasyon potansiyelini belirlediği çalışmasında, Gülek Nazım İmar Planında yerleşim alanı olarak önerilen alanların rekreasyonel kullanım açısından da uygun olduğunu, ancak bu alanlarda doğal kaynaklar ile dengeli bir planlama ve uygulama sürecinin başlatılması gerektiği düşüncesini savunmuştur.

Özgür (1995), yaptığı çalışmada Adana-Karataş kıyı kesiminde rekreasyonel alan kullanım alternatiflerini ortaya koymuştur. Araştırmasında, "çalışma kılavuzu yöntemi"ni kullanarak, farklı kullanımlar için alternatifler hazırlamıştır. Yaptığı anketler yardımıyla en fazla kabul gören seçeneği belirlemiştir. Daha sonra, Nazım İmar Planı ve Çevre Düzeni Planı'nı dikkate alarak, farklı tipteki alan kullanımlarının ekolojik uygunluklarını ortaya koymuştur.

Sirel (1995), yaptığı çalışmada Çukurova Bölgesinde yer alan Tarsus Çayı yukarı havzasında geleneksel olarak kullanılan ve giderek yoğunluk kazanan yaylalarda doğal ve kültürel yapıyı belirleyerek turizm kullanımları ile doğa koruma alanlarına ilişkin parametreleri belirlemiştir. 3. aşamada tamamlanan çalışmada, turizm-rekreasyon amaçlı kullanım potansiyeline uygun alan kullanımları ortaya konulmuştur (Demirel 1997, Mikaeli-Tabrizi 1996).

Gülbahçe (1996) ise, yaptığı tez çalışmasında insanların serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını incelemiştir.

Kelkit (1996), Tortum Baraj Gölü ve Şelalesinin rekreasyonel alan planlaması yaptığı çalışmada, ziyaretçilerin ve yöre halkının rekreasyonel gereksinimlerini anket yöntemi ile tespit etmiştir. Daha sonra Altan'ın kullandığı ve Bierhals'ün geliştirdiği ekolojik planlama metodundan yararlanarak araştırma alanının koruma-kullanma değerlendirmesini yapmıştır (Demirel 1997).

Ortaçeşme (1996), Adana ili kıyı kesiminin ekolojik peyzaj planlama ilkelerini ortaya koyduğu çalışmasında, kıyısal kaynakların optimal kullanımı ve kıyı alanlarına özgü ekolojik değerlerin korunmasını amaçlamıştır. Çalışmada kullanılan yöntem, ekolojik planlama yöntemlerinin birleşimidir. Dearinger (1972)'nin yaklaşımı ile alan için potansiyel uygunluklar % olarak bulunduktan sonra, her bir alternatif kullanım için plan-karelerin aldığı değerlere bakılarak 2 dereceli uygunluk haritası hazırlanmıştır.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Turizm ve Rekreasyonla İlgili Kavramlar

Bu bölümde, turizm ve rekreasyon kavramlarının yanı sıra, bu olguları ortaya çıkaran ve destekleyen bazı kavramlara yer verilmiştir.

2.1.1. Zaman kavramı

Zaman kavramı, insan yaradılışından itibaren her devirde önemini koruyan bir konu olmuştur. Çünkü, çok değerli olan bu kavram içinde olaylar sıralanır, yaşanır, değerlendirilir ve kavranmaya çalışılır. Zaman kavramının dışında cereyan eden hiçbir olgu yoktur. Zaman, insan hayatının yerine göre uzun yada kısa süreli, tekrarı imkansız, başlangıç veya sonu belirli, saatle ölçülebilen bölümüdür (Gülbahçe 1996).

Addington (1996)'ya göre aslında zaman, insanların sonsuzluk ölçüsüdür ve zamanla ilgili doğal kabul edilen her şey, insan düşüncesinin bir ürünüdür. Zaman uzaya bağlıdır ve zaman, uzay sayesinde ölçülebilir. Buna göre, bir nesnenin uzaydaki bir noktadan başka bir noktaya geçtiği aralık zaman olarak tanımlanabilir.

Şimşek (1993)'e göre, zaman insanın sahip olduğu tek sermayedir. İstense de istenmese de, kullanılsa da kullanılmasa da tükenmeye devam eder ve tükendikten sonra da telafisi mümkün değildir. Baltaş ve Baltaş (1987)'a göre de zaman hayattır ve zamanı boşa geçirmek hayatı boşa geçirmek demektir (Gülbahçe 1996).

İnsan için değerli olan zaman kavramının verimli ve etkili bir şekilde kullanılması da önemli bir konudur. Brigtbill ve Meyer (1964) zaman kavramını;

- Var olmakla ilgili zaman,
- Geçimle ilgili zaman,
- Serbest zaman

olmak üzere 3 grupta incelerken, Megyeri (1965), zamanın insan hayatındaki dağılımını şu şekilde yapmıştır (Gülbahçe 1996).

- Temel gereksinimlerini gidermek için kullandığı zaman- uyku, temizlik,

giyinme, yemek yeme gibi

- Çalışma ve buna bağlı etkinlikleri ve görev için kullandığı zaman- iş, yolculuk, öğrenim için geçen süre,
- Serbest etkinlikleri için kullandığı zaman- eğlence, spor, dinlenme ve bireyin kendini geliştirmek için katıldığı etkinlikler için ayırdığı zaman,
- Diğer etkinlikler için ayırdığı zaman.

2.1.2. İş kavramı

İş kavramı ile ilgili birçok tanım yapılmakla birlikte, farklı meslek disiplinlerinin farklı tanımlar yaptığı görülmektedir. Örneğin, aynı kavramla ilgili bir ekonomist ile bir fizikçinin yapmış olduğu tanımlar farklılık göstermektedir. Ekonomistler işi, insanların gereksinimlerini karşılamak ve gelir elde etmek için yaptıkları bedensel ve zihinsel faaliyetler olarak tanımlamaktadırlar (Gülbahçe 1996) .

Tezcan (1994)'e göre ise iş, çalışma zamanı içinde yerine getirilen, hayatı kazanmak için başvurulan bir etkinlik, geçim sağlama ve hayatı kazanma yoludur (Gülbahçe 1996). Douglas (1981) da, para kazanmak için çalışmaya ayrılan zamanı "iş zamanı" olarak ifade etmektedir. Bunun dışında kalan bütün zamanı ise "çalışma dışı" zaman olarak kabul etmektedir (Bakır 1990).

Bireylerin sahip oldukları işler, toplumsal statülerinin belirlenmesinde aktif rol oynar. İş, insanlara gelir sağlarken, gereksinimlerini karşılar, kişiliklerini kuvvetlendir, benlik duygusunu geliştirir ve sosyal yönden bir doyum sağlar. Sahip olunan iş ve icra edilen meslek ölçüsünde toplumun diğer fertlerince saygı, sevgi ve onay görmektedir. Ancak, bu denli önemli sosyal, ekonomik ve psikolojik etkiye sahip olan iş kavramının, bireyin tüm zamanını almaması gerekmektedir. Çünkü iş, belirli bir noktadan sonra yorgunluk, isteksizlik ve bitkinlik yaratır. Bu nedenle sürekli çalışmamak, iş saatleri arasına serbest zaman koymak gerekir. Ayrıca, bu dönemlerin birbiriyle olan dengesinin iyi kurulması ve yorgunluğun büyümesi engellenmelidir (Gülbahçe 1996).

Günümüzde teknolojik gelişmeler ve hızlı makineleşme, çalışma zamanını azaltırken, çalışma dışı zamanı artırmıştır. Günlük çalışma saatinin azalması, serbest zaman

kavramını ortaya çıkarmış ve bunu en iyi biçimde değerlendirilmesi gereğini ortaya koymuştur.

2.1.3. Serbest zaman kavramı

İngilizce karşılığı 'leisure' olan serbest zaman terimi, 'serbest olmak' veya 'izin verilmiş olmak' anlamına gelen Latince 'Licere', serbest zaman anlamına gelen Fransızca 'Loisir' ve izin vermek manasına gelen İngilizce 'license' kelimelerinden türetilmiştir. Kraus (1978)'e göre zorunluluğun olmaması ve serbest zaman seçimini ifade eden bu kelimelerin tümü birbiriyle ilişkilidir (Bakır 1990).

Serbest zaman, çalışma, uyku ve diğer gereksinimler karşılandıktan sonra kişiye kalan zamandır. Bu zaman, kişinin nasıl kullanacağına kendi sağduyusuyla karar verdiği zaman dilimidir (Braud-Bovy ve Lawson 1998).

Serbest zaman kavramı ile ilgili pek çok tanım yapılmaktadır. Yaygın olan klasik görüş serbest zamanı, iş veya amaçlı yapılan bir fiil yerine onun tam karşıtı olan sanat, politik tartışmalar ve genel öğrenmeyi kapsayan meşguliyetler olarak kabul etmiştir (Bakır 1990).

Bu kavram ilk kez Aristo tarafından ortaya konulmuştur. De Grazia (1962) Aristo'nun serbest zamanı, kişinin yaratıcı özelliklerini ortaya koyduğu bir zaman parçası olarak tanımladığını belirtmiştir (Pehlivanoğlu 1987). Aristo'dan günümüze kadar pek çok şekilde ele alınan serbest zaman kavramını Sayıner (1973), günlük hayatın uyku, dinlenme ve çalışma dışında kalan, bireyin istediği gibi kullanabileceği 8 saatlik bölümü (Gülbahçe 1996) olarak tanımlar. Birey, serbest zamanlarında yapacağı faaliyetlere kendi isteği ile katılır ve seçim kendisine aittir. Brightbill ve Meyer (1964)'e göre, serbest zaman, zorlama duygusunun en az olduğu, kişinin kendi yargı ve seçimine göre kullanıldığı, isteğe bağlı zaman parçasıdır (Gülbahçe 1996).

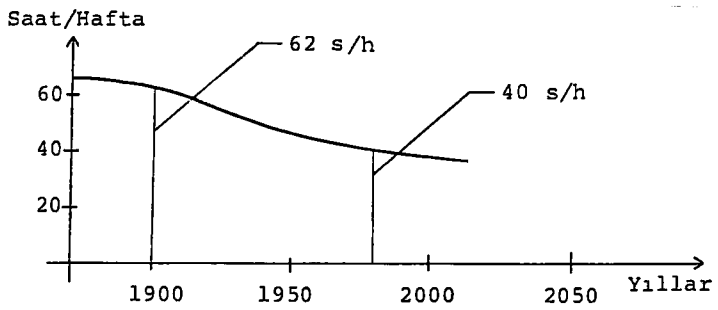
T.C. Middleton (1980) ise, serbest zamanı; iş ile ilgili sorumluluklardan, hayatı sürdürebilme sorumluluklarından veya diğer zorunlu görevlerden serbest olunan, mecbur olunmayan zaman olarak ifade etmiştir (Gülbahçe 1996). Geniş anlamda serbest

zaman; birçok kültürel ve kamu hizmeti kapsamı içindeki hobiler ve meşguliyetler dizisine katılım suretiyle, benlik geliştirme hakkı ve fırsatlarını ifade eder.

Tezcan (1977)'nin belirttiğine göre, 1883 yılında Paul Lafargue "Tembellik Hakkı" isimli broşürü hazırladığında serbest zaman, bütün kötülüklerin anası ve kaynağı olarak görülmüştür. Oysa bugün, serbest zaman, evrensel bir insan hakkı durumuna gelmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 24. maddesine göre herkesin dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle de çalışma sürelerinin izin verdiğince belirli dönemlerde ücretli tatillere hakkı vardır (Gülbahçe 1996). Anayasamızda Sosyal ve İktisadi Haklar bölümünde madde 44'te her çalışanın dinlenme hakkı olduğu, ücretli hafta ve bayram tatili ve ücretli yıllık izin hakkının kanunla düzenlendiğinden söz edilmektedir. Görüldüğü gibi, serbest zaman kavramı anayasamızda yasal bir hak haline getirilmiştir. Gerek zihinsel gerekse bedensel açıdan çalışıp yorulan bireyler, yasaların belirlediği zamanlarda dinlenip, daha verimli hale gelmektedirler.

Serbest zamanların ortaya çıkarılması, bireyin tercihine, karar tutum ve davranışlarında özgür olabilmesine bağlıdır. Bu özgürlüğü hisseden birey, kendi isteği ile neler yapabileceğini planlar ve bu konuda doğru ve sağlıklı kararlar alabilir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar, serbest zamanların kadınlar arasında daha farklı algılandığını göstermiştir. Onların serbest zaman tanımlamaları daha çok aktiviteyi içermektedir. Birçok kadın serbest zamanı, kişisel gelişimlerinin önemli bir parçası olarak görmektedirler (Searly ve Brayley 1993).

Serbest zaman, çalışma zamanının tersidir. Sanayi devrimini izleyen teknolojik ve ekonomik gelişmeler çalışma zamanını ve süresini kısaltmıştır. 1900'lerde haftada 62 saat olan çalışma süresi, günümüzde 40, bazı ülkelerde ise 35 saate inmiştir (Şekil 2.1). Jean Fourastie'ye göre, çalışma süresi 2000' li yıllarda kısalmaya devam edecektir (Korça 1989). Bu durum, insanın içinde bulunduğu yaşam koşullarına göre, sahip olduğu serbest zaman sürelerinde önemli değişiklikler olabileceğini göstermektedir. Bu süre, her geçen gün birkaç saat, hafta sonlarında bir-iki gün ve yıllık tatillerinde ise 15-45 günlük periyotları içerebilmektedir.

Şekil 2.1. Fourastie'ye göre çalışma süresinin kısaltılması (Korça 1989)

Sanayileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı yaşam tarzının, insanlarda büyük gerilimler yarattığı açıktır. Bu gerilimlerin giderilmesi, kişinin psikolojik dengesinin korunması ve yenilenmesi açısından günlük, haftalık ve yıllık serbest zamanlarının verimli bir şekilde değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

2.1.4. Rekreasyon

Bayraktar (1972), günümüze kadar gelebilen tarihi belgelere göre, yaşadığımız topraklarda dahil olmak üzere, geçmiş kültürlerin hemen hepsinin dinlenme ve eğlenceyle ilgili faaliyetlere büyük önem verdiklerini belirtmektedir (Pehlivanoğlu 1987). Söz konusu faaliyetler, kimi zaman az kimi zaman ise yoğun bir şekilde varlığını korumuş ve giderek büyük bir çeşitlilik kazanmıştır (Pehlivanoğlu 1987).

Buhar makinesinin 1765 yılında bulunmasıyla başlayan sanayileşme hareketleri neticesinde 18. yüzyıl sonları ile 19. yüzyıl başlarına doğru rekreasyon olayı yeni boyutlar kazanmış ve güncel anlamıyla sürdürmekte olduğumuz zengin rekreasyonel yaşam ortaya çıkmıştır (Pehlivanoğlu 1987).

Rekreasyon kelime olarak, Latince'de "re-tekrar, yeniden" ve "creare-yaratma, yenileme" anlamına gelen sözcüklerin birleşmesinden oluşmuştur (Kalem 2001). Bir şeyin yenilenmesi veya yitirilen olanakların yeniden kazanılması anlamına gelen "recreate" fiilinin karşılığı olarak, oyun, eğlence, yenilenme, yeniden oluşma

anlamlarını içerir (Kurum 1992, Pehlivanoğlu 1987, Tanrıvermiş 2000). Rekreasyon, kişinin yapması gereken işler dışında, serbest zamanında yaptığı tüm meşgaleleri kapsar ((Braud-Bovy ve Lawson 1998). Planlama açısından ise, kentlinin yorgunluğunu atması için (günlük, haftalık ve yıllık dinlenmeler için) yaratılan fiziki olanakların bütünüdür (Çubuk, 1981).

Türkçe'de eğlenme, dinlenme, serbest zamanları değerlendirme gibi ifadelerle anlatılmaya çalışılan rekreasyon kavramının pek çok tanımı bulunmaktadır. Vogler'e göre rekreasyon; kişinin fiziksel ve psikolojik olarak kendisini yeniden kazanabilmesini sağlayan serbest zaman değerlendirmesidir (Korça 1989). Çalıkoğlu (1989)'a göre ise; bireyin kendi istek ve içgüdüsüne göre olanakları ölçüsünde kullanabileceği serbest zamanlarında yer alan, bedensel ve ruhsal dinlenme gereksinimlerini karşılayarak bireyi boşaltan ve yineleyen, çalışma ve yaşama istek ve gücünü ayakta tutan ve sürdürüldüğü sürece bireye zevk veren, gelir sağlama düşüncesinden uzak her türlü eylemi kapsayan davranışlar bütünüdür (Kolcu 1993). Kraus (1978) rekreasyonu, bir kimseyi ağır, mecburi aktiviteleri veya işi için yenileyen, gönüllü olarak seçilen eğlendirici ve dinlendirici aktiviteler periyodu olarak tanımlar (Bakır 1990). Tümer (1975) ise rekreasyonu, serbest zaman içinde bedensel, düşünsel gelişme, dinlenme, eğlenme ve diğer kişilerle beraber olma amacıyla kişinin kendi isteği ve iç itimi sonucu katıldığı faaliyetler olarak tanımlamıştır.

Butler (1968), çok yönlü bir rekreasyon tanımı yaparak; serbest zaman içinde yapılan, herhangi bir ödül kazanma amacı gütmeyen, kişiye bedensel, ruhsal ve yaratıcı yönden güç kaynağı olan ve kişinin zorunlu olarak değil bir iç itimi sonucu katıldığı tüm eylemleri bu kavram kapsamına almıştır (Ekşioğlu 1996). Bayraktar (1972), rekreasyon kavramının tam olarak tanımlamak yerine, içeriği üzerinde durmuştur. O'na göre, zevk almaya yönelik eğlence, dinlenme, öğrenme ve gezi gibi serbest zamanları değerlendirme olanakları rekreasyon kavramı içinde düşünülmektedir (Pehlivanoğlu 1987). Tocher ve Driver (1970) yine belirli bir tanım vermemekte, rekreasyonun çalışma karşıtı bir kavram olduğunu savunmaktadır (Pehlivanoğlu 1987). Gülez (1983)'e göre rekreasyon, genellikle serbest zamanlar içinde yapılan, bireyin kendi isteği ve iç itimi sonucu oluşan, bireyi fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, bireyin toplumsal, ekonomik ve kültürel olanakları ve

yaşadığı toplumun yapısıyla bağımlı olarak yapılan fiziksel, düşünsel etkinlikler bütünüdür. Burada, bir rekreasyon eyleminin serbest zaman dışında da tasarlanıp planlanabileceği, aynı şekilde geçmiş bir rekreasyon eyleminin serbest zaman dışında da hatırlanabileceği ifade edilmektedir. Bu durumda, serbest zaman dışında tasarlanıp planlanan veya anımsanan bir rekreasyon eyleminin düşünsel yönden vereceği zevk de, rekreasyon kapsamına alınmıştır (Gülez 1979). Clawson ve Knetsch (1978), rekreasyon deneyiminin aşağıda belirtilen 5 aşamada olduğunu ifade etmektedirler:

1. Planlama aşaması ve merakla bekleme,
2. Rekreasyon alanına gidiş,
3. Rekreasyon alanında yapılan eylem yada eylemler,
4. Dönüş,
5. Anımsama.

Bireyin yitirdiği psikolojik yaşam enerjisini kendi arzusuna göre yeniden kazanması olgusu olan rekreasyon, insan yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır ve temel gereksinimidir (Çubuk 1981). Butler (1949), tüm insanların tarihin her döneminde, benzer şekillerde kendi kişiliğini geliştirme ve kendini ifade etme yollarını bulduğundan bahseder (Tanrıvermiş 2000).

Rekreasyonel etkinliklerde esas olan, bireyin yeni değerler kazanması, yaşam gücü ve isteğini ayakta tutabilmesi, sürdürdüğü etkinliklerden yeterince zevk alabilmesi ve kendisini yeni güçlerle donatabilmesidir. Harris ve Dines (1988), Amerikan Kamping Birliği (ACA)'ne göre, rekreasyonun dış mekanda grup yaşamına yaratıcı ve eğitici fırsatlar tanıyan bir deneyim olduğunu, doğal çevre kaynaklarının kullanıcıya zihinsel, fiziksel, sosyal ve ruhsal gelişmelerinde katkıda bulunmak gibi yararı olduğunu ifade etmişlerdir (Ekşioğlu 1996).

Yukarıda yapılan bütün tanımlar ve açıklamalar göz önüne alındığında rekreasyonun sahip olduğu özellikler şu şekilde özetlenebilir (Sessoms 1984, Pehlivanoğlu 1987, Kurum 1992, Karaküçük 1995, Ekşioğlu 1996, Gülbahçe 1996 Tuzcuoğulları 1997);

- Rekreasyon bir gereksinimdir, gereksinme ve iç itimi sonucu oluşur,
- Rekreasyonda kişi gönüllü olarak ve tamamen kendi arzusu ile etkinliklere katılır, yani zorlama yoktur,

- Rekreasyon bir hareketlilik içerir. Bu hareketlilik fiziksel veya düşünsel olabilir,
- Rekreasyonun öğretici-eğitici boyutu vardır,
- Rekreasyon etkinliği, kişisel ve toplumsal yarar sağlar,
- Rekreasyon kişinin katıldığı tek bir aktivite olabildiği gibi, birden çok aktiviteleri de içerebilir,
- Rekreasyon faaliyetleri, kişinin ekonomik faaliyette bulunma süreci içinde değil, arta kalan serbest zamanı içinde gerçekleşir,
- Rekreasyon faaliyetleri düzenlenmiş, programlanmış veya o anda kararlaştırılmış eylemler olabilir,
- Rekreasyonel faaliyetler, kendi kendini ödüllendirmedir, yapısında zevk ögesi mevcuttur,
- Rekreasyon faaliyetleri özel yaşam, kişiden kişiye, mesleklere göre değişiklikler gösterebildiği gibi zaman ve mekana bağlı olarak da farklılık gösterebilir,
- Deneyim kazandırır,
- İnsanın doğa ile uyumunu pekiştirir,
- Rekreasyon, yaratıcı gücü artırdığı gibi iş gücünü de artırır,
- Psikolojik yararı vardır ve korkuyu azaltır,
- Bu etkinliklere katılmak bireye ani ve doğrudan bir doyum sağlar.

Bireyin kendisini ifade edebilmesini bilgi ve beceri sahibi olmasını, ruhsal ve bedensel açıdan doyum noktasına ulaşabilmesini sağlayan rekreasyonel eylemlerin gerçekleştirilebilmesi için her şeyden önce kişinin serbest zamana sahip olması gerektiği unutulmamalıdır. Serbest zamanı olan birey, rekreasyonel faaliyetlerin yukarıda belirtilen özelliklerine bağlı olarak, kendi hür iradesi ile, gönüllü olarak, toplumun gelenek ve göreneklerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olarak kendisine neşe ve mutluluk duygularını yaşatacak etkinliklerde bulunur. Bu etkinlikler amaçlı, planlı ve programlı olabileceği gibi, plansız ve programsız olarak da gerçekleşebilir. Önemli olan bireyin kendine göre bir amaç belirleyerek ciddi, bilinçli ve istekli bir biçimde çaba harcamasıdır.

Özellikleri bu şekilde özetlenen rekreasyonun sınıflandırılması, fonksiyonlarına, gerçekleştirilme amaçlarına, aktivitenin gerçekleşme zamanı ve mekanına göre farklı şekillerde yapılmaktadır;

Amaçlarına göre rekreasyon; dinlenme amaçlı, kültürel amaçlı, toplumsal amaçlı, sportif amaçlı, turizm amaçlı ve sanatsal amaçlı rekreasyon faaliyetleri olarak sınıflandırılabilir. Rekreasyon, aktivitenin gerçekleştiği mekana göre; kapalı mekanlarda yapılan rekreasyon faaliyetleri iç mekan rekreasyonu, açık mekanlarda yapılan rekreasyon faaliyetleri dış mekan rekreasyonu olarak 2 grupta incelenebilir. Zamana bağlı olarak yapılan sınıflandırmada ise, yaz rekreasyonu ve kış rekreasyonu gibi sınıflar söz konusudur. Rekreasyon, kırsal ve kentsel rekreasyon olarak da sınıflandırılabilir. Kentsel rekreasyon, kent merkezli olup açık ve kapalı mekanlarda gerçekleşebilir. Kırsal rekreasyon ise, doğa yürüyüşleri, kampçılık, bisiklete binmek, mağaracılık, avcılık gibi faaliyetleri içermektedir (Karaküçük 1995).

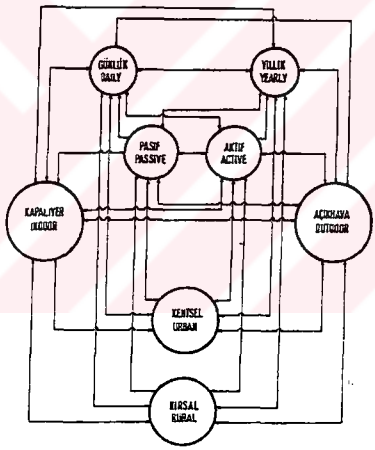
Pehlivanoğlu (1987), yapılan mevcut sınıflandırmalara göre planlama açısından önem taşıyan ve pratikte geniş ölçüde kullanılan rekreasyon tiplerini 4 başlık altında toplamıştır;

1. Yapısal sınıflandırma (Mekanın yapısal özelliğine göre sınıflandırma); Rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştirildiği mekanın özelliğine göre yapılan bu sınıflandırmaya göre, açık hava rekreasyonu ve kapalı mekan rekreasyonu olmak üzere iki rekreasyon tipi ortaya çıkmaktadır. Açık hava rekreasyonu, doğa koşullarına bağlı olarak, bireylere daha geniş hareket olanağı sağlayan rekreasyon türüdür. Kapalı mekan rekreasyonu ise, konutlar başta olmak üzere iç mekanlarda sürdürülen rekreasyon çeşididir.
2. Yersel sınıflandırma (Rekreasyon mekanının uzaklığına göre sınıflandırma); Rekreasyonun gerçekleştiği mekanın konumu veya bulunduğu yer dikkate alınarak yapılan bu sınıflandırmada kentsel ve kırsal rekreasyon olmak üzere 2 tip rekreasyon söz konusudur. Kentsel rekreasyon, yerleşim alanları içinde yer almakta ve kentsel koşullar doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Kırsal rekreasyon ise, yerleşim alanları dışında kalan, kırsal nitelikli alanlarda gerçekleşen rekreasyon tipidir. Yıldızcı (1979)'a göre kentsel rekreasyon daha çok günlük serbest zaman içinde oluşurken, kırsal rekreasyon hafta sonu veya yıllık tatillerde gerçekleşir (Kolcu 1993).
3. İçeriksel sınıflandırma; Rekreasyon eylemlerinin gerektirdiği düşünsel veya bedensel hareketlilik durumuna göre aktif ve pasif olmak üzere birbirinin karşıtı 2 tip rekreasyon tanımlanmaktadır. Bunlardan yoğun hareket ve belirli bir güç

harcamayı gerektiren ve genellikle bedensel uğraşları kapsayan rekreasyon tipi aktif rekreasyondur. Pasif rekreasyon ise, belirli bir dinamizm gerektirmeyen, daha çok bireyin iç dünyasına yönelik doyumları hedefleyen rekreasyon tipidir.

4. Zamansal sınıflandırma; Rekreasyon eylemlerinin gerçekleştiği serbest zaman dilimi dikkate alınarak yapılan sınıflandırmada "günlük" ve "tatil" rekreasyonu olmak üzere 2 tip rekreasyon söz konusudur. Günlük rekreasyon, daha çok bireyin yaşadığı yakın yaşam çevresinde, günübirlik olarak ve oldukça kısa mesafelerde gerçekleşen rekreasyon tipidir. Tatil rekreasyonu ise haftalık ve yıllık tatillerde, genellikle yaşanan yakın çevre dışında gerçekleşen rekreasyon eylemleridir.

Farklı çıkış noktaları olan bu rekreasyon sınıfları arasındaki ilişkiyi Şekil 2.2'de olduğu gibi ifade etmek mümkündür (Pehlivanoğlu 1987).

Şekil 2.2. Rekreasyon sınıfları arasındaki ilişki (Pehlivanoğlu 1987)

Rekreasyon faaliyetleri hangi sınıfta yer alırsa alsın hepsinin ortak amacı, bireyin fiziksel ve ruhsal açıdan rahatlamasını sağlamaktır. Çünkü tekrar yaşanması mümkün olmayan bu zaman diliminde birey, elinden geldiği kadar hem kendisine, hem de çevresine yararlı olacak etkinliklerde bulunmalıdır. Anonim (1983)'in yayınladığı Gençlik Komisyonu Raporu'nda rekreasyonun temel amacı, bireye kişilik bütünlüğü kazandırmak, bu arada toplumun gelişmesine olumlu katkıda bulunmak olarak

açıklanmaktadır (Gülbahçe 1996).

Sanayileşmeye paralel olarak gelişen rekreasyonun önemi günümüzde açık bir şekilde kendini hissettirmektedir. Butler (1968) rekreasyonun önemini şu şekilde ifade etmektedir (Gülbahçe 1996);

1. İnsanların dinlenme ve eğlenme gereksinimi rekreasyonel eylemler ile karşılanarak, onların hayatla bağları güçlenmiş ve mutlu kılınmış olurlar,
2. Rekreasyonel etkinliklerde bulunan kişi, serbest zamanını iyi değerlendirmiş ve sağlıklı bir kişilik geliştirmiş olur. Toplumda temel amaçlardan birisi de sağlıklı kişilik geliştirmesidir,

Bunun yanında, rekreasyonel etkinlikler, bireylerin serbest zamanlarını zevk alarak geçirmelerini, iş dışında daha değişik uğraşılarda bulunmalarını, yeni dostluklar ve arkadaşlıklar kurmalarını, başarı duygusunu hissetmelerini, yaratıcılık duygusunu tatmalarını, fiziksel açıdan kendilerini sağlıklı hissetmelerini, macera ve yeni tecrübeler edinmelerini sağlamaktadır (Gülbahçe 1996).

2.1.5. Turizm

Turizm, genel olarak sürekli yaşanan yer dışında tüketici olarak, tatil, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerin giderilmesi amacıyla yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketleridir (Bayer 1992, Sezgin 1995, Erol 1996, Dabir 1992).

Turizm kelimesi, Latince'de dönmek, etrafını dolaşmak, geri dönmek anlamına gelen "tornus" kelimesinden türetilmiştir (Erol 1996). Kök itibariyle ilk kez 19. yüzyılın ilk yarısında kullanılmış ve İngilizler "tour" ve "touring" sözcüklerinin bir ifadesi olarak turist ve turizm kavramlarını konuşma diline mal etmişlerdir (Ulubay 1992).

Modern turizmin ilk tanımlaması, 1905 yılında E. Guyer-Freuler tarafından "artan dinlenme ve hava değişimi ihtiyacı nedeniyle doğal güzelliklerin aranması ve bunlardan duyulan zevkin artması, ticaret ve endüstrinin gelişmesi, ulaştırma araçlarının mükemmelleşmesi sonucu insan topluluklarının çeşitli ilişkiler kurmalarına dayanan önemli bir olaydır" şeklinde tanımlanmıştır (Çubuk 1981). Yapılan bu ilk tanımlamadan

sonra, değişik biçim ve yaklaşımlar ile 73 kadar tanımının olduğu gözlenmiştir (Kolcu 1993). Bu denli fazla turizm tanımı olmasının nedeni konunun ele alınışındaki farklılıklar ve ağırlık verilen özelliklerdir.

Etimolojik olarak yani dilbilimsel olarak turizm, bir yerden, veya bir noktadan hareketle yola çıkıp tekrar aynı noktaya veya yere dönmeyi ifade eder (Korça 1989). Ansiklopedik anlamı ise, bir ülkenin doğal ve tarihi güzelliklerini görmek üzere zevk için yapılan gezidir (Meydan Larousse 1980).

Mayer'in Monte Carlo Uluslararası Turizm Akademi'sinin düzenlediği turizm tanımı yarışmasında ödül kazanan tanımında ise turizm; insan psikolojisinin bir tezahürü olarak ortaya çıkan yer değiştirme, değişiklik, kaçma ve uzaklaşma isteğidir (Kolcu 1993). Toskay (1989)'a göre ise turizm; özünde eğlenme ve zevk amacı olan ve belirli miktardaki paranın ve ayrılan zamanın en iyi biçimde kullanılması veya dinlenmek, başka bir deyişle tatili geçirmek amacıyla geziye çıkılmasıdır (Tuzcuoğulları 1997). Yine Toskay (1989) yaptığı başka bir tanımlamada turizmi; insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan gereksinimlerini karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki, genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek geçici konaklamalarından doğan ilişkiler ve olaylar bütünü olarak ifade etmektedir (Avcı 1990).

Turizm olayının ekonomik önemi arttıkça, bu yöne ağırlık veren tanımlar ortaya çıkmıştır. Bu tanımlara göre eğer tüketici gelirinin bir kısmını tatil, seyahat ve geçici olarak yer değiştirmeyi zorunlu kılan diğer gereksinimleri için harcıyorsa bir turizm olayından söz edilebilir (Toskay 1983, Kolcu 1993). OECD turizm komitesinin kabul ettiği, Birleşmiş Milletler İstatistik Uzmanları Komitesi'nin 1937 yılında yaptığı tanımlamaya göre turizm, sadece tüketim yönü olan, para kazancı amacına dayanmayan yolculuk ve konaklamaların bir sonucudur (Çubuk 1981).

Turizmin evrensel tanımlamalarında ise, turizm olayının karmaşık bir yapıya sahip olduğu ve insanların birlikte yaşamalarının doğurduğu, bütün alanlardaki karşılıklı ilişkilerin dikkate alınması gerektiği görüşünden hareket edilir (Kolcu 1993). Prof. Dr. Erns Spatt bu kapsamda turizmi; dinlenme ve onunla ilişkili gereksinimlerin giderilmesi

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

nedeniyle serbest zaman harcamasından ortaya çıkan, tüketim harcamaları ile belirlenen geçici yer değiştirmeye bağlı ilişkiler ve olaylar bütünü olarak tanımlamıştır (Çubuk 1981).

Etimolojik, ekonomik ve evrensel tanımları olan turizm olayının sosyal boyutlarına ağırlık veren tanımlamalar da vardır. Olalı (1982) turizmi, "insanların kendi konaklama yerleri dışında sürekli olarak yerleşmemek, özellikle politik ve ticari bir amaç gütmemek üzere, liberal bir atmosfer içinde, iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme gibi amaçlarla veya aile ziyareti, kongre, seminerlere katılmak gibi nedenlerle kişisel veya toplu bir şekilde yaptıkları seyahatlerden ve gittikleri yerde 24 saati aşan veya ülkenin konaklama tesislerinden birinde 1 gece konaklamalarından ortaya çıkan hizmet endüstrisi, bir tüketim olayı ve sosyal bir olay" olarak tanımlar (Ulubay 1992, Albayrak 1993).

Bugün hala her toplumun, her ülkenin kabul edebileceği tek bir turizm tanımından söz edilememektedir. Ancak çağın getirdikleri açısından, kavramsal ve içerik yanında belirli bir noktaya gelinmiştir. Bu noktada turizm, evrensel olarak çalışma koşullarının ortaya çıkardığı dinlenme gereksiniminin, yine çalışmanın yarattığı para ve zaman olanakları ile kişinin yaşadığı kent yada ülke dışında karşılanması olgusudur (Çubuk 1981).

Başlangıçta tamamen kişisel olan turizm, 1841'de Thomas Cook'un İngiltere'de bir seyahat acentesi kurmasından sonra, 1856'da tren ve buharlı gemiyi kullanarak grup seyahatleri düzenlemesi ve hatta 1872'de ilk kez dünya turu yapması modern turizmin başlangıcı olmuştur (Çubuk 1981). Günümüzde ise, artık turizm, toplumdaki tüm bireylerin yararlanması gereken bir hak haline gelmiş ve toplum mülkiyetinin ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Pek çok tanımı bulunan turizm olayının özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Kolcu 1993, Ulubay 1992, Korça 1989);

- Turizm, insanların çeşitli yerlere hareketlerinden ve oralardaki konaklamalarından doğar,
- Bütün turizm türlerinde her zaman iki ana öge vardır; bir alana seyahat ve o alanda diğer aktiviteleri de içeren konaklama,

- Seyahat ve konaklama, normal olarak yaşanılan ve çalışılan yerlerin dışındaki yerlerde olmaktadır,
- Yer değiştirmeler, geçici ve kısa dönemli bir nitelik taşımaktadır. Kısaca, geçicilik özelliğine sahip bir harekettir,
- Ziyaret edilen yerlerde kazanç sağlamaya yönelik çalışma söz konusu değildir.
- Seyahatin, ticari bir amaçla veya politik bir görevin yerine getirilmesi için yapılmaması gerekir,
- Turizm, seyahat eden insanların ilk hareket alanlarından düşünceye kadar duyacakları bütün gereksinimlere cevap veren kuruluşları da kapsar,
- Turizm, bir hareket endüstrisi ve tüketim olayıdır,
- Turizm olayı, toplum içerisinde meydana gelen toplumsal bir olaydır.

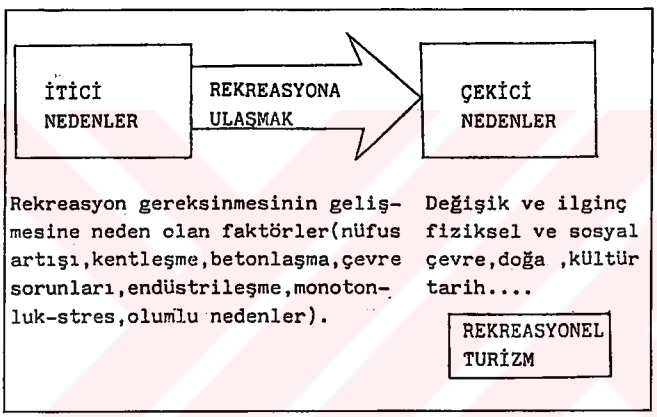
İnsanların turizme gereksinim duymaları ve bu olaya katılma durumları farklı şekillerde gelişebilmektedir. Daha geniş kitlelerin talebine cevap verebilmek, seçme şansını çoğaltmak ve beklenen doyuma ulaşılmasını sağlamak için, turizmin kategorilere ayrılması gerekmektedir. Bu kategoriler oluşturulurken turistin geldiği yer, turist sayısı, turizmin amacı, seçilen zaman ve turizmin sosyolojik niteliği dikkate alınmaktadır (Ulubay 1992, Çubuk 1981, Kolcu 1993).

Turistin geldiği yere göre turizm olayı iç turizm ve dış turizm olmak üzere ikiye ayrılır. İç turizmde, birey sürekli yaşadığı yerden ayrılarak kendi ülkesi içindeki kentlere veya bölgelere seyahat eder. Dış turizmde ise yaşanılan ülke dışında bir ülkeye seyahat söz konusudur. Turist sayısına göre bireysel, kolektif ve kitle turizmi olmak üzere 3'e ayrılır. Seçilen zaman açısından, seyahat ve konaklamanın yapıldığı mevsim dikkate alınarak yaz turizmi ve kış turizmi olarak gruplamak mümkündür (Ulubay 1992).

Turizm olayına katılan kişilerin yaşları, meslekleri, sosyo-kültürel özellikleri ve gelir düzeyleri gibi sosyolojik özellikleri dikkate alınarak da sınıflama yapmak mümkündür. Bu anlamda yaş kriterine göre, gençlik ve yaşlılar turizmi, gelir seviyesine göre; lüks turizm, geleneksel turizm ve sosyal turizm şeklinde gruplanabilir (Ulubay 1992, Kolcu 1993). Bireyin turizm olayına katılmasını sağlayan temel amaçlar çok çeşitlidir. Bu nedenle yapılış amaçlarına göre turizm aktivitelerini Bayer (1992); dinlenme turizmi, kültür turizmi, sağlık turizmi, ticaret turizmi, kongre turizmi, spor turizmi, eğlence

turizmi, sosyal turizm, politik turizm ve macera turizmi olmak üzere 10 başlık altında incelemiştir. Albayrak (1993) ise; rekreasyonel turizm, bilimsel turizm, iş turizmi, sağlık turizmi, dinsel turizm olarak bir sınıflama yapmıştır. Özkan (1987)'a göre yapılan araştırmalar, gerçekleşen turizm olaylarının %80 gibi büyük bir oranının rekreasyonel amaçlar için gerçekleşen rekreasyonel turizm olduğunu ortaya koymaktadır.

Özkan (1992)'nin belirttiğine göre, rekreasyonel turizmde (Şekil 2.3) bireyler, itici nedenlerle bulundukları ortamlardan, rekreasyona ulaşmak amacıyla, çekici nedenlerin etkili olduğu ortamlara gitmektedirler (Albayrak 1993).

Şekil 2.3. Rekreasyonel turizm (Özkan 1992)

Dünyada rekreasyonel turizm hareketleri incelendiğinde, gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere, Amerika'dan Avrupa'ya, Kuzey Batı Avrupa'dan Akdeniz'e, sanayi bölgelerinden deniz kıyılarına doğru bir akımın olduğu görülür (Albayrak 1993).

Sakin ve küçük kumsalları, yer yer denizle birleşen ormanları, pırıl pırıl koyları, şirin yerleşim yerleri ile Bartın ili kıyı bölgesi, ülkemizde rekreasyonel turizm yönünden bir alternatif olma özelliği taşımaktadır.

2.1.6. Ziyaretçi ve turist kavramı

Genel anlamda turizm olayına katılan, seyahat eden bireye turist adı verilir. Ancak bu

açıklama son derece yalın ve yetersizdir. Bu konuda Anonymous (1991), son derece ayrıntılı tanımlamalar geliştirmiş ve farklı kavramlar ortaya koymuştur. (Hall ve Page 1999). Bu tanımlamalara göre ziyaretçi; devamlı ikamet ettiği yerden, başka bir yere gelir elde etmek amacı dışında herhangi bir nedenle geziye katılan kişidir ve ziyaretçiler 2 kategoriye ayrılır;

- Turist; para kazanma amacı olmaksızın dinlenmek, eğlenmek ya da kültürel, sportif, bilimsel, dinsel ve benzeri nedenlerle oturduğu yerden ayrılan ve en az 24 saat veya 1 geceden az olmamak üzere konaklayan, daha sonra yeniden yaşadığı yere dönen kimseye denir.
- Ekskürsiyonist (günübirlikçi) ise, ziyaret edilen ülke, bölge veya kentte kazanç sağlama amacı dışında bir nedenle, kalış süresi 24 saati aşmayan ve geceleme yapmadan ayrılan kimseye denir.

1963 yılında, Roma'da toplanan Birleşmiş Milletler Seyahat ve Turizm Konferansı'nda turist ve günübirlikçi kavramları yanında, istatistiklerde yer almayan transit turist adı verilen ziyaretçilerin de tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre transit turist; yasal anlamda ülkeye girmemiş yolculara (hava limanındaki transit bölgeyi terk etmeyen uçak yolcuları gibi) denir (Korça 1989). Bunun dışında deniz yolcuları (cruise passengers) ülkeyi bir çok gün ziyaret edebilir, fakat gemilerde konaklarlar ((Braud-Bovy ve Lawson 1998).

Turist sözcüğünün sosyal yaşamda kullanılmasına 17. yüzyılda başlanmıştır. Ancak, çağdaş anlamına 1933 yılında kavuşmuştur. Buna göre; sürekli oturduğu yerden en çok 1 yıl süre için ayrılan ve geçici olarak gittiği yerde burada kazanmadığı parayı harcayan kimsedir (Ulubay 1992). Bir başka tanıma göre turist; belirli bir süre için seyahat eden, ziyaret ettiği yerde 24 saatten fazla kalan veya ülkenin bir konaklama tesisinde en az 1 geceleme yapan, mali gücü, zamanı sınırlı olan, rahatına düşkün, geleneklerini koruyan, temizlik ve konfor arayan maceraperest olmayan insandır (Erol 1996). Ancak, bu tanımlamalara göre, her zaman oturduğu yerden başka bir yere gidip, gittiği yerde para kazanmak amacı olmadığı ve belirli bir süre sonra ikametgahına döneceği halde öğrenciler turist sayılmaz. Çünkü turist kavramında; zevk için gezmek, vakit geçirmek, dinlenmek için başka yere gitmek ve kaldığı sürece konaklama tesislerinden yararlanmak gibi unsurlar vardır. Oysaki, öğrencinin amacı ve yaşama biçimi bu

tanımın dışında kalır (Sezgin 1995). Göçmenler de uluslararası veya yerli olsun, turizm ve seyahat araştırmaları dışında bırakılmışlardır (Şekil 2.4). Bunun nedeni, göçlerin geçici olmamasıdır. Burada ilgi çeken nokta, göçen yeni grubun, aile ve arkadaşları için yeni seyahat yerleri oluşturmalarıdır (McIntosh et al 1995)

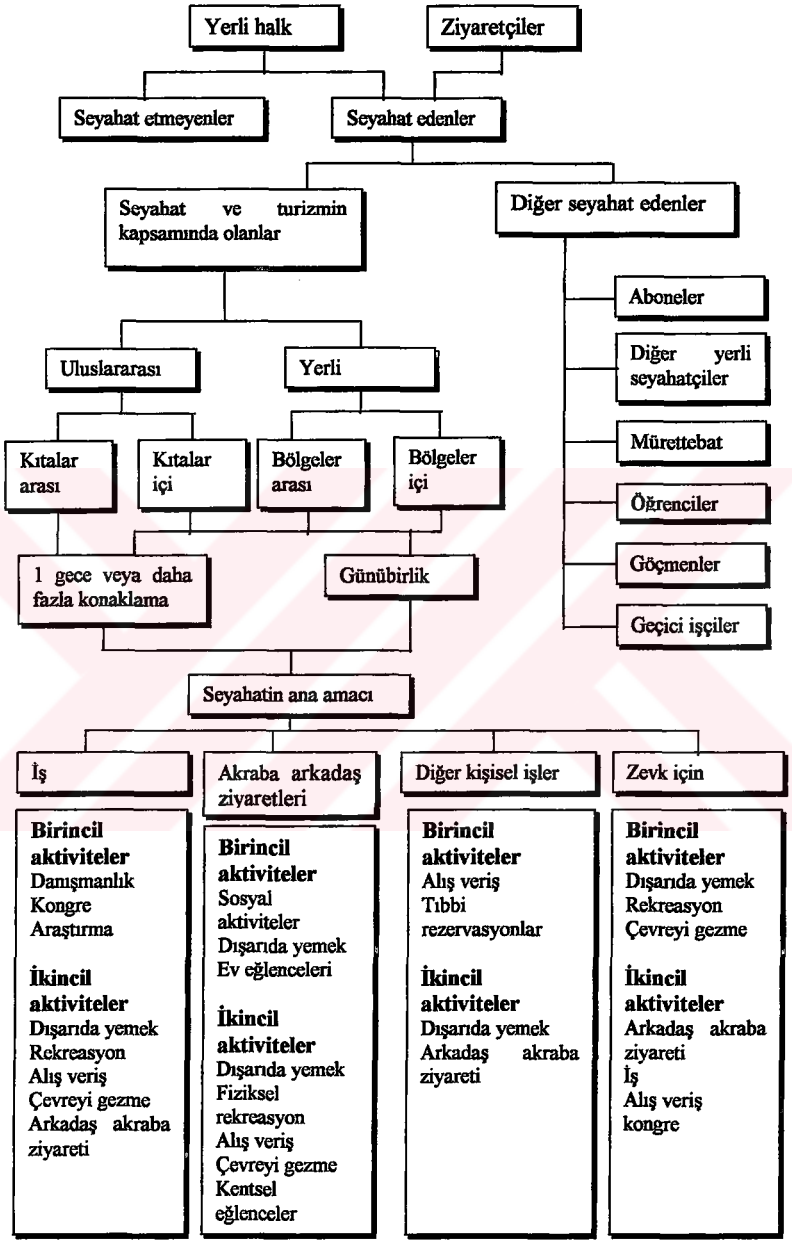
Chadwic (1994)'e göre turistler ve turist olmayan seyahatçiler arasındaki fark Şekil 2.5'te ortaya konulmaya çalışılmıştır (Hall ve Page 1999). Bu şekilde, toplumun seyahatle ilgilenen tüm kesimleri bu sınıflandırmada görülebilmektedir. Ayrıca, bu grupların motivasyon kaynakları da belirtilmiştir.

Anonymous (1991)'e göre, turist ve günübirlikçilerin (rekreasyonistlerin) gerçekleştirdikleri ziyaretleri bağımsız geziler ve grup gezileri olmak üzere 2 şekilde gerçekleşebilir. Bağımsız gezilerde seyahat ve konaklama ziyaretçi tarafından ayarlanır. Grup gezilerinde ise, ziyaretçiler bir araya gelerek konferans, sergi gibi olaylara katılır ve her şeyin dahil olduğu paket turlara yani tur organizasyonlarına katılırlar (Braud-Bovy ve Lawson 1998).

2.2. Turizm ve Rekreasyon; Benzerlikleri ve Farklılıkları

Rekreasyon ve turizm arasında kesin bir ayırım ya da sınır yoktur. Bu iki aktivite, aynı çevre ve olanakları paylaşır ve yer ve parasal açıdan birbirleriyle yarışırlar (Braud-Bovy ve Lawson 1998). İç turizm söz konusu olduğu zaman bu ayırımı yapmak çok daha güçleşmektedir. Çünkü dinlenme ve eğlenme aktivitelerini içeren rekreasyon faaliyetlerinin nerede bittiği, iç turizmin nerede başladığını saptamak oldukça güçtür (Korça 1989). Aslında turizm ve rekreasyon, serbest zamanları değerlendirmenin iki önemli alanını oluşturmaktadır. Pek çok bilim adamı bu iki kavramı ayrı ayrı inceleme konusu yapmışlardır. Bölüm 2.1'de verilen tanımlar dikkate alındığında kavram olarak turizm ve rekreasyon arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğunu söylemek mümkündür. Topuzlu (1989), turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkilerin ana kaynağının her ikisinin de serbest zamanda yapılması olduğunu ifade etmektedir (Kolcu 1993).

Her iki kavram içinde bütün kesimler tarafından kabul edilen tanımlar mevcut olmadığından bu iki kavram arasındaki ilişkiler farklı şekilde ifade edilebilmektedir.

Şekil 2.4. Seyahat eden ziyaretçilerin sınıflandırılması (Chadwic 1994).

Koç (1991)'e göre turizm, önemli bir rekreasyonel aktivitedir. Bu aktivite biçiminde kullanıcılar, serbest zamanlarında yaşama çevrelerinden ayrılarak yeni ve değişik çevrelerde rekreasyon olanağı aramakta, bu amaçla bir gece veya daha fazla konaklamak şartıyla geziler gerçekleştirmektedirler (Ekşioğlu 1996). Turizmi rekreasyonun ticarileşmiş bir formu olarak gören Gunn (1988) "turizm, rekreasyon ve korumaya ticarileşme ilave edilerek yapılan tanımlamadan ibaret değildir. Yapısındaki rekreasyon ve koruma bileşenlerinden dolayı, daha kuvvetli, daha tesirli ve daha farklıdır. Turizm planlaması, hem farklılıkları hem de rekreasyon ve korumanın çok önemli olan kesişim ve tamamlayıcılığını belirtir" der. (Bakır 1990).

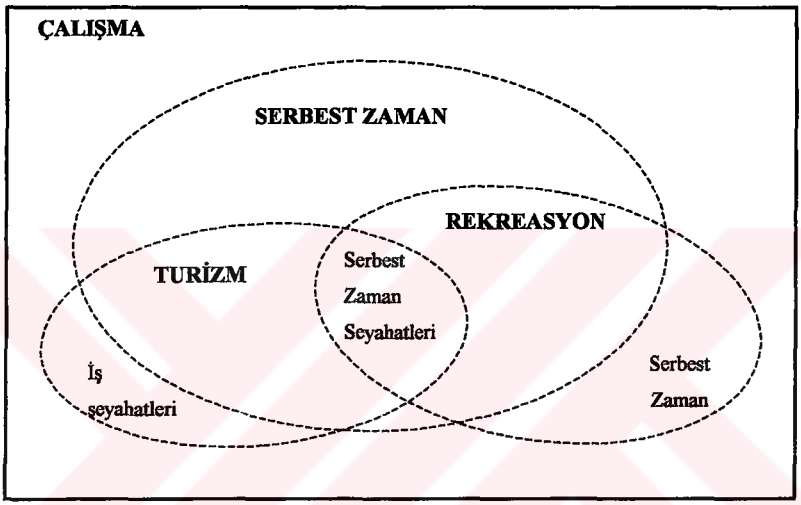
Turizmi rekreasyonun bir formu olarak kabul edenlerden birisi de Alister (1982)'dir. O'na göre, teknolojik, sosyal, politik ve ekonomik sistemlerde gözlenen hızlı değişmeler sonucunda insanların rekreasyonun yeni ve farklı formlarını takip etmelerinden doğan, nispeten yeni bir serbest zaman kullanım şeklidir. Burada rekreasyonel aktivitelerin seçiminde ve seçilen aktivitelerin denenmesinde geniş bir firsatlar yelpazesi söz konusudur

Murphy (1985)'e göre Mieczkowski, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiyi farklı bir yaklaşımla ifade eder. O'na göre turizm olayının esası rekreasyondur. Rekreasyon aktivitelerinin bir bölümü, yaşanılan yerin dışında gerçekleşmekte ve sonuçta turizm olarak isimlendirilen rekreasyonun bir formu oluşmaktadır (Mahalli olmayan rekreasyon).

Şekil 2.6'da serbest zaman, turizm ve rekreasyon ilişkileri görülmektedir. Şekilde kırık çizgiler, kavramlar arasındaki sınırın yumuşak olduğunu ifade etmektedir. Serbest zaman, çalışmadan 2 ana alanla ayrılır. Birincisi iş seyahatleridir ki bu seyahatleri serbest zaman seyahatlerinden farklıdır. İkincisi ise ciddi serbest zamandır ki bu alan iş ile serbest zaman arasında kalan, kişisel hobi ve kariyer çalışmalarının geliştirildiği zamandır (Stebbins 1982).

Stebbins (1982)'in gözlemlerine göre, endüstrileşmiş toplumlarda, serbest zaman iş hayatının getirdiği sıkıntıların giderilmesinde tek başına yeterli değildir. Serbest zaman, insanların iş hayatının ötesinde kişisel tatmin, kimlik geliştirme, kendini ifade edebilme

gibi yönlerini geliştirecek bir zaman dilimi haline gelmiştir. Bu nedenle, insanlar bu zamanı harcarken çok dikkatli olmalıdırlar (Hall ve Page 1999). Şekil 2.5 aynı zamanda turizm ve rekreasyonun örtüştüğü noktaları belirtir. Bodewes (1981), turizmi rekreasyonun bir fenomeni olarak görürken, Pearce (1987) turizmin, serbest zaman spektrumunun giderek daha geniş bir alanı kapsadığını ifade etmektedir (Hall ve Page 1999).

Şekil 2.5. Serbest zaman, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiler (Hall ve Page 1999)

Cunningham (1980), Burkart (1981) ve Topuzlu (1989), turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkinin temelde 2 noktadan kaynaklandığını ifade ederler (Kolcu 1993).

- Turizm ve rekreasyon yerine getirdiği işlevler açısından ortak bir deneyim ve ilgi alanı teşkil etmektedir. İnsanlar birini veya diğerini yaparken, bir diğerine ilişkin özellikleri de yerine getirebilmekte, çoğu zaman iç içe hareket etmektedir. Ancak turizm, serbest zaman ve rekreasyonun tüm özelliklerini taşırken serbest zaman ve rekreasyon turizmin bütün özelliklerine sahip değildir.
- Turizmin gelişimi ile rekreasyonel aktiviteler ve bu aktivitelere olan katılımda gelişmeler olur. Yani, her ikisi birbirini olumlu etkiler. Rekreasyon olanaklarının değerlendirilmesi ile turistik tesislerde bulunan turistlerin bunlara katılması turizmde canlılık yaratacaktır ve yaratılan ortak yarar sonucu ekonomik yönde yarar sağlayacaktır.

Çalıkoğlu (1989)'na göre turizm ve rekreasyon kaynakta bileşen, amaçta ayrılan iki değişik hareket biçimidir (Kolcu 1993). Koç (1991)'e göre turizm ve rekreasyon arasındaki benzer noktalar şu şekilde özetlenebilir (Ekşioğlu 1996);

- Her iki olgu da, yani gerek turizm gerekse rekreasyon iç itimi sonucu ortaya çıkar,
- Her iki etkinlikte de zorlama yoktur, gönüllü olarak yapılır,
- Her iki kavram da fiziksel veya düşünsel bir hareketlilik içerir,
- Her iki etkinlik de serbest zamanda yapılır,
- Her yaştaki ve sosyal yapıdaki bireyler için söz konusudur,
- Her iki etkinlik de bireysel veya toplu olarak yapılabilir,
- Turistlerin ve rekreasyonistlerin katıldığı aktiviteler dikkate alındığında her iki grubunda çoğu zaman aynı tip aktiviteye katıldığı görülür (Bakır 1990).
- Hem rekreasyon hem de turizm temelli bir aktivite değildir, her ikisi de büyük oranda değişen ekonomik durumlara, modalara, geleneklere, sosyo-politik hususlara, eğitim ve hükümet politikalarına, tanıtım faaliyetlerine bağlı olarak gelişir ve değişir,
- Çevreyi geliştirmek, ulusal mirası korumak ve restore etmek için harcanan çabalar, turizm ve rekreasyona katkı sağlar (Braud-Bovy ve Lawson 1998),
- Yerel rekreasyon için yüksek kaliteli kullanımlar, genelde turizme ilgiyi artırır ve konaklama ve diğer hizmetler için talep oluşturur,
- Konu parkları, kayak resortları gibi egzotik serbest zaman gelişmeleri rekreasyonistler gibi turistleri de çeker. Oteller ve diğer konaklama tesisleri, devamlılıklarını bu yerel kullanıcıların oluşturduğu gelir ile sağlarlar,

Serbest zamanları değerlendirmenin iki farklı şekli olan turizm ve rekreasyon kavramları arasındaki farklılıklar ise Çizelge 2.1'de özetlenmiştir.

Turizm ve rekreasyon için planlama amaçları ulusal, fiziki, ekonomik ve sosyal politikalarla belirlenir. Turizm ve rekreasyon planları ülkesel, bölgesel veya yerel seviyedeki bütün aktivitelerle özellikle de tarım, iskan, çevre koruma, ulaşım sistemleri ve altyapı içeren ayrıntılı planlama ile bütünleştirilmelidir (Ekşioğlu 1996).

Çizelge 2.1. Turizm ve rekreasyon arasındaki farklar (Bakır 1990, Ekşioğlu 1996, Braud-Bovy ve Lawson 1998).

TURİZM	REKREASYON
Bir kimsenin devamlı ikamet ettiği yerden bir iş amacı olamamak şartıyla herhangi bir tatil yerinde geçici olarak konaklamasıdır (Wahap 1981).	Ev ve çevresinde gönüllü olarak seçilen ve katılınan aktivitelerdir (Middleton 1980).
Rekreasyonel aktivitelerden daha fazla bir zamanı gerektirir. En az 1 gün geceleme söz konusudur (Murphy 1985).	Rekreasyonel aktivitelerde zaman daha sınırlıdır, geceleme söz konusu değildir (Murphy 1985).
Turizm talebi, ülkenin farklı bölgelerinden veya diğer ülkelerden kaynaklanmaktadır.	Rekreasyon talebi, belirli bir yerde ikamet eden yerleşik nüfus tarafından oluşturulmaktadır.
Kaynak esaslıdır. Yani devamı, ilgili kaynakların sürekliliğine bağlıdır (Burkart 1981).	Kullanım esaslıdır. Yani kullanılacak kaynak kullanım amacına uygun olmalı, her şeyin ötesinde erişilebilir olmalıdır (Burkart 1981).
Turistler, tatil yeri ve imkanı seçiminde daha fazla şansa sahiptir.	Rekreasyonel etkinliklere katılanlar (rekreasyonist) devamlı ikamet ettikleri yerlerden uygun mesafelere yerleştirilmiş olan imkan ve çekiciliklerle sınırlandırılmışlardır.
İster doğal ister yapay olsun turizmde kaynaklar belirleyici faktördür, çünkü turistler genellikle alternatif tatil yerleri arasında çok geniş bir seçim şansına sahiptirler.	Rekreasyonda ise doğal kaynaklar yetersiz olsa bile, amaç yerel talebin tatmin edilmesi olduğundan durum turizmden farklıdır.
Mevsim boyu kullanım söz konusudur, aşırı talebe karşı hassastır.	Hafta sonlarında ve bayram tatillerinde yoğunlaşır, kalabalığa karşı toleranslıdır.
Kapital akışı, istihdam ve turist harcamaları nedeniyle ekonomik yararı yüksektir.	Limitli istihdam ve harcama nedeniyle ekonomik yarar düşüktür.
Çevre kalitesi açısından tek veya ayırt edici özellik ve o yerin imajı önemli bir faktördür.	Kent çevresi ve kırsal alanlar önemlidir.

2.3. Turizm ve Rekreasyon Hareketlerinin Artış Nedenleri

Günümüzde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gerek toplumsal baskılar, gerekse ülke içinde yaşayan bireylerin artan gelir düzeyleri turizm ve rekreasyon hareketlerinin artmasına neden olmuştur. Bu hareketlerin artış nedenlerine geçmeden önce, insanları turistik ve rekreasyonel gezilere iten etmenlerden (Sezgin 1995) söz etmek yerinde olacaktır;

- **Merak:** İnsanları turistik gezilere yönelten faktörlerin başında merak gelir. Bireyler, daima içinde bulundukları ortamdan ayrılarak, yeni, farklı ve gittikleri yerlere özgü yaşam tarzlarını görme arzusundadır ki bu istek onları turistik ve rekreasyonel gezilere çıkmaları yönünde motive eder.
- **İnanç:** Turistik gezilerin başka bir nedeni dindir. İnsan, inandığı dinin liderinin doğduğu, yaşadığı yerleri görmek ister. Bu inançla kutsal yerleri, mabetleri ziyaret etmeyi dini bir görev olarak kabul eder. Örneğin, Müslümanların Mekke ve Medine'yi, Hristiyanların ise Efes'teki Meryem ana evini ve Roma'daki Vatikan Sarayı'nı ziyaret etmeleri gibi.
- **Kültür ve eğitim:** İnsanları turistik aktivitelere yönelten bir diğer faktördür. Pek çok ülke, eğitim ve kültür turizminden döviz kazanmaktadır. Londra gibi pek çok kent, ünlü üniversiteleri, eğitim kurumları, yaz okulları ve araştırma enstitüleri ile pek çok ülkeden her yıl binlerce kişiyi ülkesine çeker.
- **Dinlenme ve eğlence:** Büyük kentlerde yaşayan birey, kentin kalabalık ve bunaltıcı havasından kurtulmak amacıyla dinlenmek ve eğlenmek ister. Bu istek bireyi turistik ve rekreasyonel eylemlerde bulunması için motive eder.
- **Spor:** Sağlıklı yaşamın bir unsuru olan spor ve neden olduğu spor turizmi her geçen gün büyük bir önem kazanmaktadır. Olimpiyatlar, uluslararası spor karşılaşmaları binlerce insanın seyahat etmesine neden olmaktadır.
- **Tedavi:** Doğal su kaynaklarının, dağ ve orman havasının sağlık üzerindeki olumlu etkisi, insanları seyahate çıkmaları yönünde motive etmektedir.

Şekil 2.6'da ise, turizm ve rekreasyon aktivitelerine olan talebin artış nedenleri görülmektedir.

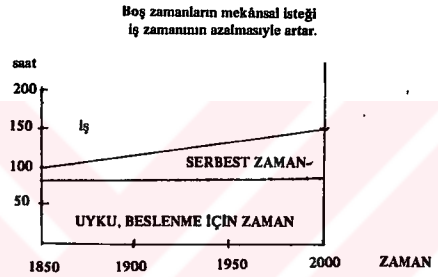

Şekil 2.6. Turizm ve rekreasyon talebini artıran faktörler (Bakır 1990, Bayer 1992)

- **Modern toplumun karakteristikleri**; Modern kent yaşamının ve özellikle endüstrileşmenin etkisiyle kentlerde yoğunlaşan nüfusun, büyük bir istek ve gereksinimle rekreasyon ve turizm faaliyetlerine önem verdiği saptamaktadır (Bayer 1992). Çevrenin bozulması, kentleşme, hızlı yaşama temposu, iş hayatındaki fiziki aktivitenin azalması, zihin meşguliyetinin artması, rahatlık ve kolaylık için her türlü ihtiyacın giderilmesinde teknolojik aletlerin tercih edilmesi gibi modernleşme sonucu ortaya çıkan hayat şartları ve yeni yaşam

tarzları turizm ve rekreasyon hareketlerini artırmaktadır (Bakır 1990).

- **Serbest zaman olanağının artması;** Sanayi devriminden günümüze kadar geçen süreç dikkate alındığında, özellikle son çeyrek yüzyıl içinde çalışma saatlerinin giderek azaldığı, buna karşılık çalışanların sahip olduğu serbest zaman miktarının artış gösterdiği (Şekil 2.7) gözlenmiştir (Bakır 1990). Özellikle gelişen ülkelerde, makineleşen hayatla birlikte insanlar, aynı işi daha az zamanda yapmakta, daha iyi koşullarda çalışmakta ve daha fazla serbest zamana sahip olmaktadırlar. Ülkemizde hafta tatilinin 2 gün olması rekreasyon olanaklarının artmasında büyük etken olmuştur (Bayer 1992).

Şekil 2.7. Serbest zamanların iş zamanının azalmasıyla artması (Çubuk 1981)

- **Gelir seviyesinin yükselmesi:** Endüstrileşme ve teknolojinin ilerlemesi, kişi başına düşen gelirin artırılması çabaları sonucu bireylerin gelir seviyesi yükselmektedir (Bayer 1992, Bakır 1990). Gelir seviyesinin yükselmesiyle birlikte insanların gelirleri içerisinde istedikleri gibi harcayabilecekleri miktar artmakta, bu da turizm ve rekreasyona olan talebi artırmaktadır. Taylor ve Gratton (1985), hemen hemen bütün turizm ve rekreasyon aktiviteleri için katılım ve gelir arasında kuvvetli bir ilişkinin olduğunu ileri sürmektedir (Bakır 1990). Gelir seviyesi yükseldiği zaman seyahat sıklığının arttığı (Toskay 1983) ve kalış süresinin uzadığı (Silberman 1985) tespit edilmiştir (Bakır 1990).
- **Mobilitenin artması:** Ülkemizde dahil olmak üzere, günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gün geçtikçe otomobil sayısı artmakta ve karayollarında gelişme kaydedilmektedir (Bakır 1990). İnsanlar bulunduğu sıkıcı çevrenin baskısından kurtulmak ve dinlenmek amacıyla ortam değiştirmektedirler. Kent insanı özellikle hafta sonları ve tatil günlerinde turizm

ve rekreasyon alanlarından büyük ölçüde yararlanmakta, kent-doğa ilişkisini kurmaktadır. Bu durum ülkemizde turizm ve rekreasyon bölgelerindeki trafik akımının normal kış günlerine nazaran daha yüksek olması sonucunu doğurmaktadır (Bayer 1992).

- **Kitle iletişim araçlarının ve yayın propagandasının etkisi:** Kitle iletişim imkanlarının artması ve özellikle televizyonun, bireyin serbest zamanını iyi geçirmesi için eğitici yayınlar yapması insanların turistik ve rekreasyonel aktivitelere zaman ayırmasına imkan vermektedir (Bayer 1992). Gerek turizm işletmelerinin promosyon faaliyeti olarak yaptıkları reklamlar, gerekse yeni yerler görme ve insanlarla ilişki kurmayı özendiren TV programları ve yazılar bireylerin seyahate katılmasında etkili olmaktadır.
- **Eğitim ve kültür seviyesinin yükselmesi:** Yapılan araştırmalar eğitim düzeyi yükseldikçe seyahat yoğunluğunun arttığını ve yükselen kültür seviyesi sayesinde bireylerin başka ülkelerdeki tarihi ve kültürel yerlerini gezip görme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Başka bir dili konuşabiliyor ve anlayabiliyor olmak da dış turizmi teşvik eden unsurlardan birisidir (Bakır 1990).
- **Değer yargılarının değişmesi:** Önceleri gereksiz bir tüketim olarak görülen serbest zaman aktiviteleri zaman içinde önem kazanmıştır. Turistik ve rekreasyonel aktivitelerin, insanların fiziksel ve ruhsal yapılarını ve onların işteki verimlerini artıran bir kavram olduğunun kabul edilmesi bu tür etkinlikleri de artırmıştır (Bakır 1990).
- **Endüstride çalışanlara zorunlu dinlenme olanağının sağlanması:** Son yıllarda iş düzeyinde yapılan toplu sözleşmelerde çalışanların dinlenme ihtiyacı bir hak olarak kabul edilmiş ve bu durum toplu sözleşmelere yansımıştır. Böylece, insanlar zorunlu olarak da olsa turistik ve rekreasyonel aktivitelere yönelmektedirler (Bayer 1992).
- **Teknolojik gelişmeler:** Hem rekreasyon hem de turizm teknolojik gelişmelerden etkilenmektedir. Yoğun kullanıma imkan vermek amacıyla, doğal çimler yerine daha dayanıklı türlerin yetiştirilmesi, büyük ölçekli alanlara tohum ekim araçlarıyla aynı anda daha fazla miktarda ekimin yapılabilmesi, bataklık arazilerinin elverişli hale sokulması, şimdiye kadar kullanılmamış arazilerin sulanarak yeşil alanlara katılması, nehirlerin ve havzaların su arıtma

sistemindeki gelişmelerle rekreasyonel ve turistik kullanımlara imkan sağlaması (Wahap 1981) rekreasyonel ve turistik aktivitelere olan talebi olumlu yönde etkilemiştir (Bakır 1990).

Rekreasyon aktivitelerine olan talep, genelde kentlerde ve yoğun nüfuslu alanlarda oluşur. Bu da yoğun uygun seyahat bölgelerinde ve kaynaklarda güçlü bir baskı yaratır. Bu talep, gidilecek yerin uzaklığı (zaman-mesafe) ve yapılacak olan aktivitenin türüne (katılım zamanı) göre değişik şekiller alır. Çizelge 2.2'de mesafe, zaman ve aktivitenin gerçekleştiği yerler arasındaki ilişki verilmiştir (Braud-Bovy ve Lawson 1998).

Çizelge 2.2. Zaman-mesafe-aktivitede bulunulan yer arasındaki ilişkiler (Braud-Bovy ve Lawson 1998).

Zaman	Turistik ve rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirildikleri alanlar	Mesafe
Birkaç saat	Kent ve/veya çevresinde	1-10 km
1 gün	Kırsal alanda	20-100 km
Hafta sonu	Bölgede	50-200 km
Kısa/uzun tatiller	Genelde konaklamak/gezip görmek için daha fazla mesafe alınır	------

Genelde rekreasyonistlerin tercih ettikleri alanlar yaşadıkları şehrin büyüklüğüyle doğru orantılıdır. Talebin oluştuğu kentsel alanın, gidilecek yere mesafesi arttıkça rekreasyonist sayısı azalacaktır. Zaman-mesafeyle birlikte kaynaklar üzerindeki baskıda azalacaktır (Braud-Bovy ve Lawson 1998).

2.4. Turizm ve Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler

Gün geçtikçe artan turizm ve rekreasyon talepleri doğrultusunda, bu taleplere karşılık verecek alanların toplumun kullanımına sunulmasında, her şeyden önce turizm ve rekreasyona ne derece uygun olduğunun bilinmesi gerekir. Yapılacak planlamalar için, turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörlerin ortaya konma zorunluluğu vardır.

Şekil 2.8'de bu faktörler görülmektedir. Bunlar içinde en önemlileri, doğal faktörler, sosyal faktörler, turistik ve rekreasyonel alt ve üstyapı faktörleri ve çevre faktörleridir (Altan 1976).

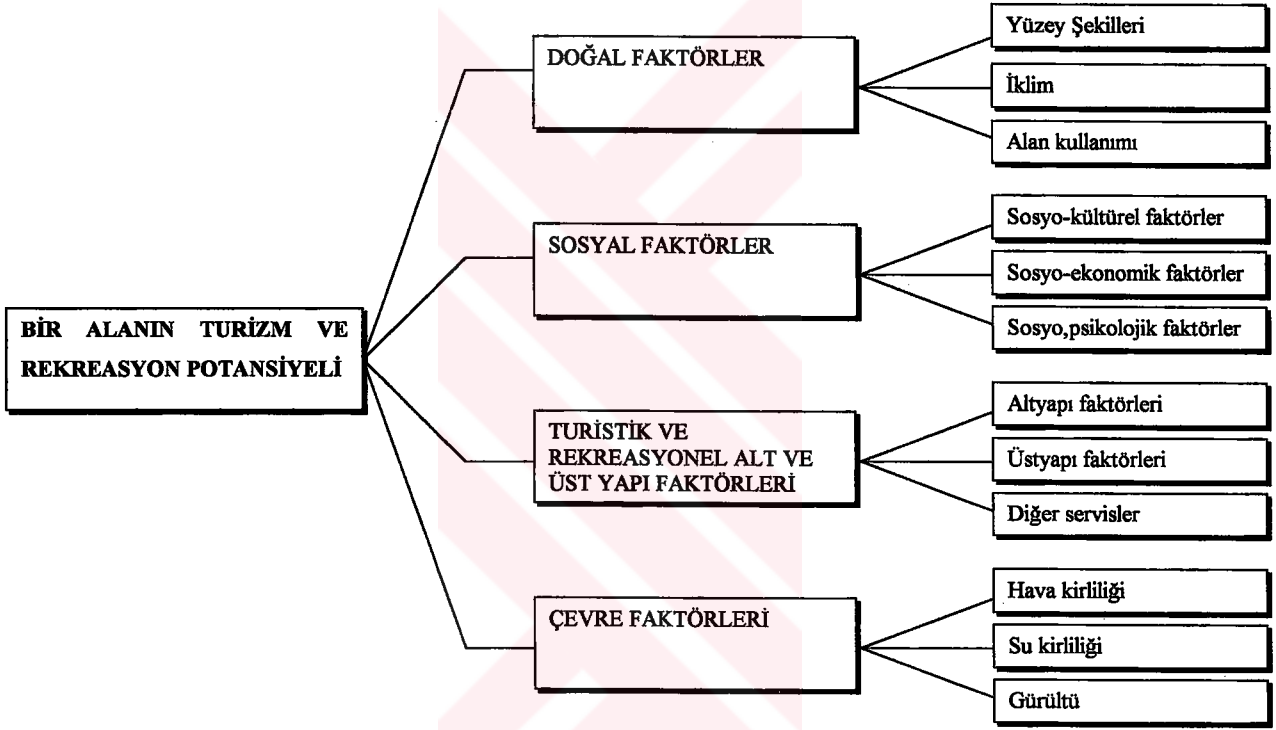
2.4.1. Doğal faktörler

Turizm ve rekreasyona etkili olan doğal faktörler genel olarak peyzaj elemanları olarak nitelendirilen faktörlerdir. İnsanların herhangi bir katkısı ve emeği olmadan meydana gelmiş olan bu zenginlikler, turistik ve rekreasyonel aktivitelere kaynak oluştururlar (Sezgin 1995). Ancak burada, bir alanın doğal özellikleri kapsamında toprak, yüzey şekilleri, su, bitki örtüsü ve yaban yaşamından öte, peyzaj elemanlarının nitelik ve nicelik bakımından etkilerinin ne olduğu önemlidir (Altan 1976).

Doğal peyzajın turistik ve rekreasyonel aktiviteler için kullanımına uygun olması yani kullanılabilir bir potansiyel taşıması istenen bir özelliktir. Alanın gerek turistik gerekse rekreasyonel yönden kullanılabilir olması, bireyin peyzaj içinde aktif olarak kendini yenilemesine olanak sağlar.

Doğal faktörlerin en önemlilerinden biri yüzey şekilleri yani rölyeftir. Rölyef bir alana form, çizgi ve ölçü kazandırır. Bununla birlikte rölyef, bir yandan iklimi değiştirmesi, diğer yandan peyzajda görsel bölümler ve zengin formlar yaratması açısından da önemlidir. Düz alanların insanlar üzerinde monotonluk hissi yaratmasına karşın, dağlar ve tepeler peyzajı görsel açıdan bölümlere ayırır ve bu alanlar yoğun turistik ve rekreasyonel aktivitelerin görüldüğü alanlardır (Altan 1976).

İklim ise, doğadaki turistik ve rekreasyonel aktivitelerde etkili olan başka bir doğal faktördür. Çünkü iklim, insanı, toprağı ve bitkiyi şekillendirir. Dolaylı ve dolaysız etkisiyle canlıların özellikle insanın bir yerde yaşama olanaklarını sağlayan önemli bir etkendir (Akman 1999). İklimin insanlar üzerindeki doğrudan etkisi, iklim elemanlarının insan fizyolojisini etkilemesinden kaynaklanır. Bir başka deyişle, güneş ışınları, rüzgar şiddeti, nem ve sıcaklık canlının sıcaklığının artması yada azalmasına neden olur (Akman 1999) ki bu durum duyu organlarını etkileyerek, insanda rahatlık veya sıkıntı hissine neden olur. Ve algıların bu etkileri, bireyin seçtiği aktivite türüne

Şekil 2.8. Turizm ve rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler (Altan 1976)

etki eder (Dabir 1992). Yani birey, iklimin biyoklimatik özelliklerini, gerçekleştireceği rekreasyonel aktivite veya tatilini geçireceği yer seçiminde bir faktör olarak dikkate alır (Altan 1976).

Bir alanın, turistik ve rekreasyonel aktivitelere potansiyel oluşturmasında etkili olan bir diğer faktör alan kullanımıdır. Bu açıdan önem taşıyan alan kullanımları ise orman, su yüzeyleri ve çayırlık alanlardır. Ormanlar, günümüz toplumlarında en etkili peyzaj elemanlarından biridir. Braus (1969), sıcaklığın çok yüksek olduğu bunaltıcı yaz günlerinde, ormanların serin ve hafif nemli havası ile bireyi rahatlattığını ve sahip olduğu yeşilin tonları ile de gözleri ve sinirleri büyük ölçüde dinlendirdiğini belirtmektedir (Altan 1976). Bu alanlar, dinlenmek, çeşitli gezinti yolları ile yürüyüş yapmak, sağlık ve spor gereksinimlerini karşılamak, kamp yapmak gibi turistik ve rekreasyonel aktivitelere olanak sağlarlar (Dabir 1992).

Orman kıyıları da görsel etki yapan strüktürel bir elemandır ve alana kontrast, form ve çizgisel yönden katkıda bulunur (Albayrak 1993). Bu alanlar, uzak ve yakın manzarayı seyredebilme, gölge ve güneşi aynı anda tercih edebilme, kamp yada piknik yapabilme açısından önemli alanlardır (Altan 1976).

Su kıyıları da, orman ve orman kıyısı alanlara benzer şekilde turistik ve rekreasyonel açıdan değer taşıyan ve çevreye özellik katan doğal bir değerdir (Dabir 1992). Su yüzeyleri ve kıyıları bireylerde dinlendirici etki yaratır. Suyun bu özelliği nedeniyle, deniz veya göl kenarlarındaki turistik ve rekreasyonel tesislerdeki geceleme ve ziyaretçi sayısı çok daha fazladır (Altan 1976). Günümüzde turistik ve rekreasyonel aktivitelerin büyük bir bölümü su kenarlarında gerçekleştirilmekte, insanların çoğu tatillerini deniz kıyısında geçirmeye çalışmaktadır. Giderek artan bu ilginin nedeni, deniz, göl ve akarsu gibi su yüzeyleri ve kıyılarının her yaş ve her gruptan insana birbirinden farklı ve çeşitli aktivitelere olanak sunmasıdır (Albayrak 1993).

2.4.2. Sosyal faktörler

Günümüzde geniş kitleleri içine alan turizm ve rekreasyon hareketleri, ekonomik kalkınmaya olan etkileri nedeniyle tüm ülkeler tarafından rağbet gören sektörler haline

gelmiştir. Bunun sonucu oluşan rekabet ortamında, gerek yerli gerekse yabancı ziyaretçileri cezbetmek amacıyla doğal faktörler yanında sosyo-kültürel faktörler de önem kazanmıştır.

Sosyo-kültürel faktörlerden biri olan tarihi eser ve anıtlar, eski medeniyetlerin yaşantısını, kültürünü ve sanatını günümüze taşıyan kalıntılardır. Tarihi anıların hatırlanması ve tarihte geçen olayların gelecek nesillere aktarılması amacıyla yapılan anıtlar da turizm ve rekreasyona kaynak oluşturması açısından önemlidir (Sezgin 1995). Bir alanın tarihsel geçmişini bize yansıtan tiyatro, saray, camii, han, köprü, çeşme gibi değerli eserler yanında geçmişin izini taşıyan folklor, halk festivalleri, yöresel giysi ve danslar, efsane ve maniler, yöresel el sanatları (Albayrak 1993) geçmişten günümüze gelen kültürel kaynaklar olarak, turizm ve rekreasyon potansiyelini etkiler. Tarihi eserler ve anıtlar, eski medeniyetlerin kültürünü, sanatını günümüze taşıyan eserlerdir.

Alanda, turistik ve rekreasyonel gelişmenin büyük bölümünün o bölge halkı tarafından karşılanması ve kazancın yine o bölge halkına dönmesi, sosyo-ekonomik faktörleri önemli hale getirir. Sosyo-ekonomik faktörler bir alanın kendi olanakları ile turizm ve rekreasyon fonksiyonunu geliştirme kapasitesini gösterir (Altan 1976). Sosyo-psikolojik faktörler ise Trowski (1972)'ye göre alana gelen ziyaretçileri etkileyen sosyal ilişkiler açısından önemlidir. Yöre halkının, ilgisinin aktif veya pasif olması, alanda gerçekleştirilecek olan turistik ve rekreasyonel aktivitelerin geliştirilmesinde önemli paya sahiptir (Altan 1976).

2.4.3. Turistik ve rekreasyonel altyapı ve üstyapı faktörleri

Alt ve üstyapı faktörleri, turizm ve rekreasyonun temel fonksiyonları için büyük önem taşır. Alana gelecek olan ziyaretçilerin ulaşımından, her türlü ihtiyacın karşılanmasına kadar olan tüm hizmetlerin yerine getirilmesi için gereklidir. Altyapı tesisleri, turistik aktiviteler için çok önemli olmasına karşılık, kısa süreli rekreasyonel faaliyetler için daha az önemlidir, ancak gereklidir (Altan 1976).

Bir alanın turistik ve rekreasyonel kullanıma açılmasında altyapı tesisleri önemli bir faktördür. Söz konusu altyapı tesisleri, çevre ve alan içi ulaşım ağı ile alanda

gerçekleştirilecek aktivitelere dolaylı etkisi olan tesislerdir. Turizm ve rekreasyon ile ulaşım bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Ulaşım ağında meydana gelen gelişmeler, turistik ve rekreasyonel aktiviteleri olumlu yönde etkiler. Ulaşım imkanı bulunmayan yörelerin turistik ve rekreasyonel yönden değerlendirilmesi mümkün değildir. Ülke veya bölgenin turizm ve rekreasyon potansiyeli ne kadar yüksek olursa olsun, ulaşım ağı iyi kurulup işletilmezse o ülke veya bölge turizm ve rekreasyon açısından önem kazanamaz ve gelişemez (Sezgin 1995).

Karayolları, insanlığın çok eski zamanlarından beri yararlandığı ulaşım ağından biridir. Kervanlarla malların taşındığı devirlerden günümüze kadar geçen sürede önemini korumuştur. Karayollarının turizm ve rekreasyon faaliyetlerinde önemli olmasının nedenleri şunlardır (Sezgin 1995);

- Karayolları diğer ulaşım araçları ile gidilemeyen yerlere gitmeyi sağlar,
- İstenildiğinde bir yerde durma, konaklama ve çevreyi görme imkanı verir,
- Toplu turistik ve rekreasyonel gezilerde samimi ve eğlenceli bir durum yaratır,
- Konaklama işletmelerinin gelişmesine katkıda bulunur,
- Şehir içi turistik ve rekreasyonel turların yapılmasını sağlar,
- Günübirlik gezilere imkan yaratır.

Turistik ve rekreasyonel üstyapı tesisleri ise, bu tür aktivitelere olanak sağlayan ve ona hizmet eden yapı ve tesislerdir. Jacksman (1971)'e göre bu tesisler, alana gelen ziyaretçilerin sayısını, dolayısıyla turistik ve rekreasyonel kapasiteyi artırırlar (Altan 1976).

2.4.4. Çevre faktörleri

Sanayileşme ve endüstrileşme, bir yandan turizm ve rekreasyon hareketlerini artıran bir etken iken, yarattığı olumsuz çevre faktörleri ile turistik ve rekreasyonel aktiviteleri sınırlayan bir faktör olarak karşımıza çıkar. Turizm ve rekreasyona etkili 3 çevre faktörü hava, su ve sestir.

Günümüz gelişmelerinin bir sonucu olarak gerek yerleşim, gerekse taşıt araçlarının artması ile her geçen gün atmosfere daha fazla miktarda katı partikül, sıvı madde, gaz, is

ve toz karışmaktadır. Smog olarak tanımlanan ve insan yaşama alanlarına zarar verici ve hatta öldürücü etkisi olan bu maddeler, güneş ışınlarının geçmesine engel olur ve özellikle ültraviyole ışınların eksikliklerine engel olur (Altan 1976). Turizm ve rekreasyon alanlarını kullanan bireylerin, genellikle hava kirliliğinin fazla olduğu büyük kentlerden geldiği düşünülürse geldikleri alanlarda temiz havayı aramaları doğaldır.

Turizm ve rekreasyon aktivitelerinde oldukça büyük bir öneme sahip olan su yüzeyleri ve kıyılarının, bu tür gereksinimlere cevap verebilmesi için her şeyden önce temiz ve rahatsız edici kokulardan arınmış olması gerekir. Bu da içerdiği oksijen oranına bağlıdır. Bunun yanında sağlık için tehlikeli olan organizmalardan da uzak olmalıdır.

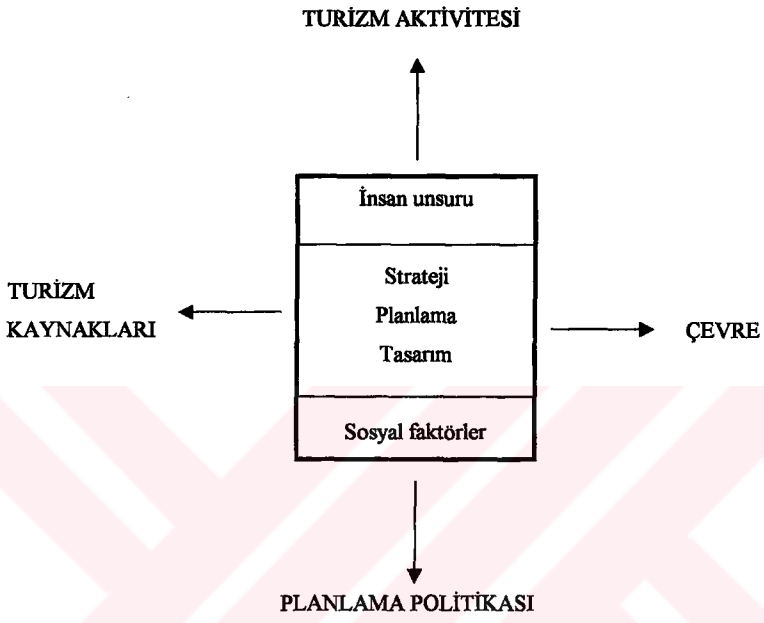
Turizm ve rekreasyon aktivitelere etkili olan faktörlerden bir diğeri de sestir. Ses kirliliği olarak bilinen gürültü son yıllarda insan sağlığını tehdit eden önemli bir unsur haline gelmiştir.

İnsanın işitebildiği ses şiddeti 15 dB(A)'nın altındadır. Bunun üzerindeki ses şiddeti, özellikle uyku sırasında elektriksel deri direncini değiştirerek beyindeki aktivite merkezlerinden Formatio Reticularis kanalını etkileyerek fizyolojik reaksiyonların oluşmasına neden olur. Az şiddetli gürültü bile derin ve rahat uykuya engel olur. Genel olarak kentlerde dayanılabilir gürültü şiddeti olarak gündüz 55 dB(A), gece 40 dB(A) iken zaman zaman bu sınırın üzerine çıkıldığı görülmektedir (Altan 1976).

2.5. Turizm ve Rekreasyonun Çevre İle İlişkileri

Turizm ve rekreasyon ile çevre arasında sıkı bir bağ mevcuttur. Bu bağ, turizm ve rekreasyon aktivitelerinin çevre özelliklerine yüksek derecede bağımlı olmasından kaynaklanır (Korça 1989). Çevre, deniz, göl, akarsu ve kıyıları, ormanları, fauna ve florası ile turizm ve rekreasyonun doğrudan veya dolaylı yoldan yararlandığı en önemli kaynaktır. Bunların yanı sıra, kültür ve sanat varlıkları, tarihi eserler, mimari eserler ve müzeler de turizme kaynak oluşturan çevre değerleridir. Jansen (1993)'e göre çevre değerleri ile turizm arasındaki ilişkileri etkileyen faktörler olarak, sosyal faktörler (kurallar ve politikalar), fiziksel planlama ve tasarım ile turizm imajı, turist ve ev sahibi toplulukların tutum ve davranışlarını kapsayan insan unsuru sayılabilir (Çabuk 1996).

Şekil 2.9'da bu ilişki ifade edilmeye çalışılmıştır.

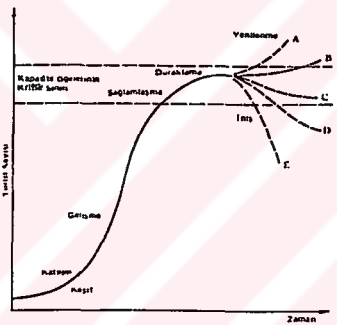

Şekil 2.9. Turizm ve çevre ilişkileri (Çabuk 1996)

Albayrak (1993)'ın belirttiğine göre, doğal ve tarihi çevre değerleri ile sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler turizm hareketinin başlangıç veya sınır koşullarını etkilemektedir. Çünkü çevre kalitesi, turizm ve rekreasyon faaliyetlerini başlatıcı, itici bir güçtür ve bu kalite turizm ve rekreasyonun gelişimini etkiler. Atauz (1986) ve Kozlowski (1985)'e göre eğer bu gelişimler kontrol altında tutulmazsa çevre özelliklerinin estetik ve fiziksel açıdan bozulması söz konusudur ki kimi zaman bu bozulmalar turizm ve rekreasyon alanlarında kullanıcıları çeken özgün niteliklerin yok olmasına neden olacak boyutlara da ulaşabilir. Bu durum, kısa vadede olumlu gibi görülen ekonomik etkilerin, uzun vadede olumsuz etkilere dönüşmesine neden olabilmektedir (Korça 1989).

Turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin etkisi ile meydana gelen olumsuz gelişmelerin boyutu, turizmin gelişmişlik düzeyine ve rekreasyonel faaliyetlerin biçimine göre

farklılık göstermektedir. Burada etkili olan faktörlerden bir diğeri de yöreye gelen turist sayısıdır. Çünkü, yörede yaşayan yerel nüfus ne kadar az ve gelen turist sayısı ne kadar fazla ise, doğal ve yapay çevrenin değişme olasılığı da o ölçüde fazla olacaktır (Korça 1989). Genellikle, yeni keşfedilmiş turizm ve rekreasyon alanlarında, ilk zamanlarda turist ve rekreasyonist sayısında büyük bir artış görülür. Belirli bir zaman sonra, alanda oluşan kalabalıklaşma, turist ve rekreasyonist sayısındaki artışı yavaşlatmaktadır (Karaman 1996). Alana gelen kullanıcı sayısı alanların taşıyabileceği maksimum kapasite düzeyine ulaştığında ise bir duraklama görülür. Eğer, doğal kaynaklarda belirgin bir bozulma söz konusu ise, bu aşamadan itibaren gerek turist gerekse rekreasyonist sayısında bir azalma meydana gelecektir. Bu ilişkinin grafiği Şekil 2.10'da görüldüğü gibidir. (Fennel 1999). Buna engel olabilmek için turizm ve rekreasyona kaynak oluşturma çevre değerlerinin yenilenmeleri gerekir.

Şekil 2.10. Yeni keşfedilmiş alanlarda turist talebi döngüsü (Fennel 1999)

Olalı ve Timur (1988)'e göre iyi yönetilmeyen ve yönlendirilmeyen turizm hareketleri sonucunda;

- Doğal çevrenin tahribi,
- Görsel kalitenin bozulması,
- Hava,su ve toprak kirlenmesi,
- Kamu sağlığının bozulması

gibi olumsuz etkiler görülmektedir. Yüksek çevre kalitesinin turizm ve rekreasyonu destekleyici bir etmen olduğu unutulmamalıdır (Demirel 1997).

Genel olarak, doğa ve turizm hareketleri birbirine zıt olgulardır. Kuramsal olarak doğa ile turizm arasında 3 farklı ilişkiden söz edilebilir (Gülez 1998);

- **Uyuşmazlık ve zıtlık:** Turizm faaliyetlerinin doğaya ve doğal kaynaklara zararlı olabileceği düşünüldüğünde doğa koruma ile turizm arasında bir zıtlık ve uyuşmazlık durumundan söz edilebilir.
- **Bir arada varolma:** Turizm ile doğa arasında çok az bir ilişkinin olması durumudur. Ancak, bu durum turizmin gelişmesi ile değişir. Böyle olunca da, turizm ve doğa koruma arasındaki bu yönde bir ilişki, çoğunlukla uyuşmazlığa, az bir olasılıkla da birbirinin yararına olan ortak bir yaşama doğru yönelmektedir.
- **Ortak yaşama:** Turizm ile doğanın karşılıklı olarak birbirinden yararlandıkları bir ilişki şeklidir. Bu ilişkide doğa, özgün değerlerini koruyabilmekte hatta uygun koşullara doğru gelişebilmektedir. Bu durum çok sayıda bireyin doğadan ve doğal değerlerden rekreasyonel, estetik, bilimsel ve eğitsel yönden yararlanabilmelerine imkan sağlayabilecektir.

Topuzlu (1991)'in ifade ettiğine göre turizm ile çevre arasındaki ilişkinin ortak yaşamsal olduğu, turizm ve rekreasyonun varolması için, çevrenin yaşaması gerekliliği unutulmamalıdır (Albayrak 1993).

Rekreasyon ve turizm olayı, bölge ve ülke kalkınması açısından ekonomik yönü yüksek bir etkinliktir. Bu yönüyle, turizm gelirlerini artırmak için çoğu zaman sadece yeni turistik tesislerin yapılması yani yatak kapasitelerinin artırılması yoluna gidilmektedir. Böyle bir tutum kısa dönemde karlı bile görünse de uzun vadede çevreyi tahrip edecek ve turizm gelişimi bundan olumsuz etkilenecektir (Korça 1989, Ekşioğlu 1996). Bunun en iyi örneği İspanya, Fransa ve İtalya'dır. Pek çok Avrupalı turistin bu ülkenin kıyılarına akın etmesi, bu ülke insanlarının kısa dönemde çok para kazanma hırsıyla birleşince çok katlı konaklama tesislerinin doldurduğu kıyı yerleşimleri zincirleri oluşmuştur. Bu ülkelerdeki doğa tahribini eleştiren bilinçli turistler hedef değiştirmeye ve bozulmamış yeni doğa parçaları aramaya başlamışlardır (Dinç 1996). Bu nedenle turistik ve rekreasyonel gelişmenin planlandığı yerlerde, bu etkinliklere kaynak oluşturan çevre değerlerinin bozulmaması için, çevre bilincini içeren, doğa korumanın göz ardı edilmediği yaklaşımlara yönelmek gerekmektedir.

2.5.1. Turizm ve rekreasyonun çevre üzerine etkileri

Turizm ve rekreasyon ile çevre ortak bir ilişki içerisindedir. Çevre sahip olduğu değerler ile turizm ve rekreasyona kaynak oluştururken, turizm ve rekreasyonun en önemli etkileri de çevreye olmakta, kullanım süreci sonunda her türlü atığın bırakıldığı ortamlar oluşmaktadır (Karaman 1996).

Turizm ve rekreasyonda çevre baskısı, doğal kaynaklara yönelik olarak artan talebin yarattığı, kaynakların yoğun tüketimi ve bozulmasıdır (Yazgan Gül 2000). Bu baskının yoğunluğuna göre, zamanla doğadaki ekolojik dengenin bozulduğu görülmektedir. Zaman içerisinde meydana gelen ziyaretçi sayısındaki artış, doğal kaynak kapasitesinin de tükenmesi sonucunu doğurmaktadır (Albayrak 1993). Turizm ve rekreasyon nedeniyle yer değiştiren nüfusun yarattığı talep, yakın çevre orman alanlarına yönelirken toprağında aşırı kullanımı söz konusu olmaktadır. Turizm alanlarında ekonomik büyümeyi sağlamak için yapılan yatırımlar, doğal kaynak ve enerji kullanımı nedeniyle büyük bir kirlenme oluşmaktadır. Bu nedenle turizmdeki çevresel sorunlar, ekonomik büyüme isteğinin getirdiği kullanımlardan kaynaklanmaktadır (Yazgan Gül 2000).

Turistik alanlardaki aşırı ve kontrolsüz gelişmeler en fazla çevresel değer ve yapıları olumsuz etkilemektedir. Topuzlu (1991)'e göre Mathieson ve Wall, kontrolsüz gelişmenin turizm ve rekreasyon alanlarında yarattığı mekansal sorunları 5 başlık altında toplamıştır (Demirel 1997):

- **Mimari bozulma:** Gelişen alanlardaki üstyapının doğal çevre özelliklerine uyumlu ve estetik olması gerekir. Büyük ve çok katlı otel binaları birçok alanda çevre yapısı ile uyuşmamaktadır.
- **Dağılımsal bozulma:** Özellikle kıyılardaki turistik ve rekreasyonel alanların gelişmesinde önceden hazırlanan planlardan ve düzenlemelerden farklılıklar meydana gelir ve tüm sahil şeridi boyunca gelişigüzel bir yayılma görülür.
- **Üstyapıda fazla yüklenme:** Bir çok turizm ve rekreasyon alanında, üstyapı tesisleri dolu sezonlarda yapılan ziyaretleri karşılayamaz hale gelmektedir. Bunun sonucu olarak, tesislerdeki bu yetersizlik kirlilik, hizmette aksama ve sağlık problemleri oluşturmaktadır.

- **Trafik karmaşası:** Trafik yoğunluğu ve park sorunu gelişen turistik ve rekreasyonel alanlarda önemli sorunlar yaratmaktadır.
- **Yerel halkın farklı tutumları:** Yerel halkın farklı tutumu en açık olarak, turistlerin çok hoşlandıkları özel olanakların yerel halkın kullanımına uygun görülmesi ile belirir. Kullanılan fiziksel engeller, yerel halkın merkezde yer alan çekiciliklerden yararlanmasına engel olmaktadır.

Bu sonuçların tek sorumlusu, turizm ve rekreasyonun kendisi değil ticari amaçlarda aşırıya gidilmesidir. Turizmden sağlanacak uzun vadeli yararlar göz ardı edilerek, kısa vadeli kazançlar amaçlandığında doğal kaynakların kalitesi bozulmaktadır (Dinç 1996). İyi yönetilmeyen turizm hareketleri sonucu, doğal çevrenin tahribi, görsel kalitenin bozulması, toprak-su-hava kirlenmesi, sosyo-kültürel bozulmalar ve yapay çevrede (mimaride) bozulmalar meydana gelmektedir.

2.5.1.1. Doğal çevre üzerine etkileri

Doğal çevre, kültürel mirası tamamlayan ve gelecek nesillere iletmekle sorumlu olduğumuz, miras niteliği taşıyan, aşırı ve kötü kullanımlarla varlığı tehlikeye giren, yerine konulması çok zor bir kaynaktır (Korça 1989, Kolcu 1993). Bu kaynaklar kullanıma açılırken, turizmin artış hızı karşısında korunmaları gerekmektedir.

Turizme açılan doğal alanlarda, kullanımla birlikte ortaya çıkan olumsuz etkilerin yanında olumlu etkilerde olabilmektedir. Turizm sektörünün ekonomik getirisinin, sanayi ve hizmet sektörleri yanında çok daha fazla olması, turizm etkinliklerini artırması ve oluşan talebin değerlendirilmesi gereğini beraberinde getirmiştir. Artan turistik talebin, doğal ve bozulmamış alanlara yönelmesiyle, bu alanların eskisine nazaran çok daha iyi korunması, estetik olarak iyileştirmelerin yapılması gibi fiziksel önlemlerin alınması sağlanmıştır. Ulaşılabilirliği olmayan, iletişim ve barınma gereksinimlerinin çoğu zaman karşılanamadığı doğal alanlarda koruma önlemlerini almak daha kolay olabilmektedir. Ayrıca, doğal alanlarda gerçekleşen turizm faaliyetleri atıl olarak oluşan doğal kaynakların ekonomik ve fiziksel olarak değerlendirilmesini sağlamıştır (Kolcu 1993).

Bu olumlu etkilerin yanında, bitki örtüsü ve fauna üzerinde değişimler, kirlilik ve erozyon gibi etkileri de olmaktadır. Çizelge 2.3'te turizmin doğal çevreler üzerindeki etkileri özetlenmeye çalışılmıştır (Hunter ve Green 1995).

Çizelge 2.3. Turizmin doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri (Hunter ve Green 1995).

Etkiler	Potansiyel sonuç
BİTKİ ÖRTÜSÜ VE FAUNA ÜZERİNDEKİ DEĞİŞİMLER	Bitki örtüsü ve hayvan cinslerinin üreme düzenlerinin bozulması
	Av turizmi ile hayvan cinslerinin bilinçsiz ve kontrolsüz yok edilmesi
	Sünger, deniz kabukları, mercan gibi doğal nitelikli bitki hayvan ve türlerinin hediyelik eşya ve anı olarak satışına bağlı olarak yok edilmesi
	Turistik işlevlerin yer aldığı mekanlarda, yörenin bitki örtüsünden farklı türlerin kullanılmasıyla zamanla yerel bitki örtüsünde olan değişme
	Doğal ortamların aşırı kullanımına bağlı olarak yaşamsal rezervlerin azalması (su, kömür .. vb azalması)
	Yeşil alanların insanlar veya araçlar tarafından çiğnenerek zarar görmesi,
	Ağaçların kesilmesi,
	Turistik tesis ve binalar yapmak için yeşil alanların katledilmesi,
KİRLİLİK	Atık suların, petrol, deterjan gibi zehirli atıkların boşaltılması sonucu su kaynaklarının kirlenmesi,
	Otomobil eksozlarında, ısınma ve aydınlanma amacıyla katı ve sıvı yakıtların yakılmasından kaynaklanan hava kirliliği
	Turist aktivitelerinden ve turist gruplarının taşımacılığından kaynaklanan gürültü kirliliği
EROZYON	Turistik aktiviteleri artırmak amacıyla düzlük veya hafif rölyefli açık alanların elde edilmesi nedeniyle doğal alanlardaki formasyonun bozulması sonucu oluşan toprak erozyonu
	Doğal alanlardaki jeolojik özelliklerin tahribi
	Nehir yataklarının değiştirilmesi
DOĞAL KAYNAKLAR	Yer altı ve yer üstü su kaynaklarının tüketilmesi
	Turistik işlevlere enerji üretilmesi amacıyla fosil yakıtların yakılarak tüketilmesi sonucu rezervlerin tüketilmesi

Çizelge 2.3. devam

Etkiler	Potansiyel sonuç
DOĞAL KAYNAKLAR	Doğal alanlardaki turistik faaliyetlerin yangın riskini artırması
	Biyolojik kaynakların tüketilmesi (aşırı balık avlanması vb.)
GÖRSEL ETKİLER	Otopark, mimari yapılar, teleferik gibi turistik faaliyetlerin kolaylıkla yapılabilmesini sağlamak amacıyla üstyapılar görsel açıdan olumsuz etki yaparlar
	Çöpler/döküntüler

2.5.1.2. Yapay çevre üzerine etkileri

Belirgin kültürel özelliklere sahip olan kentsel alanlar turizmden olumsuz yönde etkilenebilirler. Ancak, turizmdeki gelişmeyle beraber bazı yararlar da sağlanacaktır. Turizmin bozulmakta olan kentsel alanlara yatırım ve gelişmeyi getirmesi turizmi katalizör gibi kullanmayı düşündürebilir. Turizm, yaşandığı yöreye ekonomik canlılık, işgücü artışı, üretilen mal ve hizmet sektörlerinde nitelik ve nicelik açısından olumlu gelişmeler sağlar. Yöreye getirilen alt ve üstyapılar, yüksek kalitede bir fiziksel çevreyi beraberinde getirir. Yapılacak yatırımların en hızlı dönüşünün olduğu turizm sektörü, tarihi kent dokularının yer aldığı alanların yenilenmesini ve fiziksel olarak yıpranmasının önüne geçilmesini sağlar (Kolcu 1993). Ayrıca, kullanım dışı binaların tekrar kullanıma açılmasına, tarihi bina ve eserlerin restorasyonu ve korunmasına katkıda bulunur (Hunter ve Green 1995). Tüm bu olumlu yönleri yanında turizmin inşa edilmiş olan (yapay) çevre üzerindeki olumsuz etkileri Çizelge 2.4'teki gibi sıralanabilir (Hunter ve Green 1995).

2.5.1.3. Sosyo-kültürel çevre üzerine etkileri

Turizmin ev sahibi çevrenin doğal ve inşa edilmiş ögelerine etkileriyle birlikte, yerel kültüre etkileri de olumlu veya olumsuz olabilir. Turizmin, sosyo-kültürel çevre üzerindeki etkileri arasında, geri kalmış bölge insanının bilinçlendirilmesi, yöresel eski geçim kaynaklarını çeşitlendirmesi, insan ilişkilerini artırması, halk müziği ve oyunlarına olan ilgiyi artırması sayılabilir (Kolcu 1993, Hunter ve Green 1995). Turizm literatüründe genellikle ikinci olasılık üzerinde durulmaktadır. Turizmin sosyo-kültürel etkileri turistlere, turizm endüstrilerine ve ev sahibi halka bağlıdır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ASYON MERKEZİ

Çizelge 2.4. Turizmin inşa edilmiş (yapay) çevre üzerindeki olumsuz etkileri (Hunter ve Green 1995)

Etkiler	Potansiyel sonuç
KENT YAPISI	Kentleşme ve genişleme sonucu yerleşim yerlerinde değişme
	Yerleşim alanlarının özel ve kamu amaçlı kullanımında değişme
	Kentsel donatılardaki değişimler (yol ve kaldırım gibi özgün yapım niteliklerinin değiştirilmesiyle, yerlerini modern ve pratik elemanların alması)
ALTYAPI	Altyapı yoğunluğu (yollar, demiryolları, otoparklar, elektrik hatları, iletişim sistemleri,atık madde imhası vb.)
	Çevreyi turist kullanımına uygun olarak düzenleme (var olan açıklıkların otopark olarak kullanılması, dalgakıran, restoran vb.)
GÖRSEL ETKİ	İnşaat alanlarının genişlemesi
	Yeni mimariler (yerel mimari ve yerleşim dokusuna uyumsuz yapıların artışı)
	İnsan yoğunluğu, süprüntü yoğunluğu
KİRLİLİK	Hava kirliliği
	Hava kirliliğinin yapılara zararları

Çizelge 2.5'de turizmin sosyo-kültürel çevre üzerindeki olumsuz etkileri özetlenmektedir (Hunter ve Green 1995).

Çizelge 2.5. Turizmin sosyo-kültürel çevre üzerindeki olumsuz etkileri (Hunter ve Green 1995)

Etkiler	Potansiyel sonuç
TARİH	Tarihi eserlerin kaçak kazı yapan kişilerce satılması
GELENEKSEL SANATLAR	El sanatlarına talep artışı nedeniyle bu yeteneğe sahip bölge halkının yaşadığı çevreden ayrılmasıyla yöresel sanatların yok olması
GELENEKLER	Geleneksel yaşam biçimin den batılı yaşam biçimine geçiş
	Yiyecek alışkanlığında değişim
	Milli içecekler ve alkol kullanımında artış
DEĞER VE NORMLAR	Aile yapısında etkileşimler
	Suç oranında artış

2.5.2. Kıyılarda turizm ve rekreasyon baskısı

Akdoğan (1984)'e göre, dünya nüfusunun üçte biri kıyısal alanlarda yaşamasına rağmen, dünya topraklarının yalnızca on binde üçü kıyılarda bulunmaktadır (Sayan 1998). Doğanın çok özel ve ayrıcalıklı bir bölümü ve (Sayan 1998) karayla denizi birbirine bağlayan kırılgan bir alan olan kıyılar (Erginöz 1998) insanlar için her zaman çok önemli bir kaynak olmuştur. Gunn (1988)'e göre bu bölge ne tam bir kara ne de tam bir su özelliği gösterir, fakat her ikisinin toplamından oluşan, çok daha kuvvetli özelliklere sahip, sınırlı bir çerçeveyi ifade etmektedir (Sayan 1998).

Kara ile suyun birleştiği kıyı alanlarının oluşturduğu ekolojik yapının yarattığı zengin kaynak potansiyeli, tarım ve balıkçılık içerdiği uygun koşullar ve deniz ulaşımının sağladığı kolaylıklar tarih boyunca insanların kıyı bölgelerine yerleşmelerine neden olmuştur (Türk ve Kırgızoğlu 2000). Günümüzde de kıyılardan yararlanma biçimleri, kıyı alanlarının çoğaltılamaz olması nedeniyle, birbiriyle çatışan kullanımlar haline gelmiştir (Özkan 1987).

Kıyıların turizm ve rekreasyonel aktivitelerde çok önemli bir yerinin olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Dünyadaki turizm olayları incelendiğinde, bu aktivitelerin çoğunlukla yaz mevsiminde ve özelliklerle kıyılarda gerçekleştiği gözlenmektedir (Zafer ve Güney 1997). Yapılan araştırmalar, kıyıların turizm ve rekreasyonda, diğer elemanlara oranla en çok tercih edilen alanlar olduğunu göstermiştir (Sirel 1988). Bu durum, kıyıların yoğun ve kontrolsüz bir şekilde kullanılmasına ve dolayısıyla nitelikleri bozulmuş alanlara dönüşmesine neden olmuştur.

Ülkemizde kıyılarda önceleri gözlenen kentsel ve kırsal yerleşimler , yerini hızlı bir şekilde turizm ve rekreasyon amaçlı kullanım ve yerleşimlere bırakmaktadır. Kıyılarda meydana gelen bu değişimin en önemli özelliği, önceleri kent baskısından kurtulmak için kıyılara yönelen insanların daha sonra, rant ve yatırım hırslarının baskın hale gelmesidir. Bu hırs ile, kıyı alanları bilinçsiz ve denetimsiz bir şekilde turizm ve rekreasyon amaçlı kullanımlara cevap verebilecek tesis ve konutlarla kaplı hale gelmiştir (Zafer ve Güney 1997). Özkan 1982'ye göre, kıyı mekanlarının en büyük kullanıcısı olan ikinci konutlar, çoğunlukla kent yerleşimlerine yakın, rekreasyonel

kullanımlara uygun, kıyı boyunca çizgisel olarak gelişen, kent gelişimi ve deniz kirlenmesi nedeniyle değerini kaybeden dinlenme amaçlı tesislerdir. Ülkemizde Ege ve Akdeniz kıyılarında oluşan turizm baskısının nedeni işte bu yapılaşmalardır. Ne yazık ki, bu yapılaşma çeşitli olanaklar ile teşvik edilmektedir ki, bunların başında ulaşım gelmektedir. Ülkemizde kıyı bandının dar olması ve kıyıdan hemen sonra dağların yükseliyor olması yol yapım işlemini güçleştirmektedir. Karayollarına yapılan harcamaların minimuma indirilmesi için yol güzergahları kıyıya yakın geçirilmekte ve bu nedenle plajlar kaybolmaktadır (Zafer ve Güney 1997). Özellikle 1984'tan bu yana çıkarılan "Gecekondu ve İmar Affi" diye bilinen imara ilişkin bağışlamaları kapsayan mevzuat, turizm potansiyeli olan sahil yerleşmelerini de içerdiğinden, Karadeniz kıyı yerleşmelerinde Orman, Hazine, Özel İdare, Vakıf arsa ve arazileri üzerinde gecekondu, ikinci konut ve turizm tesis yapımı olgusunu körüklemektedir (Erginöz 1998). Endişe verici olan, büyük bir hızla rant elde etmek isteyen inşaat şirketlerinin kıyı boyunca olan gelişmelerle yetinmeyip, daha yüksek tepelere doğru doğayı yırtarak ve tahrip ederek inşaat yapımını sürdürmeleridir.

Kıyılarda oluşan betonlaşmanın diğer bir nedeni dinlenme-eğitim tesisleridir. Ülkemizde de deniz kıyılarının yağmalanmasına kamu kuruluşları da yardımcı olmuştur. Birçok kamu kurumu, yalnızca kendi personelinin sınırlı bir bölümü için, halka kapalı dinlenme ve eğlenme tesislerini en güzel noktalara yerleştirmişlerdir. Rekreasyon gereksiniminin artmasından yararlanan yatırımcılar, yaptıkları düşük kaliteli konaklama tesisleri ile de bu betonlaşmaya katkı sağlamaktadırlar (Özkan 1987). Bunun yanında, kıyı sulak alanları kurutularak oluşturulan ikinci konutlar, kıyı gerisindeki arazilerde taban suyu seviyesini düşürerek tarım alanlarının olumsuz etkilenmesine de neden olmaktadırlar (Özkan 1993).

Turizm ve rekreasyonun kıyılarda oluşturduğu bir diğer etki kullanım baskısıdır. Rekreasyonel aktivitelerin doğal ve kültürel kaynakları en az etkileyen kullanımlar olmasına rağmen, hassas alanların aşırı kullanımları bu alanların doğal özelliklerinin bozulmasına neden olmaktadır. Örneğin, denizle ormanın birleştiği Güney Ege kıyılarında, yoğun ziyaretçi baskısıyla deniz kadar çekici olan kitleli ağaçlar bozulmaya başlamıştır. Bunun nedenleri sıkışan toprağın havalanamaması, dolayısıyla da kök faaliyetlerinin engellenmesi, su ekonomisi yüzünden ağaç gelişiminin engellenmesi ve

ağaç gelişimine mekanik yolla zarar verilmesidir. Bunun yanında, sahillerde rahatça denize girmek için kıyıdaki bitki örtüsünün temizlenmesi, iç taraftaki pek çok ağacın tuzlu su konsantrasyonunun artması nedeniyle devrilmesine sebep olmaktadır. Ayrıca, yok edilen çeşitli bitki örtüsü, kumulların rüzgarlarla sürüklenmesine neden olmaktadır (Özkan 1987).

2.5.3. Sürdürülebilir turizm gelişimi

Günümüzde turizm, Hudman (1980)'e göre çok sayıda insanın kısa süreler içinde deniz aşırı ülkelere ulaşabilmesiyle, artan gelir, serbest zaman ve seyahat olanaklarıyla, gerek ulusal gerekse uluslararası platformda, kültürel, ekonomik ve siyasal ilişkilerde önemli bir öge haline gelmiştir. Toplu taşıma ücretlerinin düşmesi, düşük gelire sahip bireylerinde turizm etkinliklerinden yararlanabilmesini sağlamıştır. Yolculuk süresinin kısalması, konaklama süresini artırmış, bu da işletmecilerin daha iyi örgütlenmesine ve turizme konu olan ülkelerin ekonomik anlamda gelişmesine yol açmıştır. Tüm bu etkenler turizmi, ekonomik kalkınmaya katkısı olan büyük bir sektör haline getirmiştir. Turizmin bu şekilde hızla gelişmesi çoğu kez kaynakların aşırı ve yanlış kullanımını beraberinde getirdiğinden çevre baskıları ortaya çıkmıştır (Çabuk 1996).

Burkart (1981)'in ifade ettiğine göre, 1960'lı yıllara gelindiğinde turizm ve rekreasyonun çevre üzerindeki baskısının artmasıyla, koruma-kullanma dengesine ilişkin toplantılar yapılmaya başlanmıştır. Bu yıllardan itibaren turizm ve rekreasyonda doğal ve kültürel değerlerin korunarak kullanılması düşüncesi hakim olmuş ve bu düşüncenin uluslararası platformlara taşınmasıyla uluslararası organizasyonlar gerçekleştirilmiştir. 1970'li yılların başında, çevre bilincinin gelişmesine paralel olarak turizm, rekreasyon ve diğer etkinliklerde çevreye duyarlı planlamalar ile korumacı yaklaşımlar önem kazanmıştır. 1972'de Birleşmiş Milletler Stockholm İnsan ve Çevre konferansı sonucunda "Dünya Çevre Bildirgesi" ilan edilmiştir (Çabuk 1996)). Bu bildirge ile, hükümetler çevreyi gerek bu nesil gerekse gelecek nesiller için koruma ve iyileştirme sorumluluğunu üstlerine almışlardır (Çabuk 1996).

1980'li yıllarda Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) çevre konularına ilişkin çalışmalarını artırmıştır. 1987 yılında Brundland Komisyonu olarak anılan Dünya Çevre

ve Kalkınma Komisyonu çalışmalarını tamamlayarak "Ortak Geleceğimiz" adlı bir rapor yayınlamıştır. Bu raporda, ilk kez ifade edilen sürdürülebilir kalkınma kavramı ile ekonomik kalkınma ile çevre koruma düşüncelerinin bağdaştırılması zorunluluğu ortaya konulmuştur (Dökmeci 1997). Sürdürülebilir kalkınma; gelecek nesillerin kendi gereksinimlerini karşılama kabiliyetini kısıtlamadan halihazırdaki gereksinimleri karşılayan gelişmedir. Söz konusu olan sürdürülebilir kalkınmanın 2 temel amacı vardır (Hunter 1995).

- İnsanların gereksinimlerinin karşılanabilmesi; özellikle yoksulların temel gereksinimlerine öncelik verilmesi,
- Çevrenin bugünkü ve gelecek nesillerin gereksinimlerini karşılayabilme yeteneğini azaltacak sosyal ve teknolojik sınırlamaların ortadan kaldırılması.

1987'de Brundland Raporu'nun yayınlanmasından sonra, Birleşmiş Milletler Aralık 1989'da küresel çevre bozulmaları ve sürdürülebilir yaşam koşullarına dikkati çekmek amacıyla konferans hazırlıklarına başlamıştır. Bu sırada 1990 yılında "Globe 90 Konferansı" ile sürdürülebilir turizm hareketlerinden ilki gerçekleştirilmiştir. Bu konferansta, devletlerin, sivil örgütlerin temsilcileri ile akademisyenler tarafından turizm endüstrisinin sürdürülebilirliği ve çevrenin önemi tartışılmış ve yetersiz turizm planlamalarıyla daha fazla turist çekmek için fiziki ve beşeri çevrenin giderek aşınmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu konferans neticesinde, katılan delegeler sürdürülebilir kalkınmanın amaçlarını şu şekilde sıralamışlardır (Fennell 1999);

- Turizmdeki gelişmelerin çevreye ve ekonomiye olan büyük katkılarının anlaşılması ve bu konuda bilinçlendirilmesi,
- Kalkınmayı birlikte yükseltmek,
- Turizm bölgelerinin yaşam kalitesini yükseltmek,
- Daha ilerideki hedeflerin bağlı olduğu çevrenin kalitesini yükseltmek.

Globe 90 konferansını takiben, Birleşmiş Milletlerin 2 yıl süren yoğun çalışmalarından sonra 1992'de Brezilya'nın Rio de Jenerio kentinde Çevre ve Kalkınma konferansı gerçekleştirilmiştir. Konferans sonunda 3 temel doküman ve 2 uluslararası sözleşme ortaya çıkmıştır ki bu dokümanlardan birisi de Gündem 21'dir (Çabuk 1996).

Gündem 21'in ana teması, yoksul insanların sürdürülebilir şekilde kalkınmaları için

gereksinim duydukları kaynaklara daha kolay ulaşmalarını sağlayarak yoksulluğu ortadan kaldırmaktır. Gündem 21'e imza atan sanayileşmiş ülkeler, çevre kirliliğini giderme konusunda, daha az kirliliğe yol açan yoksul ülkelere oranla daha fazla rol sahibi olduklarını kabul etmektedirler (Dökmeci 1997). Bu dokümanda turizmde koruma-kullanma dengesine ilişkin doğrudan önlemler yer almasa da, diğer sektörler için geçerli olan ekonomik kalkınma modelleri yol gösterici olmuştur. Gündem 21'e göre turizm endüstrisi, insanları doğaya uyumlu, sağlıklı ve üretken bir yaşama yönlendirmeli ve ekosistemin korunma ve onarımına yardımcı olmalıdır. Yapılacak olan turizm planlamaları, yerel halk tarafından kabul edilebilir olmalı, yerel halkın kültürü, gelenekleri dikkate alınmalıdır. Ayrıca turizm gelişiminden doğacak istihdam yerli halka özellikle kadınlara iş olanağı sağlayacak şekilde örgütlenmelidir. Ulusal turizm kalkınması, çevre korumayla ilgili uluslararası yasalara uygun olarak gerçekleştirilmelidir (Çabuk 1996).

Sürdürülebilir turizm gelişimi ile ilgili araştırma yapan Kanadalı akademisyen, işadamı ve yetkililerin ortak çalışmasını sunan Cronin (1990), sürdürülebilir turizm endüstrisinin hedefinin, turizm kapasitesini ve ürünün kalitesini artırırken kendini besleyen fiziksel çevreye ve insana negatif etki yapmamak olduğunu ifade etmektedir (Hunter 1995).

Cronin (1990), turizm gelişimlerinin sürdürülebilir olması için gereken kriterleri şöyle sıralar;

- Bölgenin çevre ve kültürüne, ekonomik ve geleneksel hayatına, politik hayatına saygı gösteren "etik prensipler"e uymalı,
- Yerli halkın katılımı sadece kendi istekleri ile olmalı ve denetim bir derece onların elinde olmalı,
- Şimdi ve gelecekte nesil için eşitliği sağlamalıdır. Örneğin, turizm geliri turizmciler, yerel halk ve çevre arasında eşit dağıtılmalıdır,
- Doğal çevrenin gelecek nesiller için korunması planlı ve projeli olmalıdır,
- Diğer ekonomik sektörler ile entegre çalışılmalıdır.

Bu ilkeler doğrultusunda geliştirilecek sürdürülebilir turizm anlayışının sağlayacağı yararlar ise şunlardır (Dökmeci 1997);

- Sürdürülebilir turizmin doğal, kültürel ve benzeri çevrelerdeki etkilerinin daha

iyi anlaşılması gerektiğini ortaya koyar,

- Turizm direkt olarak hem turizm sektörü hem de kaynak yönetimi sektörlerinde yerel istihdam olanakları sunar,
- Sürdürülebilir turizm, ekosistemin taşıma kapasitesine uygun turizm gelişimlerini sağlar,
- Sürdürülebilir turizm, yerel ulaşım ve temel toplumsal altyapıların geliştirilmesini teşvik eder,
- Gerek yerel halk gerekse ziyaretçiler açısından rekreasyonel olanaklar yaratır, arkeolojik sitlerin ve tarihi alanların korunmasında etkin rol oynar.

Turizmin sürdürülebilir yönetiminde, doğal ve kültürel kaynakların korunması, yaşatılması ve turizmin istenilen düzeyde yararlı ve verimli daha da önemlisi sürdürülebilir olması için, turistik alanlara kaldırabileceğinden fazla yüklenilmemesine özen gösterilmelidir (Dökmeci 1997). Turizmin sürdürülebilirliğinden bahsedebilmek için hem doğal hem de sosyal yönlerinin bir bütünlük içinde ele alınması gerekir (Koç 1996). McCool (1995), sürdürülebilir turizmde başarılı olabilmek için şu noktaların göz önünde tutulması gerektiğine değinmiştir (Fennel 1999);

- Turistlerin doğal kaynakları kullanma ve değerlendirme şekilleri,
- Turizm aracılığıyla toplumların güçlendirilme modelleri,
- Turizmin sosyal ve ekolojik etkileri,
- Bu etkiler ile idare edilmesi ve başa çıkma yöntemleri.

1992'de Rio'da kabul edilen Gündem 21'i takiben, gerçekleşen Globe 92 konferansında Globe 90'da kararlaştırılan prensipler doğrultusunda kimi kararların uygulamaya geçirilme kararı verilmiştir. Buna göre, birkaç sürdürülebilir turizm projesi zamana bırakılmıştır. Wall 1993 ve Mitchell 1994'e göre Kanada 'da ki Waterloo Üniversitesi ve Endonezya'daki Gadjahmada Üniversitesi işbirliğiyle gerçekleştirilen Bali sürdürülebilir kalkınma projesi bunlardan biridir. (Fennell 1999).

Wall (1993) bu çalışmadan çıkardığı sonuçları şu şekilde sıralamıştır:

- Sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin geliştirilmesinde olabildiğince yüksek kültürel hassasiyet gerekmektedir,
- Sürdürülebilir kalkınma stratejisi açısından sektörler arası planlama önemlidir.

Böyle bir stratejinin oluşturulmasında, bu düzenlemelerden etkilenen tüm tarafların karar alma mekanizmalarına katılması gerekmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma ve turizm konularına yönelik çalışmalardan bir diğeri Nisan 1995 yılında Kanarya Adaları'nda düzenlenen "Dünya Sürdürülebilir Turizm Konferansı"dır. Bu konferansta, kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanımını sağlayacak bir sistemin bulunması ve global düzeyde yapılacak eylemlerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Konferans sırasında kabul edilen "Dünya Sürdürülebilir Turizm Şartı"nda turizmin sürdürülebilir olması için ekolojik açıdan uzun dönemde devamlı, ekonomik açıdan verimli ve sosyal açıdan yerel halk tarafından kabul edilebilir olması gerektiği vurgulanmıştır (Ertaç ve Ergin 1996).

Bu bağlamda yapılan konferanslardan biri de Eylül 1995'te Casablanca'da düzenlenen II. Akdeniz Turizm Bakanları Konferansı'dır. Burada Akdeniz ülkeleri arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanması amaçlanmıştır. Toplantı neticesinde Akdeniz'in doğal ve kültürel kimliğinin korunması ve tanıtılması için Akdeniz Turizm Ağı'nın kurulması üzerinde fikir birliğine ulaşılmıştır (Ertaç ve Ergin 1996).

Dünyada geliştirilen bu sürdürülebilir turizm politikaları neticesinde yeşil turizm, sorumlu turizm, pozitif turizm, yumuşak turizm, ekoturizm ve dengeli turizm gibi çevre dostu alternatif turizm kavramları türetilmiştir. Sürdürülebilir turizm kavramının şemsiyesi altında toplanabilen (Himmetoğlu 1996) bu alternatif turizm türlerinden amaç; doğa, kültür ve insan arasındaki hassas dengenin korunarak, çevre, biyolojik çeşitlilik ve ekosistemlerin sürekliliğinin sağlanması ve halkın kültürel miras ve geleneklerine saygılı olarak yerel ekonominin gelişmesine olumlu yönde katkıda bulunmaktadır (Ertaç ve Ergin 1996).

2.5.4. Alternatif turizm

Alternatif turizm, son 10 yılın en yaygın kullanılan ve en çok saptırılan söylemlerinden birisi olarak ortaya çıkmıştır. Oldukça çekici gelen "sürdürülebilir kalkınma" ifadesi gibi bu kavram da yeni bir felsefe ve bakış açısı getirmektedir. Turizmin en ateşli savunucuları veya turistlerin en acımasızı bile, turizmin önemli ekonomik ve sosyal

yararlarına rağmen, geniş çaplı problemleri de beraberinde getirdiğini kabul etmektedirler. Durum böyle olunca, konuyu tam olarak bilmeseler ya da direk olarak turizmin olumsuzluklarından etkilenmeseler de bu yeni yaklaşım, insanlarda içgüdüsel olarak hoşgörü yaratmaktadır. Ancak, bu kavramın içeriği, ne anlama geldiği, ne demek istediği ve daha da önemlisi mevcut ve potansiyel hedef ve alanlara etkilerinin ne olacağı çok dikkatli değerlendirilmelidir (Butler 1994).

Alternatif turizm nedir? Neye alternatif oluşturmaktadır? Burada açık olarak belirtilmesi gereken, kitle turizmine alternatif olduğudur (Butler 1994). Kadt (1994)'ye göre alternatif turizm, kültürel ve sosyal gerginliklere yol açan, tüketim toplumunu körükleyen uluslararası bir kapitalizm aracı olan kitle turizminin ahlaki değerlerde yarattığı bozukluklara verilen karşılığın bir fisıltısıdır. Bazı yazarlar ise kitle turizmi dışında kalan her şeye alternatif turizm etiketini yapıştırmaktadırlar. Turizm ve özellikle kitle turizminin çevreye, hedef yöredeki toplumsal ve ekonomik yapıya etkilerinin fark edilmesiyle, dünyada gelişen ve hızla yayılan sürdürülebilir turizm anlayışının da destek görmesiyle çevreye duyarlı turizm yaklaşımları başka bir deyişle alternatif turizm anlayışı doğdu. Yeşil turizm-green turizm (Jones 1987), yumuşak turizm-soft turizm (Mader 1988), doğa turizmi (Durst ve Ingram 1988), ve ekoturizm gibi bir çok terimler dizisinin kolektif bir ifadesi olan alternatif turizm türlerinin ortak ögeleri şunlardır (Himmetoğlu, 1996);

- Doğal ve insan yapımı kaynakların optimum düzeyde ve uzun süreli kullanımı,
- İnsan yerleşim dokusunun korunması,
- Ekonomik ve sosyal eşitlik,
- Kalite kavramına bağlılık,
- Sosyal katılım.

Yukarıda ortak ögeleri sayılan, çevreye duyarlı bu yaklaşımlardan birincisi yeşil turizmdir. Literatürde "green turizm" olarak nitelendirilen bu alternatif, Sözen (1994)'e göre 1970'li yıllarda Fransız hükümeti tarafından oluşturulan ve kırsal alanların doğal değerlerinin bozulmadan kalması için ileri sürülen bir turizm şeklidir. Burada amaç, yalnızca kaynakların korunması değil, kaynaklar korunurken yerel halkın ve turistlerinde isteklerini dikkate almaktır. Yani yeşil turizm, turizmin çevre boyutu kadar, sosyal ve ekonomik boyutunu da kapsayan bir yaklaşımdır (Çabuk 1996). Bramwell

(1991), yeşil turizmin toplumların tarihleri, gelenekleri ve kültürlerini göz ardı etmediği gibi, o yöre halkına istihdam olanağı sağlayarak ekonomik yarar da yarattığını belirtmiştir (Çabuk 1996).

Çevreye duyarlı turizm yaklaşımlarından bir diğeri yumuşak turizmdir. Çoğu zaman "soft turizm" olarak karşımıza çıkar. Krippendorf (1988)'in ifade ettiğine göre, bu yaklaşım ilk kez 1987'de Berlin'de uluslararası bir turizm fuarında bir araştırma grubunca ortaya atılmıştır (Albayrak 1993). Yumuşak turizmin ana teması, ekonomik yönden verimli sosyal yönden sorumlu ve çevresel yönden de zararsız olmaktır. Çayır (1992) yumuşak turizmi, "doğaya dönük olarak ve doğa içinde gerçekleştirilecek olan turizm aktivitelerinden turistlerin yararlanması" olarak tanımlar (Erol 1996). Doğa koruma bilinci ile ortaya çıkan soft turizmin yararları Hamele ve Zimmer (1989) tarafından şu şekilde sıralanmıştır (Kaplan 1991);

- Her yatırım için evrensel etki değerlendirmesi yapılması,
- Kirleten öder prensibinin yerleştirilmesi,
- Turizmi geliştirme çalışmalarında ortak konseptler getirilmesi,
- Doğada rekreasyona yönelik altyapı tesislerinin teşvik edilmesi,
- Güneş, su ve rüzgar enerjisinden yararlanılması,
- Çevre bilincinin teşvik edilmesi.

Turizmde geliştirilen çevreye duyarlı yaklaşımlardan biri de ekoturizmdir. Hens (1994)'ün ifade ettiğine göre, ekoturizm fikri 1970'li yıllılarda, insanların doğaya karşı olan merak ve ilgilerinin birleşmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Doğa turizminin sert ve yumuşak boyutlarına değinen ilk yazarlardan olan Laarman ve Durst (1987), ekoturizmi, hedef bölgenin doğal ve tarihi özellikleri nedeniyle o bölgeye yapılan seyahatler olarak tanımlamıştır (Fennell 1999). Laarman ve Durst (1993), ekoturizm ile doğa turizmi arasındaki farkı ortaya koymak için doğa turizmini de tanımlamışlardır. Onlara göre doğa turizmi, daha önce girilmemiş ormanları, doğal alanları, bataklıkları, vahşi yaşam rezervleri ve korunan flora-fauna habitatları gibi alanlara odaklanmış turizmdir. Bu bakış açısından ele alındığında, ekoturizm doğaya dayanan turizmin bir parçasıdır. Goodwin (1996)'e göre ise doğa turizmi, turizmin tüm çeşitlerini kapsayan ve gelişmiş olan doğal kaynakların olduğu gibi kullanımıdır. Ekoturizm ise, direk veya dolaylı olarak yerli halka bir bedel ödeyerek, o bölgedeki habitatların ve vahşi yaşamın

korunmasına katkıda bulunan, doğaya daha az zarar veren bir turizm çeşididir (Fennell 1999).

Ziffer (1989)'e göre ekoturizm, bir alanın doğal, tarihi ve yerel kültürlerinden büyük oranda esinlenen bir turizm şeklidir. Ekoturist, göreceli olarak gelişmemiş bölgeleri değerlendirir, katılım ve duyarlılık ruhuyla ziyaret eder. Doğal kaynakları ve vahşi yaşamı tüketici olmayan bir şekilde kullanır ve ziyaret ettiği bölgelerin yerli halkının ekonomik açıdan daha iyi olmasını ve sit alanlarının korunmasını amaçlar. Bu sayede, o bölgeye iş gücü ve finansal olarak katkıda bulunur (Fennell 1999).

Wallace ve Pierce (1996) ise, ekoturizmi şöyle tanımlar; ekoturizm, henüz girilmemiş , el değmemiş doğal alanlara, bilimsel çalışma, eğlence veya gönüllü yardım amacıyla seyahat etmektir. Ekoturizm, doğal alanları"hepimizin evi" özellikle de "o bölge yerlilerinin evi"olarak kabul eder. ekoturizm hem koruma hem de sürdürülebilir kalkınma için bir araç olarak, özellikle de yerli halkın kaynaklarının hoyratça kullanımlarından rahatsız oldukları alanlarda planlanmalıdır. Wallace ve Pierce (1996) ekoturizmi tanımlayan 6 prensibi şöyle sıralar (Fennell 1999);

- Yerlilere ve çevreye olumsuz etkileri en aza indirgeyen kullanım şekli,
- Bir alanın doğal ve kültürel sistemlerini anlamak ve bilinci artırmak için sistemleri etkileyici konularda ziyaretçilerin katılımları,
- Yasal olarak korunan alanların yönetimine ve korunmasına katkıda bulunmak,
- Turizmin boyutlarını ve çeşidini belirlemede, yerel karar mekanizmalarına öncelik vermek ve katılımlarını sağlamak,
- Yerel halka ekonomi yararlar sağlamak, ancak ek yükümlülükler getirmemek,
- Yerel halka özel fırsatlar vermek ve istihdam sağlamaktır.

Bir bölge içinde, yerel özellik taşımayan organizasyonların o bölgeyi egemenliği altına alması, turizm bölgesinde harcanan paranın çok azının bölgede kalması ve yarattığı çevre sorunları yüzünden eleştirilen kitle turizmine karşı geliştirilen alternatif turizmin arkasındaki felsefe, turizm politikalarının sadece, ekonomik ve altyapı tesislerinin değil, yerel halkın gereksinimlerini de karşılaması ve çevre değerlerini gözetmesidir.

Çevreye zarar vermeyen, ekolojik dengeleri gözeten, kitle turizminin olumsuz etkilerini

yaratmayan alternatif turizmin (Kozlowski 1985, Travis 1985) yararlarını Dernoi (1981) şu şekilde sıralamaktadır (Fennell 1999, Pigram 1994);

- Birey ve aile için yararı: yerel halkın evlerinde konaklamak aileye direkt olarak gelir sağlar,
- Yerel topluma sağlayacağı yararlar: toplumda ev standartlarını yükseltirken, yerel kültür mirasının ve çevrenin değerini artıran hizmetleri geliştirir,
- Ev sahibi ülke açısından, alternatif turizm gelirlerinin ülke dışına sızmasını önlemeye yardımcı olur,
- Uluslararası ilişkiler açısından yararları: uluslararası, bölgeler arası ve kültürler arası anlayış ve hoşgörüyü artırır,
- Turizme temel teşkil eden kaynakların kalitesini artırır, korur ve sürekliliğini sağlar,
- Ekstra ziyaretçi çekerek, bölgenin yerel gelişim süreci içinde gelişimini teşvik eder ve bölgeye katkı sağlar.

Yukarıda yararları sayılan alternatif turizmin, diğer pek çok alternatif gibi beraberinde bazı problemleri de taşıma olasılığı yüksektir. Bazı durumlarda tedavi, semptomlarından daha kötü sonuçlara yol açabilmektedir. Bu endişenin ana kaynağı (Butler 1994);

- Kitle turizminin bölgesel, ulusal seviyede sağladığı ekonomik yararlar,
- İnsanların toplu olarak paket halinde sunulan tatillerden hoşlandığı gerçeğidir.

Göz ardı edilemeyecek bu iki nedenden dolayı, alternatif turizm kitle turizminin yerini tamamen alamayacaktır (Fennell 1999). Çünkü insanlar, kendi gezi planları üzerinde kafa yormak, gittikleri yerde barınacak yer bulmak ve hizmet alabilmek için yabancı dil öğrenmek istememektedirler. Kitle turizmi sayesinde bu sorunlarla uğraşmak zorunda kalmadıkları gibi, daha uygun fiyatlara, fazla zaman harcamadan alışkın oldukları yiyecekleri yiyebilmektedirler (Butler 1994).

Turizm gelişiminin neden olduğu fiyat yükselmesi, yerel tutum ve davranışlarda neden olduğu değişim, kaynakların tükenmesi, yerel kültürün yozlaşması, çeşitli şekillerde oluşan kirlilik, düşük ücretli mevsimlik işçi çalıştırma gibi farklı sorunlara çözüm olarak başka bir turizm şekli önermek, onu övmek özenle yapılması gereken bir tavsiyedir. Çizelge 2.6'da kitle turizmi ile alternatif turizm dediğimiz çevreye duyarlı

yaklaşımların karşılaştırılması yapılmıştır (Butler 1994, Hunter 1995, Çabuk 1996).

Çizelge 2.6. Kitle turizmi ile çevreye duyarlı alternatif turizmin karşılaştırılması (Butler 1994, Hunter 1995, Çabuk 1996).

Kitle turizmi	Alternatif turizm
Plansız kalkınma	Önce plan, sonra kalkınma
Sadece köy-kasaba ölçeğinde planlama	Kasaba planları ile kademeli bölgesel planlama
Turizme uygun olan bölgelerde yoğun kalkınma	Korunan bölgelerde kalkınma
Mevcut yapılaşma dışında binalar	Mevcut yapı içinde gelişme
Yeni yapı ve yatak kapasitesi	Mevcut, yatak kapasitesinin daha iyi kullanımı
Turizmin her yarde kalkınması	Sadece uygun yerlerde kalkınma
Dışardan girişimcilerle gelişme	Sadece yerli girişim ile gelişme
Geleceğe yönelik taleplere göre yapılaşma	Gelişime belirli sınırlama
Öncelikli olarak yerli olmayanlara iş olanağı	Bölgedeki potansiyele göre iş verme
Sadece ekonomik temellere dayanan gelişme	Ekonomik, sosyolojik ve ekolojik temellerin de dikkate alınması
Sosyal maliyetleri toplum çekiyor	Sosyal maliyetleri kalkınmayı isteyenler üstleniyor
Özel ulaşım araçlarına öncelik veren trafik planlaması	Kitle ulaşım araçlarına öncelik veren trafik planlaması
Mevsimlik yüksek talep	Ortalama durağan talep
Kent mimarisi	Arazi yapısına ve bölgeye has mimari
Yüksek teknoloji	Seçici düşük teknoloji
Doğa ve tarih değerlerinin göz ardı edilmesi	Doğal ve tarihi değerlerin ön plana çıkması
Uluslararası standart konaklama	Yerel mekanlarda konaklama
Rahat ve pasif davranış	Dinamik ve aktif davranış
Uluslararası nitelikte restoranlar	Yerel yemek ortamları
Maksimum yarar sağlama	Optimum yarar sağlama
Kısa süreli	Uzun süreli

Yüzeysel olarak alternatif turizm övgüye değerdir. Tüm turizm çeşitlerinin çevreye etkilerinin olacağı bir kenara bırakılırsa, alternatif turizmin teşvik edilmesinde dikkati

gerektiren endişeler şunlardır (Hunter 1995);

- Alternatif turizmi benimsemenin altında yatan mantık,
- Alternatif turizmin kendi doğası,
- Alternatif turizmi pratik olarak yerine getirmenin bilinmemesi,
- Alternatif ve kitle turizmi arasındaki tartışmanın aşırı kutuplaşması,
- Küçük ölçeğin büyük ölçekli faaliyetlere dönüşme olasılığı.

Kitle turizmi ve alternatif turizmin bu şekilde karşılaştırılması ve avantajlarının tam olarak değerlendirilmesinde sadece boyutları, tutumları, turistlerin davranış ve alışkanlıklarını göz önünde bulundurmak yeterli değildir. Söz konusu turizm türlerinin kaynaklarla, ekonomik ve politik yapıyla ilgili, kısa ve uzun vadede oluşturduğu değişimler de dikkate alınmalıdır (Butler 1994). Kitle turizmi ile alternatif turizmin özellikleri, değişimin ilgili alanlarına göre, potansiyel olarak çok farklı resimler çizmektedir. Çok basit ve kısa dönemli düşünüldüğünde alternatif turizmin kitle turizmine göre daha az problem çıkardığı, turizm bölgelerinde daha az olumsuz değişime yol açtığı, özellikle küçük gruplarla gerçekleştirilen etkinlikleri içermesi yüzünden daha az olumsuz etkilere yol açtığı söylenebilir. Ancak, uzun vadeli düşünüldüğünde daha büyük ve ciddi değişimlere yol açabileceği unutulmamalıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde alternatif turizm türlerinin oluşturacağı potansiyel sorunlar şunlar olabilir (Butler 1994);

- İnsanların özel yaşamına daha çok girilmesi,
- Hassas kaynakların daha çok ve direk kullanımı,
- Daha ciddi politik değişimler,

Alternatif turizm türlerinin sosyal, fiziki ve ekonomik sistemler çerçevesinde oluşturduğu olası etkiler incelendiğinde, daha az turist sosyal ve fiziksel açıdan olumlu etkiler oluşturabilir ama ekonomik yönden tamamen olumsuz etkilere sahiptir. Ama bölgede, daha uzun kalan alternatif turizm katılımcıları, sosyal ve fiziksel olarak olumsuz etkilere yol açarken, ekonomik olarak olumlu sonuçlar doğurabilir. Kaynaklar üzerindeki etkisi ise uzun dönemde başta çevre olmak üzere olumsuz olmaktadır. Politik anlamda ise, alternatif turizmin etkileri belirsiz ama, ilginç spekülasyonlara neden olabilir. Yerel denetim ve insiyatif başlangıçta etkili olabilir, ama hoşnutsuzluk yarattığı yerde etkisini kaybeder. Kültürün ve kaynakların korunması kişisel hırslara yenik

düşebilmektedir (Butler 1994).

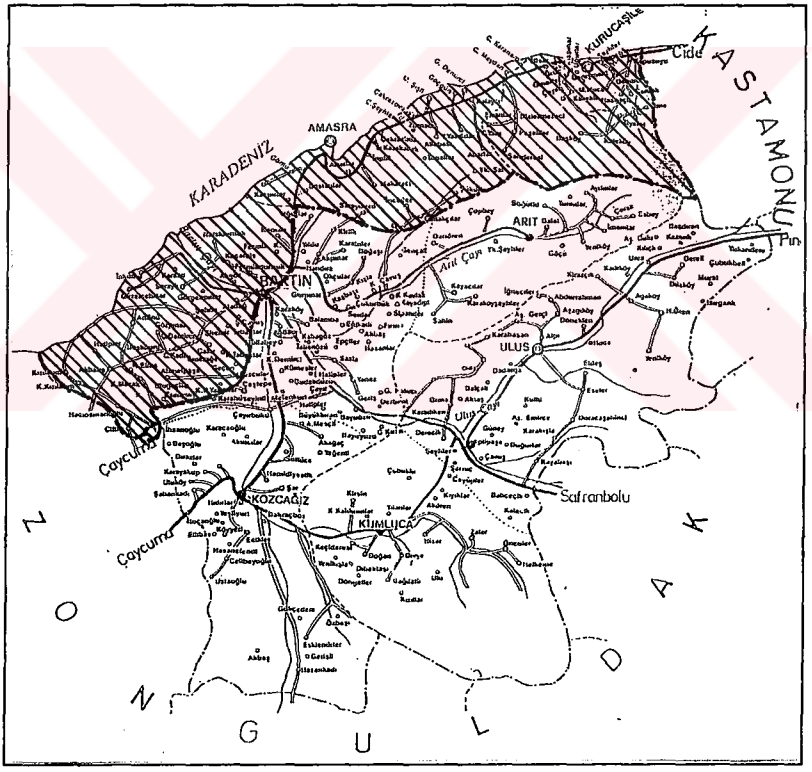
Alternatif turizmde turist tipini değiştirmek oldukça zordur. Örneğin, ziyaretçiler Kanada'da iken Himalaya'lara oradan da Antartika'ya gitmeye karar verebilirler. Kitle turizminde ise turistler, sınırlı bir bölgede daha çok sabit olarak kalırlar ve o bölge içinde paralarını harcarlar. Alternatif turistlerin harcamaları ise, daha geniş bir alana yayılmıştır ve daha küçük miktardadır. Wall (1989)'un dediği gibi, gerçek bir vahşi yaşam meraklısı alternatif turist doğada ya çok az para harcar yada hiç harcamaz, çünkü doğada para harcayacak bir şey yoktur (Butler 1994).

Yukarıda alternatif turizm için belirtilen olumsuzluklar, onu arzu edilmeyen, pratik olmayan bir girişim olarak görmek değildir. Sadece söz konusu olabilecek olumsuzluklardır. Bazı bölgelerde, bazı durumlarda, bazı insanlar için kitle turizminden kesinlikle daha yararlı olabilir. Özellikle kitle turizmine açılmayan alanlar için bunu rahatça söylemek mümkündür. Bu bağlamda, alternatif turizmin kitle turizminin yerini alması kesinlikle beklenmemeli ve uygun yerler için mutlaka desteklenmelidir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu araştırmanın ana materyalini Bartın ili kıyı bölgesi oluşturmaktadır. Araştırma alanı olarak, Bartın ilinin Karadeniz'e kıyısı olan 59 km uzunluğunda ve ortalama 13 km genişliğinde, Kurucaşile, Amasra ve Bartın Merkez ilçenin kuzey bölümünün yer aldığı alan seçilmiştir. Çalışma alanı sınırları olarak, Kurucaşile ve Amasra ilçelerinin idari sınırları ile Bartın Merkez ilçede Bartın-Çaycuma yönündeki karayolu sınırı kabul edilmiştir (Şekil 3.1). Bu sınırlar içinde kalan çalışma alanı yaklaşık olarak 800 km^2 dir.

Şekil 3.1. Çalışma alanı sınırları

Çalışma ile, Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması için yöntemsel bir yaklaşım geliştirilmiş ve alana uygulanmıştır. Yöntemin geliştirilmesi için, turizm ve rekreasyon potansiyeli üzerine etkili unsurlar araştırılmış ve bu amaçla ilgili kaynaklardan yararlanılmıştır.

Çalışma alanının doğal ve sosyo-kültürel özelliklerine ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu bilgilerin derlenmesi sırasında, her türlü bilimsel çalışma, rapor, yayın ve istatistiklerden yararlanılmıştır. Ayrıca, çalışma alanını çeşitli yönleriyle tanımlayan 1/25.000 ve 1/100.000 ölçekli topoğrafik haritalar, toprak haritaları, orman amenajman planları ve jeolojik haritalar kullanılmıştır. Temel verileri ilgili kaynaklardan edinilen haritalar, bilgisayar ortamında AutoCAD-14 programında üretilmiştir.

Çalışma alanına ait verilerin toplanabilmesi ve gözlemlerin yapılabilmesi amacıyla, alana çok sayıda ziyaret yapılmıştır. Bu ziyaretler sırasında, yerel kurumlar, kıyı halkı ve ziyaretçiler ile görüşmeler yapılmış, yazılı notlar tutulmuş ve çok sayıda fotoğraf çekilmiştir.

Çalışma alanında, rekreasyonel ve turistik kullanım ve eğilimleri belirlemek ve yöntemde kullanılacak katsayıları elde etmek üzere kıyı halkına, ziyaretçilere ve yabancı turistlere bizzat yapılan anketlerden yararlanılmıştır. Bu anketleri bilgisayar ortamında değerlendirebilmek amacıyla SPSS8 ve SPSS10 paket programları kullanılmıştır.

Ayrıca, tüm çalışma süresince, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Turizm Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu kütüphanelerinden yararlanılmıştır.

3.2. Yöntem

Söz konusu çalışmada, tarafımdan oluşturulan yöntem ortaya konulurken, turizm ve rekreasyon üzerinde etkili olan faktörler esas alınmıştır. Bu faktörlerin en önemlileri doğal faktörler, sosyo-kültürel faktörler, turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri ile olumsuz çevre faktörleridir. Her bir faktör ve kendisini oluşturan alt faktörler 2x2 km'lik birim alanlarda analiz edilmiştir. Analiz edilen faktörlerin plan-karelerde yer alıp

almama durumlarına göre, anket sonuçlarında elde edilen katsayılar ile çarpılarak sayısallaştırılmıştır. Elde edilen veriler, aşağıdaki gibi formülüze edilen yöntem yardımıyla değerlendirilmiştir..

BİR ALANIN TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ (RTP_i)

↓

A_i ..... **Doğal Faktörlerin Uygunluğu**

$$\frac{\text{Kıyı Değeri} + \text{Alan Değeri} + \text{Rölyef Değeri}}{1000} \times \text{İklim faktörü}$$

+

B_i ..... **Sosyo – Kültürel Faktörlerin Uygunluğu**

Tarihsel Anıt Ve Mekanlar + Mimari Doku + Geleneksel El sanatı + Ahşap Tekne Yapımcılığı + Festival ve Şenlikler

+

C_i ..... **Rekreasyonel ve Turistik Altyapı**

Ulaşılabilirlik + Konaklama Olanakları + Yeme İçme Olanakları

+

D_i ..... **Olumsuz Çevre Faktörleri**

Hava Kirliliği + Su Kirliliği + Görsel Kirlilik + Gürültü Kirlilği + Güvenceli Olmayışı

$$RTP_i = A_i + B_i + C_i + (-D_i)$$

3.2.1.Yöntemin uygulanması

3.2.1.1. Doğal Faktörlerin Uygunluğu (A_i)

Doğa ve doğal peyzajın turistik ve rekreasyonel aktiviteler için kullanmaya uygun olması yani kullanabilirliği istenilen bir özelliktir. Bunun nedeni, insanın peyzaj içinde aktif hareketlerle kendini yenilemesine olanak vermesidir. Psikolojik etkisinin yanında fiziksel etkisi de önemli bir faktördür. Yapılan araştırmalar, rekreasyon ve turizmde iklimin çok önemli bir ortam faktörü olduğunu göstermiştir. Doğal ortamın önemli faktörlerinden bir diğeri yüzey şekilleri yani rölyeftir. Yükselti, su havzalarını ayırır, iklimi etkiler ve peyzajın doğal sınırlandırmasını yapar. Bu nedenle, tüm alan analizlerinde yer almalıdır. Rekreasyon alanının, rekreasyonel aktivitelere uygunluğu açısından alan kullanımı önemli bir faktördür. Rekreasyonel açıdan alan kullanımında orman, su yüzeyleri ve çayırlık alanlar önemlidir. Bu tez çalışmasında, söz konusu doğal faktörlerin turizm ve rekreasyonel kullanımlara uygunluğu V-Wert Çeşitlilik Analizi eşitliği ile hesaplanmıştır.

$$A_i = \frac{KD_i + AD_i + RD_i}{1000} \times İF_i$$

i = Plan-kare numarası

KD = Kıyı Değeri

AD = Alan Değeri

RD = Rölyef Değeri

İF = İklim Faktörü

Kıyı değerinin hesaplanması (KD_i): Kıyı ölçümleri olarak, orman ve nehir kıyıları 4 km^2'lik plan-kareler üzerinde ölçülmüş ve m/km^2 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra anket çalışmalarının istatistiksel değerlendirilmesinde elde edilen katsayı ile çarpılarak kıyı değeri bulunmuştur. Orman ve nehir kıyısı için elde edilen her 2 sayının toplamı plan-karenin toplam kıyı değerini vermiştir.

Alan değerinin hesaplanması (AD_i): Alan ölçümleri, 4 km^2'lik plan-kareler üzerinde milimetrik kağıtlar konularak yapılmıştır. Su yüzeyleri, tarlalar, ormanlık ve çayırlık

alanlar, amenajman planlarında mm^2'ler sayılmak suretiyle hesaplanmıştır. Daha sonra, anket sonuçlarından elde edilen katsayılar ile çarpılarak elde edilen sayıların toplamı, o plan-karenin toplam alan değerini vermiştir.

Rölyef değerinin hesaplanması (RD_i): Çalışma alanındaki tüm plan-karelerde, en yüksek nokta ile en düşük nokta arasındaki relatif yükseklik farkları bulunmuştur. Elde edilen rölyef enerjisinin, Kiemstedt'in $y = 45\sqrt{x}$ formülünü kullanarak oluşturduğu rölyef değeri tablosundan karşılığı bulunarak her bir plan–karenin rölyef değeri elde edilmiştir.

İklim faktörünün hesaplanması: İklim değeri, yüksekliğin artmasıyla hava sıcaklığının azalması kuralından yararlanılarak hesaplanmıştır. Sıcaklık her 100 m'de 0,5-0,6 ^{0}C azalmaktadır (Akman 1999). Ancak, çalışmamızda hesaplamalarda kolaylık sağlaması açısından her 100 m'de 1 ^{0}C azalmakta olduğu kabul edilmiştir. En düşük yükseltiye yani deniz seviyesine 1 rakamı verilmiş ve her 100 metrede 0.1 rakamı eklenmiştir. Böylece, her plan-karenin ortalama yükseltisine göre iklim değeri bulunmuştur.

3.2.1.2. Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu (B_i)

Bir alanda turizm ve rekreasyonun gelişmesinde, doğal faktörlerin yanında sosyo-kültürel faktörlerde önemli rol oynar. Bir alanın tarihsel geçmişini bize yansıtan yapılar, müzeler, festival ve şenlikler, alanın doğal özellikleri yanında turistik ve rekreasyonel potansiyelini yükselten ve ona etkili olan bir faktördür. Sosyo-kültürel yapı; geçmiş kültür, tarih ve yaşayan kültür düzeyine bağlıdır.

Geçmiş kültür; tarihsel anıt ve mekanlar ile mimari doku gibi kültürel zenginliklerdir. Yaşayan kültürel faktörler ise; geleneksel el sanatları, festival ve şenlikler gibi bize geçmişten kalan, ancak halen yaşayan kültürel mirastır.

Çalışma alanında sosyo-kültürel faktörlerin turistik ve rekreasyonel aktivitelere uygunluğu aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanmıştır..

Tarihsel Anıt Ve Mekanlar	+	Mimari Doku	+	Geleneksel El sanatı	+	Ahşap Tekne Yapımcılığı	+	Festival ve Şenlikler

Bu ifadeyi;

$$B_i = \sum_{j=1}^{k} b_j \cdot x_j \qquad j = 1, 2, \ldots .. k \qquad k=5$$

Şeklinde ifade etmek mümkündür. Burada ;

B = Sosyo- kültürel faktörlerin uygunluğu

x = Sosyo-kültürel uygunluğu belirleyen faktörlerin (tarihsel anıt ve mekanlar, mimari doku, ...) plan-karede olup olmama durumu

b = Sosyo-kültürel uygunluğu belirlemede faktörlerin (tarihsel anıt ve mekanlar, mimari doku, ...) aldığı katsayılar

j = Sosyo- kültürel faktörler (tarihsel anıt ve mekanlar, mimari doku, ...)

k = Faktör sayısı

Burada, formülde yer alan her değişken (j), her bir plan- karede (i) yer alıp almaması durumuna (x) göre sırasıyla 1 veya 0 puan ile değerlendirilmiştir. Anket sonuçlarından elde edilen katsayılarla (b) çarpılan bu puanlar toplanarak, o plan- karenin sosyo-kültürel faktörlerinin uygunluk değeri bulunmuştur.

3.2.1.3. Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu (C_i)

Bir alanın turistik ve rekreasyonel yönden kullanıma açılmasında, o alana olan ulaşabilirlik, konaklama olanakları ve yeme-içme tesisleri önemli yer tutar.

Alanın turistik ve rekreasyonel yönden kullanılma yoğunluğu, bu alanı yerleşim merkezlerine bağlayan ulaşım ağına bağlıdır. Ulaşabilirlik durumu diyebileceğimiz çevre bağlantısı alanın coğrafik durumu ve yolların teknik altyapısı ile ilgilidir.

Konaklama olanakları ve yeme-içme olanakları, turistik ve rekreasyonel etkinliklere olanak sağlayan ve ona hizmet eden ögelerdir. Bu tür olanaklar, alana gelen ziyaretçilerin sayılarında artış sağladığı için turistik ve rekreasyonel potansiyeli de

artırmaktadır. Bu çalışmada, rekreasyonel ve turistik altyapının etkisi aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

Ulaşılabilirlik + Konaklama Olanakları + Yeme İçme Olanakları

$$C_i = \sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j \qquad j = 1, 2, ...k \qquad k = 3$$

Burada;

C = Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu

i = Plan-kare numarası

c = Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin (ulaşılabilirlik, konaklama olanakları,...) aldığı katsayılar

j = Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (ulaşılabilirlik, konaklama olanakları,...)

y = Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin (ulaşılabilirlik, konaklama olanakları,...) plan-karede olup olmama durumu

k = Faktör sayısı'dır.

Çalışma alanında her bir plan-karede ulaşabilirlik, konaklama ve yeme içme olanaklarının varlığı 1, yokluğu 0 puan ile değerlendirilmiştir. Daha sonra, plan-karenin aldığı puan (y), anket sonuçlarında elde edilen katsayı (c) ile çarpılarak, ilgili plan-karenin (i) altyapı özelliğinin rekreasyonel ve turistik aktivitelere uygunluk değeri bulunmuştur.

3.2.1.4. Olumsuz çevre faktörleri (D_i)

Her canlının yaşayabilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi için belirli bir çevreye ihtiyacı vardır. Optimum koşullara sahip bir çevrede, çevre koşulları ile bunlardan yararlanan canlılar arasında karşılıklı ve dengeli bir alış-veriş söz konusudur (Altan, 1979). Günümüz teknolojisi, insan için yeni kolaylıklar sağlarken doğal çevrede tahribatlar oluşturmaktadır.

Burada önemli olan konu, turistik ve rekreasyonel aktivitelerle çevre faktörleri arasındaki ilişkidir. Turistik ve rekreasyonel aktiviteler bir taraftan endüstrileşme sonucunda artarken, diğer taraftan yine gelişen endüstri tarafından sınırlandırılmaktadır. Turistik ve rekreasyonel aktiviteler üzerinde etkili olumsuz çevre faktörleri şunlardır;

* Hava kirliliği
* Su kirliliği
* Gürültü
* Görsel kirlilik

Hava Kirliliği: Rekreasyon alanlarını kullananlar, genellikle hava kirliliğinin fazla olduğu büyük kentlerden ve endüstri alanlarından geldikleri için, geldikleri alanlarda temiz havayı aramalar doğaldır.

Su Kirliliği: Su yüzeylerinin çeşitli aktivitelere cevap verebilmesi için her şeyden önce rahatsız edici kokulardan ve mikroplardan arınmış olması gereklidir.

Gürültü: Gürültü son yıllarda insan sağlığını tehdit eden bir tehlike olmaya başlamıştır. Gürültünün en büyük etkisinin uykusuzluk olduğu saptanmıştır.

Görsel Kirlilik: Alanda daha önce kullanılmış veya hala kullanılmakta olan bir taş ocağı, gelişigüzel atık depolamaları, yoğun yapılaşma ve reklam panoları turistik ve rekreasyonel potansiyeli olumsuz etkileyen faktörlerdir.

Çalışma alanında olumsuz çevre faktörlerinin değerlendirilmesi aşağıdaki şekilde yapılmıştır.

Hava kirliliği + Su kirliliği + Görsel kirlilik + Güvenceli olmayış + Gürültü kirliliği

Bu ifadeyi şu şekilde formülize edebiliriz;

$$D_i = \sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j \qquad j = 1, 2, ...k \qquad k = 5$$

D_i = Olumsuz çevre faktörlerinin Turizm ve rekreasyon potansiyeline etkisi

i = Plan-kare numarası

j = Olumsuz çevre faktörleri (Hava kirliliği, su kirliliği, ...)

d = Olumsuz çevre faktörlerinin (Hava kirliliği, su kirliliği, ...) aldığı katsayılar

z = Olumsuz çevre faktörlerinin (Hava kirliliği, su kirliliği, ...) plan-karede olup olmama durumu

k = Faktör sayısı

Söz konusu olan bu olumsuz çevre faktörleri her bir plan-karede analiz edilerek, bulunup bulunmama durumları tespit edilmiştir. Değerlendirme, var olan her bir olumsuz faktöre 1 puan verilerek yapılmıştır.. Daha sonra bu puanlar (z), anket sonuçlarından elde edilen katsayılarla (d) çarpılarak toplanmış ve o plan-karenin olumsuz çevre faktörleri açısından aldığı değer bulunmuştur. Elde edilen toplam değer (D_i) ana formüle negatif değer olarak eklenmiştir.

3.2.2. Anket çalışmaları

Anket formlarını oluşturmadan önce, araştırma yapılacak alanlarda halkın rekreasyonel ve turistik aktivitelerini öğrenmek ve eğilimlerini saptamak amacıyla gözlemler yapılmıştır. Yapılan gözlemler yanında, çalışma alanında çevreyi tanıyan kişilerle de görüşülerek gerekli bilgiler alınmıştır. Anket formları hazırlanırken, elde edilen bilgiler ve gözlemler ile Demirel (1997) ve Gülez (1979)'in kendi çalışmaları için hazırlamış oldukları anket formlarından yararlanılmıştır. Gözlem, olayları kendi doğal akışları ve oluşumları içinde, ya da önceden bilinçli olarak hazırlanan koşullar altında sistemli ve amaçlı olarak inceleyerek bilgi sağlama sürecidir. Gözlem araçları içinde en çok kullanılanı soru dizisidir. Toplumbilimlerinde bir soru dizisinden yararlanarak gözlem yapma tekniğine anket denilmektedir. Anketler hazırlanırken, Gülez (1979), Demirel (1997), Kerimoğlu (1995)'nun yapmış oldukları anketler ile Keleş (1976) ve Güven (1996)'nin toplumbilimlerinde araştırma yöntemleri çalışmalarından yararlanılmıştır. Anket formlarının oluşturulması ve uygulanmasında dikkat edilen noktalar şunlardır.

- Turistik ve rekreasyonel aktiviteler yaz mevsiminde daha sık görüldüğünden anketler yaz mevsimi başında yapılmaya başlanmıştır.
- Anketlerde amaca ulaşmak için anlaşılabilir olmasına dikkat edilmiştir.

- Anketler, daha bilinçli yaklaşacakları düşünülerek 18 yaş ve üzerindeki kişilere yapılmıştır.
- Kişilerin özel yaşantısı ile ilgili sorulara yer verilmemiştir.
- Anketlerde kapalı soru sistemi kullanılmıştır.
- Uygulamada elde edilen bilgiye göre yanıtlayıcıların 20-25 dakika sonra yoruldukları gözlenmiştir. Bu nedenle, elde edilmek istenen bilgiler başlangıçta sorulmuş ve soru sayısı azaltılmıştır.
- Turistik ve rekreasyonel aktivitelere katılan yöre halkına köy ve beldelerde, yerli ve yabancı turistler ile ziyaretçilere ise bulundukları alanlarda anket yapılmıştır.
- Anket tekniği ile bilgi sağlama yöntemi ülkemizde henüz yayılmakta olduğu ve özellikle rekreasyon konusunda bölgede bu düzeyde daha önce çalışma yapılmadığı dikkate alınarak, anketlerin kişilere posta yolu ile gönderilip cevapların alınması sakıncalı görülmüş ve anketörler kullanılmıştır.
- Anketörler çalışmaya başlamadan önce konu hakkında bilgilendirilmiştir.

Bu ilkelere göre anketler, kıyı bölgesi halkına, ziyaretçilere ve yabancı turistlere olmak üzere 3 farklı formatta hazırlanmıştır (Ek 1, 2, 3, 4). Bölgeye gelen yabancı turistlerin çoğunun İngilizce ve Almanca bildikleri düşünülerek anket formları bu dillerde hazırlanmıştır.

Çalışma alanını oluşturan Amasra'da 16438, Kurucaşile'de 8829, Bartın merkez ilçenin ilgili bölümünde 29990 kişi yaşamaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü ile yapılan sözlü görüşmelere göre, istatistiki değerlendirmeler açısından toplam nüfusun %3'lük diliminin incelenmesi gerektiğinden 1657 kişiye anket yapılması planlanmış, ancak, çalışmalar sırasında değerlendirme dışı kalacak anket formları olacağı düşüncesiyle 1706 adet anket yapılmıştır. Yapılacak anket sayısı belirlenirken, 2000 yılı nüfus sayım sonuçları kesinleşmediğinden 1997 yılı genel nüfus tespiti sonuçları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

3.2.3. Anket değerlendirmeleri

Çalışma alanında yapılan anketlerle elde edilen veriler, kod planından yararlanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayara tek tek girilen yanıtlar, SPSS 8 ve

SPSS 10 paket programlarında değerlendirilmiştir. Veri analizleri değişkenlerin karşılaştırılmasını sağlayan correspondence ve çapraz tablolar ile yapılmıştır. Veriler değerlendirilirken %95 güven aralığında çalışılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Çalışma Alanının Doğal Özellikleri

4.1.1. Coğrafi konum

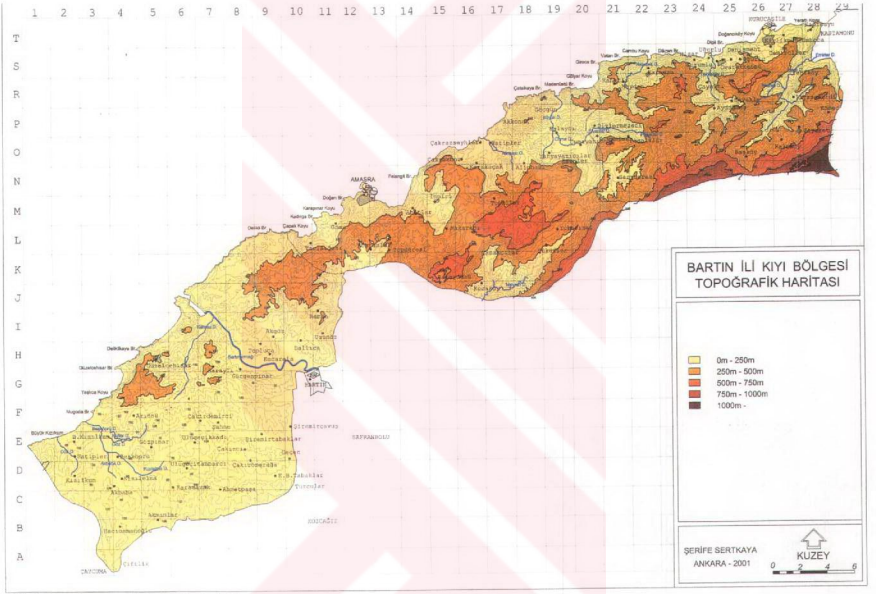
Araştırma alanı, Batı Karadeniz Bölgesi'nde Bartın ilinin Karadeniz'e olan kıyısıdır. Amasra, Kurucaşile ve Bartın Merkez ilçesinin kuzey batısını kapsayan çalışma alanı, 59 km uzunluğunda ve ortalama 13 km genişliğindedir. Batıda N41 35.6- E32 0,6.9, doğuda N41 50.8- E32 45.3, güneyde N41 30.8- E32 0,9.0, N 41 34.0- E32 19.2, N41 42.1- E32 22.0, N41 41.7- 32 28.5, N41 47.0- E32 45.7 noktaları ve kuzeyde Karadeniz ile sınırlıdır. Doğuda Kastamonu'nun Cide ilçesi, Batıda Zonguldak'ın Filyos ilçesi, Güneyinde Bartın merkez ilçe ile komşudur. Çalışma alanının yüzölçümü 800 km^2 dir.

4.1.2. Topoğrafya

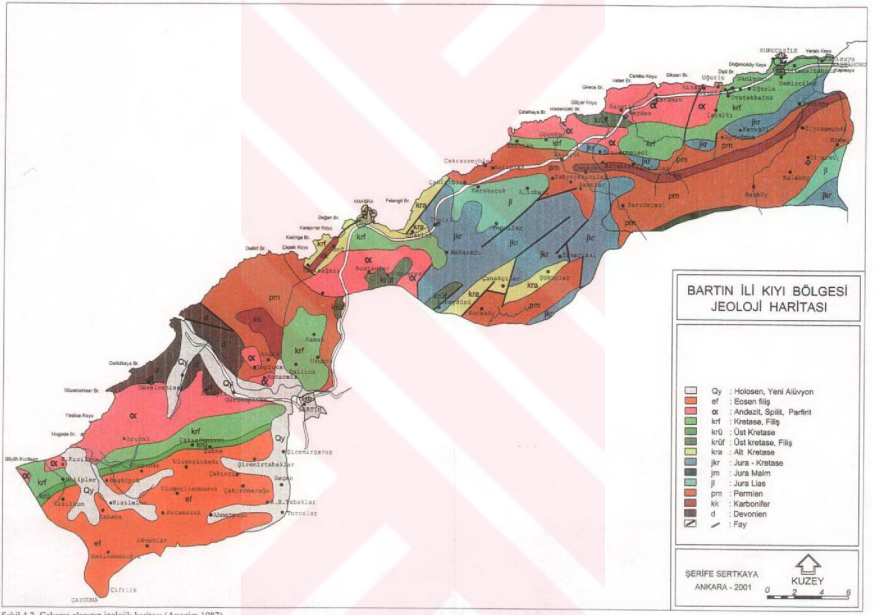
Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan, doğusu ve batısı dağlarla çevrili olan Bartın İli'nde dağlar oldukça dik, çalışma alanını oluşturan kıyı bölgesinde ise sahillere doğru sarp ve kayalıktır. Şekil 4.1'de görüldüğü gibi, alanın batısında yükseklik genellikle 0-250m arasında değişirken, güneydoğuya doğru gidildikçe yükseklik artar (Anonim 1985a). Kurucaşile ilçesinin güney sınırında yer yer 1000 m'ye ulaşır. Kıyıda sahile doğru dikleşen dağlar ve engebeli topoğrafya ulaşımı güçleştirirken, batıda merkez ilçeye doğru inildikçe düz ovaların arttığı görülür. Gerçek manada yayla karakteri taşımasa da halkın yayla adını verdiği düzlüklere rastlanır.

4.1.3. Jeoloji

Çalışma alanı 1. (Paleozoik), 2. (Mesozoik) ve 3. (Cenozoik) jeolojik devirlere ait sahnelerden meydana gelmiştir. Şekil 4.2'de çalışma alanının jeolojik haritası görülmektedir (Anonim 1987). Merkez ilçe sınırlarında bulunan Bartın Irmağı, Beşköprü ve Düz dere gibi akarsu kenarlarında rastlanan alüvyonlar günümüzden 1 milyon yıl önce "Holosen" adı verilen zamanda oluşmuştur. Deniz kenarlarında bulunan plaj kumları yine dönemde meydana gelmiştir.Çalışma alanında bulunan en eski kayaç,

Şekil 4.1 Çalışma alanının topoğrafik haritası (Anonim 1985a)

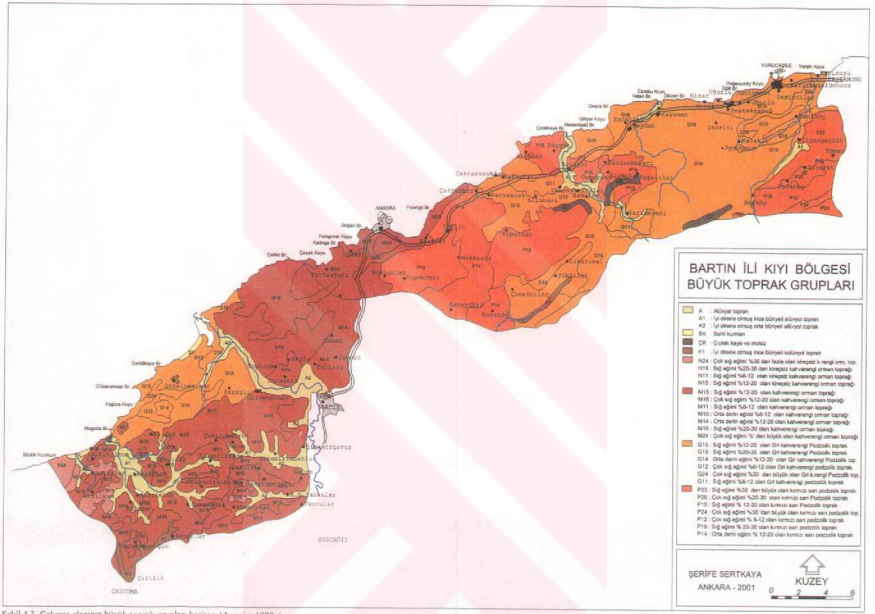
Şekil 4.2. Çalışma alanının jeolojik haritası (Anonim 1987)

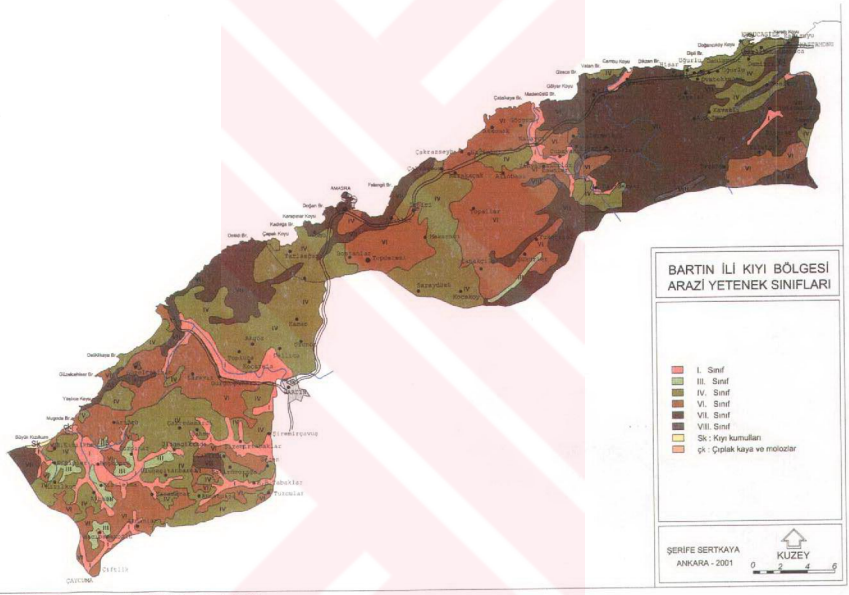
gösterilen alanlarda bulunur. Günümüzden 410 milyon yıl önce "devonien" zamanında oluşmuş, iyi pekişmemiş siyah veya kahverengi kayaçlardır. İnkumu plajı ve çevresi bu dönemde oluşmuştur. Merkez ilçenin güney batısı (Kızılkum, Beşköprü, Hacıosmanoğlu, Karamazak, Ulugeçitambarcı, Şahne ve Çakırcı köyleri) 3. jeolojik zamanda "eosen" dönemine aittir. Söz konusu alanlarda kumtaşı, kiltaşı ve silttaşı ardalanmaları görülmektedir. Çalışma alanımızda Gömü ve Tarlaağzı köyleri ile Topluca ve Akgöz köylerinin kuzeyinde ve Kurucaşile ilçesinin güneyinde yer alan kömür yatakları günümüzden 360-290 milyon yıl önceye tekabül eden "karbonifer" döneminde meydana gelmiştir. Amasra ve Kurucaşile ilçelerinin büyük bir bölümü 2. jeolojik zamanda Jura (jl, jkr, jm) ve Kreatese (kra, krf, krü, krüf) dönemlerine aittir. Bu alanlar, genellikle kiltaşı, silttaşı ve kumtaşından oluşan kayaçlarla kaplıdır. "Fliş (f)" teriminin geçtiği alanlarda kiltaşı, kumtaşı siltaşı ardalanmaları söz konusudur. Amasra ilçesinde yer alan Bozköy ve Çakraz koyları ile Kurucaşile ilçesinin güneyinde bulunan Başköy, Sarıderesi, Kaleköy, Kömeç, İlyasgeçidi ve Ziyaret köyleri 1. jeolojik zamanda "permien" döneminde oluşmuştur. Üzerlerinde oluşan kayaç ve topraklar kızıl veya et renklidir. Çalışma alanının batısında Mugoda ve Büyük Kızılkum, doğuda Göçkün iskelesi ve Cambu koyları 2. jeolojik zamanda, günümüzden 100-65 milyon yıl önce oluşan andezitlerle (α) kaplıdır. Çalışma alanında görülen faylar doğru atım veren faylar yani deprem oluşturan faylar değillerdir (Anonim 1987).

4.1.4. Toprak

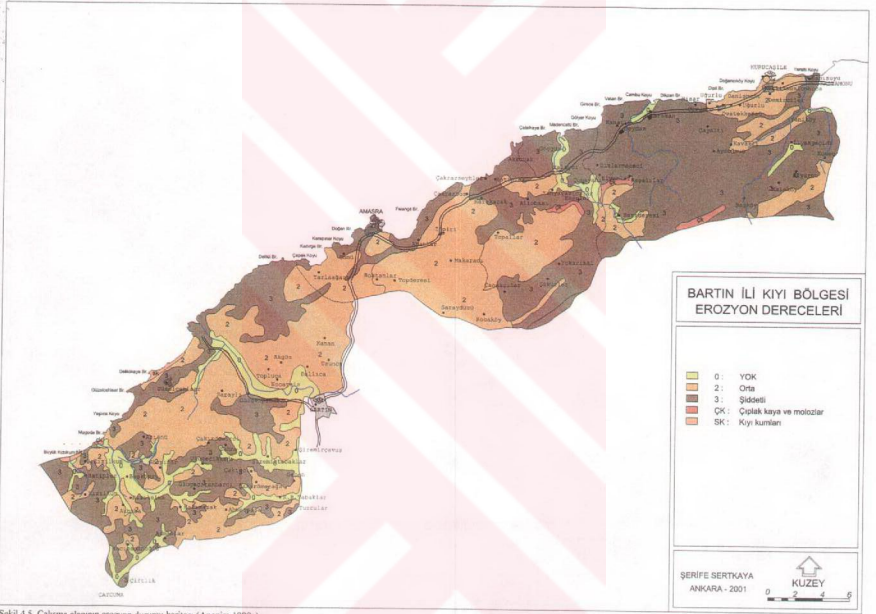
Bartın genellikle yamaç ve taban topraklara sahiptir. Tarıma elverişli olan bu alüvyonel birikinti topraklarda kireç noksanlığı bulunmaktadır (Atik, 1992). Şekil 4.3'te verilen toprak haritası (Anonim 1989a) incelendiğinde, çalışma alanının batısını oluşturan merkez ilçede kahverengi orman toprağı ve gri kahverengi podzolik toprakların büyük oranda yer aldığı görülür. Bartın Irmağı ile Beşköprü, Kızılelma, Kullar ve Göz Dereleri kenarlarında ise ince bünyeli alüvyal topraklar yer almaktadır. Amasra ve Kurucaşile ilçelerinde yaygın olarak bulunan topraklar ise, kırmızı sarı ve gri kahverengi podzolik topraklardır (Şekil 4.3).

Çalışma alanının arazi yetenek sınıfları Şekil 4.4 ve erozyon durumu Şekil 4.5'te verilmiştir (Anonim 1989a). Her iki harita birlikte incelendiğinde, çalışma alanında

BARTIN İLİ KIYI BÖLGESİ
BÜYÜK TOPRAK GRUPLARI
A : Alüvyal toprak
A1 : İyi drene olmuş ince bünyeli alüvyal toprak
A2 : İyi drene olmuş orta bünyeli alüvyal toprak
BK : Sahil kumları
ÇK : Çorak kaya ve moloz
K1 : İyi drene olmuş ince bünyeli kolüvyal toprak
N24 : Çok sığ eğimi %30 den fazla olan kireçsiz kırmızı renkli orm. top.
N16 : Sığ eğimi %25-30 olan kireçsiz kahverengi orman toprağı
N11 : Sığ eğimi %8-12 olan kireçsiz kahverengi orman toprağı
N15 : Sığ eğimi %12-20 olan kireçsiz kahverengi orman toprağı
N15 : Sığ eğimi %12-20 olan kahverengi orman toprağı
N16 : Çok sığ eğimi %12-20 olan kahverengi orman toprağı
N11 : Sığ eğimi %8-12 olan kahverengi orman toprağı
N10 : Orta derin eğimi %8-12 olan kahverengi orman toprağı
N14 : Orta derin eğimi %12-20 olan kahverengi orman toprağı
N19 : Sığ eğimi %20-30 olan kahverengi orman toprağı
N20 : Çok sığ eğimi % den büyük kahverengi orman toprağı
G15 : Sığ eğimi %12-20 olan Gri kahverengi Podzolik toprak
G19 : Sığ eğimi %20-30 olan Gri kahverengi Podzolik toprak
G14 : Orta derin eğimi %12-20 olan Gri kahverengi Podzolik top.
G12 : Çok sığ eğimi %8-12 olan Gri kahverengi podzolik toprak
G24 : Çok sığ eğimi %30 den büyük olan Gri k.rengi Podzolik top
G11 : Sığ eğimi %8-12 olan Gri kahverengi podzolik toprak
P23 : Sığ eğimi %30 den büyük olan kırmızı sarı podzolik toprak
P20 : Çok sığ eğimi %20-30 olan kırmızı sarı Podzolik toprak
P15 : Sığ eğimi % 12-20 olan kırmızı sarı Podzolik toprak
P24 : Çok sığ eğimi %30 'dan büyük olan kırmızı sarı podzolik top
P12 : Çok sığ eğimi % 8-12 olan kırmızı sarı podzolik toprak.
P19 : Sığ eğimi % 20-30 olan kırmızı sarı podzolik toprak
P14 : Orta derin eğimi % 12-20 olan kırmızı sarı podzolik toprak
ŞERİFE SERTKAYA
ANKARA - 2001
KUZEY
0 2 4 6
KURUCAŞİLE
Yeniköy
Çamlıtaş Köyü
Yüksel Bir.
Çamlıca Kıcık
Yüksel Bir.
Ulusan Bir.
Gökçeler Köyü
Gökçe Bir.
Çaltıkkuyu
Mesleneviköyü Bir.
Çakraz
Çakrazsokak
Çakrazsokak
Çakrazsokak

Şekil 4.4. Çalışma alanının arazi yetenek sınıfları haritası (Anonim 1989a)

Şekil 4.5. Çalışma alanının erozyon durumu haritası (Anonim 1989a)

bulunan VII. Sınıf arazilerde şiddetli erozyonun olduğu görülmektedir. III., IV. Ve VI. Sınıf arazilerde ise orta dereceli erozyon görülmektedir. Irmak ve dere kenarlarında yer alan alüvyal toprakların bulunduğu 1. sınıf arazilerde ise erozyon yoktur.

4.1.5. İklim

Son yarım yüz yıldır iklim üzerinde çalışan araştırmacılar, iklimi dünya üzerindeki herhangi bir noktada gerçekleşen atmosfer olaylarının ortalama durumu olarak tanımlamışlardır (Akman 1999). Plancı yönünden bir alan ve peyzaj için iklimin tanımı ise, toprak yüzeyine yakın ve yüzeyden etkilenen atmosferik olayların uzun bir zaman diliminde karakteristik dağılışı ile tekrarlanan ortalama ve ekstrem değerlerin toplamıdır (Altan 1976).

Bu tanımlar ile iklim, rekreasyon ve turizm etkinliklerinde etkili olan temel bir faktördür. Çeşitli iklim elemanları insanın rahatlık hissine değişik şekillerde etki yapar. Güneş, rüzgar, sıcaklık, bulutluluk ve yağmur algı organlarını doğrudan etkiler ve insanların serbest zamanlarını değerlendirmedeki tercihlerini yönlendirir.

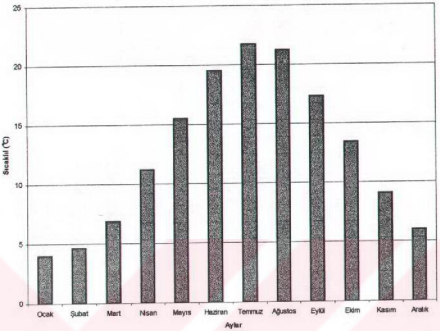
Bartın'da yazları sıcak, kışları ılık ve yağışlı geçen Karadeniz İklimi hüküm sürmektedir (Anonim 1998). Anonim (1980)'ce yapılan bir araştırmada, Sırrı Erinç'in yağış müessiriyeti formülüne göre Bartın ilinin iklimi değerlendirildiğinde, iklim tipinin çok nemli olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz 2001). Denize yakın olması ve kıyıya paralel dağ sıralarının bulunması genellikle kıyı bölgesi üzerinde sıcaklık farklarının azalmasına ve nemin artmasına neden olmaktadır (Atik 1992). Bartın Meteoroloji istasyonundan elde edilen veriler Çizelge 4.1'de verilmiştir (Anonim 2000a).

Bağıl nem ortalama % 78,4 gibi yüksek bir orandır. Kıyıdan iç kısımlara gidildikçe sıcaklık farkı artmaktadır. Bölgede çok yüksek dağların bulunmayışı ilin, Balkanlardan gelen hava kütlelerinin etkisinde kalmasına neden olmaktadır. En sıcak ay ortalama 21,7 °C ile Temmuz, en soğuk ay ortalama 4,0 °C ile Ocak ayıdır (Şekil 4.6). Sıcaklığın 20 °C ve 25 °C'nin üzerinde olduğu günler Şekil 4.7'de gösterilmiştir. Yıllık yağış ortalama 1032,9 mm dir. Ortalama açık gün sayısı, Temmuz ve Ağustos aylarında 15 günün üstüne çıkmaktadır (Şekil 4.8).

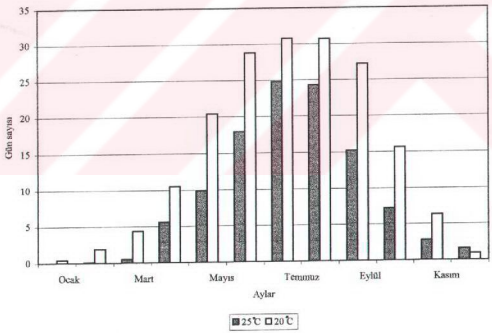
T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Çizelge 4.1 Bartın İli iklim verileri (Anonim 2000a)

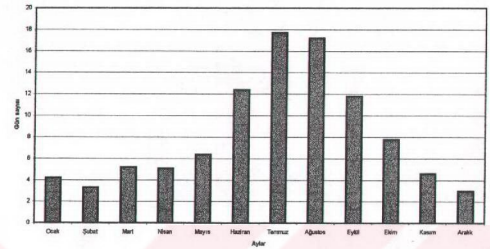
METEOROLOJİK ELEMANLAR	RASAT SÜRESİ	AYLAR												YILLIK
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Ortalama sıcaklık (°C)	36	4,0	4,6	6,9	11,2	15,5	19,5	21,7	21,2	17,3	13,4	9,1	6,0	12,5
Yüksek sıcaklık>25 °C olduğu ortalama günler sayısı	36	0	0,1	0,5	5,6	9,8	17,9	24,8	24,3	15,2	7,2	2,8	1,6	75,45
Yüksek sıcaklık>20 °C olduğu ortalama günler sayısı	36	0,4	1,9	4,4	10,5	20,4	28,8	30,8	30,7	27,2	15,6	6,3	0,9	178,0
Ortalama bağıl nem (%)	36	81	79	57	76	76	74	75	77	80	82	81	82	78
Ortalama açık günler sayısı	34	4,2	3,3	5,2	5,1	6,4	12,4	17,7	17,2	11,8	7,8	4,6	3,0	101,1
Ortalama toplam yağış miktarı (mm)	48	117,9	87,1	71,1	57,7	55,2	65,6	67,2	81,0	83,9	99,0	118,6	128,4	1032,9
Yağış> 10 mm olduğu günler sayısı	48	4,0	2,8	2,0	1,8	1,6	2,0	1,9	2,2	2,6	3,1	4,0	4,7	32,6
Ortalama kar yağışlı günler sayısı	45	8,2	7,2	7,1	0,6	0	0	0	0	0	0	3,8	5,4	32,3
Ortalama karlı kaplı günler sayısı	49	7,0	6,1	1,8	0	0	0	0	0	0	0	1,4	2,6	18,9
Ortalama rüzgar hızı (m/sn)	26	1,0	1,3	1,6	1,7	1,6	1,6	1,8	1,7	1,5	1,2	1,0	1,1	1,4

Şekil 4.6. Aylara göre ortalama sıcaklık değerleri (°C)

Sekil 4.7. Sıcaklığın 20 °C ve 25 °C'nin üzerinde olduğu günler

Şekil 4.8. Aylara göre açık günlerin sayısı

Bu durum söz konusu ayların rekreasyonel ve turistik etkinlikler için uygun dönemi oluşturmasına neden olmaktadır.

Ortalama kar yağışlı günler sayısı yılda 32,33 ve karla örtülü gün sayısı da 18,9 gündür. Ayrıca, kış aylarının az soğuk olması, alanın yol boyunca özellikle kültürel değerleri ve doğal peyzajı görmek isteyenlere olanak sağlamaktadır.

Bartın İlinde rüzgar genellikle güneydoğudan kuzeybatıya doğru ortalama 1,4 m/sn hızla esmektedir (Anonim 2000a).

Çizelge 4.1'de görülen iklim verileri incelendiğinde rekreasyonel ve turistik etkinliklere en uygun ayların Haziran, Temmuz ve Ağustos olduğu görülmekle birlikte, Nisan, Mayıs ve Eylül aylarında zaman zaman rekreasyonel ve turistik aktiviteler için uygun günleri içerir.

4.1.6. Hidrolojik yapı

Çalışma alanının en önemli akarsuyu MÖ "Parthenios" adı ile anılan ve kente adını veren Bartın Irmağı'dır. Başlıca iki kolu olan Kocaçay ve Kocanaz Çayı, Bartın kent merkezinde Gazhane Burnu'nunda birleşir. 12 km yol kat ederek Boğaz Mevkii olarak

bilinen noktada Karadeniz'e ulaşır (Anonim 1998). Bu 12 km'lik mesafe boyunca hem deniz araçlarının verdiği görüntü, hem de çevresindeki bitki örtüsü ve renkler ile bütünleşmesiyle ilginçtir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Bartın Irmağı'nda deniz araçları (Orijinal 2001).

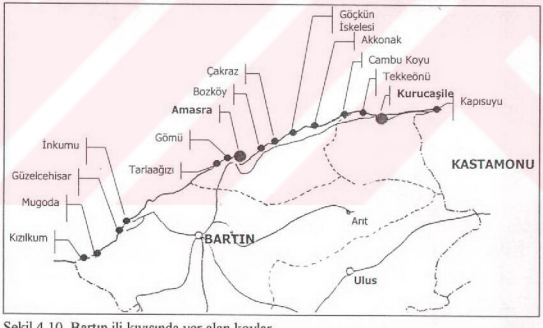
Bartın Irmağı, Karadeniz'e ulaşana kadar kat ettiği 12 km boyunca derin bir yatak içinde çok yavaş olarak akmaktadır. Akış hızı saatte 720m olup, her yıl denize 1 milyar m^3 su akıtmaktadır (Anonim 1999a).

Bartın Irmağı ve kollarının aktığı kısım, ırmak boyu yeşilini de içine alacak şekilde GEEAYK'nun 20.10.1979 tarihli kararıyla doğal sit alanı olarak ilan edilmiş ve bu durum 14.11.1981 tarihli GEEAYK kararı ile kabul edilmiştir. Irmağın aşırı kirlenmesi sonucu, DSİ tarafından bir ıslah projesi hazırlanmış, ancak ırmak boyu alanların doğal sit kapsamında olması nedeniyle uygulamaya geçirilememiştir. Bartın Irmağı ve kolları sürekli bir rejime sahip olmamaları ve yataklarının antropojen etkilerle zamanla daralması sonucunda, şiddetli yağışlarda sık sık taşkınlar oluşturmaktadır. Çevresinde bugüne kadar birkaç park (Gazhane Parkı, Tersane Caddesi Dinlenme Parkı) ve iki adet piknik alanı dışında rekreasyonel amaçlı herhangi bir tesis yoktur (Yılmaz 2001).

Çalışma alanının diğer önemli akarsuları Kurucaşile topraklarında doğan ve Karadeniz'e ulaşan Kapısuyu ve Tekkeönü dereleridir. Düz Dere, Akbaba Deresi, Kızılelma Deresi, Göz Deresi, Kullar Deresi, Beşköprü Deresi ve Karasu Deresi Bartın merkez ilçede, Mevren Deresi, Aliobası Deresi, Büyük Dere ve Cuma Deresi Amasra ilçesinde, Elvanlar Deresi, Paşalılar Deresi, Kelebek Deresi, Akçasu Deresi, İdare Deresi ve Emirler Deresi ise Kurucaşile ilçesi sınırlarında yer alan diğer derelerdir (Şekil 4.1).

4.1.7. Kıyı oluşumları

Bartın ilinin dik ve ormanlık yamaçlarla denize ulaşan 59 km lik kıyı kesimi, ilginç ve farklılaşmış doğal değerler veren koylarla bezenmiştir. Arkası ormanlarla kaplı ve güç geçit veren dağlarla sınırlanmış sahilde yer yer kumsallar bulunmaktadır. Söz konusu bu koyların yerleri Şekil 4.10'da gösterilmiştir. Koylar, batıdan doğuya doğru sırasıyla Kızılkum, Mugoda, Güzelcehisar, İnkumu, Gömü, Tarlaağzı, Amasra, Bozköy, Çakraz, Göçkün İskelesi, Akkonak, Cambu, Tekkeönü, Kurucaşile ve Kapısuyu'dur.

Şekil 4.10. Bartın ili kıyısında yer alan koylar

Kızılkum, Bartın'ın en batı ucunda yer alır. Bartın'a 25 km uzaklıktadır. İlin en geniş ve en uzun kumsalına sahiptir (Şekil 4.11). Kumsalın uzunluğu yaklaşık 4 km dir. Halen doğal halini korumaktadır. Kumsalın batı ucunda tipik bir çay bahçesi, doğu ucunda ise

bir lokanta ve kahvehane vardır.

Şekil 4.11. Kızılkum Plajı (Orijinal 2001).

Mugoda, Kızılkum'dan batı yönüne hareket edildiğinde ilk karşılaşılan plajdır (Şekil 4.12). Bartın'a uzaklığı 18 km dir. Yörenin topoğrafik yapısı nedeniyle Kızılkum ile aralarında sahil yolu yoktur. İç kesimden geçen yol 16 km dir (Atik 1992, Anonim 1998). Koyun her iki ucu kayalardan oluşan iki ufak burunla çevrili olduğundan korunaklı ve deniz oldukça sakindir. Bu özelliği ile balıkçılar tarafından tercih edilmektedir.

Güzelcehisar, Bartın'a uzaklığı 17 km olup ilin batısında yer alır. Mugoda Plajı'na sahilden ulaşım olmadığından bu plaj ile bağlantısı, iç kesimden geçen 9 km'lik stabilize bir yol ile olmaktadır. Bartın'ın en kaliteli ve en temiz denizine sahiptir. Ankara KTVKK'nun 16.12.1988/605 tarih-sayılı kararı ile 1. Derece Doğal Sit olarak ilan edilmiştir (Anonim 1999b). Kumsalın gerisinde son derece dik ve yoğun orman dokusuna sahip yamaçlar fiziki gelişmeyi engellemiştir (Şekil 4.13). Bununla birlikte sahilde ufak bir kamping ve büfe bulunmaktadır.

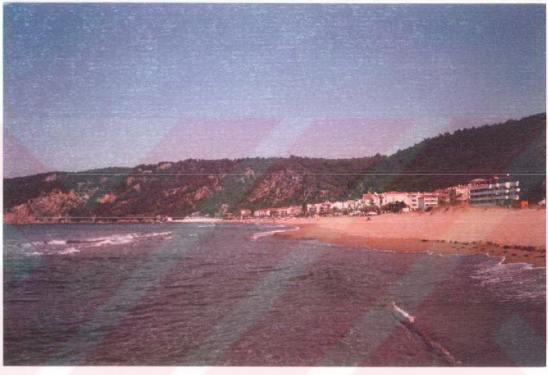

Şekil 4.12. Mugoda Plajı (Orijinal 2001).

Şekil 4.13. Güzelcehisar Plajı (Orijinal 2001).

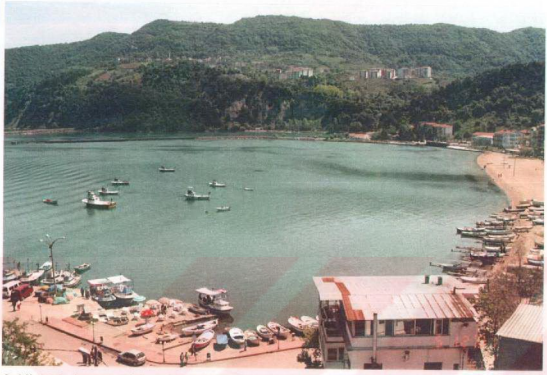
Güzelcehisar'dan doğuya doğru gidildiğinde 17 km sonra İnkumu'na ulaşır. Güzelcehisar'la arasındaki bağlantı zayıftır. İnkumu'na ulaşım Bartın üzerinden sağlanır. İnkumu doğal yapısı ve çevresindeki bitki örtüsü Güzelcehisar'ın büyütülmüş kopyası gibidir. Ancak, Bartın'a yakın olması ve kolay ulaşılabilirlik, bu plajın yoğun kullanımına ve aşırı yapılaşmaya neden olmuştur (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. İnkumu Plajı ve yapılaşma (Orijinal 2001).

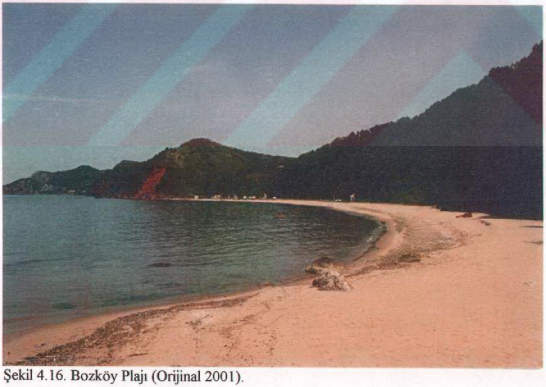
Amasra, Bartın ilinin en çekici turizm noktasıdır. Bartın'a 17 km uzaklıktaki bu şirin ilçe en eski turizm beldemizdir (Atik 1992). Eşsiz doğal güzelliğinin yanı sıra 3000 yıllık tarihi ve Fatih Sultan Mehmet'in "Çeşmi cihan bu mu ola?" nitelemesiyle Bartın turizminin kalbidir. Şekil 4.15'de Amasra Plajı ve balıkçı tekneleri görülmektedir. Gerek doğal güzelliği gerekse tarihi ile başta Ankara olmak üzere yakın pek çok ilden ziyaretçi alan ilçede, kooperatiflerin oluşturduğu yapılaşmalar önemli boyutta görsel kirlilik oluşturmaktadır.

Bozköy, Bartın ilinin doğusunda, Amasra'ya 12 km uzaklıkta yer alır. İnce uzun bir kumsala sahiptir. Ankara KTVKK'nun 10.11.1992/2730 tarih-sayılı kararı ile 1. Derece Doğal Sit olarak ilan edilmiştir (Anonim 1999b). Plajın hemen arkasından yükselen

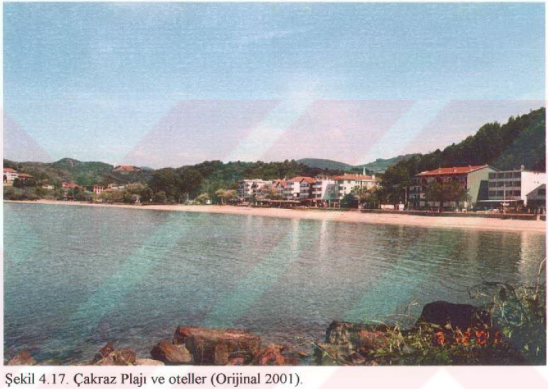
Şekil 4.15. Amasra Plajı ve balıkçı tekneleri (Orijinal 2001).

kayalıklar nedeniyle gelişme kısıtlı kalmıştır. Deniz kirliliği ile karşılaşılan Amasra için Bozköy Plajı denizden yararlanabilecek en uygun kumsaldır (Şekil 4.16).

Şekil 4.16. Bozköy Plajı (Orijinal 2001).

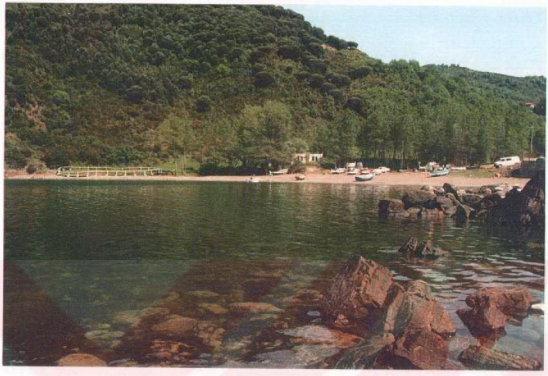
Çakraz, Amasra-Kurucaşile karayolunun 18. km'sinde yer alır. Çakraz kumsalı 1 km uzunluğunda ince kumlu bir plajdır (Şekil 4.17). Hemen gerisinde bir sahil yolu ve bu yolun arkasında otel ve pansiyonların oluşturduğu yapılar topluluğu yer alır. İkinci konut yapımı başlamış ve hızla devam etmektedir. Ankara KTVKK'nun 10.11.1992/2730 tarih-sayılı kararı ile 2. Derece Doğal Sit olarak ilan edilmiştir (Anonim 1999b).

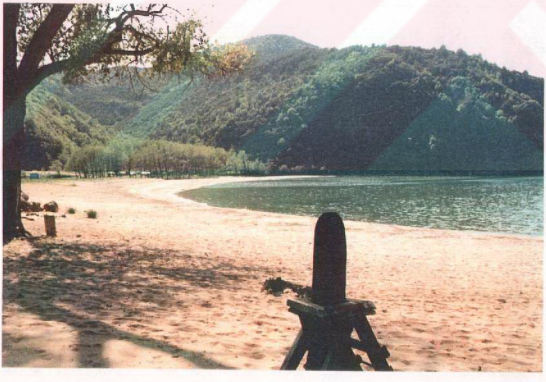
Şekil 4.17. Çakraz Plajı ve oteller (Orijinal 2001).

Akkonak, Çakraz'ın 4 km doğusundadır. Amasra- Kurucaşile yoluna bozuk bir yolla bağlanır. Son derece dik yamaçların önünde kum ve çakıl karışımı bir plaj yer alır (Şekil 4.18). Plajın arkasındaki alan topoğrafik özellikleri nedeniyle yapılaşmaya uygun değildir. Plajı çevreleyen tepenin üstünde bungalov, lokanta ve çay bahçesi yer alır.

Göçkün Plajı, Akkonak'tan 5 km doğudadır. Amasra-Kurucaşile yoluna 1,5 km uzaklıktadır ve bağlantı toprak bir yolla sağlanır. Plaj, 1 km uzunluğunda ve ince kumludur (Şekil 4.19). Koyun doğu ve batı ucunda ormanlarla kaplı iki burun bulunmaktadır. Plajın genişliği 150 m olup, hemen arkasında tarım alanları başlamaktadır. Ankara KTVKK'nun 10.11.1992/2730 tarih-sayılı kararı ile 1. Derece Doğal Sit olarak ilan edilmiştir (Anonim 1999b).

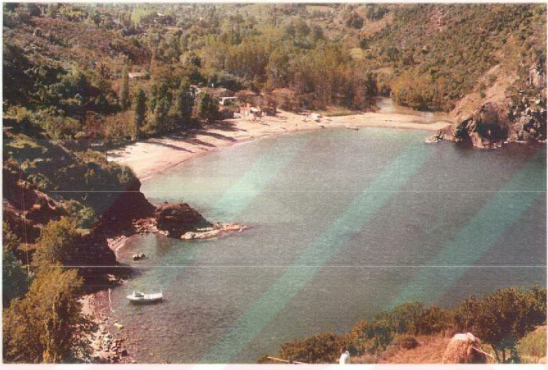

Şekil. 4.18. Akkonak Koyu (Orijinal 2001).

Şekil 4.19. Göçkün Plajı (Orijinal 2001).

Cambu Koyu, Bartın İli'nin doğusunda, Göçkün iskelesine 13 km uzaklıktadır. Amasra-Kurucaşile sahil yolunda dik yamaçlarla inilen koyda, ufak bir akarsuyun oluşturduğu birikinti düzlüğü ve küçük bir plaj vardır (Şekil 4.20). Cambu Koyu'nda herhangi bir yapılaşma söz konusu değildir.

Şekil 4.20. Cambu Koyu (Orijinal 2001).

Tekkeönü, Kurucaşile'den 10 km önce ve tarihi Kromna kentinin merkezidir. Ahşap tekne yapımı ile ünlü küçük bir yerleşmedir(Anonim 1998). Ormanla kaplı bir burnun doğusunda kurulmuş olan Tekkeönü'nde bir balıkçı barınağı ve burnun hemen arkasında ufak tekne yapım yerleri bulunmaktadır. Yerleşimin hemen önünde yer alan plaj, mendirek ve tersanelerle kaplanmışsa da bu görüntüsüyle otantik bir hava içermektedir (Şekil 4.21).

Kurucaşile, Bartın merkeze 62 km uzaklıkta, ilin en küçük ilçesidir. Amasra'ya 44 km uzaklıktadır. Kurucaşile denizciliği ve ahşap tekne yapımcılığı ile ünlüdür. Yerleşimin hemen arkasındaki ormanlar, tekne yapımı için malzeme sunmaktadır. Tarım alanlarının kısıtlı oluşu denizcilik ve tekne yapımcılığını geleneksel hale getirmiştir (Atik 1992, Anonim 1998). Kurucaşile Plajı, her ne kadar mendirek ve balıkçı barınağı ile

kapanmışsa da, sahip olduğu doğal güzellikleri ile tercih edilen noktalardan birisidir (Şekil 4.22).

Şekil 4.21. Tekkeönü Plajı ve tekneler (Orijinal 2001).

Şekil 4.22. Kurucaşile Plajı'nda mendirek ve balıkçı barınağı (Orijinal 2001).

Kapısuyu, Bartın İli kıyı kesiminin en doğu ucundaki yerleşmedir. Kurucaşile'ye 4 km uzaklıktadır. Komşu yerleşmelerde olduğu gibi tekne yapımcılığında uzmanlaşmıştır. İki burunla korunan bir kumsalı vardır. Plaj, tekne yapımcılığına ayrılmıştır. Bunların arasında birkaç adet balıkçı lokantası vardır. Bartın- Kastamonu doğal sınırını oluşturan Kapısuyu Deresi bu plajda denize kavuşur (Şekil 4.23).

Şekil 4.23. Kapısuyu Plajı ve Kapısuyu Deresi (Orijinal 2001).

4.7.8. Mağaralar

Gürcüoluk Mağarası, Bartın'a 32 km uzaklıkta Amasra ilçesi Karakaçak Köyü'nün Kuyupınar Mahallesi'ndedir. Mağaraya ulaşmak için yaklaşık 3 km yürümek gerekmektedir. Üçgen biçimli, 3-4 m^2 lik bir oda çevresinde toplanan 15 odadan oluşur. Birbiriyle bağlantılı odalardan birinden üst kattaki odalara geçilebildiği gibi, bir diğerinde bulunan bir dehlizden yeryüzüne çıkmak mümkündür (Anonim 1998). Gürcüoluk Mağarası, gri, krem ve bej arasında değişen renkli sarkıt ve dikitlerle bezelidir (Şekil 4. 24). Traverten havuz ve basamaklar yer alır. Sıcaklık düşük, nem oranı oldukça yüksektir. Gürcüoluk Mağarası Ankara KTVKK'nun 15.11.1994 tarih ve 3777 sayılı kararı ile 1. Derece Doğal Sit olarak tescil edilmiştir.

Şekil 4.24. Gürcüoluk Mağarası (Anonim 1998)

4.1.9. Flora

Bartın ili yüzölçümü 2143 km^2 olup, yüzölçümünün % 46'sını ormanlar (98287 ha), % 35'ini tarımsal alanlar (74408 ha), %7'sini çayır ve meralar (14852 ha), %12'sini de kültüre elverişsiz alanlar ve yerleşim merkezleri (26753 ha) kaplamaktadır (Anonim 1998, Yılmaz 2001).

Çalışma alanında, özellikle Kurucaşile ilçesi yoğun bir orman varlığına sahiptir. Çalışma alanının bitki örtüsü incelendiğinde, genellikle geniş yapraklı ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşan ormanların geniş yer tuttuğu görülür. Kıyı kuşağında geniş yapraklı ağaçların oluşturduğu ormanlar, yüksek kısımlara doğru çıkıldıkça yerini iğne yapraklı ağaçlara bırakır. Sahil boyunca 600 m yüksekliğe kadar olan alanın karakteristik bitkileri *sp.*, *Laurus sp.*, *Prunus lauracerasus* L., *Rhododendron sp.*, *Juniperus sp.*'dir. 1000 m'ye kadar olan alanın tipik ve hakim ağaçları ise *Fagus sp.*, *Carpinus betulus* L. ve *Quercus sp.* türleridir. Denizden 1500 m ve daha yüksek kesimlerde ise *Fagus sp*, *Castanea sativa* Miller ve *Pinus sp.* türleri görülür. Sahil şeridinde ise *Juglans sp.*, *Castanea* sativa Miller ve *Coryllus sp.* plantasyonları yaygındır (Atik 1992).

Genellikle ormanlık alanlarda görülen bu türlere yer yer *Tilia argentea* Desf., *Acer campestre* L., *Ulmus minor* Miller, *Ostrya carpinifolia* Scop., *Fraxinus angustifolia* Vahl., *Alnus Glutinosa* Gaertn., *Populus spp.*, *Salix spp.*, gibi ağaç türleride katılmaktadır. Bu türlerin yanı sıra, *Arbutus unedo* L., *Cornus mas* L., *Cornus sanguinea* L., *Cotinus coggyra* Scop., *Crataegus monogyna* Jack., *Coryllus avellana* L., *Daphne pontica* L., *Juniperus oxcycedrus* L., *Lauracerasus officinalis* Roem., *Laurus nobilis* L., *Ligustrum vulgare* L., *Mespilus germenica* L., *Phillyrea latifolia* L., *Prunus spp.*, *Rhododendron ponticum* L., *Rosa canina* L. ve *Rubus spp.* gibi çalı türlerine de rastlanmaktadır (Yılmaz 2001).

Yatgın (1996) tarafından, Amasra yöresinde yapılan flora çalışmasında 68 familyaya ait 265 adet bitki taksonu tespit edilmiştir. Bu araştırmaya göre, yörede dominant ve karakteristik türler, *Carpinus betulus* L., *Castenea sativa* Mill., *Fagus orientalis* L., *Ostrya carpinifolia* Scop., *Tilia argentea* Desf.'dır. Ayrıca, Akdeniz maki bitki topluluğuna ait *Arbutus unedo* L., *Cistus creticus* L., *Cistus salvifolius* L., *Erica arborea* L., *Laurus nobilis* L., *Myrtus communis* L., *Phillyrea latifolia* L., *Rosa canina* L. ve *Spartium junceum* L. türleri de tespit edilmiştir.

Yılmaz (2001)'ın, Bartın Kenti ve yakın çevresinde biyotop haritalanmasına ilişkin yaptığı çalışmada, Bartın Irmağı şevlerinde tespit ettiği dominant türler *Salix alba* L., *Populus alba* L.'dır. Akarsu şevinde bu türlerin yanında *Robinia pseudoacacia* L., *Platanus orientalis* L., *Ailanthus altissima* (Miller) Swingle, *Ficus carica* L., *Cornus sanguinea* L. ve *Rubus sanctus* Sechreber gibi odunsular da tespit edilmiştir. Bartın ili ve yakın çevresinde görülen bitki türlerinin listesi Ek 5'de verilmiştir (Yatgın 1996, Yılmaz 2001)

4.1.10. Fauna

Çalışma alanı faunasını çift yaşamlılar, sürüngenler, memeliler ve kuşlar oluşturur (Anonim 1998).

Çift yaşamlılardan kurbağa çeşitleri ve şeritli semender, sürüngenlerden kertenkele, yılan çeşitleri, memelilerden kurt, çakal, gelincik, porsuk, tilki, ağaç sansarı, sincap,

kirpi, köstebek, fare çeşitleri, boz ayı, yabani domuz, tavşan, karaca ve yarasa türleri sayılabilir. Kuş çeşitleri arasında ak leylek, kara leylek, ala karga, saksağan, üveyik, guguk kuşu, saka, serçe, doğu atmacası, şahin, atmaca kartalı, karadoğan, delice doğan, çam baştankarası, bıldırcın, kınalı keklik, sülün, çulluk, puhu, küçük ağaçkakan, kara tavuk, ardıç, çalı ötleğeni ve bülbül sayılabilir (Anonim 1998).

4.2. Çalışma Alanının Sosyo-kültürel Özellikleri

4.2.1. Tarihçe

Bartın adının nereden geldiği konusunda değişik görüşler olmasına rağmen en yaygın görüş, Yunanca'da "sular ilahı" ve "genç bakire" anlamına gelen "Parthenios" tan geldiğidir. Parthenios adı, önce bugünkü Bartın Irmağı'na verilmiş, daha sonra ırmak kenarında kurulan kent "Parthenia" adıyla anılmaya başlanmıştır. Parthenia adı zamanla "Bartın" a dönüşmüştür (Çilsüleymanoğlu 1996).

Bugüne kadar yapılan tarihi araştırmalar sonucunda, Bartın ve çevresinin ilk sahipleri hakkında kesin bilgiler elde edilememekle birlikte, MÖ yaşayan Gaska kavminin olduğu sanılmaktadır (Aşçıoğlu 1984). MÖ 1200 yıllarına kadar kavmin elinde bulunmuş, MÖ 13. yüzyılda Hititlerin eline geçmiş, daha sonra Bolu Havalisi'ne yerleşen Bithynie'liler ile Kastamonu Havalisi'nde hüküm süren Paphlagonia'lıların sınırlarını Parthenios'a kadar genişlettikleri bilinmektedir (Anonim 1998).

12. yy sonlarında Bithynie Bölgesindeki Bartın Friglerin, Paphlagonia Bölgesindeki Amasra Fenikelilerin eline geçmiş, Fenikeliler; Amasra (Sesamos) ve Tekkeönü'nde ilk Sayda kolonilerini kurmuşlardır (Anonim 1998).

9. yy'da Akdenizdeki güç dengeleri değişince Fenikeliler ve ortakları Karyalılar Amasra ve Kromna'yı terk ettiler. 7. yy başlarında Ion soyundan gelen Megaralı göçmenler yerleşti. Bartın ve çevresi 7. yy sonunda Kimmerlerin, 6. yy da Lidyalıların, 547 yılında Perslerin hakimiyetine girdi. 334 yılında Makedonya kralı İskender, Perslerin hakimiyetine son vererek bölgenin sahibi oldu. Ancak Amasra yönetimi 302-286 yılları arasında el değiştirerek kraliçe Amastris tarafından yönetilmeye başlandı. Kraliçe

Amastris Pers kralı 3. Dareos'un yeğeni ve Makedonya kralı İskender'in baldızıdır. MÖ 322 yılında Trakya Kralı Lysimachos'la evlenmiş evlilikleri uzun sürmeyince Amasra'ya yerleşerek oğulları adına yönetimi üstlenmiştir. 295 yılında bağımsızlığını duyuran kraliçe, adına paralar bastırmış ve kenti sanatsal ağırlıklı yapılarla donatmıştır. MÖ 12. yy'dan beri Sesamos adıyla anılan kent, 16 yıllık Kraliçe Amastris döneminden sonra kraliçenin adını almıştır. Amasra ve Bartın çevresindeki savaşlar neticesinde 279 yılında Pontus Krallığı'nın egemenliğine girmiştir. MÖ 70-MS 1261 tarihleri arasında Roma ve Bizansın, daha sonra Ceneviz kolonisinin egemenliğinde kalan Bartın, Amasra ve Kurucaşile sık sık el değiştirmiştir.

1261 yılında, Karadeniz'de birkaç limanla birlikte Amasra'nın da kullanımı Cenevizlilere bırakılmış ve 1460 yılına kadar bu kolonin hakimiyetinde kalmıştır. Bu süre içinde hem askeri bakımdan hem de esir ticareti yapılan, kereste, şimşir, ton balığı ve kürk ihraç eden ticari bir liman haline gelmiştir.

Bartın ve çevresi, 11. yy sonlarına doğru Anadolu Selçuklularının eline geçmiş 1392'den itibaren de Osmanlı İmparatorluğu içinde yer almıştır. 1460 yılına gelindiğinde Bartın ve çevresi Osmanlı İmparatorluğu içinde iken, Amasra hala Ceneviz kolonisi idi. Anadolu'da Türk birliğini sağlamak amacıyla kuzey Anadolu'da sefere çıkan Fatih Sultan Mehmet kan dökülmeden Amasra'yı teslim almıştır.

1460-1690 yılları arasında Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlı Bolu Sancağı içinde yer almıştır. Bolu Sancağı'nın kaldırılması ile 1692-1811 yılları arasında voyvodalıkla yönetilen Bartın, 1811'de Kastamonu vilayetine bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağı'na bağlanmıştır. 1867 yılında ilçe, 1876 yılında Belediye olan Bartın 1924 yılında Zonguldak'a bağlanmış, 7 Eylül 1991 tarihinde ise il statüsüne kavuşmuştur.

4.2.2. Nüfus

1991 yılında il statüsüne kavuşmuş olan Bartın'ın Merkez, Amasra, Kurucaşile ve Ulus olmak üzere 4 ilçesi vardır. Çalışma alanına giren ilçeler Amasra, Kurucaşile ve Merkez ilçenin kuzeyidir.

Bartın ilinin 1997 genel nüfus tespitine göre nüfusu 190567'dir. Amasra ilçesinin yüzölçümü 120 km^2 olup, toplam 30 köyde 10353 kişi, merkezde ise 6085 kişi yaşamaktadır. Kurucaşile ise 159 km^2 yüzölçümü ve 8829 kişilik nüfusu ile Bartın'ın en küçük ilçesidir. Çalışma alanında yaşayan toplam nüfus 55257 kişidir (Anonim 2000b). 2000 yılı genel nüfus sayımı kesin olmayan sonuçlarına göre Bartın ilinin nüfusu 195452 olarak tespit edilmiştir (Anonim 2001b). Bu sonuçlara göre, 1997 yılına oranla nüfusta %2,56'lık bir artış görülmektedir. Çizelge 4.2'de Bartın'ın 1997 yılı genel nüfus sayımı kesin sonuçları ile 2000 yılı nüfus sayımı kesin olmayan sonuçları verilmiştir (Anonim 2000b).

Çizelge 4.2. 1997 genel nüfus sayımı kesin ve 2000 genel nüfus sayımı kesin olmayan sonuçları (Anonim 2000b, Anonim 2001b)

İlçe Adı	1997 Yılı Nüfusu			2000 Yılı Nüfusu		
	Köy	Şehir	Toplam	Köy	Şehir	Toplam
Merkez	98313	34741	133054	104638	36274	140912
Amasra	10353	6085	16438	9730	6235	15965
Kurucaşile	6986	1843	8829	6641	2065	8706
Ulus	28739	3507	32246	25646	4223	29869
Toplam	**144391**	**46176**	**190567**	**146655**	**48797**	**195452**

4.2.3. Ulaşım

Bartın ilinin ulaşım açısından yeteri kadar gelişmiş olduğu söylenemez. Karayolu ve denizyolu ulaşımına sahip olmakla birlikte, şehir içi ve şehirlerarası ulaşım karayolları ile sağlanmaktadır. Bartın her ne kadar Ankara ve İstanbul gibi büyük kentlerin arasında yer almışsa da, bağlantı sistemlerinde topoğrafik yapının da etkisiyle standart düşüklükleri görülür. Bu durum ilin büyük merkezlere olan zaman uzaklığını artırmaktadır.

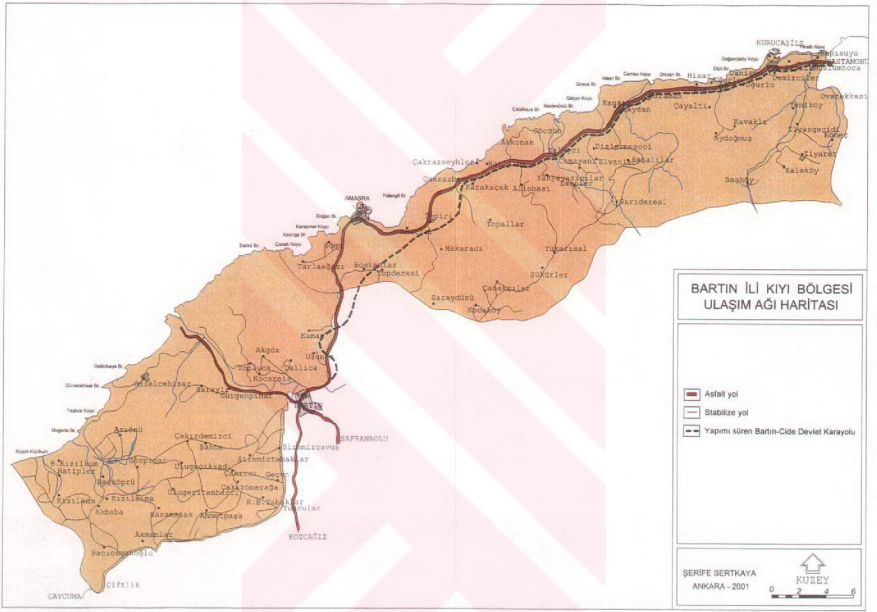
Bartın coğrafi konum itibariyle ana ulaşım yollarına (E5 ve Anadolu Otoyolu) yaklaşık 130 km uzaklıktadır. Kuzey ve güney eksenlerde yer alan 2 ayrı güzergah ile Ankara-İstanbul karayoluna bağlanır. Bunlardan daha fazla kullanılanı Bartın-Mengen-Yeniçağa güzergahı olup, bu aks ile E5 karayoluna çıkılmaktadır. Bu güzergahı kullanarak

İstanbul'a veya Gerede üzerinden Ankara'ya ulaşılabilir. Bartın'ı Ankara ve İstanbul'a bağlayan ikinci güzergah, Bartın-Safranbolu-Karabük-Gerede güzergahıdır. Çizelge 4.3'de Bartın'ın bazı merkezlere uzaklığı görülmektedir. (Anonim 1998).

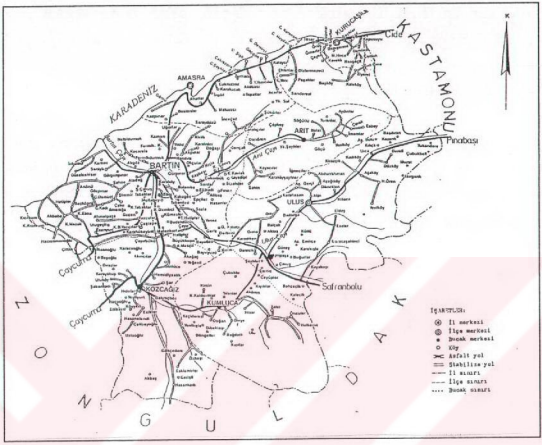
Çizelge 4.3. Bartın'ın bazı merkezlere uzaklığı (Anonim 1998)

Bölge içi	**Mesafe (km)**
Bartın-Amasra	16
Bartın-Kurucaşile	60
Bölge dışı	**Mesafe (km)**
Bartın-Ankara	293
Bartın-İstanbul	358
Bartın-Zonguldak	89
Bartın-Bolu	185
Bartın-Kastamonu	181
Bartın-Karabük	90

Çalışma alanında yer alan köylerin merkez ile bağlantısı sağlanmıştır. Ancak, kimi zaman aşırı yağış nedeniyle köy yolları ulaşıma kapanmaktadır. Şekil 4.25'de çalışma alanı içinde, Şekil 4.26'da ise Bartın ili içinde ulaşım ağı görülmektedir (Anonim 1996). Bartın, merkezden batıya doğru sahilden ulaşılamazken, doğuda Amasra'dan Cide'ye kadar yer yer iç kesimlere giren sahil yolu söz konusudur. Bu yol, Orta ve Doğu Karadeniz'e turistik amaçlarla seyahat edenlerce yoğun olarak kullanılmaktadır. Ancak, bu yolun fiziki ve geometrik nitelikleri düşüktür. Yol genelinde, üst yüzeyde, bazı kesimlerde çökmeler, aşınmalar, oyulmalar meydana gelmiştir. Bu nedenle, Karayolları Genel Müdürlüğü yapımına başladığı Bartın-Cide Devlet Yolu ile, Marmara Bölgesi'ni, Bolu, Ankara, Karabük gibi illeri Batı Karadeniz'e, Batı Karadeniz Bölgesi'ni de Orta ve Doğu Karadeniz Bölgelerine bağlamayı amaçlamıştır. Yapımı henüz sürmekte olan Bartın-Cide Devlet Yolu, Bartın ilinin 1,5 km kuzey doğusunda Yıldız Mevkii'nden başlamakta, daha sonra sırasıyla Karaçay, Kazpınarı, Amasra, Ahatlar, İnpiri, Çakrazboz, Çakrazşeyhler, Kalaycı, Karaman, Curunlu, Tekkeönü, Uğurlu, Kurucaşile, Kapısuyu, Gideros, Kalafat, Ovaköy, Kumluca, Çandır, Aşağıköy yerleşimlerine uğrayarak Cide kent merkezinde son bulmaktadır (Anonim 2000c). Şekil 4.25'de bu yolun güzergahı görülmektedir.

Şekil 4.25 Çalışma alanı içinde ulaşım ağı (Anonim 1996)

Şekil 4.26. Bartın ili içinde karayolu ulaşım ağı (Anonim 1996)

Sahil kenti olan Bartın'da, Amasra ve Kurucaşile Limanları ticari olarak hizmet vermekte, yolcu taşımacılığına kapalı bulunmaktadır. 1978-1979 yıllarında denizyolları işletmesince İstanbul-Ereğli-Zonguldak-Bartın arasında haftada 1 gün karşılıklı olarak uygulamaya konulan feribot seferleri, ilgi uyandırmasına rağmen, zarar ettiği gerekçesiyle iptal edilmiştir (Anonim 1998). Limanlar yolcu taşımacılığına açıldığında, tekne turlarının da Bartın'a uğraması mümkün olacaktır.

Bartın, demiryolu ulaşımın kapalı olmasına rağmen, Ankara-Karabük-Zonguldak demiryolu hattına yakın olması nedeniyle bu ulaşım ağından yararlanılabilir. Bu hat, Zonguldak'ın Saltukova ilçesinden geçmektedir ve bu ilçenin Bartın'a uzaklığı 38 km'dir. Anonim (1995) verilerine göre, bu hattın Bartın'a kadar uzatılması projelendirme aşamasındadır.

Bartın, Saltukova'da bulunan ve henüz hava trafiğine kapalı olan hava alanı vasıtasıyla

yakın gelecekte hava yolu ulaşımına sahip olacaktır. Saltukova Havaalanı'nın hava trafiğine açılması, Bartın'a da hava yolu ulaşımından yararlanma imkanı sunacaktır.

4.2.4. Tarımsal kültür

Bartın ili ekonomisinde tarım, ağırlığı olmayan bir sektördür. Bu durumun oluşmasında madenciliğin 4000 kişiye istihdam olanağı sağlaması, imalat sanayi ve hizmet sektörünün yerel halk tarafından tercih edilmesinin yanı sıra, kırsal kesimde yaşayan insanların ancak kendi ihtiyaçlarını sağlayacak kadar araziye sahip olması da etkilidir.

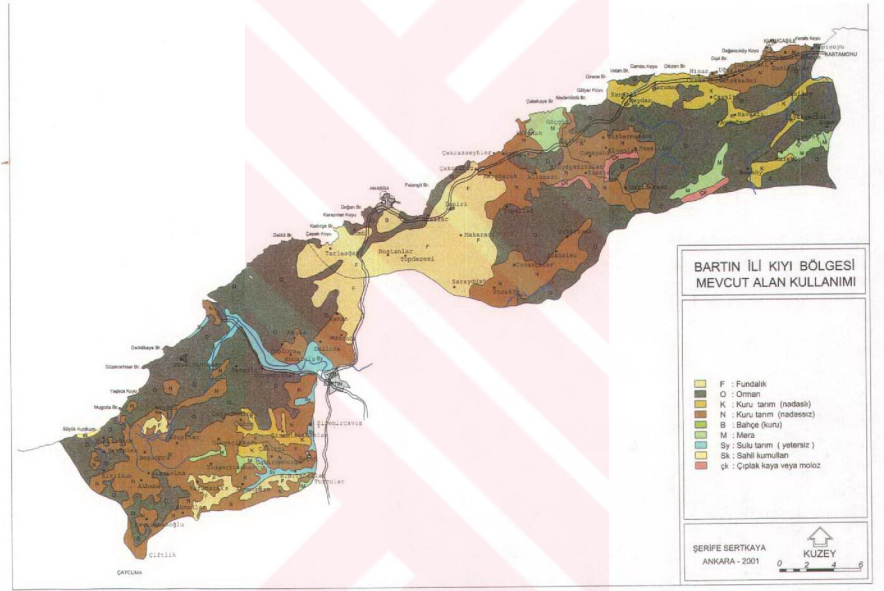
Kültüre elverişli alanlar il yüzölçümünün %35'ni oluşturur (Atik 1992). Çalışma alanında tarım arazilerinin kullanım amacına göre dağılımı Çizelge 4.4'te verilmiştir (Anonim 1995). Şekil 4.27'de verilen çalışma alanının mevcut alan kullanımı haritasında, kuru ve sulu tarım yapılan alanlar görülmektedir (Anonim 1989a).

Çizelge 4.4. Çalışma alanında tarım arazileri ve kullanım türü (Anonim 1995)

Arazi kullanım türü	Bulunduğu yer		
	Merkez	Amasra	Kurucaşile
Tarla	37145	3588	1570
Meyvelik	2637	528	830
Sebzelik	504	43	18
Zeytinlikler	-	4	45
Bağlar	-	-	-

Mevcut tarım arazilerinin çoğunluğunda kuru tarım yapılmaktadır. Tarla tarımı ürünleri olarak en fazla buğday ve mısır üretilmektedir. Yıllık buğday üretimi 30-33 bin ton, mısır üretimi ise 25-30 bin ton civarındadır. Daha az oranda arpa, yulaf ve ayçiçeği gibi ürünlerde elde edilmektedir (Yılmaz 2001).

Çalışma alanında meyve ve sebze tarımı sınırlı olarak yapılmaktadır. Pek çok yerde, halk konutlarının bahçelerinde veya yakın çevrelerinde sebze ve meyve üretimi yaparak ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Yetiştirilen bazı meyve ve sebzeler, domates, biber, kabak, fasulye, bezelye, elma, armut, ayva, erik, fındık, kestane, ceviz ve çilektir.

Şekil 4.27 Çalışma alanının mevcut alan kullanımı haritası (Anonim 1989a)

4.2.5. Tarihsel değerler

4.2.5.1. Kaleler

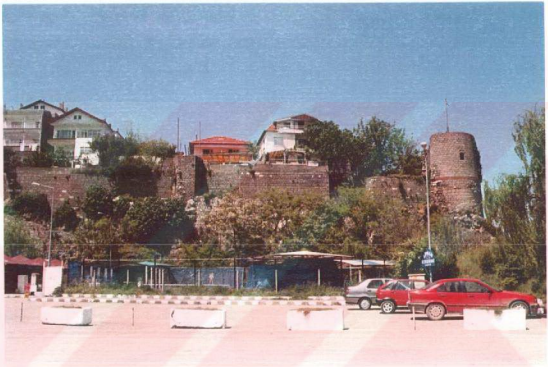
Güzelcehisar Kalesi, Merkez ilçe sınırları içerisinde Güzelcehisar Köyü'nde bulunmaktadır. Cenevizlilerden kalan kalenin bugün yalnızca duvarları bulunmaktadır (Şekil 4.28). Ankara KTVKK'nun 16.12.1988 tarih ve 605 sayılı kararı ile 1 derece Arkeolojik Sit olarak tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

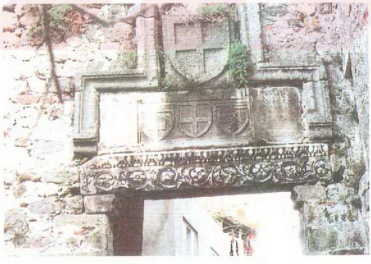
Şekil 4.28. Güzelcehisar Kalesi (Orijinal 2001)

Amasra Kalesi (Şekil 4.29), Bizans dönemine aittir. Cenevizliler tarafından yoğun olarak kullanılmış, 14 ve 15. yy'da ciddi onarımlar görmüştür. Şekil 4.30'da kale duvarları üzerinde bulunan Cenevizlilere ait armalar görülmektedir. İki ana kütleden oluşmaktadır. Boztepe adasında ve zindan mahallesinde yer alan kütleler "Kemere" denilen bir köprü ile bağlanmaktadır. Boztepe'deki Sormagir Kalesi Roma dönemine aittir. Sormagir Kalesi'ne Kemere Köprü'süne bitişik "Karanlık yer" denilen tonozlu bir ana kapıdan girilir (Anonim 1998). Küçük liman (Antik liman) ve hacı denizine açılan iki kapı ile kaleden çıkılır. Kalenin güney surları 200 m boyundadır ve 6 adet burç

bulunmaktadır. Zindan Mahallesi'nde bulunan kale 300 m boyunda, 50 m eninde bir alanı çevirmektedir. Ortalama yüksekliği 17 m'dir. Büyük liman ile küçük liman arasındaki iki kapı arasında 7 adet burç bulunmaktadır (Atik 1992). Amasra Kalesi, GEEAYK'nun 11.9.1976/157, Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile Arkeolojik ve Doğal Sit olarak tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.29 Amasra Kalesi (Orijinal 2001).

Şekil 4.30. Amasra Kalesi duvarlarında Cenevizlilere ait armalar (Anonim 1998).

Sormagir Kalesi'nin kapısından batıya doğru uzanan surları ile, doğu ve kuzeydoğusunu çevreleyen surların çoğu yıkılmış olup, kapıya bitişik batı surlarının 50 m lik kısmı ayakta kalmıştır. Kuzey ve kuzeybatı tarafı denize çok dik bir yar halinde indiğinden buraya sur yapılmamıştır (Anonim 1998).

Tekkeönü Kalesi, Kurucaşile ilçesinin tarihi Kromna kentinin merkezi olan Tekkeönü Köyü'nde bulunmaktadır ve Cenevizlilerden kaldığı sanılmaktadır (Anonim 1998, Atik 1992). Harap olmasına rağmen birkaç kalıntıya rastlanmaktadır (Şekil 4.31). Ankara KTVKK'nun 11.12.1995 tarih ve 4385 sayılı kararı ile 1. Derece Arkeolojik ve Doğal Sit olarak tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.31. Tekkeönü Kalesi (Orijinal 2001)

4.2.5.2. Köprüler

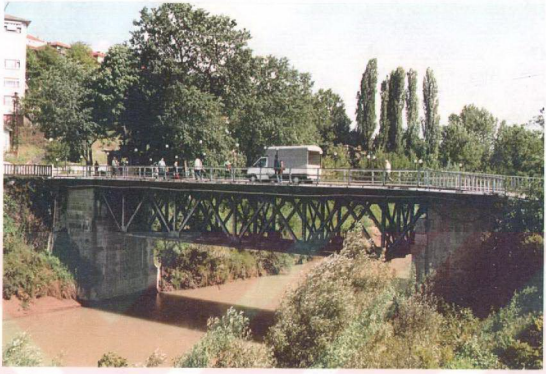
Kemerköprü, Bartın merkezde bulunur. 1787 yılında İbrahim Bey tarafından yapılmıştır (Atik 1992). Kocanaz Çayı üzerinde, kesme taştan harçla yapılan çok sağlam 3 ayak ve 2 sivri kemer üzerine kurulmuştur (Şekil 4.32). Boyu 42 m, genişliği 8,5 m'dir. İnşaat sırasında harcına, güçlü olması için yumurta akı katıldığı söylenmektedir (Anonim 1998).

Şekil 4.32 Kemerköprü (Orijinal 2001)

Şekil 4.33'de görülen Asma Köprü, Bartın merkezde yer alır. 1889'da Hacı Osman Paşa tarafından yaptırılmıştır (Atik 1992). Kocanaz Çayı üzerinde, kesme taştan yapılan sağlam 2 ayak üzerine kurulmuştur. Ahşap olan üst kısmı, 1957 yılında beton blok olarak yenilenmiştir. Köprünün boyu 30 m, genişliği 8 m'dir.

Orduyeri köprüsü, Orduyeri Mahallesi'nde bulunmaktadır. 1887 yılında Bolu mutasarrıfı İsmail Bey'in önderliğinde, halkın yardımıyla yapılmıştır. Kocanaz Çayı üzerinde, kesme taştan 5 sağlam ayak üzerine kurulmuştur. Birinci ve ikinci ayaklar Yalı tarafında olup, arasından yol geçmektedir (Şekil 4.34). Üçüncü ve dördüncü ayaklar çay içinde, beşinci ayak ise Orduyeri mahallesi tarafındadır. Çay içindeki ayakların iki tarafında yarım kubbe şeklinde çıkıntılar vardır (Şekil 4.35). Bu çıkıntılar suları iki tarafa dağıtmakta ve ayakların dibinin aşınmasını önlemektedir (Anonim 1998). Köprünün uzunluğu 98,05 m, genişliği 7,30 m'dir (Atik 1992). Köprünün ahşap olan üst kısmı 1957 yılında beton olarak yapılmıştır. Ankara KTVKK'nun 16.11.1993/3269 tarih-sayılı kararı ile korunması gerekli eser olarak ilan edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.33. Asma köprü (Orijinal 2001)

Şekil 4.34. Orduyeri köprüsünde 1. ve 2. ayaklar arasından geçen yol (Orijinal 2001)

Şekil 4.35. Orduyeri Köprüsü'nde 3. ve 4. ayaklar üzerinde bulunan çıkıntılar (Orijinal 2001)

Kemerdere Köprüsü, Amasra'ya 3 km uzaklıktadır. Roma İmparatoru Cladius döneminde (MS 41-54) yapılan tek gözlü Roma Köprüsü'dür. Amasra'yı Bartın'a bağlayan ve 4. km'de de Kuşkayası anıtının önünden geçen Roma yol ağının bir parçasıdır. Köprü ayağındaki çok silik bir kabartma kompozisyonunda, mızrakla savaşan 7 asker, Roma-Pontus savaşlarını anlatır.

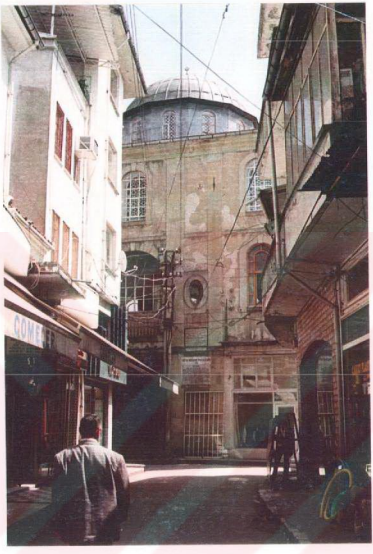
4.2.5.3. Dini yapılar

Yukarı camii, Halil Bey Camisi olarak da bilinir. 1872'de yapılmıştır. Uzun dikdörtgen planlıdır. İki sıralı 45 pencere ile aydınlanan bir yapı olup, çatısı ahşaptır (Şekil 4.36). Beş açıklıklı son cemaat yeri vardır (Anonim 1998, Atik 1992). Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih-sayılı kararları ile camii olarak tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.36. Yukarı camii (Orijinal 2001)

Orta camii (Bartın), İbrahim Paşa Camisi olarak da anılır. Bosna valisi İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır (Anonim 1998). Şekil 4.37'de görülmekte olan camii, 1864'de yapılmış, geçirdiği yangın sonrasında 1912'de yeniden yapılmıştır. 1968 yılında deprem sonrası tamir görmüştür. Kare planlı, tek kubbelidir. Ama malzeme moloz taştır. Altında 11 adet dükkan bulunmaktadır (Anonim 1998, Atik 1992). Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

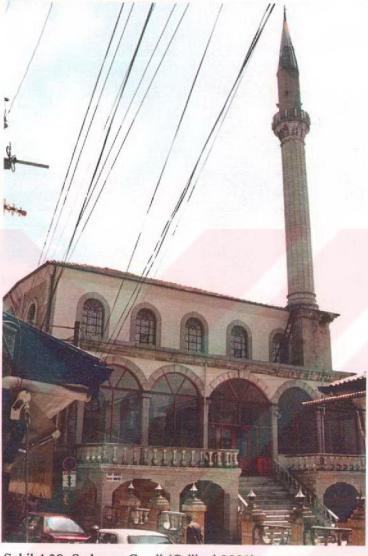

Şekil 4.37. Orta Camii (Orijinal 2001)

Aşağı camii, Bartın'da bulunmaktadır. 1903-1905 yılları arasında halktan toplanan paralarla yapılmıştır. Şadırvan Camisi olarak da bilinen camii (Şekil 4.38) 40 adet pencere ile aydınlatılır. Altında dükkanları bulunmaktadır. Kesme taştan yapılmıştır. Duvar döşemeleri tuğla ve molozdur. Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Hacı Ahmet Camii (Bartın)'nin yapım yılı net olarak bilinmemektedir. Kare planlı ve sekizgen kubbelidir. 4 adet yarım kubbesi bulunmaktadır. Bartın'ın iki minareli tek camisidir. Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih-sayılı kararları

ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

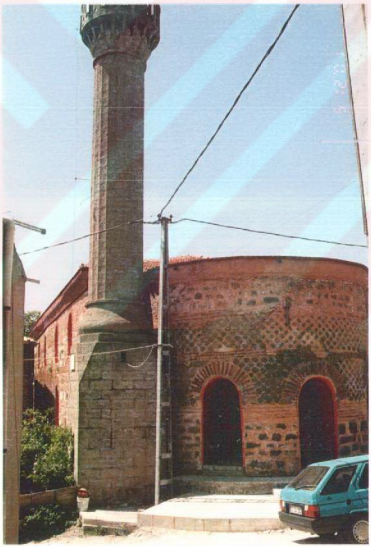
Şekil 4.38. Şadırvan Camii (Orijinal 2001)

Arap Camii (Bartın) 1824'te yapılmıştır. Dikdörtgen planlı olan yapı kargirdir. Minaresi sokak tarafında yer almakta, moloz, taş ve tuğladan yapılmıştır. Ankara KTVKK'nun 30.11.1990/1523 tarih-sayılı kararı ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Kemerköprü camii (Bartın) 1879 yılında yapılmış olup dikdörtgen planlıdır. Minaresi yapının sol köşesinde yer alır ve moloz taş ve tuğladan yapılmıştır. Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

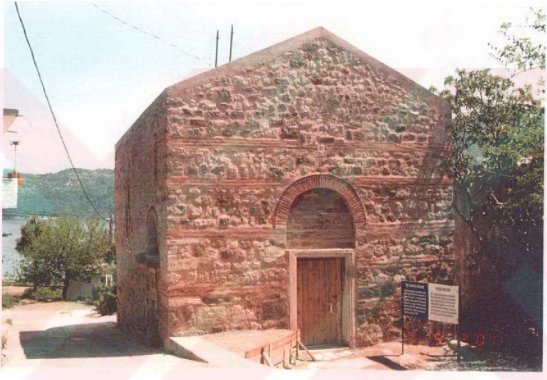
Orduyeri Camii (Bartın)'nin kitabesinden 1804 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Dikdörtgen planlı ve son cemaat yeri vardır. Yapı moloz taştan yapılmıştır ve çatısı ahşaptır (Anonim 1998).

Fatih Camii, 9. yy'da Amasra Kalesi içinde yapılmış eski bir Bizans Kilisesi'dir. Amasra'nın Fatih Sultan Mehmet tarafından fethi sırasında camiye çevrilmiştir. Şekil 4.39'da görülmekte olan yapı, devrinin tüm özelliklerini taşır. 1887 yılında dört duvarı dışında, mekanı örten ve yer yer yıkılma tehlikesi gösteren beşli tonoz örtüsü kaldırılmış, ahşap tavan ve çatı yapılarak büyük bir onarımdan geçmiştir (Anonim 1998). GEEAYK'nun 11.9.1976/157, Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.39. Amasra'da Fatih Camii (Orijinal 2001)

İçkale Mescidi Amasra'da eski bir küçük kilise iken, 15.yy'da mescide dönüştürülmüştür. 1930 yılında ibadete kapatılmış olup, günümüze sadece duvarları ulaşabilmiştir (Şekil 4.40). Duvarları, narthex ve ambonu Bizans kiliselerinde görülen renkli ve dinsel konulu duvar resimleri ile süslüdür. Ambon tonozunda İsa Peygamber'in göğe yükseliş sahnesini hatırlatan izler görülür (Anonim 1998). GEEAYK'nun 11.9.1976/157, Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

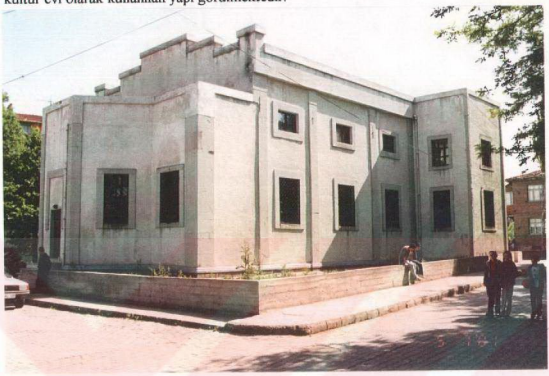

Şekil 4.40. Amasra'da İçkale Mescidi-Küçük Kilise (Orijinal 2001)

Yıkık kilise, Amasra'da Tavşan Adası'nda bulunmaktadır. Rastlanan kalıntılar, Bizans Dönemine ait bir kilise olduğunu göstermektedir. GEEAYK'nun 11.9.1976/157, Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b). Kendiliğinden yıkılmış olan kilisede, zemindeki mozoillerde sökülmüştür.

Aya Nikolas Kilisesi, Bartın'da yaşayan Rum Cemaati tarafından yaptırılmıştır. 1936'dan itibaren bir süre elektrik santrali olarak kullanılmıştır. 1994 yılında restore edilerek Kültür Evi olarak hizmete açılmıştır (Anonim 1998). Şekil 4.41'de bugün

kültür evi olarak kullanılan yapı görülmektedir.

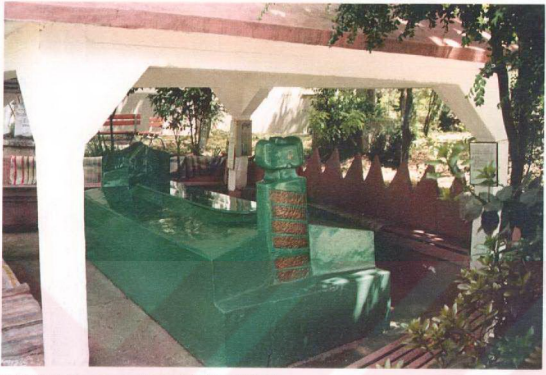

Şekil 4.41. Aya Nikolas Kilisesi-bugünkü Kültür Evi (Orijinal 2001)

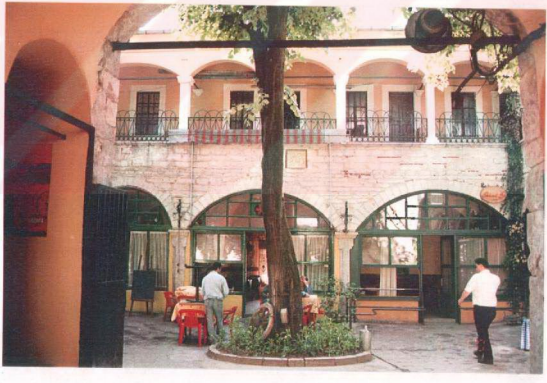
Ebu Derda Türbesi (Bartın), Hz. Muhammed'in sancaktarı Ebu Derda hazretlerine ait olduğu söylenir. Ancak, tarihi kaynaklara göre hicretin 50. yılında İstanbul'un kuşatılması sırasında bu bölgeden geçerken bir süre Bartın'da kaldığı tahmin edilen Ebu Derda Hazretleri hatırasına sonradan bir türbe yapıldığı ve manevi bir mekan olarak kabul edildiği ihtimali daha yüksektir (Anonim 1998). Şekil 4.42'de görülmekte olan türbenin 100 yıl kadar önce tamamen yandıktan sonra onarıldığı anlaşılmaktadır. Ankara KTVKK'nun 15.5.1992 tarih ve 2395 sayılı kararı ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

4.2.5.4. Hanlar ve hamamlar

Taşhan, 1832-1835 yılları arasında Hacı Ali Ağa tarafından yaptırılmıştır (Şekil 4.43). İki katlı dikdörtgen planlı ve açık avludur. 18 odası, 16 tonozlu bölmesi vardır. Şu an özel mülkiyete aittir ve ticari olarak kullanılmaktadır (Anonim 1998). Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih ve sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

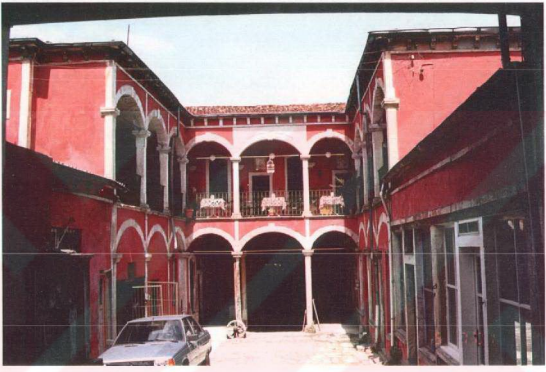

Şekil 4.42. Ebu Derda Türbesi (Orijinal 2001)

Şekil 4.43. Bartın'da bulunan Taşhan (Orijinal 2001)

Dervişoğlu Hanı (Bartın), hicri 1901'de yapılmıştır (Atik 1992). Dikdörtgene yakın planlı, iki katlı ve revaklıdır. Birinci katta 7, ikinci katta 9 odası vardır. Yapı malzemeleri taş ve tuğla olup, sonradan restore edilmiştir. Halen ticari depo alanı olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.44). Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih ve sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.44. Dervişoğlu Hanı (Orijinal 2001)

Şehir Hamamı (Bartın), 1747'de Bartın voyvodası Çalıkoğlu tarafından yaptırılmıştır (Şekil 4.45). Yapının duvarları harçlı moloz taş, iki katlı soyunma yeri ahşaptır. Biri büyük üçü küçük olmak üzere 4 kubbelidir. Ortasında küçük bir şadırvan vardır (Anonim 1998). Ankara KTVKK'nun 30.7.1991/1919 ve 1.10.1993/1993 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Somaklıoğlu Hamamı (Bartın), 1863'le Somaklıoğlu Hacı Mustafa Bey tarafından yaptırılmıştır. Günümüze ulaşabilen kalıntılarından, soyunma ve yıkanma yeri ile soğukluk kısımlarının olduğu anlaşılmaktadır. Harabe halindeki hamamın, yıkanma yerinde 8 köşeli bir göbek taşı ve bunun üzerinde büyük bir kubbe ile, bu kısmın sol tarafında üzeri kubbeli iki havlet ve aralarında bir seki bulunmaktadır (Anonim 1998).

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Şekil 4.45. Şehir Hamamı (Orijinal 2001)

Osmanlı Hamamı, Amasra'da 17. yy'da yapıldığı sanılmaktadır. Soğukluk, ılıklık üç kurnalı yıkanma yeri ve su hazneleri ile külhan bulunmaktadır. Yıkanma yeri, bir orta kubbe ile örtülüdür. Soğukluk kısmı yıkılmıştır. Dört köşesinde görülen "Biye"ler Anadolu Beylikleri döneminin tipik mimari özelliklerini taşımaktadır (Anonim 1998).

4.2.5.5. Geleneksel konutlar

Bartın evleri, Osmanlı Döneminin sivil mimari örneklerinin en güzelini sergiler. Genel olarak bir sofa ve bu sofa etrafında yer alan odalardan meydana gelmektedir (Atik 1992). Evler bahçe içinde, daraba denilen bahçe çitleri ile çevrilidir. Her bahçede taş bir kuyu bulunmaktadır. Bazılarının üzerinde kitabeler vardır. Bahçedeki yürüme alanları kayrak taşlarıyla kaplanmıştır

Evlere iki kanatlı bir kapıdan "kulluk" denilen toprak veya kayrak taş kaplamalı bir bölümden girilmektedir. Evler genellikle 2 katlıdır. Odalar bir sofa boyunca sıralanmıştır. Sofaya "dışar", odalara "içer" denilir. Günümüzde kalmamakla birlikte eski evlerde "hum içer" denilen ocaklı odalarda bulunmaktadır. Geleneksel olarak

ahşap, karkas olarak inşa edilen Bartın evlerinin temel ve bodrum katları taştır. Ahşap dikmelerin ve kirişlerin arası ahşap dolguyla kapatılmıştır. Çıkmalar payandalarla desteklenmektedir (Anonim 1998).

Şekil 4.46'da bir örneği görülen Bartın evlerinde mümkün olduğunca çok pencere yapılmaktadır. Bunlar genellikle giyotin pencerelerdir. Doğramalar ahşaptır. Dış cephede, pencereler arasında yer alan "kuşluk" adı verilen silmeler tüm yapıyı kuşatmaktadır. Evlerin tavanları bir süsleme ögesidir. Odalarda işlevsel ayrılıklara bağlı olarak "yük dolabı", "hamam dolabı" ve "hergil dolabı" bulunmaktadır.

Şekil 4.46. Osmanlı döneminin sivil mimari özelliklerini taşıyan bir Bartın evi (Orijinal 2001)

4.2.5.6 Arkeolojik kalıntılar

Kuşkayası Yol Anıtı, Amasra-Bartın karayolu üzerinde, Amasra'ya 4 km uzaklıktaki Kuşkayası Mevkii'ndedir. Roma imparatoru Claudius Cermanious zamanında Doğu Eyaletleri İnşa Ordusu Komutanlığı yapan Gaius Julius Aguilla tarafından yaptırılmıştır. Roma yol ağının bir parçasıdır. İmparator anısına yapılan bu anıtın, yufka kabartma

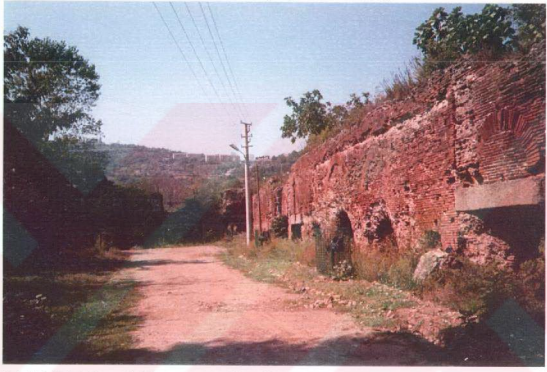
tekniğiyle kayalara oyulmuş kral heykeli ve Roma Hakimiyet Kartalı ile birbirini tamamlayan iki kitabe, oturma sedirleri ve kaya nişlerini kapsamaktadır. Şekil 4.47'de de görüleceği üzere kral heykeli ve hakimiyet kartalının başları tahrip olmuştur. Birisi kral figürünü çevreleyen nişin üstünde, diğeri kabartmalardan uzakta batıda bulunan, birbirini tamamlayan kitabelerde "Devletler arası barışın ve dostluğun anısına imparator Germenious'un yüceliği için G. J. Augilla anıtı ve bu dinlenme yerini kendi özel ödeneği ile yaptırdı" ifadeleri bulunmaktadır. Anıtın yapıldığı zaman yanında muhtemelen anıtsal bir çeşmenin de bulunduğu, ancak zamanla bu çeşmenin yıkıldığı kalıntılardan anlaşılmaktadır (Anonim 1998).

Şekil 4.47. Kuşkayası Yol Anıtı (Orijinal 2001)

Antik tiyatro (Amasra), Roma dönemine aittir. Aya Yorgi Tepesi'nin güney yamacındadır. Tiyatro boşluğu (Cavea) ve sahne (Skene) bölümleri yıkılmıştır. Yeri halen mezarlık olarak kullanılan tiyatronun, sadece giriş kapısına ait kalıntılar görülebilmektedir. GEEAYK'nun 11.9.1976/157, Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile edilmiştir (Anonim 1999b).

Bedesten (Basillque), Amasra'nın güneyinde sahile 1,5 km uzaklıktadır. Muhtemelen Roma Eyalet Meclis Sarayı'dır. 118x45 m olan boyutları ve 5 adet sahını ile büyük bir yapıdır. Kalıntıların Gymnasium veya Roma Hamamı olabileceği de tartışılmaktadır (Anonim 1998). Günümüzde harabe olup tuğladan örülen duvarların bir kısmı ayaktadır (Şekil 4.48). Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile Gymnasium olarak tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Şekil 4.48. Bedestenin bir görüntüsü (Anonim 1998)

Akropol (Amasra), bedestenin güneybatısındadır. Surlarından çok az bir kısmı ayaktadır. Burada bulunan bazı sütunlar Amasra müzesinde sergilenmektedir.

Nekropol (Amasra), Aya Yorgi Tepesi eteklerinde bulunan antik mezarlıktır. Büyük bölümü tahrip edilmiştir. Anıt mezarlar ve lahit taşları inşaatlarda kullanılmıştır. Günümüzde sadece yeri bilinmektedir. Bir kısmında TKİ (Türkiye Taşkömürü İşletmeleri) lojmanları bulunmaktadır (Anonim 1998)

Toprakaltı galerileri (Amasra)'nin en önemli bölümünü Tomaşkuyusu Mevkii'nde görülür ve Roma dönemine ait olduğu sanılmaktadır. 17 m'lik ana galeri ile, bununla kesişen muhtelif bağlantılarla bedestendeki yapı teknikleri görülür (Anonim 1998).

Horhor dere tüneli (Amasra), MS. 11-13 yıllarında Bitinya-Pontus yöneticisi genç Plinius tarafından yaptırılmıştır. Amastris Deresi denen ve güneydeki cevizlik ile Demirci Deresi Vadileri'nde ince ince dereciklerin birleşmesinden oluşan akarsuyun taş kanalıdır. Pis kokuların çevreye yayılmasını ve çirkin görüntüsünü engellemek için yapılmıştır (Anonim 1998). GEEAYK'nun 11.9.1976/157, Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile tescil edilmiştir (Anonim 1999b).

Hisarkale Mahzeni (Kurucaşile) tarihi Kromna kentinin merkezi olan Tekkeönü Koyu'nun Hisarkale Mevkii'ndedir. Tekkeönü Kalesi'ne ait kalıntılarla bütünleşen ve kale içinden denize kadar uzanan bir dehliz ile 7 adet kaya kuyusundan oluşmaktadır. Dönemi bilinmemekle birlikte, Kromna halkınca savaşta erzakların saklamak için kullanılan dehlizin, gerektiğinde kaleden denize kaçış için olduğu ve denize açılan kapının liman yapımı sırasında doldurulduğu sanılmaktadır (Anonim 1998).

4.2.5.7. Müzeler

Amasra Müzesi, 1982 yılından beri bugünkü binasında hizmet vermektedir (Şekil 4.49). Müze binası 1884 yılında Denizcilik Okulu olarak yapılmaya başlanmış ancak, 2. katı yapılamadan yarım kalmış ve uzun yıllar farklı amaçlarla kullanılmıştır. 1976 yılında satın alınan bina restore edilmiş ve 1982'de müze olarak hizmete açılmıştır (Anonim 1998).

Müze 4 bölümden oluşmuştur. Bunlardan iki tanesinde etnoğrafik eserler, diğerlerinde ise mermer ve etnoğrafik eserler sergilenmektedir. Müzedeki önemli eserler arasında, senatör heykeli (MS. 1.yy), komutan heykeli (MS. 2.yy), kadın heykeli (MS. 2.yy), Ceneviz Armaları ve Eros başları bulunmaktadır.

Amasra Müzesi, Bartın ilinin tek müzesidir ve yılda ortalama 8500 kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Ziyaretçilerin % 97'sı yerli, %3' ü yabancıdır. Müze, 1997 yılı sonunda tadilat nedeniyle ziyarete kapatılmış ve 2001 yılı Haziran ayı itibariyle henüz açılmamıştır. Çizelge 4.5'te müzeyi ziyaret edenlerin sayısı görülmektedir (Anonim 2001c).

Şekil 4.49. Amasra Müzesi (Orijinal 2001)

Çizelge 4.5. Amasra Müzesi ziyaretçi sayıları (Anonim 2001c)

Yıllar	Ziyaretçi sayısı		Toplam
	Yerli	Yabancı	
1991	2703	475	3178
1992	7689	422	8111
1993	8818	386	9204
1994	7185	441	7626
1995	10482	278	10760
1996	11052	236	11288
1997	9910	346	10256
Toplam	57839	2584	**60423**

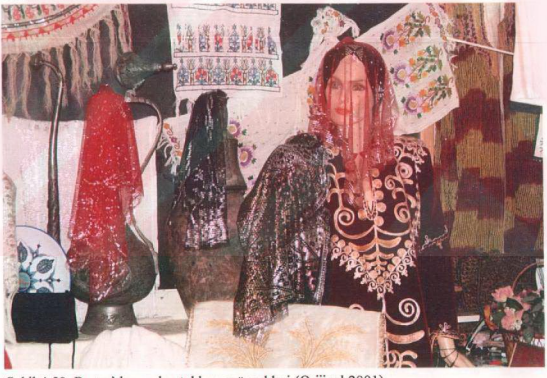
4.2.6. Folklorik değerler

Bartın ili, zengin ve çeşitlenmiş folklorik değerlere sahiptir. Doğal güzelliklerinin yanı sıra, bu folklorik değerlerde turizm potansiyeline kaynak teşkil etmektedir. Zengin halk müziği, giysilerdeki özgünlük ve yerel mutfak, geleneksel el işleri ve ahşap oymacılığı, gemi yapımcılığı ile festival ve şenlikler halk kültürünün en önemli ögeleridir.

4.2.6.1. El sanatları

Bartın halkının yerel zevkini ve yaratıcı gücünü, 17. yy'dan günümüze kadar gelen el işlerinde görmek mümkündür. Yapılan el işlemeleri, desenlerine göre isim alır, kenarlarında Bartın işi kenarsuyu ile süslenir. Bugün yıldız, bağ yaprağı, karanfil, gül, değirmen taşı, kilim ve halı deseni gibi karakteristik desenleri, "gergef " adı verilen tezgahlarda veya kasnaklarda işlenen yazma, şal ve gece çantalarında görmek mümkündür.

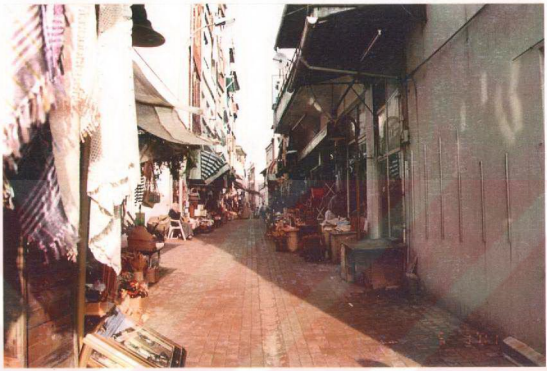
Ülkemizde yalnızca Bartın'da üretilen ve uluslararası ünü olan tel kırma yazmalar, az sayıda ama yüzyılların desenlerini yansıtan nadir el sanatlarımızdandır. Tel kırma, dokuma, siyah veya renkli tüller üzerine gümüş tel işleme olarak yapılmaktadır. Şekil 4.50'de ülkemizde yalnızca Bartın'da yapılan tel kırma örnekleri görülmektedir. Adını, işleme sırasında kullanılan gümüş telin elle kırılarak koparılmasından alır.

Şekil.4.50. Bartın'da yapılan tel kırma örnekleri (Orijinal 2001)

Bartın ilinde, ilgi çekici bir diğer folklorik özellik ağaç oymacılığıdır. Tarihi 17. yy'a dayanır. Bugün Amasra ve köylerinde yapılmaktadır. Amasra'da Çekiciler Sokağı'nda Ihlamur, Şimşir, Dişbudak, Ceviz, Kiraz ve Kızılağaç gibi ağaçlar kullanılarak yapılan

çerez takımları, isimlik, anahtarlık, resimlik, leylek vs. gibi hayvan figürleri, süsler, yazılı levhalar satılmaktadır (Şekil 4.51).

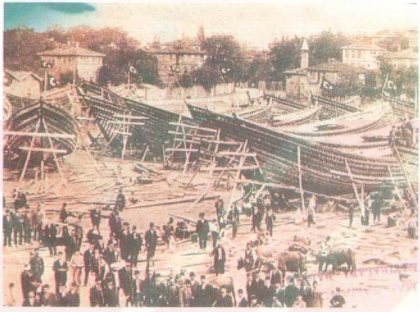
Şekil 4.51. Amasra'da çekiciler sokağı (Orijinal 2001)

Evliya Çelebi seyahatnamesinde, Amasra halkının dağlardan kestikleri Şimşir ve Ihlamur ağaçlarından yaptıkları oyma işleri ağaç eşyaları satarak geçimlerini sürdürdüklerinden söz etmektedir. Ayrıca, Osmanlılar ve cumhuriyetin ilk dönemlerinde mısır koçanı yaprakları kullanılarak örülen zincir, hasır şapka ve patik örmeciliği günümüzde çok az da olsa görülmektedir (Anonim 1998).

4.2.6.2. Gemi Yapımcılığı

Bartın'da gemi yapımcılığının geçmişi, 400 yıl öncesine dayanır. Evliya Çelebi seyahatnamesinde ve Uluslu İbrahim Hamdi "Atlas" isimli kitabında Bartın ve Amasra'da kalyonların yapıldığını yazmışlardır. Osmanlı donanmasının kadırga ve kalyon ihtiyaçlarını karşılayan Bartın, Amasra ve Kurucaşile (Tekkeönü, Kapısuyu) tersanelerinde yapılan gemilerin mavna, yelkenli, gület, çektirme, bumbarta ve martika gibi çeşitleri olduğu yine yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır. Ayrıca, Bartın'da

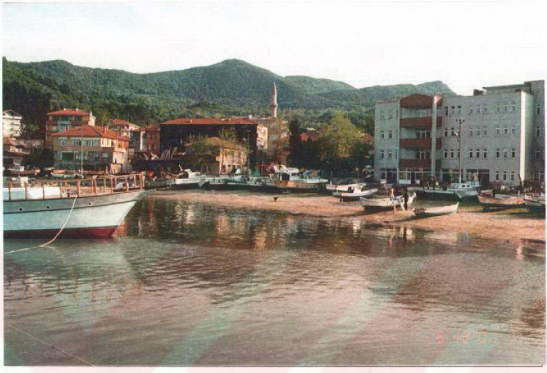
Gazhane Burnu ile Orduyeri Köprüsü arasında ve ırmak kenarında faaliyet gösteren 40-50 gemi kapasiteli tersanelerin 1950 yıllarına kadar varlıklarını sürdürdükleri bilinmektedir. Şekil 4.52'de geçmişte yılda 40-50 geminin yapıldığı tersane görülmektedir (Anonim 1998).

Şekil 4.52. Yalı Mevkii'nde geçmişte 40-50 geminin yapıldığı tersane (Anonim 1998).

Günümüzde gemi yapımcılığı, Kurucaşile ilçesi ile Kapısuyu ve Tekkeönü köylerindeki tersanelerde sürdürülmektedir. Şekil 4.53 ve Şekil 4.54'de bu tersaneler görülmektedir. Babadan kalma aletlerle ve babadan oğula öğretilerek günümüze ulaşan bu sanat, teknolojik gelişmelerle bütünleşerek geçerliliğini korumakta, zaman zaman nostaljik eklemelerle daha da fazla bir değer kazanmaktadır.

Tekkeönü'nde bulunan tersanelerden birinde Kraliçe Elizabeth devrinin en ünlü İngiliz gemicisi Sir Francis Drake'nin efsane gemisi Golden Hind'in eşi Türk Golden Hind, 3 yıl süren bir uğraş sonunda tamamlanarak denize indirilmiştir.

Şekil 4.53. Kurucaşile'de tersaneler ve balıkçı tekneleri (Orijinal 2001)

Şekil 4.54. Tekkeönü'nde tersaneler ve tekneler (Orijinal 2000)

4.2.6.3. Festival ve şenlikler

Bartın Çilek Festivali etkinlikleri ilk defa 1982 yılında başlamıştır. 11 yıl süre ile birer günlük kutlamalarla sürdürüldükten sonra 1993 yılından itibaren 1 haftalık etkinliğe dönüştürülmüştür.

Çilek toplama zamanına göre 25 Mayıs-15 Haziran tarihleri arasında düzenlenmektedir. Bartın Çilek Festivali ve Kültür Turizm Etkinlikleri Haftası'nın amacı, tarihi, kültürel ve doğal güzellikleri olan Bartın'ı tanıtmak, sosyal, kültürel ve ekonomik alandaki gelişimine katkıda bulunmaktır. Hafta süresince, çeşitli yarışmalar, tiyatro ve halk oyunları gösterileri, konserler, sergiler, konferans, söyleşi ve paneller düzenlenmektedir (Şekil 4.55)

Şekil 4.55. Çilek Festival kapsamında düzenlenen en iyi çilek yarışması (Anonim 2000d)

Amasra Yağlı Direk Şenlikleri, her yıl 1 Temmuz'da kutlanan Denizcilik ve Kabotaj Günü kutlamaları içerisinde düzenlenir. Gerek Amasralılara gerekse ziyaretçi ve yarışçılara coşkulu bir gün yaşatan şenlikte, yağlı direk yarışları, Deniz Motoru- Tekne yarışları, ördek yarışları gibi etkinlikler sergilenmektedir.

Amasra Fetih Günü Şenliği, Amasra'nın tarihi ve kültürel yapısını anımsatmak ve eğlenceyle birlikte kentin tanıtımına katkıda bulunmak amacıyla turistlerin yoğun olduğu 30 Ağustos'ta düzenlenir. Etkinlik çerçevesinde Amasra'nın Osmanlı ordusunca kuşatılması, kalenin ve kentin anahtarının savaşsız teslimi, bu arada geçen olayların canlandırılması, halk oyunları ve çeşitli gösteriler sunulmaktadır (Anonim 1996).

4.3. Çalışma Alanında Turistik ve Rekreasyonel Altyapı

4.3.1. Bartın ili içinde turistik ve rekreasyonel hareketlilik

Bartın'ın sahip olduğu doğal güzellikler, 1940'lı yıllardan beri turistlerin ilgi odağı olmasına rağmen, bugüne kadar turizm sektöründe beklenen gelişmeyi gösterememiştir. Oysaki, o yıllarda özellikle Amasra, sessiz ve sakin bir ortam, tarih ve doğa ile baş başa yaz boyu dinlenmeyi sağlayan bir yer olmuştur. Başlangıçta sanatçılar, yazarlar, gazeteciler, politikacılar ve bürokratlarla yörede başlayan tatil tutkusu, 1960'lı yıllarda pansiyonculuğun başlamasını sağlamıştır (Anonim 1998). Ancak, 1990'lı yıllara gelindiğinde bu özellik önemli derecede kaybolmuştur (Atik 1992).

O yıllarda, yaz gelince Amasra'ya akın eden Ankara halkının, bu özleminin son yıllarda daha da arttığı ve bu özlemi duyanlar arasında İstanbul gibi metropol kentlerle çevre illerin de katıldığı görülmektedir. Bartın'ı ziyaret eden yabancı turist sayısının son yıllarda önemli derecede arttığı ve 2000 yılı itibariyle ilk iki sırayı Alman ve Fransız turistlerin aldığı öğrenilmiştir. Bu sırayı Yunanistan, İngiltere ve Amerika'dan gelen turistler izlemektedir (Anonim 2001d).

Bartın ilinde turizm talebini sayısal verilerle analiz edecek ayrıntılı veri tabanı bulunmamaktadır. Bu durum Bartın'ın yeni il olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışma alanında bulunan konaklama tesislerine giriş yapan yani 1 gece ve daha uzun süre konaklayan yerli ve yabancı turistlerin sayısı Çizelge 4.6'da verilmiştir. 1992 yılına gelindiğinde, gerek konaklayan gerekse giriş yapan yerli turistlerin sayısında belirgin bir artış görülmektedir. Bu artışın nedenin, 1991 yılı sonlarında Bartın'ın il olmasıyla artan tanıtım kampanyaları olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.6. Bartın'da konaklayan turistlerin yıllar göre giriş ve geceleme sayısı (Anonim 2001d).

Yıllar	Giriş Yapanlar			Geceleme		
	Yabancı ziyaretçi	Yerli ziyaretçi	Toplam	Yabancı ziyaretçi	Yerli ziyaretçi	Toplam
1991	470	6540	7010	613	10357	10970
1992	471	18431	19202	627	32050	32667
1993	1029	37094	38123	1930	57348	59278
1994	1351	33176	34527	2880	52498	55378
1995	973	45643	46621	1519	61885	63400
1996	614	39350	39964	1095	59395	60490
1997	739	41693	42432	1196	55804	57000
1998	1285	45504	46789	2180	57507	59688
1999	1304	47980	49014	2322	71940	74262
2000	406	38744	39150	661	51661	52322

Bartın ilinde turistik ve rekreasyonel hareketlilik, özellikle yaz aylarında görülmektedir. Sayfiye niteliği taşıyan Amasra ve İnkumu başlıca çekim noktalarıdır. Bunlardan Amasra, Bartın dışından gelen ziyaretçileri de ağırlamaktadır. İnkumu ise, Bartın'ın yazlığı konumundadır. Bu iki noktanın dışında, kıyı kesiminde batıda Kızılkum'dan başlayarak Mugoda, Güzelcehisar, Gömü, Tarlaağzı; Bozköy, Çakraz, Göçkün, Akkonak, Cambu, Tekkeönü Kurucaşile ve en doğuda Kapısuyu kumsalları özellikle hafta sonlarında rekreasyonel ve turistik amaçla yoğun biçimde kullanılmaktadır.

Bartın ili kıyı bölgesinde yaz sezonunda büyük potansiyel taşıyan koylara olan talep dışında, en yoğun kullanımın piknik alanlarında olduğu görülmektedir. Bunların yanında, çalışma alanında söz konusu rekreasyonel ve turistik aktiviteler aşağıda verilmiştir.

4.3.1.1. Kara avcılığı

Çalışma alanında, sezon boyunca kara avcılığının en önemli merkezi Kurucaşile ilçesidir. Başköy, Kaleköy, Ziyaret, Kömeç, İlyasgeçidi, Sarıderesi, Paşalılar köyleri ile

Amasra ilçesinin Saraydüzü, Topderesi, Topallar ve Makaracı köylerinde yaşayan halk av sezonlarında ördek, kaz, bıldırcın, toy, üveyik, çulluk ve gök karga ile az olmakla birlikte geyik, tavşan, yaban keçisi avlamaktadır. Av yasağı kapsamında olmayan kurt, çakal, ayı, tilki ve domuz gibi hayvanlar yıl boyunca avlanabilmektedir (Anonim 1998). Bölgede yapılan avcılık yöresel boyutta gerçekleştirilen rekreasyonel bir aktivitedir.

4.3.1.2. Balıkçılık

Bilinçsiz avlanma ve çevre sorunları nedeniyle eski özelliklerini kaybetse de, çalışma alanının Karadeniz sahillerinde profesyonel ve amatör balıkçılar dört mevsim balık avlamaktadırlar. Av sezonlarında tutulan balık türleri; lüfer, palamut, kefal, istavrit, mezgit, kalkan, barbunya, kırlangıç, kofana, orkinos ve hamsidir (Anonim 1998).

Bartın Irmağı da balıkçılık açısından önemli bir kaynaktır. Burada ise sarıbalık, karabalık, sepet balığı, bıyık balık, oklise, tahtakelle ve sazan balıkları avlanabilmektedir (Anonim 1998).

4.3.1.3. Su sporları etkinlikleri

Bartın Irmağı, kent merkezinden itibaren 12 km yol kat ederek boğaz mevkiinde Karadeniz'e dökülür. Üzerinde 500 tonluk gemilerin dolaşabileceği akarsulardan birisidir (Anonim 1996).

Bartın Irmağı, üzerinde sandalların ve su bisikletlerinin dolaşmasına, kürek yarışlarının yapılmasına olanak sağlar. Ayrıca, sahil şeridinde, batıda İnkumu, Güzelcehisar, Mugoda ve Kızılkum, doğuda Amasra, Çakraz, Akkonak, Göçkün, Cambu, Tekkeönü, Kurucaşile ve Kapısuyu'na kadar uzanan güzelliklerin keyfine vardıran "Altın Nehir-Gümüş Deniz" turlarına başlangıç noktasıdır (Anonim 1998).

Ayrıca, 2000 yılında İl Kültür Müdürlüğü ile yapılan sözlü görüşmelerde Bartın Irmağı üzerinde sandal mukavemet yarışları düzenlenmeye başlanacağı öğrenilmiştir.

4.3.1.4. Tırmanma ve yürüyüş etkinlikleri

Bartın, Karadeniz Bölgesinin vahşi güzelliğini sergileyen doğası ile doğa tutkunlarına gezi ve yürüyüş olanağı sağlarken, dik ve sarp dağ sıralarının bulunduğu dağlar da amatör dağcılar için uygun spor ortamı yaratmaktadır. Çalışma alanı kapsamında yer alan tırmanma-yürüyüş güzergahları Çizelge 4.7'de verilmiştir (Anonim 1998).

Çizelge 4.7. Çalışma alanında tırmanma ve yürüyüş güzergahları (Anonim 1998).

Yürüyüş Güzergahları	Uzaklık/ Yükseklik	Potansiyel Değerler	Mola Noktası
Kapısuyu-Başköy Kapısuyu/ Kümes Mevkii Başköy/ Akkaya Mevkii	8 km	Kümes ve Akkaya Perikayaları, Domuzdamı ve Kümes Mağaraları, Dere, Göl, Gölet	Ovazdanyanı, Kirenharmanı, Çukurluk ve Çeyleli Tarlası
Kapısuyu-Kümes Mevkii Kapuskayası Karşıgeçekayası	500 m 800 m	-	-
Amasra-Kuşkayası	5 km	Bedesten Kalıntıları, Antik Roma Yolu, Kemerdere Köprüsü, Kuşkayası Anıtı	Bakacak Dinlenme Yeri
Amasra-Değirmenağzı	4 km	Dere, Gölet, Mağara ve Doğal Güzellikler	Değirmenağzı Piknik Yeri
Karakaçak Köyü-Kuyupınar Mahallesi/ Gürcüoluk Mevkii	4 km	Orman İçi Doğa Yürüyüşü, Gürcüoluk Mağarası	Mağara Önü

Bisiklet turlarına katılan gruplar, genellikle özgürlüğü, macerayı ve diğer taşıtlarla ulaşılması güç yerlere gitmeyi seven gruplardır. Genellikle yanlarında kamp malzemelerini taşıdıklarından (Çadır, uyku tulumu, yiyecek) yol güzergahları boyunca güzel kamp sahalarından yararlanmaktadırlar.

Çizelge 4.8'de çalışma alanında bulunan bisiklet tur güzergahları görülmektedir (Anonim 1998).

Çizelge 4.8. Çalışma alanında bisiklet güzergahları (Anonim 1998)

Bisiklet Tur Güzergahı	Uzaklık	Potansiyel Değerler	Konaklama- Mola Noktası
Bartın-Mugoda-Kızılkum	30 Km	Deniz, Doğa Yürüyüşü, Balık Avcılığı	Kızılkum ve Mugoda'da Çadır
Bartın-Güzelcehisar	20 Km	Deniz, Doğa Yürüyüşü, Balık Avcılığı	İnkumu'nda Pansiyon, Güzelcehisar'da Çadır
Bartın-Amasra-Kurucaşile (Cambu-Değirmendere Mevkii)	40 Km	Deniz ve Koylar, Doğa Yürüyüşü, Gürcüoluk Mağarası, Balık Avcılığı	Amasra'da Pansiyon, Değirmendere'de Çadır
Tekkeönü-Kapısuyu	15 Km	Perikayalarına Doğa Yürüyüşü, Kapuskayası ve Karşıgeçekayası'na Tırmanma, Balık Avcılığı, Tekkeönü Kalesi, Hisarkale Mahzeni, Kaya Kuyuları	Kapısuyu'nda Çadır

4.3.1.5. Yelken kulübü etkinlikleri

Amasra Yelken Kulübü, 1997 yılında kurulmuştur. 6 kurucu üye ile çalışmalarına başlayan kulübe bugün 120 üye kayıtlıdır. Kulüp, etkinliklerini İl Spor Müdürlüğü'ne bağlı olarak gerçekleştirmektedir. Amasra Yelken Kulübü, yılın çeşitli zamanlarında yelken yarışları düzenlemektedirler. Bu yarışlar şunlardır (Yelken Klübü üyeleri ile sözlü görüşme 2001);

- 23 nisan kupası,
- Kömür kupası,
- İl birinciliği,
- 19 mayıs kupası,
- 30 ağustos zafer kupası,
- Kabotaj bayramı kupası.

Bu kulübe bağlı olan yarışçılar, gittikleri diğer yarışmalarda bölgeyi temsil

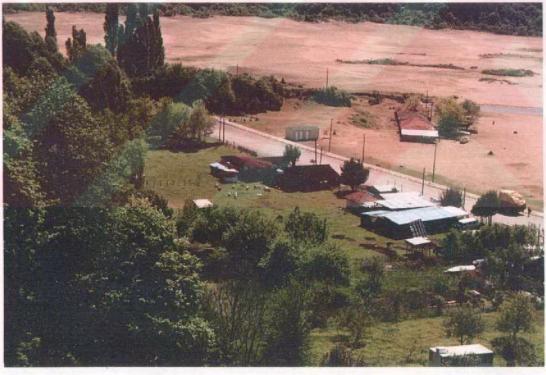
etmektedirler. 2000 yılında Amasra'da yapılan 19 Mayıs Kupası yarışları, 2001 yılında Samsun'da yapılmıştır. Ayrıca, 28 Haziran 2001'de Amasra'da yapılan Karadeniz Kupası yarışlarına tüm Karadeniz illerinden katılım olmuştur.

Kulüp üyeleri ile yapılan görüşmelerde, bir marinaya ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Ancak, yatırım masraflarının fazla oluşu ve bölgede karşılığının alınmasının güç olması nedeniyle bu spor, henüz amatörce yürütülmektedir.

4.3.1.6. Kamp olanakları

Kızılkum, Mugoda, Güzelcehisar, Çakraz, Akkonak, Göçkün, Tekkeönü ve Kapısuyu Plajları ve çevresi, doğa tutkunları için kamp olanakları sağlayan alanlardır.

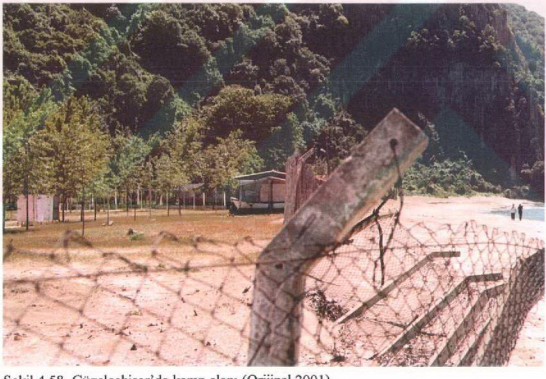
Mugoda'da bulunan çadırlı kamp alanlarına ait fotoğraflar Şekil.4.56'da ve 4.57'de görülmektedir. Şekil 4.58'de ise Güzelcehisar'daki kamp alanı görülmektedir.

Şekil. 4.56. Mugoda'da kamp alanı (Orijinal 2001)

Şekil 4.57. Mugoda'da bulunan kamp alanında yetersiz olan WC'ler (Orijinal 2000)

Şekil 4.58. Güzelcehisar'da kamp alanı (Orijinal 2001)

4.3.1.7. Piknik alanları

Bartın ili kıyı bölgesinde, akarsuların doğayla bütünleştiği yerlerde, yaz boyunca yöre insanının kullandığı piknik alanları mevcuttur. Yerel halkın piknik ile ilgili genel eğilimi plajda piknik yapmaktır. Ancak bu durum, plajı kullanan diğer insanlar tarafından hoş karşılanmamaktadır.

Çalışma alanında bulunan piknik alanlarından biri olan Çağlayan piknik alanı, Bartın-Amasra karayolu üzerinde, Karaçay Deresi'nin Kocaçay'a ulaştığı alandadır. Şekil 4.59'da Çağlayan piknik alanı görülmektedir.

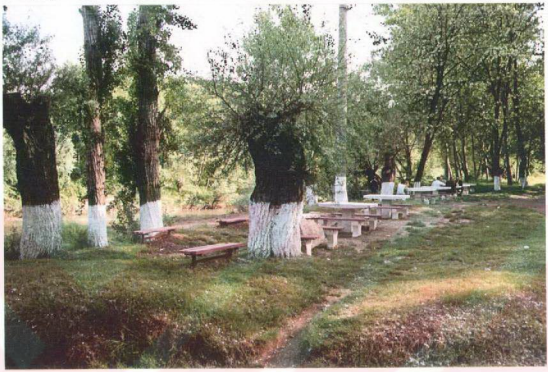

Şekil 4.59. Çağlayan piknik alanı (Orijinal 2001)

Şekil 4.60'da ise, yine Bartın-Amasra karayolu üzerinde bulunan Karaçay Piknik alanı görülmektedir. Bu piknik alanı Çağlayan'dan sonra Cevizlik Vadisi'ndedir.

Değirmenağzı piknik alanı, Amasra-Değirmenağzı mevkiindedir. Karadan Amasra'ya 3 km uzaklıktaki Ahatlar köyünden sonra takriben 1,5 km yaya yürüyerek gidilebildiği gibi, denizden Amasra'dan deniz motoru veya sandalla gitmek mümkündür. İnpiri

Deresi'nin kayaları aşıp denize ulaşırken oluşturduğu manzara, deniz, dere ve yeşilin buluştuğu bu piknik alanı hem dinlenmek hem de piknik yapmak için oldukça caziptir.

Şekil 4.60. Karaçay piknik alanı (Orijinal 2001)

4.3.1.8. İnanç turizmi (Amasra Küçüktepe Martyriumu)

Uzun yıllar Roma ve Bizans yönetiminde kalan Amasra'nın, Ereğli ile birlikte Hristiyanlığın gizlice örgütlendiği ve 9. yy'da Kırım'la ilişkisi bulunan, etkin bir başpiskoposluk merkezi olduğu bilinmektedir.

Amasra'da hristiyanlığı ilk yaymaya çalışan Lakintos adında Pontus'lu bir rahiptir. Lakintos'un gizli vaazlar verip ölü bir çocuğu diriltmek gibi mucizeler göstermesi, o güne kadar putperest olan halkın saygı duyduğu ölü bir Lotus'u parçalaması ve ilahlara küfretmesi, şikayet üzerine işkenceyle öldürülmesine neden olmuştur. Hristiyan inançlarına göre onun "martyr" yani şehit sayılması onu azizlik mertebesine ulaştırmıştır. Lakintos'un cenazesinin dindaşlarınca gömüldüğü Küçüktepe yamacı, çevredeki hristiyanların kutsadıkları ve ölülerini gömdükleri bir martyrium olmuştur (Anonim 1998). Bugün, Amasra'yı ziyaret edenler tarihi ve doğal güzelliklerin yanında

kutsanan yerlerden Lakintos'un mezarının bulunduğu küçüktepe yamaçlarına, Gergios'un inzivaya çekildiği yer olarak bilinen Amasra Kilisesi'ne (bugünkü Fatih Camii) yakın ilgi göstermektedirler.

4.3.2. Tur güzergahları ve Bartın'ın konumu

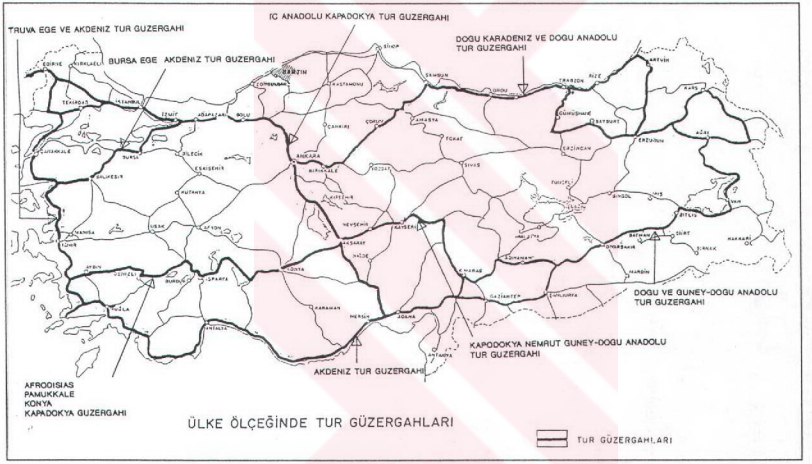
Bartın ili, ana tur güzergahları dışında kalmaktadır. Tur operatörleri tarafından organize edilen ve ülke ölçeğinde önemi olan turlar, genellikle İstanbul çıkışlı olup, Batı Anadolu'da Ege kıyıları, Güney Anadolu'da Antalya ve Mersin kıyıları, Orta Anadolu'da Konya, Ankara ve Nevşehir, Kuzey Anadolu'da Samsun'dan başlayarak Orta ve Doğu Karadeniz kıyıları, Doğuda Erzurum, Kars, Ağrı ve Van, Güneydoğu Anadolu'da Diyarbakır, Adıyaman ve Şanlıurfa'yı kapsamaktadır. Şekil 4.61'de ülkemizdeki tur güzergahları gösterilmiştir (Anonim 2001e).

Bu tur güzergahları incelendiğinde, Bartın'ın bu güzergahlar dışında kaldığı görülmektedir. Bölgeye turlar düzenleyen seyahat acentaları ile yapılan görüşmelerde, Bartın ili kıyı bölgesine yapılan gezilerin 2 günlük hafta sonu turları olduğu öğrenilmiştir. Ankara çıkışlı olan bu turlarda, önce Ankara-Bartın güzergahında yer alan Devrek ilçesindeki baston atölyeleri gezildikten sonra Amasra'ya geçilmektedir. Akşam yemeği ve konaklama Bartın kent merkezinde yapılmaktadır. Turun ikinci gününde, kent merkezindeki kısa bir gezintiden sonra Safranbolu ya da Cide'ye hareket edilmektedir.

Bölgeye hizmet eden, Ankara çıkışlı günübirlik turlar da vardır ve varış noktası Amasra'dır. Amasra'nın doğal ve tarihi güzellikleri gezildikten sonra samimi, sıcak balık lokantalarında balık yenilmekte ve daha sonra tekrar Ankara'ya dönülmektedir.

4.3.3. Konaklama tesisleri

Çalışma alanı olan Bartın ili kıyı bölgesinde bulunan 34 adet konaklama tesisinden, yalnızca 3 adedi Turizm Bakanlığı'ndan belgelidir. Diğer tesisler Bartın'da yer alan Belediye belgeli konaklama tesisleridir. Bu tesisler, Amasra ve İnkumu'nda yoğunlaşan

Şekil 4.61. Ülkemizde tur güzergahları (Anonim 2001e)

ve özellikle yazın hizmet veren konaklama birimleridir (Anonim 2001f).

Turizm Bakanlığı'ndan belgeli olan tesisler kapasiteleri kısıtlı, donatıları olmayan, mütevazi işletmelerdir. Lobby ve Lobby bar, bu tesislerin sahip olduğu nadir donatılardandır. Çizelge 4.9'da Bartın'da Turizm Bakanlığı belgeli tesisler ve özellikleri verilmiştir (Anonim 2001f).

Çizelge 4.9. Bartın'da Turizm Bakanlığı belgeli tesisler ve özellikleri (Anonim 2001f)

Konaklama tesisinin adı ve yeri	Konaklama tesisi sınıfı	Oda / yatak kapasitesi	Konaklama tesisi donatıları
Bartur Otel-Bartın (Fırıncıoğlu Tesisleri)	2 yıldız	42 oda / 89 yatak	Lobby bar, otopark, karayolu servisleri
Varol Otel-Bartın	2 yıldız	30 oda / 60 yatak	Lobby, bar, otopark
Nur pansiyon-Amasra	Pansiyon	19 oda / 46 yatak	Lobby, Kahvaltı salonu, otopark

İlde bulunan yerel yönetimlerce belgelendirilmiş konaklama tesisleri Çizelge 4.10'da verilmiştir (Anonim 2001f). Bu tesislerin pek çoğu mütevazi tesisiler olup, eklenecek bazı donatılarla Bakanlık belgeli duruma getirilebilecek niteliktedir.

Çizelge 4.10. Bartın ili kıyı bölgesinde belediye belgeli tesisler ve nitelikleri (Anonim 2001f)

Tesisin bulunduğu yer	Tesisin adı	Tesisinin niteliği	Oda ve yatak kapasitesi	Mevsim nedeniyle kapalı olduğu aylar
Bartın	Kalaycıoğlu otel	Lüks	18/31	-
Bartın	Baral otel	Lüks	42/89	-
Bartın	Taş palas	Lüks	14/23	-
Amasra	Timur otel	Lüks	18/36	-
Bartın	Özmen otel	1. sınıf	14/28	-
İnkumu	Alihan turistik tesisleri	1. sınıf	24/50	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
İnkumu	Çağlar pansiyon	1. sınıf	16/40	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar

Çizelge 4.10. devam

Tesisin bulunduğu yer	Tesisin adı	Tesisinin niteliği	Oda ve yatak kapasitesi	Mevsim nedeniyle kapalı olduğu aylar
Amasra	Alayoğlu turistik tesis.	1. sınıf	30/80	-
Amasra	Amastris otel	1. sınıf	36/122	-
Kurucaşile	Otel A	1. sınıf	14/32	-
Bartın	Emniyet otel	2. sınıf	18/40	-
Bartın	Kemer otel	2. sınıf	29/80	-
Amasra	Paşa kaptan otel	2. sınıf	15/38	-
Amasra	Amasra otel	2. sınıf	8/16	-
Amasra	Huzur otel	2. sınıf	10/25	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Kurucaşile	Elmacı otel	2. sınıf	6/15	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Amasra	Belvü palas	3, sınıf	11/32	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
İnkumu	Murat turistik tesisleri	Motel	23/48	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
İnkumu	Duran otel	Motel	15/30	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Çakraz	Gündüz motel	Motel	15/47	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Bozköy	Alaattin motel	Motel	18/45	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
İnkumu	Şen doğan motel	Pansiyon	20/30	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
İnkumu	Deniz pansiyon	Pansiyon	20/55	I, II, III, IV, X,XI,XII. Aylar
İnkumu	Kumsal pansiyon	Pansiyon	13/33	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
İnkumu	Bülbül yuvası pansiyon	Pansiyon	11/25	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Amasra	Çınar pansiyon	Pansiyon	6/18	-
Amasra	Deniz pansiyon	Pansiyon	4/13	-

Çizelge 4.10. devam

Tesisin bulunduğu yer	Tesisin adı	Tesisinin niteliği	Oda ve yatak kapasitesi	Mevsim nedeniyle kapalı olduğu aylar
Çakraz	Pınar pansiyon	Pansiyon	15/50	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Çakraz	Huzur pansiyon	Pansiyon	35/60	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Bozköy	Özmen pansiyon	Pansiyon	19/120	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar
Akkonak	Yüksel kamping	Pansiyon	3/12	I, II, III, IV, X, XI, XII. Aylar

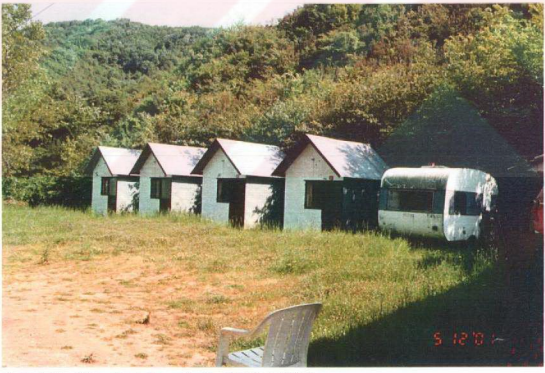
Otel yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, doluluk oranının %50-70 arasında olduğu ve ortalama geceleme süresinin 2 gün olduğu öğrenilmiştir. Bartın merkez ilçede bulunan otellerde mevsimlik doluluk oranı belirgin olarak farklılaşmamakla birlikte yaz ve bayram dönemlerinde nispi bir artış görülmektedir.

Amasra ilçesinde, yatak kapasiteleri her yıl değişen 25 adet ev pansiyonu bulunmaktadır. Bir bölümü kale içinde bulunan bu pansiyonlar, her yıl yeni tadilatlarla sezona hazırlık yapmaktadırlar (Şekil 4. 62). Bugünkü pansiyonlar, Amasra'nın 1960'lı yıllarda ülkemizde öncü olarak başlattığı pansiyonculuk geleneğinden günümüze kalanlardır ve sayıları giderek azalmaktadır. Bununla birlikte ilçede, Amasra Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nin uygulama otelinin yapımı sürmektedir (Anonim 2000f).

Bartın ili kıyı bölgesinde yer alan diğer koy ve plajlarda, kamping ve bungalovlar bulunmaktadır. Güzelcehisar, Çakraz ve Akkonak'da bulunan toplam 12 birimde 52 oda (veya çadır) da 128 yatak bulunmaktadır. Bu yatak sayısı, her yıl talebe göre değişmektedir. Şekil 4.63'te Akkonak'da bulunan bungalovlar görülmektedir. Mevsimlik doluluk oranı %50-65 civarındadır ve mevsim Haziran-Eylül arasındadır (Atik 1992). Güzelcehisar'da plajı gören bir yamaç üzerine (Şekil 4.64) ve Kapısuyu'nda ise plajda (Şekil 4.65), yerel halk tarafından konaklama ihtiyacını gidermek üzere yapıların inşa edildiği görülmektedir.

Şekil 4. 62. Kale içinde sezona hazırlık yapan bir pansiyon (Orijinal 2001)

Şekil 4.63. Akkonak'da bungalovlar (Orijinal 2001)

Şekil 4.64. Güzelcehisar koyu'na bakan yamaçta mevcut konaklama tesisi (Orijinal 2001)

Şekil 4.65. Kapısuyu plajında mevcut konaklama tesisi (Orijinal 2001)

4.3.4. Yeme-içme tesisleri

Çalışma alanında, bazı konaklama tesislerinin içerdiği yeme-içme olanakları dışında çok yetersiz olmakla birlikte, mütevazi lokantalar bulunmaktadır. Bunlar dışında kıyı kesiminde, günübirlik kullanıma açık plaj ve koylarda balık lokantaları ve büfeler yer almaktadır. 2001 yılı itibariyle, yerlerinde yapılan tespitlerle sayıları belirlenmiş olan bu tesislerin sayıları Çizelge 4.11'de verilmiştir.

Çizelge 4.11. Bartın ili kıyı bölgesinde günübirlik kullanıma açık plaj ve koylarda bulunan lokanta ve büfe sayıları

Yeme-içme tesisinin bulunduğu yer	Niteliği ve sayısı
Kızılkum plajı	2 lokanta, 1 çay bahçesi
Mugoda plajı	7 lokanta, 4 çay bahçesi
Güzelcehisar	2 büfe, 1 çay bahçesi
İnkumu	7 lokanta, 8 kafeterya
Amasra	8 lokanta, 9 çay bahçesi
Çakraz	10 lokanta, 3 çay bahçesi
Akkonak	1 lokanta,
Tekkeönü	Yerleşmeye dağılmış büfe ve kahveler
Kapısuyu	4 büfe, 1 lokanta

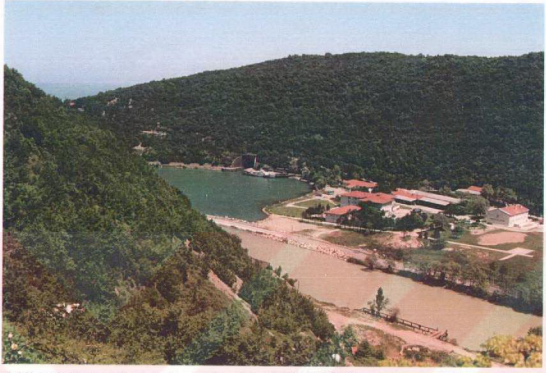
4.4. Çalışma Alanında Olumsuz Çevre Faktörleri

4.4.1. Endüstriyel tesisler ve atıklar

Kıyı bölgelerinde yaşayan nüfusun önemli bir iş gücü oluşturması, hammaddenin elde edilmesi ve pazarlanmasında ucuz ve kolay bir ulaşım olanağı sağlaması gibi avantajlarıyla kıyılar, endüstriyel tesisler için cazip noktalar oluşturmaktadır. Ülkemizde, ekonomik hayatta ağırlığı giderek artan endüstri kuruluşlarının pek çoğunun kıyı bölgelerimizde yoğunlaştığı görülmektedir (Sirel 1988).

Bartın Limanı'nın sağ tarafı askeri amaçlarla (Şekil 4.66), sol tarafı ise sivil amaçlarla kullanılmaktadır (Şekil 4.67). Türk bandıralı gemiler, genellikle demir-çelik, çimento ve

kömür yüklemesi ve boşaltması yapmaktadır.

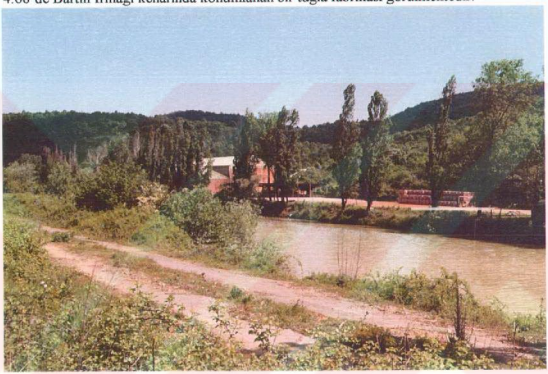

Şekil 4.66. Bartın Limanı'nda askeri tesisler (Orijinal 2001)

Şekil 4.67. Bartın Limanı'nda sivil bir gemi (Orijinal 2001)

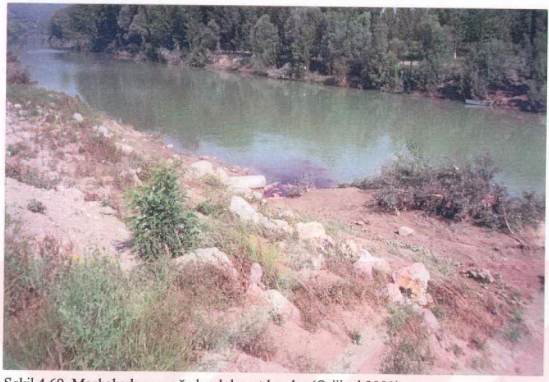
Sanayi yönünden gelişimin son yıllarda hızlandığı Bartın İli'nde çeşitli alanlarda üretim yapan 50 adet küçük ve orta ölçekli özel sektör sanayii kuruluşu mevcuttur (Anonim 1999a). Sanayi tesislerinin konumları incelendiğinde, büyük çoğunluğun Bartın Irmağı kenarında kurulduğu görülmüştür. Bu tesisler daha çok, Bartın-Boğaz Karayolu boyunca yoğunlaşmaktadır. Bu aks boyunca, mezbaha, boya ve mürekkep sanayii, kağıt ve ambalaj sanayii, çimento, tuğla ve kireç sanayiine ait tesisler yer almaktadır. Şekil 4.68'de Bartın Irmağı kenarında konumlanan bir tuğla fabrikası görülmektedir.

Şekil 4.68. Bartın Irmağı kenarında Işıklar Tuğla Fabrikası (Orijinal 2001)

Bu fabrikalardan yapılan üretim sonucu açığa çıkan pek çok endüstriyel atık ve mezbahadan oluşan atık, Bartın Irmağı'na bırakılmaktadır. Şekil 4.69'da mezbahadan ırmağa karışan atık su görülmektedir. Çizelge 4.12'de, söz konusu endüstriyel atıkların özellikleri ve arıtma yöntemleri verilmektedir (Atik 1992).

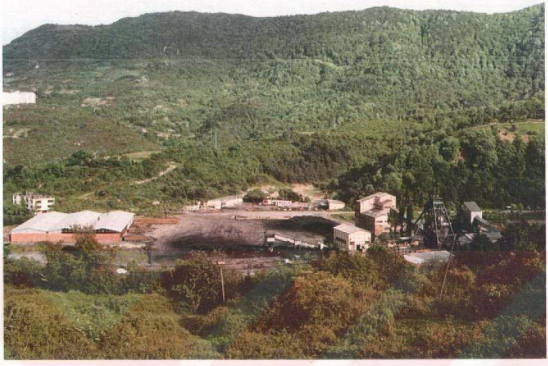
Çalışma alanında önemli çevre sorunlarından bir diğeri, Amasra'da Amasra Taşkömürü İşletmesi (ATİ)'nin kömür yıkama ünitesidir. Şekil 4.70'de ATİ görülmektedir. Amasra'dan bir önceki koy olan Gömü Koyu tamamen kömür tozlarıyla kaplanmıştır (Şekil 4.71). Söz konusu kömür yıkama ünitelerinde kömür, yüzeye çıkarıldıktan sonra yıkama işlemine tabi tutulmaktadır.

Şekil 4.69. Mezbahadan ırmağa bırakılan atık sular (Orijinal 2001)

Çizelge 4.12. Bartın Irmağı kenarında yer alan fabrikalardan kaynaklanan atıkların özellikleri ve arıtma yöntemleri (Atik 1992)

Endüstriyel tesis	Atığın özelliği	Arıtma yöntemleri
Boya ve mürekkep sanayii	Yağlardan, boyalardan, çözücülerden ve reçineden kaynaklanan organik madde	Boyaların bekletilmesi için çöktürme havuzları, mürekkebin sodalı koagülasyonu
Kağıt fabrikası	Yüksek veya düşük pH, yüksek miktarda çözünmüş ve askıda katı madde	Çöktürme, lagünleme, biyolojik arıtma, havalandırma
Kireç fabrikası	Yüksek pH ve sertlik, mineral tuzlar	Demir veya alüminyum tuzları ile çöktürme, lagünleme
Konserve fabrikası	Çok miktarda askıda katı madde ve erimiş organik madde	Elekten geçirme, havuzlama, sprey sulama
Çimento fabrikası	Isıtılmış soğutma suyu, askıda katı madde, bazı inorganik tuzlar	Tuzla ilişkili suyun ayırımı, nötralize etme, çöktürme
Mezbaha	Çok miktarda askıda ve çözünmüş organik madde, kan, protein ve yağlar	Elekten geçirme, çöktürme ve/veya flotasyon, fiflitrasyon

Şekil 4.70. Amasra Taşkömürü İşletmeleri (Orijinal 2001)

Şekil 4.71. Kömür tozunun kapladığı Gömü Koyu (Orijinal 2001)

Yıkanan kömürün suyu, temel kirletici olarak çözünmüş katı madde içermektedir. Ayrıca, düşük pH'a sahiptir ve sülfürik asit ile demir sülfat ihtiva eder. Bu suların, herhangi bir arıtma işlemine tabi tutulmaması Gömü Koyu'ndaki görüntülere neden olmaktadır. Kömürün yıkanmasıyla açığa çıkan atık suyun içindeki ufak parçacıklı kili toplamak için çöktürme tesisleri kurmak, genellikle rağbet edilmeyen küçük taneli kömürün talebini artırmak ve çok küçük parçacıkların tutuşabildiği yıkanma şekilleri kullanmak, bu tesisin çevreye verdiği zararı azaltabilecek tedbirlerdir (Atik 1992).

4.4.2. Katı atıklar

Katı atıkların toplanması, hemen hemen tüm çalışma alanında bir sorun oluşturmadan çözülmektedir. Konteyner ve varillerde biriktirilen çöpler, ilçelerde her gün toplanmaktadır. Ancak, katı atıkların depolanmasında Bartın merkez ilçede ve Amasra'da çeşitli sorunlar vardır. Sorunun temel nedeni her iki ilçede de depolama alanı olarak seçilen alanlardır.

Bartın Merkez İlçe'de toplanan katı atıklar, İnkumu Tepesi'nde eski bir taş ocağına depolanmaktadır. Fakat, depolama alanının İnkumu Tepesi'nin Bartın Irmağı'nın denize birleştiği Boğaz Mevkii'ne bakan yamacında yer alması (Şekil 4.72), gerek sızıntı sularının taban suyuna ve ırmağa karışma tehlikesi, gerekse askeri tesislere yakınlığı problem olmaktadır.

Amasra'da ise, 2 adet damperli kamyon ve 3 adet traktörle toplanan çöpler, Amasra-Bartın karayolunun 5. km'sinde orman alanı olan ve Gömü Koyu'na bakan bir tepeden aşağı gelişi güzel olarak dökülmektedir (Şekil 4.73).

Katı atıkların bertaraf edilmesinde O'Leary ve Walsh (1995)'a göre, seçilen düzenli depolama alanı eğiminin en fazla %3, göl ve denize, dere ve ırmak gibi yüzey sularına ve ana yola en az 300 m uzakta olması gerekmektedir (Dilek 1998). Dinçer ve Baba (1998)'ya göre, katı atıklardan sızan suların içerdiği kirleticilerin kumda ilerleme hızı 0,01-1 m/ gün, çakılda ise 1-100 m/ gün'dür (Dilek 1998). Yalnızca bu kriterler dikkate alındığında bile, hem Bartın hem de Amasra'daki çöp depolama alanlarının yerinin yanlış olduğu açıkça görülmektedir.

Şekil 4.72. İnkumu Tepesi'nde çöp depolama alanı (Orijinal 2000)

Şekil 4.73. Amasra'da çöp depolama alanı (Orijinal 2001)

4.4.3. Kanalizasyon

Çalışma alanında en az gelişmiş kentsel altyapı hizmeti kanalizasyondur. Hemen hemen hiçbir yerleşmede sağlıklı bir kanalizasyon sistemi yoktur. Genellikle foseptikler ile sorun çözülmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, İnkumu ve Amasra gibi turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek yerleşimler başta olmak üzere, yine tüm yerleşmelerde atık suyun deşarj problemi söz konusudur.

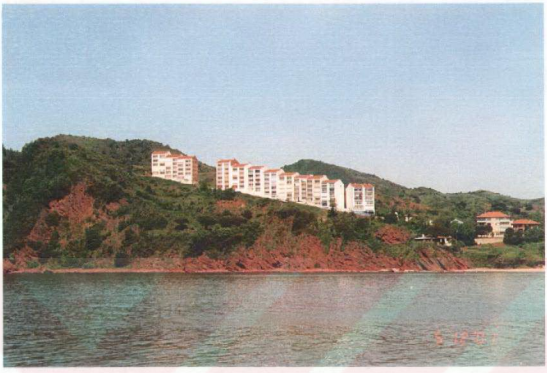
4.4.4. Görsel kirlilik

Özellikle İnkumu, Amasra ve Çakraz'da göze çarpan yoğun yapılaşma, çalışma alanının turizm ve rekreasyon potansiyeli açısından tehlike arz etmektedir. İnkumu'ndaki yapılaşma, tamamen ikincil konutlardan oluşmaktadır. Plajın hemen arkasından yükselen dağlar, iç kesimlere doğru gelişmeyi engellediğinden, yapıların kat sayısı fazla tutulmuştur. Söz konusu yapıların 5-6 kat oldukları tespit edilmiştir.

Amasra ve Çakraz'da da 4-5 katlı bloklardan oluşan kooperatif yapıları, denize manzarası olan tepe ve yamaçları kemirmektedir (Şekil 4.74 ve 4.75).

Şekil 4.74. Amasra'da yapılaşma (Orijinal 2001)

Şekil 4.75. Çakraz'da yapılaşma (Orijinal 2001)

Çalışma alanında söz konusu görsel kirlilik unsurlarından olan enerji nakil hatları (direk ve teller) ve yer yer açılan taş ocakları, özellikle Amasra gibi tarihi ve turistik değerleri yoğun olan yerleşimlerde standardı olmayan ilan panoları kent silüetine olumsuz etki yapmaktadır. Donatı elemanlarına ilişkin eksiklikler, düzenli yerleştirilmeyen ve yetersiz çöp bidonları, yönlendirme elemanlarının bulunmayışı çalışma alanı için sayılabilecek diğer görsel kirlilik faktörleridir.

4.5. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Turistik ve rekreasyonel planlamalar açısındandan yapılacak bütün çalışmaların, bu alanları kullanacak topluma yönelik olduğu dikkate alındığında, bu kullanıcı grubun rekreasyonel ve turistik eğilimlerinin saptanması gerektiği düşünülmüştür. Bu konuda bölgede yapılmış bir çalışmanın olmayışı, kapsamlı bir anket çalışmasının yapılmasına neden olmuştur. İlçe merkezleri ve köylerde toplam 1706 adet, gelen ziyaretçilere de 500 adet anket uygulanmıştır. Çizelge 4.13'de ilçe merkezleri ve köylerde yapılan anketlerin dağılımı verilmiştir.

Çizelge 4.13. Çalışma alanında ilçe merkezleri ve köylerde yapılan anketlerin dağılımı

	Anket yeri	Anket sayısı	Nüfus
Köyler	Bartın merkez	718	23925
	Amasra	337	10353
	Kurucaşile	210	6986
İlçe merkezleri	Bartın merkez	182	6065
	Amasra	183	6085
	Kurucaşile	76	1843
	Toplam	1706	55257

4.5.1. Rekreasyonel etkinliklere katılanlara ait özellikler

Çalışma alanında yaşayan kıyı halkının, rekreasyonel etkinlikleri ve eğilimlerini tespit edebilmek amacıyla 94 köy ve 3 ilçe merkezinde toplam 1706 adet anket yapılmıştır. Kullanıcıların sosyo-kültürel özellikleri ile serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerine ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.5.1.1. Rekreasyonel etkinliklere katılanların sosyo-ekonomik özellikleri

Çalışma alanında yapılan anket ile, yalnızca rekreasyonel talep ve eğilimler tespit edilmekle kalmamış, kullanıcı grubun sosyal ve ekonomik özellikleri de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Burada rekreasyona katılanların sosyo-ekonomik özellikleri ile rekreasyonel tercihleri arasındaki ilişkileri de belirlenmiştir.

Anketlerin uygulanması, yüz yüze görüşmeler ile yapılmıştır. Bartın merkez ilçede 900, Amasra'da 520, Kurucaşile'de 286 adet anket, tesadüfi olarak seçilen konutlarda yapılmıştır. Ancak, genellikle anketin yapıldığı gündüz saatlerinde bayanların tarla ve bahçelerde çalışması nedeniyle kahvehanelerde bulunan erkeklere uygulanması durumu ile karşılaşılmıştır.

Yapılan anket çalışmasında rekreasyonel etkinliklere katılanların sayısı 1488, katılmayanların sayısı ise 218 olarak bulunmuştur (Çizelge 4.14). Rekreasyonel etkinliklere katılmayan 218 kişi %12,8'lik bir dilimle temsil edilmektedir.

Katılmayanların %78,4'ü olanakları olduğu takdirde bu tür etkinliklere katılmak istediklerini bildirmişlerdir Olanakları olsa dahi bu etkinliklere katılmayan %21,6'lık bölüm ise rekreasyonel etkinliklerden hoşlanmadıklarını, böyle bir alışkanlıklarının olmadığını, yeteri kadar enerjilerinin olmadığını söylemişlerdir.

Çizelge 4.14. Kullanıcıların rekreasyonel etkinliklere katılıp katılmama durumlarına göre dağılımları

Kullanıcılar	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Rekreasyona katılanlar	409	1079	1488	87,2
Rekreasyona katılmayanlar	32	186	218	12,8
Toplam	441	1265	1706	100

Çizelge 4.15'te ise olanakları olduğu takdirde rekreasyonel etkinliklere katılmak isteyenlerin tercih ettikleri alanların dağılımı verilmiştir. Bunlardan %65'i deniz kıyısı ve deniz gören alanları, %27'si yayla ve ormanlık alanları, %8'inin ise dere ve ırmak kenarı alanlara gitmek istediklerini belirmişlerdir.

Çizelge 4.15. Olanakları olduğu takdirde rekreasyonel etkinliklere katılmak isteyenlerin gitmek istedikleri yerlere göre dağılımı

Tercih edilen alanlar	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Deniz kıyısı ve deniz gören yerler	14	97	111	65
Yayla ve ormanlık alanlar	10	36	46	27
Dere ve ırmak kenarı alanlar	4	10	14	8
Toplam	28	143	171	100

Çizelge 4.16'da rekreasyona katılanların % 27,2'sinin kadın, % 72,8'inin erkek olduğu görülmektedir. Çizelge incelendiğinde rekreasyonel etkinliklere katılan erkek sayısının kadın sayısından fazla olduğu görülür. Bunun nedenlerinden biri bölgede yaşayan erkeklerin bu tür etkinliklere yalnız katılmaları ve bayanların gündüz bağ-bahçede çalışıp akşamları da ev işleriyle uğraşmasıdır. Erkeklerin daha az çalıştıkları ve vakitlerini kahvehanelerde geçirdikleri gözlenmiştir. Bir diğer nedeni ise, kadınların

yapılan ankete ve rekreasyonel etkinliklere katılmak istememelerinden kaynaklanmaktadır. Henüz sosyo-ekonomik açıdan istenilen düzeyde olmayan bölgede, rekreasyonel etkinliklere katılma bilinci oluşmamıştır.

Çizelge 4.16. Rekreasyonel etkinliklere katılanların cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Kadın	153	311	464	27,2
Erkek	288	954	1242	72,8
Toplam	441	1265	1706	100

Çalışma alanında anketler yapılırken, kullanıcının yaptığı veya yapmak istediği rekreasyonel etkinliğin bilincinde olabilmesi için 18 yaş ve üzerinde olmasına dikkat edilmiştir. Çizelge 4.17'de rekreasyonel etkinliklere katılanların yaş grupları görülmektedir. Çizelge incelenirse ilçe merkezlerinde rekreasyonel etkinliklere katılanların çoğunluğunun 26-35 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Köylerde de 26-35 yaş grubundakilerin ağırlıkta olduğu görülür.

Çizelge 4.17. Rekreasyonel etkinliklere katılanların yaş gruplarına göre dağılımı

Yaş grupları	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe Merkezleri	Köyler		
18-25	116	207	323	18,9
26-35	142	352	494	29,0
36-45	123	319	442	25,9
46-55	43	207	250	14,7
56-65	13	110	123	7,2
66 ve üzeri	4	70	74	4,3
Toplam	441	1265	1706	100

Rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenim durumları Çizelge 4.18'de verilmektedir. Çizelge incelendiğinde kırsal alanda bu tür etkinliklere katılanların çoğunun ilkokul mezunu olmasına karşılık, ilçe merkezlerinde lise mezunlarının çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öğrenimi olmayanlar ise % 6,6 civarındadır.

Meslek gruplarına göre çizelge oluşturulduğunda ise, ilçe merkezlerinde rekreasyonel etkinliklere katılanların önemli bölümünün memur olmasına karşılık, kırsal yerleşimlerde emeklilerin olduğu görülür. Köylerde mesleğini işçi olarak belirten pek çok katılımcının maden işçisi ve inşaat işçisi olduğu öğrenilmiştir. Çizelge 4.19'da rekreasyonel etkinliklere katılanların mesleki durumları gösterilmiştir.

Çizelge 4.18. Rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenim durumlarına göre dağılımı

Öğrenim durumları	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Öğrenimi yok	6	107	113	6,6
İlkokul	53	917	970	56,9
Ortaokul	66	91	157	9,2
Lise	215	116	331	19,4
Yüksek	101	34	135	7,9
Toplam	441	1265	1706	100

Çizelge 4.19. Rekreasyonel etkinliklere katılanların mesleklere göre dağılımı

Meslek	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
İşçi	51	231	282	16,5
Memur	168	78	246	14,4
Köylü-çiftçi	7	171	178	10,4
Emekli	34	292	326	19,1
Serbest meslek sahibi	69	172	241	14,1
Ev hanımı	44	265	309	18,1
Öğrenci	57	32	89	5,2
Diğer	11	24	35	2,1
Toplam	441	1265	1706	100

Çizelge 4.20'de kullanıcıların aylık gelir durumları görülmektedir. Ankete katılanlar içinde, ilçe merkezlerinde oturanların çoğunluğunun memur olmasından dolayı gelir seviyesi 100-250 milyon olanlar çoğunluktadır. Köylerde ise, çoğunluğun emekli olması nedeniyle yine 100-250 milyon aylık gelire sahip olanlar 1. sırada yer almaktadır. Bunu

çiftçilikle uğraşan ve 100 milyondan az gelire sahip olduklarını beyan eden 462 kişi izlemektedir. Kırsal yerleşimlerde yüksek gelire sahip kişilerin, çoğunlukla Almanya'dan emekli oldukları ve gelip yerleştikleri köylerde ihtiyaçları olan ürünleri yetiştirdikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.20. Rekreasyonel etkinliklere katılanların aylık gelir durumuna göre dağılımı

Aylık gelir durumu	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
100 milyondan az	99	462	561	32,9
100-250 milyon	236	683	919	53,9
250-500 milyon	85	104	189	11,1
500-750 milyon	14	13	27	1,6
750 milyon-1 milyar	5	1	6	0,4
1 milyardan fazla	2	2	4	0,2
Toplam	441	1265	1706	100

4.5.1.2. Rekreasyonel etkinliklere katılanların serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerine ilişkin Özellikleri

Rekreasyonel etkinliklere katılanların, bu etkinliklere katılış biçimleri, geldikleri mesafeler, kullandıkları araçlar, birlikte geldikleri insanlar gösterdikleri eğilimleri yorumlamak açısından önemlidir. Bu bölümde yer alan çizelgeler, ankete katılanların verdikleri yanıtlar dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Rekreasyonel etkinliklere katılanların kullandıkları araçlar, ankete katılanların ekonomik özelliklerini yansıtması açısından da önemlidir. Çizelge 4.21 incelenirse, rekreasyonel etkinliklere katılanların %47,2'sinin özel oto ile geldikleri görülür.

Rekreasyonel etkinliklerde bulunanlardan, yaya olarak katıldıklarını beyan edenler bu tür etkinlikler için yakın yerleri tercih etmektedirler. Bu mesafeler kimi zaman 1-3 km olmakla birlikte, kimi zaman 5 km'yi bile aşmaktadır (Çizelge 4.22). Çizelge incelendiğinde köylerde oturanların çoğunlukla 20-30 km uzaklıktaki alanları tercih ettikleri görülmektedir.

Çizelge 4.21. Rekreasyonel etkinliklere katılanların rekreasyon alanlarına ulaşım şekilleri

Ulaşım araçları	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Yaya	19	130	149	10,1
Özel oto	205	495	700	47,2
Taksi	30	13	43	2,9
Minibüs	86	398	484	32,6
Otobüs	58	19	77	5,2
Traktör	1	16	17	1,1
Tekne	4	3	7	0,5
Bisiklet	2	0	2	0,1
Motosiklet	2	3	5	0,3
Toplam	407	1077	1484	100

Çizelge 4.22. Rekreasyonel etkinliklere katılanların en çok gittikleri yerlerin evlerine uzaklığı

En çok gidilen yerin uzaklığı	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
1 km'den az	12	18	30	2,0
1-3 km	22	108	130	8,8
3-5 km	36	108	144	9,7
5-10 km	69	214	283	19,1
10-20 km	91	331	422	28,5
20-30 km	62	184	246	16,6
30-50 km	31	74	105	7,1
50-100 km	43	22	65	4,4
100 km'den fazla	40	16	56	3,8
Toplam	406	1075	1481	100

Rekreasyonel etkinliklere katılanların, aile ve arkadaşlarıyla birlikte olma oranı oldukça yüksektir. Çizelge 4.23'de bu tür etkinliklere kimlerle birlikte katıldıkları

görülmektedir. Bölgede, bu tür etkinlikler için yeteri kadar organize olunmamış olması, etkinliklerin aile ve arkadaşlar arasında gerçekleştirilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Çizelge 4.23. Rekreasyonel etkinliklere katılanların kimlerle birlikte katıldıklarına göre dağılımı

Kimlerle birlikte katılındığı	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Yalnız	22	63	85	5,7
Aileyle	241	536	777	52,4
Arkadaşlarla	136	475	611	41,2
Okulla	8	3	11	0,7
Toplam	407	1077	1484	100

Rekreasyonel etkinliklere katılma sıklığı açısından, ilçe merkezlerinde oturanlar ve kırsal yerleşim birimlerinde oturanlar, birbirinden farklılık göstermektedir (Çizelge 4.24). İlçe merkezlerinde çoğunluk "ayda bir kez", kırsal yerleşimlerde yaşayanların çoğu ise "ayda iki kez" bu etkinliklere katılabildiklerini belirtmişlerdir. Köylerde oturanların daha sık katılabilmelerinin nedeni ise, çoğunluğunun emekli olmaları veya herhangi bir işle uğraşmamaları dolayısıyla daha fazla zamana sahip olmalarıdır. Karadeniz Bölgesi'nin tipik özelliğini bozmayan bölgede, kadınların çalışmaları nedeniyle bu tür etkinliklere vakit ayıramamaları ve ankete katılmak istememeleri, anket sonuçlarında köylerde oturan erkeklerin bu etkinliklere daha sık katılmaları sonucunu doğurmuştur.

Yapılan anket çalışmaları sonucunda rekreasyonel etkinliklerin en çok yoğunlaştığı ayların Haziran, Temmuz, Ağustos ayları olduğu görülmüştür (Çizelge 4.25). Gerek ilçe gerekse köylerde etkinliklerin bu aylarda yoğunlaşmasının nedeni hava sıcaklığının ve deniz suyu sıcaklığının bu aylarda daha uygun olmasıdır. Bununla birlikte, kış aylarında olan etkinliklerin daha çok avcılığa yönelik olmasındandır.

Çizelge 4.24. Rekreasyonel etkinliklere katılanların bu etkinliklere katılım sıklığı

Rekreasyonel etkinliklere katılım sıklığı	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Haftada bir	84	226	310	21,1
Haftada birden fazla	57	135	192	13,1
15 günde bir	84	262	346	23,5
Ayda bir	85	237	322	21,9
3 ayda bir	10	50	60	4,1
6 ayda bir	22	49	71	4,8
Yılda bir	59	110	169	11,5
Toplam	401	1069	1470	100

Çizelge 4.25. Rekreasyonel etkinliklere katılanların tercih ettikleri aylar

Aylar	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Kasım-Aralık	8	24	32	1,4
Ocak-Şubat	13	16	29	1,2
Mart-Nisan	25	29	54	2,3
Mayıs	62	44	106	4,5
Haziran	138	229	367	15,7
Temmuz	255	739	994	42,5
Ağustos	149	485	634	27,1
Eylül	50	46	96	4,1
Ekim	12	14	26	1,2
Toplam	712	1626	2338	100

Rekreasyonel etkinliklere katılan yöre halkının, ne tür etkinliklerde bulunduğunu tespit etmek amacıyla anket formunda 10 adet etkinlik çeşidine yer verilmiştir. Çizelge 4.26'da bu etkinlikler görülmektedir. Bu etkinlik türleri belirlenirken, Bartın ili kıyı bölgesinde rekreasyona kaynak oluşturabilecek değerler göz önüne alınmıştır.

Çizelge 4.26. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gerçekleştirdikleri etkinlik türleri

Etkinlik çeşitleri	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Yüzme	277	860	1137	21,8
Piknik yapma	264	741	1005	19,2
Derede balık avlama	84	324	408	7,8
Kara avcılığı	58	347	405	7,8
Kamp yapma	43	91	134	2,6
Yaylalara ve şenliklere katılma	59	268	327	6,3
Doğayı inceleme	120	457	577	11,0
İlginç folklorik motifleri gözlemleme	42	185	227	4,3
Tarihi yerleri inceleme	164	424	588	11,3
Uzun mesafe doğa yürü.	116	297	413	7,9
Toplam	1227	3994	5221	100

Etkinliklere katılanlar, rekreasyon amaçlı olarak tek bir etkinliği gerçekleştirebildikleri gibi, birden fazla etkinliği de yapabilmektedirler.Yapılan anket çalışmaları neticesinde, bölgede yüzme % 21,8'lik oranla en çok tercih edilen etkinlik olmuştur. Bunu %19,2 ile piknik ve %11,3 ile tarihi yerleri inceleme almaktadır. Bölgede, kara avcılığı ve derede balık avlama erkekler tarafından büyük ilgi gören aktiviteler olarak tespit edilmiştir. Anket formunda, belirtilen etkinlikler dışında ne tür aktivitelerde bulundukları sorulmuştur. Alınan yanıtların büyük çoğunluğunu gezmek ve Amasra'da balık yemek oluştururken, az sayıda da olsa fotoğraf çekmek ve dalmaktan hoşlanan insanlara da rastlanmıştır.

Çizelge 4.27'de kullanıcıların Bartın ili kıyı bölgesinde rekreasyonel etkinlikler için gittikleri koylar görülmektedir. Çizelge incelendiğinde, rekreasyonel amaçlı etkinliklerin Amasra ve İnkumu çevresinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ankete katılanların %18,8'i Amasra'yı, %16,4'ü İnkumu, %14,1'i Mugoda'yı tercih etmektedirler. Köylerde yaşayan halkın ise çoğunlukla, kendi köylerine yakın olan alanları tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.27. Rekreasyonel etkinliklere katılanların Bartın İli kıyı bölgesinde gittikleri koylar

Rekreasyonel etkinlikler için gidilen yerler	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Kızılkum	27	219	246	5,6
Mugoda	90	534	624	14,1
Güzelcehisar	85	276	361	8,2
İnkumu	200	525	725	16,4
Tarlaağzı Köyü	27	74	101	2,3
Gömü Köyü	20	76	96	2,2
Amasra	240	593	833	18,8
Bozköy	108	155	263	5,9
Çakraz	128	346	474	10,7
Göçkün iskelesi	21	98	119	2,7
Akkonak	20	63	83	1,9
Cambu koyu	16	30	46	1,0
Tekkeönü	31	67	98	2,2
Kurucaşile	60	149	209	4,7
Kapısuyu	52	77	129	2,9
Diğer	3	17	20	0,4
Toplam	1128	3299	4427	100

Rekreasyonel etkinliklere katılanların, bu etkinlikler için tercih ettikleri alanlar sorulmuş ve alınan yanıtlar Çizelge 4.28'de verilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde %44,7'lik gibi büyük bir bölümün deniz kıyısı ve deniz gören alanları tercih ettiği öğrenilmiştir. %24,7 oranı ile ormanlık alanlar 2. sırada yer almaktadır. Bunun nedeni, ankete katılanların 1. derecede yüzmeyi tercih etmesidir. Ayrıca, yöre halkının deniz kıyısında piknik yapma alışkanlığının olması da, bu alan tercihlerini etkilemektedir.

Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri yerde beğendikleri sosyo-kültürel özellikler Çizelge 4.29'da verilmiştir. %35 ile tarihsel anıt ve mekanlar birinci sırayı, %24'lük oran ile el sanatları ikinci sırayı almaktadır. Bölgede ahşap tekne yapımcılığının da yaygın olması ilginin bu noktada da yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Çizelge 4.28. Rekreasyonel etkinliklere katılanların bu etkinlikler için tercih ettikleri alanlar

Tercih edilen alanlar	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	366	834	1200	44,7
Akarsu kenarı alanlar	109	263	372	13,9
Ormanlık alanlar	125	537	662	24,7
Orman kıyısı alanlar	75	160	235	8,8
Çayırlık alanlar	55	158	213	7,9
Toplam	730	1952	2682	100

Çizelge 4.29. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri yerde beğendikleri sosyo-kültürel özellikler

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Tarihsel anıt ve mekanlar	284	617	901	35,0
Geleneksel mimari	126	202	328	12,7
Geleneksel el sanatları	175	444	619	24,0
Ahşap tekne yapımcılığı	92	219	311	12,1
Festival ve şenlikler	117	299	416	16,2
Toplam	794	1781	2575	100

Çizelge 4.30'da ise, rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri alanda önem verdikleri altyapı özellikleri görülmektedir. Bunlar içinde, en çok üzerinde durulan özelliğin ulaşılabilirlik olduğu hemen anlaşılmaktadır. Çalışma alanında pek çok koyun bakir kalmasının nedeni, bu alanlara olan ulaşım sorunudur. Kullanıcıların çoğu kez yanlarında yiyeceklerini getirmeleri, gittikleri alanda yeme-içme tesisi aramamalarına neden olmuştur. Ancak bu davranış, kırsal bölge halkında yeterli bilincin oluşmaması nedeniyle pek çok plaj ve piknik alanında yiyecek artıklarının birikmesine neden olmuştur.

Çizelge 4.30. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri alanda önem verdikleri rekreasyonel altyapı özellikleri

Önem verilen rekreasyonel altyapı özellikleri	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Ulaşılabilirlik	289	916	1205	40,5
Konaklama olanakları	220	546	766	25,7
Yeme-içme olanakları	186	821	1007	33,8
Toplam	695	2283	2978	100

Rekreasyonel etkinliklere katılanların, tercih ettikleri rekreasyon alanlarından yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler Çizelge 4.31'de verilmiştir. Alandan yeterince yararlanamamanın nedeni olarak, çoğunlukla plajlarda atıklardan kaynaklanan görsel kirlilik ve su kirliliği gösterilmiştir. Üçüncü olarak ise, bazı koylarda kullanıcıların kendilerini güvende hissetmedikleri dile getirilmiştir.

Çizelge 4.31. Rekreasyonel etkinliklere katılanların gittikleri alandan yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler

Gidilen alandan yararlanmayı engelleyen faktörler	Anketin yapıldığı yer		Toplam	%
	İlçe merkezleri	Köyler		
Hava kirliliği	127	142	269	11,4
Su kirliliği	257	439	696	29,6
Görsel kirlilik	177	563	740	31,5
Güvenli olmayış	126	190	316	13,4
Gürültü	149	182	331	10,1
Toplam	836	1516	2352	100

Bu tez çalışmasında, uygulanan yöntemde kullanılmak üzere kıyı bölgesi halkının gerekse ziyaretçilerin düşüncelerine dayalı olarak elde edilen katsayıların bulunmasında, tercih edilen alanlar, beğenilen sosyo-kültürel özellikler, önem verilen altyapı faktörleri ve rahatsız olunan çevre faktörleri ölçüt olarak alınmıştır. Söz konusu özellikler ile rekreasyonel etkinliklere katılanların yaş, meslek, öğrenim ve gelir gibi kişisel özellikleri arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki aranmış, ki-kare testleri ve correspondence analizleri yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; rekreasyonel

etkinliklere katılanların tercih ettikleri alanlar ile yaşları, öğrenimleri ve meslekleri arasında, beğendikleri sosyo-kültürel özellikler ile öğrenim ve meslekleri arasında, önem verdikleri altyapı özellikleri ile öğrenimleri arasında ve rahatsız oldukları çevre faktörleri ile öğrenim ve meslekleri arasında istatistiki açıdan önemli olan bir ilişki vardır.

Buna karşılık, tercih edilen alanlar ile aylık gelir, beğenilen sosyo-kültürel özellik ile yaş ve gelir, önem verilen altyapı özellikleri ile yaş, meslek ve gelir, olumsuz çevre faktörleri ile yaş ve gelir arasında da istatistiki açıdan önemli bir ilişki bulunamamıştır.

Çizelge 4.32'de tercih edilen alanlar ile yaş arasındaki ilişkiyi gösteren çapraz tablo verilmiştir. Uygulanan correspondence analizine göre, 18-25 yaş grubundakilerin en çok deniz kıyısı alanları, 56-65 yaş grubundakilerin orman kıyısı alanları, 66 yaş ve üstündekilerin ise en çok çayırlık alanları tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca, akarsu kıyısı alanların en çok 26-35 yaş grubunca tercih edildiği de tespit edilmiştir.

Çizelge 4.32. Tercih edilen alanlar ile rekreasyonel etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Yaş					
	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66 ve üstü
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	250	396	326	137	62	29
Akarsu kıyısı alanlar	77	135	100	38	16	6
Ormanlık alanlar	137	209	164	92	40	20
Orman kıyısı alanlar	43	62	53	44	25	8
Çayırlık alanlar	41	68	53	34	11	6

Rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri ile tercih ettikleri alanlar arasındaki ilişki correspondence analizi ile değerlendirildiğinde, öğrenimi olmayanların en çok orman kıyısı alanları, ilkokul mezunlarının ise çayırlık alanları tercih ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca, deniz kıyısı alanları en çok lise mezunları tercih ederken, ormanlık alanları ilkokul mezunları, akarsu kıyılarını yüksekokul ve ortaokul mezunlarının tercih ettiği bulunmuştur (Çizelge 4.33).

Çizelge 4.33. Tercih edilen alanlar ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Öğrenim				
	yok	ilkokul	ortaokul	lise	yüksekokul
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	37	630	122	295	116
Akarsu kıyısı alanlar	13	193	34	77	55
Ormanlık alanlar	25	402	50	124	61
Orman kıyısı alanlar	17	126	26	39	27
Çayırlık alanlar	7	121	22	45	18

Çizelge 4.34'e göre, rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri ile tercih ettikleri alanlar arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki söz konusudur. Buna göre, deniz kıyısı alanlar en çok memurlar tarafından tercih edilirken, akarsu kıyısı alanlar işçilerin, ormanlık alanlar serbest meslek sahipleri ve emeklilerin, orman kıyısı alanlar köylü ve çiftçilerin, çayırlık alanlar ise ev hanımlarının en çok tercih ettikleri alanlardır. Bu arada, öğrencilerinde deniz ve akarsu kenarlarını birinci derecede tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.34. Tercih edilen alanlar ile rekreasyonel etkinliklere katılanların meslek durumları arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Meslek							
	işçi	memur	köylü çiftçi	emekli	serbest meslek	ev hanımı	öğrenci	diğer
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	220	208	97	205	181	176	83	30
Akarsu kıyısı alanlar	80	81	27	53	59	39	29	4
Ormanlık alanlar	116	101	68	128	115	89	33	12
Orman kıyısı alanlar	28	44	29	53	42	29	5	5
Çayırlık alan	30	39	20	29	28	50	11	6

Rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri ile çalışma alanında beğendikleri sosyo-kültürel özellikler arasında bir ilişki vardır ve istatistiki açıdan önemlidir. İlkokul mezunları en çok tarihi anıt ve mekanları ve el sanatlarını beğenirken, festival ve şenliklerin lise mezunları tarafından en çok beğenildikleri tespit edilmiştir. Geleneksel mimari ve ahşap tekne yapımcılığı ise yüksekokul mezunlarınca en çok beğenilen sosyo-kültürel özellikler olmuşlardır (Çizelge 4.35).

Çizelge 4.35. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenim durumları arasındaki ilişki

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Öğrenim				
	yok	ilkokul	ortaokul	lise	yüksekokul
Tarihi anıt ve mekanlar	25	460	95	219	102
Geleneksel mimari	4	145	38	87	54
Geleneksel el sanatları	25	350	54	133	57
Ahşap tekne yapımcılığı	8	166	34	66	37
Festival ve şenlikler	8	216	41	105	46

Çizelge 4.36'da, rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri ile gittikleri alanda beğendikleri sosyo-kültürel özellikler arasındaki ilişkinin hesaplandığı çapraz tablo verilmiştir. Uygulanan analizlere göre; tarihi anıt ve mekanlar emeklilerin, geleneksel mimari memurların, el sanatları ev hanımlarının en çok beğendikleri sosyo-kültürel özellikler olmuşlardır. Ayrıca, ahşap tekne yapımcılığı ile festival ve şenlikleri beğenenlerin serbest meslek sahipleri olduğu, işçilerin ise festival ve şenlikleri en çok beğendikleri tespit edilmiştir.

Rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri ile alanda önem verdikleri rekreasyonel altyapı faktörleri arasındaki ilişki Çizelge 4.37 yardımıyla hesaplanmıştır. Buna göre, ulaşılabilirlik ve yeme–içme olanakları ilkokul mezunlarınca en çok önem verilen özellikler olmuşlardır. Konaklama olanakları ise, en çok ortaokul ve lise mezunlarınca önemli bulunmuştur.

Çizelge 4.36. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Meslek							
	işçi	memur	köylü çiftçi	emekli	serbest meslek	ev hanımı	öğrenci	diğer
Tarihi anıt ve mekanlar	177	158	68	160	150	99	68	21
Geleneksel mimari	63	76	16	48	61	33	27	4
Geleneksel el sanatları	90	84	35	77	105	167	46	15
Ahşap tekne yapımcılığı	65	55	41	53	70	7	13	7
Festival ve şenlikler	72	82	28	64	73	61	23	13

Çizelge 4.37. Önem verilen rekreasyonel altyapı özellikleri ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki

Önem verilen rekreasyonel altyapı özellikleri	Öğrenim				
	yok	ilkokul	ortaokul	lise	yüksekokul
Ulaşılabilirlik	47	704	108	235	111
Konaklama olanakları	28	396	85	174	83
Yeme-içme olanakları	50	625	83	175	74

Çizelge 4.38'e göre, rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri ile gittikleri alanda onları rahatsız eden çevre faktörleri arasındaki ilişki, istatistiki açıdan önemli bulunmuştur. Hava kirliliği en çok ortaokul mezunlarını, su kirliliği hem ilkokul hem yüksekokul mezunlarını rahatsız etmiştir. Bununla birlikte gürültü nedeniyle alandan yeterince yararlanamadıklarını belirtenlerin lise mezunu olanlar ile güvenlik sorunu yaşayan kullanıcıların yüksekokul mezunu olması dikkat çekicidir.

Çizelge 4.38. Olumsuz çevre faktörleri ile rekreasyonel etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki

Olumsuz çevre faktörleri	Öğrenim				
	yok	ilkokul	ortaokul	lise	yüksekokul
Hava kirliliği	6	103	39	88	33
Su kirliliği	20	326	76	197	77
Görsel kirlilik	23	406	69	163	79
Güvenli olmayış	6	140	38	91	41
Gürültü	11	128	38	117	37

Rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri ile alandan yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki vardır ($p<0,05$). Bu ilişkiye göre, hava kirliliğinden en çok öğrenciler, su kirliliğinden serbest meslek sahipleri, güvenlik sorunundan ev hanımları, gürültüden ise işçiler ve öğrenciler en çok rahatsız olmuşlardır. Görsel kirlilik nedeniyle alandan yeterince yararlanamayanlar mesleklerini diğer olarak belirten kullanıcılardır Çizelge 4.39).

Çizelge 4.39. Olumsuz çevre faktörleri ile rekreasyonel etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki

Olumsuz çevre faktörleri	Meslek							
	işçi	memur	köylü çiftçi	emekli	serbest meslek	ev hanımı	öğrenci	diğer
Hava kirliliği	52	56	12	26	46	42	30	5
Su kirliliği	124	128	58	89	107	112	62	16
Görsel kirlilik	137	117	50	116	134	117	51	18
Güvenli olmayış	52	65	13	27	53	75	24	7
Gürültü	60	65	14	49	59	46	30	8

4.5.2. Turistik etkinliklere katılanlara ait özellikler

Çalışma alanında mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinin turizme sunabilmek, yerli ve yabancı ziyaretçilerin bölgeyle ilgili düşüncelerini ve beklentilerini tespit edebilmek amacıyla, yerli ve yabancı ziyaretçilere anket yapılmıştır. Yabancı

ziyaretçiler için anket formları, İngilizce ve Almanca olarak hazırlanmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde 500 adet yerli ziyaretçi ile anket yapmak mümkün olmuştur. Buna karşılık, yabancı ziyaretçilerle yapılan anket sayısı 25 ile sınırlı kalmıştır. Ankete katılanların içinde ilk sırayı Alman ziyaretçiler alırken, bunu İngiliz ziyaretçiler izlemiştir. Yabancı ziyaretçilere yapılan anket sayısının sınırlı kalması, gerek yabancı ziyaretçi sayısının az olması, gerekse ankete katılmak istememelerinden kaynaklanmıştır. Bu nedenle burada yapılan değerlendirmeler yerli ziyaretçiler dikkate alınarak yapılmıştır.

Ankete katılan ziyaretçilere bölgeye daha önce gelip gelmedikleri sorulmuş ve %38,4'ünün ilk kez geldiği, %61,6'sının daha öncede geldikleri tespit edilmiştir (Çizelge 4.40).

Çizelge 4.40. Ziyaretçilerin çalışma alnına daha önce gelip gelmediklerine göre dağılımı

Ziyaretçiler	Toplam	%
İlk kez gelenler	192	38,4
Daha önce gelenler	308	61,6
Toplam	500	100

4.5.2.1. Ziyaretçilerin sosyo-ekonomik özellikleri

Bu bölümde ziyaretçilerin cinsiyet, yaş, meslek, öğrenim ve gelir durumlarına ilişkin bilgiler verilmektedir. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin %55,8'i erkek, %44,2'si kadındır (Çizelge 4.41). Ankete katılan ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun 26-35 yaş grubunda olduğu, bunu 18-25 yaş grubundakilerin izlediği belirlenmiştir. Çizelge 4.42'de ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımı görülmektedir.

Çizelge 4.41. Ziyaretçilerin cinsiyetlere göre dağılımı

Cinsiyet	Toplam	%
Kadın	221	44,2
Erkek	279	55,8
Toplam	500	100

Çizelge 4.42. Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımı

Yaş grupları	Toplam	%
18-25	120	24,0
26-35	199	39,8
36-45	100	20,0
46-55	51	10,2
56-65	22	4,4
66 ve üstü	8	1,6
Toplam	500	100

Öğrenim durumları ile ilgili olarak yapılan düzenlemede ise, ziyaretçilerin %42,4 gibi büyük bir çoğunluğunun yüksekokul mezunu olduğu görülmektedir. Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımı Çizelge 4.43'de verilmiştir. İlkokul ve ortaokul mezunu ziyaretçilerin sayısının daha az olması, bölgeyi gezmek için seçenlerin eğitimlerinden kaynaklanan bir bilince sahip olduklarını ortaya koymaktadırlar.

Çizelge 4.43. Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları

Öğrenim durumu	Toplam	%
Öğrenimi yok	5	1,0
İlkokul	50	10,0
Ortaokul	64	12,8
Lise	169	33,8
Yüksekokul	212	42,4
Toplam	500	100

Meslek gruplarına göre çizelge oluşturulduğunda (Çizelge 4.44) ise, ziyaretçilerin %35,8 gibi büyük çoğunluğunun serbest meslek sahibi olduğu görülür. Bunu %23,8 ile memurlar izlemektedir. Çizelge 4.45'te ziyaretçilerin aylık gelire göre dağılımları verilmiştir. Bu çizelge incelendiğinde, %36,6'lık oran ile en büyük çoğunluğu 250-500 milyon aylık gelire sahip ziyaretçilerin aldığı görülür. İkinci sırada ise, %26,6 ile 100-250 milyon gelire sahip olanlar yer alır.

Çizelge 4.44. Ziyaretçilerin meslek durumlarına göre dağılımları

Meslek	Toplam	%
İşçi	62	12,4
Memur	119	23,8
Köylü-çiftçi	6	1,2
Emekli	30	6,0
Serbest meslek sahibi	179	35,8
Ev hanımı	52	10,4
Öğrenci	43	8,6
Diğer	9	1,8
Toplam	500	100

Çizelge 4.45. Ziyaretçilerin aylık gelir durumlarına göre dağılımları

Aylık gelir	Toplam	%
100 milyondan az	39	7,8
100-250 milyon	133	26,6
250-500 milyon	183	36,6
500-750 milyon	67	13,4
750 milyon- 1 milyar	30	6,0
1 milyardan fazla	48	9,6
Toplam	500	100

4.5.2.2. Ziyaretçilerin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerine ilişkin özellikleri

Araştırma alanında, rekreasyonel ve turistik potansiyeli belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma ile bölgeye yapılması düşünülen turistik yatırımlara ve turistik amaçlı planlamalara ışık tutulacağı düşünülmüştür. Ziyaretçilerle yapılan anket çalışmaları neticesinde, geldikleri yerleri, gelirken kullandıkları araçları, tercih ettikleri alanları, beğendikleri sosyo-kültürel özellikleri, önem verdikleri turistik altyapı özelliklerini ve alanda kendilerini rahatsız eden faktörleri tespit etmek mümkün olmuştur.

Elde edilen sonuçlara göre, ziyaretçilerin geldikleri yerler Çizelge 4.46'da verilmiştir. Çizelge incelendiğinde, %37'lik oran ile en büyük bölümünün Ankara'dan geldiği

görülmektedir. Bunda en büyük etken, Ankara'ya en yakın deniz noktasının Amasra ve İnkumu olmasıdır. Bartın merkezden gelen ziyaretçilerin ikinci sırada yer alacak kadar fazla olmasının nedeni ise, Amasra ve İnkumu'nda yazlık sahibi olmalarından ve yazı burada dinlenerek geçirmelerinden kaynaklanmaktadır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin çizelgede belirtilen iller dışında, Sivas, Bursa, Diyarbakır gibi çok farklı illerden geldikleri de öğrenilmiştir.

Çizelge 4.46. Turistik etkinliklere katılmak için bölgeye gelen ziyaretçilerin geldikleri iller

Ziyaretçilerin geldikleri iller	Toplam	%
Ankara	185	37,0
İstanbul	83	16,6
Zonguldak	36	7,2
Karabük	32	6,4
Kastamonu	6	1,2
Bartın	107	21,4
Diğer	51	10,2
Toplam	500	100

Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin bölgeye gelişlerinde kullandıkları araç %80'lik bir oranla özel otolar olmuştur. Bunu, %13,4 ile otobüs izlemektedir. Çizelge 4.47'de ziyaretçilerin alana gelirken kullandıkları araçların dağılımı görülmektedir.

Çizelge 4.47. Ziyaretçilerin alana gelirken kullandıkları ulaşım araçları

Ulaşım araçları	Toplam	%
Özel oto	400	80,0
Taksi	7	1,4
Minibüs	16	3,2
Otobüs	67	13,4
Diğer	10	2,0
Toplam	500	100

Çizelge 4.48'de ise, ziyaretçilerin alana kimlerle birlikte geldikleri sorusuna verdikleri

yanıtlar görülmektedir. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin %49,8'lik bölümü yani neredeyse yarısı aileleriyle birlikte geldiklerini, %39,2'lik bir bölümü ise arkadaşlarıyla geldiklerini belirtmişlerdir. Organize edilmiş turlarla gelenlerin oranı %3'tür. Bunun nedeni, yerli ziyaretçilerin organize edilmiş turları değil, bireysel seyahatleri tercih etmesinden kaynaklanmaktadır.

Çizelge 4.48. Ziyaretçilerin turistik etkinliklere kimlerle birlikte katıldıklarına göre dağılımı

Kimlerle birlikte katılındığı	Toplam	%
Yalnız	40	8,0
Aileyle	249	49,8
Arkadaşlarla	196	39,2
Turlarla	15	3,0
Toplam	500	100

Çizelge 4.49'da, alana daha önce gelen ziyaretçilerin bölgeye geliş sıklıkları görülmektedir. %27,6'lık oranla yılda 1 kez katılanlar birinci sırayı almaktadır. %24,0 oranı ile haftada 1 kez katıldıklarını belirten ziyaretçiler ikinci sırayı alır. Bu grupta bulunan ziyaretçiler hafta içini Bartın İli'nde çalışarak geçirdiklerini, hafta sonlarını ise bu tür etkinliklere ayırdıklarını bildirmişlerdir.

Çizelge 4.49. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin bölgeye geliş sıklığı

Turistik etkinliklere katılım sıklığı	Toplam	%
Haftada bir	74	24,0
15 günde bir	27	8,8
Ayda bir	40	13,0
3 ayda bir	21	6,8
6 ayda bir	48	15,6
Yılda bir	85	27,6
Diğer	13	4,2
Toplam	308	100

Yapılan anket çalışmaları sonucunda turistik etkinliklerin en çık gerçekleştiği ay %26'lık oranla Temmuz ayıdır. Bunu Ağustos ve Haziran ayları izlemektedir. Çizelge 4.50'de, bu etkinliklerin gerçekleştiği aylar görülmektedir. Ziyaretçi sayısının yaz aylarında yoğunlaşmasının nedeni, hava ve deniz suyu sıcaklıklarının uygun değerlere ulaşması ve ziyaretçilerin çoğunun izinlerini bu aylarda kullanmasıdır.

Çizelge 4.50'den itibaren çizelgeler oluşturulurken ve analizler yapılırken ziyaretçi sayıları değil, ziyaretçilerden alınan yanıtlar esas alınmıştır.

Çizelge 4.50. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin tercih ettikleri aylar

Aylar	Toplam	%
Kasım-Aralık	31	2,3
Ocak-Şubat	36	2,7
Mart-Nisan	56	4,3
Mayıs	114	8,7
Haziran	265	20,2
Temmuz	349	26,6
Ağustos	277	21,1
Eylül	134	10,2
Ekim	52	3,9
Toplam	1314	100

Bölgeye ziyarete gelen ziyaretçilere, ne tür etkinliklerde bulundukları sorulmuş ve alınan yanıtlar Çizelge 4.51'de verilmiştir. Anket formunda verilen 10 adet etkinlik çeşidi dışında, gerçekleştirdikleri diğer aktiviteler içinde Amasra'da balık yemek, denizde balık tutmak ve fotoğraf çekmek bulunmaktadır. Gerçekleştirilen etkinlikler içinde en büyük oranı %19,2 ile yüzme alırken, piknik ikinci, tarihi yerleri incelemek ise üçüncü sırayı almaktadır. Burada, etkinlik türleri belirlenirken Bartın İli kıyı bölgesinin turizme kaynak oluşturabilecek değerleri dikkate alınmıştır.

Çizelge 4.51. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin gerçekleştirdikleri etkinlikler

Etkinlik çeşitleri	Toplam	%
Yüzme	356	19,2
Piknik yapma	310	16,8
Derede balık avlama	77	4,2
Kara avcılığı	46	2,5
Kamp yapma	66	3,6
Yaylalara ve şenliklere katılma	104	5,7
Doğayı inceleme	261	14,1
İlginç folklorik motifleri gözlemleme	125	6,8
Tarihi yerleri inceleme	294	15,8
Uzun mesafe doğa yürü.	161	8,6
Amasra'da balık yemek	45	2,4
Denizde balık tutmak	3	0,2
Fotoğraf çekmek	2	0,1
Toplam	1850	100

Çizelge 4.52'de, ziyaretçilerin turistik etkinlikler için Bartın ili kıyı bölgesinde tercih ettikleri yerler belirtilmiştir. Çizelge incelendiğinde, ziyaretçilerin %23,3 gibi büyük bir bölümü öncelikle Amasra, %16,2'lik bir oranla da ikinci olarak İnkumu'nu tercih etmektedirler. Bunu %11,6 ile Çakraz ve %9,1 ile Bozköy izler. Bu yerlerin, diğerlerine oranla daha fazla tercih edilmesinin nedeni konaklama ve yeme-içme ihtiyaçlarının karşılanabileceği altyapıya sahip olmalarıdır. Burada, en çok tercih edilen yerler arasında bulunan Amasra, İnkumu ve Çakraz'da yeterli sayıda ve nitelikte olmasa da konaklama ve yeme-içme olanakları bulmak söz konusudur. Bozköy, Mugoda, Güzelcehisar gibi koylarda çadırla konaklama mümkün olmakla birlikte yeme-içme tesisleri henüz yetersizdir.

Turistik etkinliklerde bulunmak için bölgeye gelen ziyaretçilerin tercih ettikleri alanlar ise Çizelge 4.53'de görülmektedir. Çizelge incelendiğinde, %42,6 ile deniz kıyısı ve deniz gören alanlar en çok tercih edilen alanlar olmuştur. Bunun nedeni, ziyaretçilerin en fazla katıldıkları etkinliğin yüzme olmasıdır. İkinci sırada ise, %24,4 ile ormanlık alanlar yer almaktadır.

Çizelge 4.52. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin Bartın ili kıyı bölgesinde gittikleri yerler

Turistik etkinlikler için gidilen yerler	Toplam	%
Kızılkum	71	3,5
Mugoda	137	6,8
Güzelcehisar	154	7,7
İnkumu	322	16,2
Tarlaağzı Köyü	35	1,7
Gömü Köyü	39	1,9
Amasra	466	23,3
Bozköy	182	9,1
Çakraz	233	11,6
Göçkün iskelesi	28	1,4
Akkonak	34	1,7
Cambu koyu	20	1,0
Tekkeönü	71	3,6
Kurucaşile	146	7,3
Kapısuyu	65	3,2
Toplam	2003	100

Çizelge 4.53. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin tercih ettikleri alanlara göre dağılımı

Tercih edilen alanlar	Toplam	%
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	435	41,6
Akarsu kenarı alanlar	152	14,5
Ormanlık alanlar	255	24,4
Orman kıyısı alanlar	126	12,0
Çayırlık alanlar	78	7,5
Toplam	1046	100

Çizelge 4.54'de ise, bölgeye gelen ziyaretçilerin en çok beğendikleri sosyo-kültürel özellikler verilmiştir. Bölgeye gelen ziyaretçilerin %33,5'i tarihsel anıt ve mekanları ilginç bulduklarını belirtirken, %26,6'sı geleneksel el sanatlarını beğendiklerini beyan

etmişlerdir. %18,1'lik oranla geleneksel mimari 3. sırada, %13,1'lik oranla ahşap tekne yapımcılığı 4. sırada yer alır. Festival ve şenlikler ise %8,7 oranıyla küçük bir ziyaretçi grubunun dikkatini çekmiştir.

Çizelge 4.54. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin en çok beğendikleri sosyo-kültürel özellikler

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Toplam	%
Tarihi anıt ve mekanlar	351	33,5
Geleneksel mimari	189	18,1
Geleneksel el sanatları	279	26,6
Ahşap tekne yapımcılığı	137	13,1
Festival ve şenlikler	91	8,7
Toplam	1047	100

Turizm olgusu içinde çok önemli olan altyapı hizmetleri yani ulaşılabilirlik, konaklama olanakları ve yeme-içme olanakları, o bölgedeki potansiyeli karşılaması açısından mutlaka irdelenmesi gereken bir husustur. Turistik etkinlikler için bölgeye gelen ziyaretçilere önem verdikleri altyapı özellikleri sorulmuş ve alınan yanıtlar çizelge 4.55'te verilmiştir. Alınan yanıtlardan %39,5'i yeme-içme olanaklarının birinci derecede önemli olduğunu belirtmektedir. %34,8'lik oran ile ulaşılabilirlik ikinci sırayı, %25,7'lik oran ile konaklama olanakları da üçüncü sırada yer almıştır.

Çizelge 4.55. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin bölgede önem verdikleri altyapı özellikleri

Önem verilen turistik altyapı özellikleri	Toplam	%
Ulaşılabilirlik	326	34,8
Konaklama olanaklarının oluşu	241	25,7
Yeme-içme olanaklarının oluşu	370	39,5
Toplam	937	100

Turistik etkinliklerde bulunmak üzere bölgeye gelmiş olan ziyaretçilerin, bulundukları alanlardan yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler Çizelge 4.56'da verilmiştir.

Çizelge 4.56. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin geldikleri alandan yeterince yararlanmalarını engelleyen faktörler

Yararlanmayı engelleyen faktörler	Toplam	%
Hava kirliliği	59	7,4
Su kirliliği	244	30,5
Görsel kirlilik	264	32,9
Güvenli olmayış	77	9,6
Gürültü	157	19,6
Toplam	801	100

Çizelge incelendiğinde %32,9 oranında görsel kirlilik ziyaretçileri rahatsız etmektedir. Buradaki görsel kirliliğin içeriğini plajlardaki atıklar, standardı olmayan ilan panoları, taş ocakları oluşturmaktadır. %30,5 ile su kirliliği ikinci sırada yer alır. Söz konusu su kirliliği, hemen sahile demirlemiş olan balıkçı tekneleri, plajlara bitişik olarak yapılan ve altyapısı olmayan tesisler ve denize birleşen derelerin taşıdığı atıklardan kaynaklanmaktadır. Alanda en az rahatsız edici faktör %7,4'lük oran ile hava kirliliği olmuştur.

Bölgeye gelen ziyaretçilerin yaş, öğrenim, meslek ve aylık gelir gibi kişisel özellikleri ile tercih ettikleri alanlar, beğendikleri sosyo-kültürel özellikler, önem verdikleri altyapı özellikleri ve rahatsız oldukları olumsuz çevre faktörleri arasındaki ilişkilerin olup olmadığı, oluşturulan çapraz tablolar üzerinde ki-kare testleri uygulanarak ve correspondence analizleri yapılarak tespit edilmiştir. Bu analizler neticesinde; turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin tercih ettikleri alanlar ve beğendikleri sosyo-kültürel özellikler ile yaş, öğrenim, meslek ve aylık gelirleri arasında, alandan yeterince yararlanmalarına engel olan olumsuz çevre faktörleri ile yaş,meslek ve gelirleri arasında istatistiki açıdan önemli ilişkiler bulunmuştur. Bu ilişkiler aşağıda verilmiştir.

Bununla birlikte, turistik etkinliklerde bulunmak için çalışma alanına gelen ziyaretçilerin önem verdikleri altyapı özellikleri ile yaş, öğrenim, meslek ve aylık gelirleri arasında, rahatsız oldukları çevre faktörleri ile öğrenimleri arasında istatistiki açıdan önemli ilişkilere rastlanamamıştır.

Çizelge 4.57'de tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin yaşları arasındaki ilişkinin hesaplandığı çapraz tablo verilmiştir. Yapılan ki-kare testleri ile ziyaretçilerin yaşları ve tercih ettikleri alanlar arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki vardır ($p<0,05$). Deniz kıyısı alanlar ile ormanlık alanları en çok 46-55 yaş grubu, akarsu kıyısı ve orman kıyısı alanları ise 26-35 yaş grubunun en çok tercih ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca, 36-45 yaş grubundakilerin hem çayırlık alanları, hem de ormanlık alanları, 18-25 yaş grubundakilerin ise deniz kıyısı alanları en çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 4.57. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Yaş					
	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66 ve üstü
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	112	163	87	49	20	6
Akarsu kıyısı alanlar	16	83	35	12	4	2
Ormanlık alanlar	59	101	52	27	10	6
Orman kıyısı alanlar	17	70	25	12	2	0
Çayırlık alanlar	14	36	19	4	5	0

Çizelge 4.58'e göre, turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin öğrenimleri ile tercih ettikleri alanlar arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki söz konusudur. Buna göre, deniz kıyısı alanları en çok lise mezunları, akarsu kıyılarını ilkokul mezunları, orman kıyısı alanları ve çayırlık alanları ortaokul mezunları, ormanlık alanları ise yüksekokul mezunlarınca tercih edilmişlerdir.

Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin meslekleri ile tercih ettikleri alanlar arasındaki ilişki Çizelge 4.59'da verilen çapraz tablo yardımıyla hesaplanmıştır. Deniz kıyısı ve deniz gören alanları en çok memurlar, ev hanımları ve öğrenciler, akarsu kıyılarını işçi ve serbest meslek sahipleri, ormanlık alanları yine en çok serbest meslek sahipleri tercih etmişlerdir. Köylü ve çiftçi olan ziyaretçilerin en çok gittikleri alanlar ise çayırlık alanlar olmuştur.

Çizelge 4.58. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların öğrenimleri arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Öğrenim				
	yok	ilkokul	ortaokul	lise	yüksekokul
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	5	41	53	144	192
Akarsu kıyısı alanlar	0	18	24	45	65
Ormanlık alanlar	0	31	31	71	122
Orman kıyısı alanlar	0	9	22	42	53
Çayırlık alanlar	0	14	18	27	19

Çizelge 4.59. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların meslek durumları arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Meslek							
	işçi	memur	köylü çiftçi	emekli	serbest meslek	ev hanımı	öğrenci	diğer
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	47	111	4	25	153	49	39	7
Akarsu kıyısı alanlar	27	27	2	6	60	18	10	2
Ormanlık alanlar	38	62	2	13	87	24	22	7
Orman kıyısı alanlar	23	32	2	2	52	7	6	2
Çayırlık alanlar	12	11	2	5	31	9	6	7

Ziyaretçilerin tercih ettikleri alanlar ile aylık gelirleri arasındaki ilişki istatistiki açıdan önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Deniz kıyılarını ve ormanlık alanları en çok tercih edenler 250-500 milyon, orman kıyısı alanları en çok tercih edenlerse 100-250 milyon aylık gelire sahip olanlardır. Ayrıca, akarsu kıyılarını aylık geliri 1 milyarın üzerinde olan ziyaretçiler tercih ederken, çayırlık alanlar geliri 100 milyondan az olan ziyaretçiler tarafından tercih edilmektedir (Çizelge 4.60).

Çizelge 4.60. Tercih edilen alanlar ile turistik etkinliklere katılanların aylık gelir durumları arasındaki ilişki

Tercih edilen alanlar	Aylık gelir					
	100 milyon'dan az	100-250 milyon	250-500 milyon	500-750 milyon	750 milyon-1 milyar	1 milyar'dan fazla
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	37	114	157	57	28	42
Akarsu kıyısı alanlar	4	38	67	10	13	20
Ormanlık alanlar	19	69	99	30	17	21
Orman kıyısı alanlar	4	34	54	19	6	9
Çayırlık alanlar	2	32	28	6	3	7

Turistik etkinliklere katılmak için bölgeye gelen ziyaretçilerin beğendikleri sosyo-kültürel özellikleri ile yaşları arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki bulunmuştur (Çizelge 4.61). Buna göre, tarihi anıt ve mekanları, geleneksel mimari ve el sanatlarını en çok beğenenler 26-35 yaş grubundaki ziyaretçiler olmuşlardır. Ahşap tekne yapımcılığı 46-55 yaş grubunun ilgisini çekerken, 18-25 yaş grubunun hem festival ve şenlikleri hem de tarihi anıt ve mekanları beğendikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.61. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Yaş					
	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66 ve üstü
Tarihi anıt ve mekanlar	82	134	72	41	18	4
Geleneksel mimari	36	89	32	15	15	2
Geleneksel el sanatları	70	116	59	20	10	4
Ahşap tekne yapımcılığı	15	47	36	23	10	6
Festival ve şenlikler	30	34	8	12	5	2

Çizelge 4.62'de ziyaretçilerin öğrenimleri ile geldikleri alanda beğendikleri sosyo-

kültürel özellikler arasındaki ilişkinin hesaplandığı çapraz tablo verilmiştir. Uygulanan correspondence analizine göre, tarihsel anıt ve mekanlar ilkokul mezunları, geleneksel mimari yüksekokul mezunları, el sanatları ise hem lise hem de ilkokul mezunları ziyaretçiler tarafından en çok beğenilen sosyo-kültürel özellikler olmuşlardır. Bunun yanında, ahşap tekne yapımcılığı ile festival ve şenliklere en çok ilgi duyan grubun ortaokul mezunları olduğu sonucu elde edilmiştir.

Çizelge 4.62. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların öğrenim durumları arasındaki ilişki

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Öğrenim				
	yok	ilkokul	ortaokul	lise	yüksekokul
Tarihi anıt ve mekanlar	5	36	49	119	142
Geleneksel mimari	2	92	16	53	106
Geleneksel el sanatları	0	32	30	97	120
Ahşap tekne yapımcılığı	3	14	31	49	40
Festival ve şenlikler	0	4	15	45	27

Çizelge 4.63'e göre, turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin meslekleri ile alanda beğendikleri sosyo-kültürel özellikler arasında ilişki vardır ve istatistiki açıdan önemlidir ($p<0,05$). Tarihsel anıt ve mekanlar ile geleneksel mimariyi en çok beğenenler işçi ve serbest meslek sahibi ziyaretçiler iken, geleneksel el sanatlarını öğrenciler ve ev hanımları, festival ve şenlikleri yine serbest meslek sahipleri beğenmişlerdir. Ahşap tekne yapımcılığını en çok beğendiklerini belirten grup mesleklerini diğer olarak belirtmişlerdir. Köylü ve çiftçilerin ise tüm sosyo-kültürel özelliklere ilgisiz kaldıkları görülmüştür.

Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin aylık gelirleri ile çalışma alanında beğendikleri sosyo-kültürel özellikler arasındaki ilişki Çizelge 4.64 yardımıyla incelenmiş ve istatistiki açıdan önemli bulunmuştur. Uygulanan correspondence analizine göre, en çok tarihsel anıt ve mekanları beğenenler 100 milyondan az veya 100-250 milyon, geleneksel mimariyi ve el sanatlarını beğenenler ise 250-750 milyon aylık gelire sahip olan ziyaretçilerdir. Aylık geliri 1 milyardan fazla olan ziyaretçilerin ise ahşap tekne yapımcılığına ilgi duydukları tespit edilmiştir.

Çizelge 4.63. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Meslek							
	işçi	memur	köylü çiftçi	emekli	serbest meslek	ev hanımı	öğrenci	diğer
Tarihi anıt ve mekanlar	52	76	6	26	121	36	29	5
Geleneksel mimari	30	41	2	12	64	17	16	7
Geleneksel el sanatları	35	71	2	17	80	40	29	5
Ahşap tekne yapımcılığı	21	16	0	18	59	13	4	6
Festival ve şenlikler	10	24	2	9	32	5	7	2

Çizelge 4.64. Beğenilen sosyo-kültürel özellikler ile turistik etkinliklere katılanların aylık gelir durumları arasındaki ilişki

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler	Aylık gelir					
	100 milyon'dan az	100-250 milyon	250-500 milyon	500-750 milyon	750 milyon-1 milyar	1 milyar'dan fazla
Tarihi anıt ve mekanlar	29	93	131	45	18	35
Geleneksel mimari	10	38	73	31	12	25
Geleneksel el sanatları	21	80	92	34	22	30
Ahşap tekne yapımcılığı	7	31	41	14	12	32
Festival ve şenlikler	8	23	33	10	0	17

Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin, geldikleri alandan yeterince yararlanmalarını engelleyen olumsuz çevre faktörleri ile yaşları arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki vardır. Yapılan analizler sonucunda, hava kirliliğinden en çok rahatsız olanların

56-65 yaş grubu olduğu bulunmuştur. Bunun yanında, su kirliliği 26-35, görsel kirlilik 36-45, gürültü ise 18-25 yaş gruplarının alandan yeterince yararlanmalarına engel olmuştur. Ayrıca, güvenlik nedeniyle rahatsız olan ziyaretçilerin 18-25 yaş grubunda olduğu da tespit edilmiştir (Çizelge 4.65).

Çizelge 4.65. Olumsuz çevre faktörleri ile turistik etkinliklere katılanların yaşları arasındaki ilişki

Olumsuz çevre faktörleri	Yaş					
	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66 ve üstü
Hava kirliliği	19	21	13	4	2	2
Su kirliliği	62	113	49	12	6	2
Görsel kirlilik	50	109	58	35	6	6
Güvenli olmayış	27	32	12	2	2	2
Gürültü	41	70	29	11	2	4

Çizelge 4.66'da, ziyaretçilerin meslekleri ile onları rahatsız eden çevre faktörleri arasındaki ilişkinin hesaplandığı çapraz tablo verilmiştir. Buna göre, hava kirliliğinden işçiler, ev hanımları ve serbest meslek sahipleri, su kirliliği ve gürültüden ise en çok memurlar rahatsız olmuşlardır. Öğrenciler güvenli olmayış nedeniyle alandan yeterince yararlanamadıklarını belirtirken, emekliler görsel kirlilikten şikayet etmişlerdir.

Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin aylık gelirleri ile alandan yeterince yararlanmalarına engel olan çevre faktörleri arasında ilişki vardır ve istatistiki açıdan önemlidir. Uygulanan correspondence analizine göre, aylık geliri 1 milyardan fazla olan ziyaretçiler hava kirliliğinden, 100-250 milyon olanlar gürültüden, 100 milyondan az gelire sahip olan ziyaretçiler ise alanda kendilerini güvende hissetmediklerinden rahatsız olmuşlardır. Ayrıca, su kirliliği 250-500 milyon, görsel kirlilik 750 milyon-1 milyar aylık gelire sahip ziyaretçilerin alandan yeterince yararlanamamalarına neden olmuştur (Çizelge 4.67).

Çizelge 4.66. Olumsuz çevre faktörleri ile turistik etkinliklere katılanların meslekleri arasındaki ilişki

Olumsuz çevre faktörleri	Meslek							
	işçi	memur	köylü çiftçi	emekli	serbest meslek	ev hanımı	öğrenci	diğer
Hava kirliliği	7	7	0	2	24	10	6	3
Su kirliliği	32	66	2	9	77	28	23	7
Görsel kirlilik	42	41	6	19	91	36	22	7
Güvenli olmayış	7	12	2	2	30	5	19	0
Gürültü	28	34	0	2	60	16	14	3

Çizelge 4.67. Olumsuz çevre faktörleri ile turistik etkinliklere katılanların aylık gelirleri arasındaki ilişki

Olumsuz çevre faktörleri	Aylık gelir					
	100 milyon'dan az	100-250 milyon	250-500 milyon	500-750 milyon	750 milyon-1 milyar	1 milyar'dan fazla
Hava kirliliği	7	21	17	4	3	7
Su kirliliği	15	68	99	33	12	17
Görsel kirlilik	13	76	94	34	17	30
Güvenli olmayış	17	34	20	2	2	2
Gürültü	12	39	51	28	13	14

4.6. Turizm ve Rekreasyon Potansiyelini Saptama Yönteminin Çalışma Alanına Uygulanması

Çalışma alanı ilgili olarak saptanan doğal ve kültürel verilerin, turizm ve rekreasyon açısından taşıdığı değer, Bölüm 3.2'de ortaya konulan yöntem esas alınarak yapılmıştır.

Bütün verilerin değerlendirilmesi 4 km^2'lik birim alanlarda yapılmış ve RTP_i yani bir alanın turizm ve rekreasyon potansiyeli formülünde yerine konmuştur. Böylece, her bir birim alan için turizm ve rekreasyon potansiyeli elde edilmiştir. Bu değer aşağıdaki formül kullanılarak bulunmuştur.

$$RTP_i = A_i + B_i + C_i + (-D_i)$$

i = Plan-kare numarası

A = Doğal faktörlerin uygunluğu

B = Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu

C = Rekreasyonel ve turistik altyapı faktörlerinin uygunluğu

D = Olumsuz çevre faktörlerinin etkisi

Yöntemin uygulaması şu aşamalarda yürütülmüştür;

1. Çalışma alanı, 2x2 km'lik birim karelere ayrılarak, aydınger kağıdına aktarılmış ve ortaya çıkan plan-karelere yatay yönde 1'den başlayarak numaralar, düşey yönde ise A'dan başlayarak harfler verilmiştir.

2. Plan-karelerde kıyılar m/km^2, alanlar ise plan-kare alan payı yüzdesi olarak değerlendirilmeye alınmış, rölyef değerinin ve iklim faktörünün hesaplanmasında da her bir plan-karedeki arazinin maksimum ve minimum yükseklikleri dikkate alınmıştır.

3. Sosyo-kültürel veriler, rekreasyonel ve turistik altyapı faktörleri ve olumsuz çevre faktörleri için her bir plan-kare, bu faktörlerin her birini ayrı ayrı içermesi durumunda 1, içermemesi durumunda 0 değerini almıştır.

Bu verilerin ışığında, her bir plan-kare için RTPi değeri hesaplanarak, turizm ve rekreasyon potansiyelini gösteren tablolar oluşturulmuştur.

4. 6.1. Doğal faktörlerin uygunluğu (A_i)

Bu tez çalışmasında, doğal faktörlerin turistik ve rekreasyonel kullanımlara uygunluğu Kimstedt (1967) tarafından ortaya konan ve daha sonra kendisi ve Buchwald tarafından geliştirilen, Gülez (1979) ve Altan (1976) tarafından çalışma alanlarının özelliklerine göre yeniden uyarlanan V-Wert Çeşitlilik Analizi eşitliği ile hesaplanmıştır. Bu eşitlikten her bir plan-kare için hesaplanan A_i değerleri Çizelge 68'e kaydedilmiştir

Kullanılan eşitlik aşağıda verilmiştir.

Çizelge 4.68. Doğal faktörlerin uygunluk değerinin hesaplanması (Ek 6'da devam ediyor)

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
A-3	-	-	35,1	35,1	877,5	-	-	6,5	22,1	28,25	22,6	44,7	0	1	0,9
A-4	-	-	18	18	450	-	-	6,75	23,0	10,75	8,6	31,6	0	1	0,5
B-3	-	-	67,5	67,5	1687,5	-	-	13,75	46,8	37	29,6	76,4	220	1	2,0
B-4	-	-	29,7	29,7	742,5	-	-	48,75	165,8	46,75	37,4	203,2	220	1	1,2
B-5	-	-	3,6	3,6	90	-	-	-	-	27,25	21,8	21,8	220	1	0,3
C-2	-	-	30,6	30,6	765	-	-	11	37,4	48,75	39	76,4	220	1	1,1
C-3	-	-	30,6	30,6	765	-	-	25,5	86,7	29,75	23,8	110,4	220	1	1,1
C-4	-	-	86,4	86,4	2160	-	-	28,25	96,1	63,25	50,6	146,7	220	1	2,5
C-5	-	-	58,5	58,5	1462,5	-	-	33,5	113,9	42,75	34,2	148,1	220	1	1,8
C-6	-	-	73,8	73,8	1845	-	-	32,5	110,5	45	36	146,5	300	1	2,3
C-7	-	-	77,4	77,4	1935	-	-	14,75	50,2	34	27,2	77,4	300	1	2,3
C-8	-	-	27	27	675	-	-	10,5	35,7	27,5	22	57,7	220	1	1,0
C-9	-	-	27,9	27,9	697,5	-	-	-	-	2	1,6	1,6	220	1	0,9
D-1	-	-	17,1	17,1	427,5	-	-	11	37,4	9,25	87,4	124,8	300	1,1	0,9
D-2	-	-	100,8	100,8	2520	-	-	35,75	121,6	55	44	165,6	300	1	3,0
D-3	-	-	62,1	62,1	1552,5	-	-	22,25	75,65	71,25	57	132,7	220	1	1,9

$$A_i = \frac{KD_i + AD_i + RD_i}{1000} \times İF_i$$

i = Plan-kare numarası

KD = Kıyı Değeri

AD = Alan Değeri

RD = Rölyef Değeri

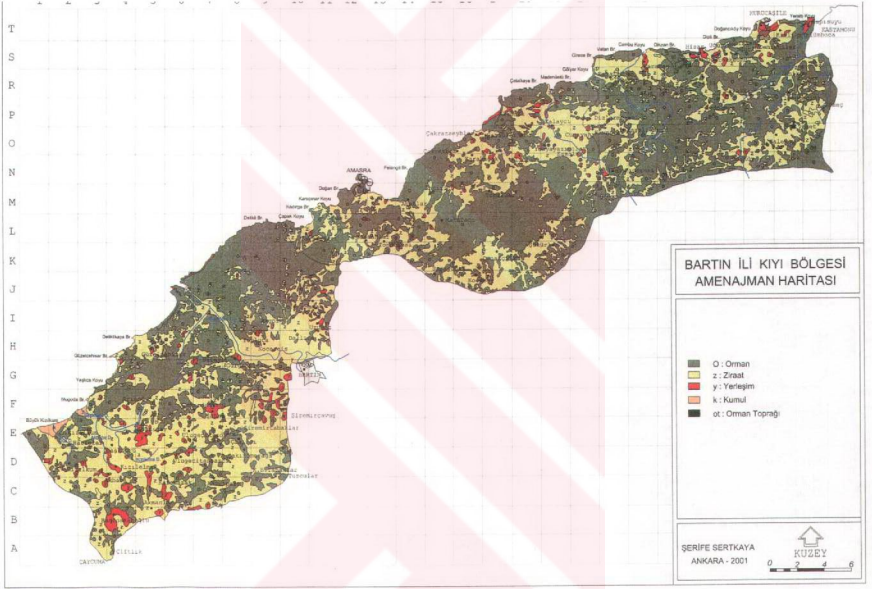
İF = İklim Faktörü

4.6.1.1. Kıyı değerinin saptanması (KD_i)

Kıyı ölçümleri, Şekil 4.76'da verilen amenajman planları üzerinde yapılmıştır. 4 km^2'lik plan-karelerde, orman içi ve dışı kıyıları ile akarsu ve deniz kıyısı uzunlukları cetvel aracılığı ile ölçülmüş ve m/km^2 olarak hesaplanmak üzere Çizelge 4.69'a mm olarak kaydedilmiştir.

Akarsu ve derelerin kıyı ölçümleri yapılırken, turistik ve rekreasyonel etkinliklerde her iki kenarının da kullanılabileceği dikkate alınmıştır.

Bölgede yaşayan halka ve bölgeye gelen ziyaretçilere yapılan anketlerin istatistiksel olarak değerlendirilmesiyle elde edilen katsayıları oluşturan oranlar Çizelge 4.70'de görülmektedir. Çizelge 4.71'de, ise turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılanların alan tercihlerine dayalı olarak elde edilen katsayılar görülmektedir. Harita üzerinde yapılan ölçümlerden elde edilen deniz kıyısı uzunlukları 4,4 ile, akarsu kıyısı uzunlukları 1,4, orman kıyısı uzunlukları ise 0,9 katsayısı ile çarpılarak ağırlıklandırılmıştır. Deniz, akarsu ve orman kıyısı için elde edilen her 3 sayının toplamı plan-karenin kıyı değerini vermektedir. Ancak kıyı değerinin m/km^2 olarak ifade edilebilmesi için 100 ile çarpılmış ve 4'e bölünmüştür (Çizelge 4.68).

Şekil 4.76. Çalışma alanının amenajman haritası (Anonim 1985b)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Çizelge 4.69. Harita üzerinde ölçülen kıyı, alan ve yükseklik değerleri (Ek 7'de devam ediyor)

Plan-kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm^2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	MinYükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
A-3	-	-	39	-	26	113	50	50	0	50
A-4	-	-	20	-	27	43	50	50	0	50
B-3	-	-	75	-	55	148	100	50	50	75
B-4	-	-	33	-	195	187	100	50	50	75
B-5	-	-	4	-	-	109	100	50	50	75
C-2	-	-	34	-	44	195	100	50	50	75
C-3	-	-	34	-	102	119	100	50	50	75
C-4	-	-	96	-	113	253	100	50	50	75
C-5	-	-	65	-	134	171	100	50	50	75
C-6	-	-	82	-	130	180	150	50	100	100
C-7	-	-	86	-	59	136	150	50	100	100
C-8	-	-	30	-	42	110	100	50	50	75
C-9	-	-	31	-	-	8	100	50	50	75
D-1	-	-	19	-	44	37	300	100	200	200
D-2	-	-	112	-	143	220	150	50	100	100
D-3	-	-	69	-	89	285	100	50	50	75
D-4	-	-	59	-	64	273	100	50	50	75

Çizelge 4.70. Turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılanların tercih ettikleri alanlara göre dağılımları

Tercih edilen alanlar	Kıyı halkı		Ziyaretçiler		Toplam	%
	Toplam	%	Toplam	%		
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	1200	44,7	435	41,6	1635	43,9
Akarsu kıyısı alanlar	372	13,9	152	14,5	524	14,1
Ormanlık alanlar	662	24,7	255	24,4	917	24,6
Orman kıyısı alanlar	235	8,8	126	12,0	361	9,7
Çayırlık alanlar	213	7,9	78	7,5	291	7,7
Toplam	2682	100	1046	100	3728	100

Çizelge 4.71. Turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılanların alan tercihlerine dayalı olarak elde edilen kıyı ve alan katsayıları

Tercih edilen alanlar	%	Katsayılar	
		Kıyı katsayısı	Alan katsayısı
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	43,9	4,4	5,8
Akarsu kıyısı alanlar	14,1	1,4	
Ormanlık alanlar	24,6	-	3,4
Orman kıyısı alanlar	9,7	0,9	
Çayırlık alanlar	7,7	-	0,8

4.6.1.2. Alan değerinin saptanması (AD_i)

Alan ölçümleri, 4 km^2'lik plan-kareler üzerinde milimetrik kağıtlar kullanılarak yapılmıştır. Su, orman, çayır-ziraat alanları Şekil 4.76'da görülen amenajman planlarından mm^2'ler sayılmak suretiyle hesaplanmış ve Çizelge 4.69'a kaydedilmiştir. Harita üzerinde yapılan ölçümler sonucunda elde edilen sayıların yüzdesi alınmış ve bu değerler anket sonuçlarından çıkan katsayılarla (Çizelge 4.71) çarpılmıştır. Bu katsayılarla çarpılarak elde edilen sayıların toplamı o plan-karenin toplam alan değerini vermiştir (Çizelge 4.68).

4.6.1.3. Rölyef değerinin saptanması (RD_i)

Rölyef değeri saptanırken Altan (1976)'nın izlediği yol kullanılmıştır. Bunun için önce, Şekil 4.1'de verilen topoğrafik haritadan yararlanılarak, çalışma alanındaki her bir plan-karenin ayrı ayrı rölyef enerjileri bulunmuştur. Rölyef enerjisi, maksimum ve minimum yükseklikler arasındaki farktır. Bu yükseklik farkları, aralarında gruplandırılarak en fazla plan-karenin hangi yükseklik grupta olduğu ve bunun tüm plan-kare sayısına göre yüzde oranı bulunmuştur (Çizelge 4.72).

Çizelge 4.72. Çalışma alnındaki plan-karelerin rölyef enerjilerine göre dağılımı

Rölyef enerjileri (Yükseklik farkları)	Plan-kare sayısı	%
0-200	88	48
200-400	74	40
400-600	21	11
600-800	2	1
Toplam	185	100

Çizelge 4.72 incelendiğinde, en fazla plan-karenin 0-200 grubunda ve tüm alana oranının %48 olduğu görülmektedir. Buna göre, Kiemstedt'in $y = 45\sqrt{x}$ formülü yardımıyla oluşturduğu tabloda (Çizelge 4.73) %25-50 oranının olduğu satırdan her bir plan-karenin rölyef değeri bulunmuş ve Çizelge 4.68'e kaydedilmiştir.

Çizelge 4.73. Kiemstedt (1967)'nin rölyef enerjisini değerlendirme tablosu (Köseoğlu 1982)

Rölyef enerjileri saptanmış plan-karelerin alanda yayılma oranları	Yükseklik basamakları						
		I	II	III	IV	V	VI
75	220	300	400	590	860	1200	-
50-75	-	220	300	400	590	860	1200
25-50	-	-	220	300	400	590	860
25	-	-	-	220	300	400	590
Plan-karede relatif yükseklik farkı (m)	20	40	60	100	250	500	1000
Aritmetik ortalama (m)		25	45	80	175	375	750

4.6.1.4. İklim faktörünün saptanması ($İF_I$)

Araştırma alanında yapılan anket çalışmaları sonucunda, bölgede görülen turistik ve rekreasyonel etkinliklerin en fazla Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında gerçekleştiğini göstermiştir (Çizelge 4.25 ve 4.50). Gerek kıyı halkının gerekse ziyaretçilerin deniz kıyılarına veya ormanlık alanlara bu aylarda gitmesi, iklim faktörlerinden olan sıcaklığın bu tür etkinlikler açısından olan önemini ortaya koymaktadır. Bu tür alanların yaz mevsiminde serin oluşu, kullanıcıların yerleşim alanlarında boğucu ve bunaltıcı sıcaklıklardan kurtulmalarına olanak sağlamaktadır.

Genellikle sıcaklığın deniz seviyesinden yükseldikçe azalması ve buna karşılık biyoklimatik etkisinin rekreasyonel ve turistik çekiciliği artıran bir faktör olması, diğer koşulların ona bağlı olarak değişmesine neden olmaktadır Bu çalışmada, aktivitelerin yoğunlaştığı Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında ortalama yağış toplamı 300 mm (Çizelge 4.1)'nin altında kaldığından yağış faktörü değerlendirmeye alınmamıştır. Bu nedenle, çalışma alanı için iklim faktörü bulunurken Kiemstedt (1967)'nin yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, çalışma alanında deniz seviyesi yüksekliğine 1 değeri verilerek, bundan sonraki her 100 m için 0,1 rakamı eklenmiştir. Bu şekilde belirlenen iklim değerleri Çizelge 4.74'de verilmiştir. Her plan-karenin ortalama yükseltisine göre karşısındaki iklim faktörü Çizelge 4.68'e kaydedilmiştir.

Çizelge 4.74. Çalışma alanındaki plan-kareler için ortalama yüksekliklere göre belirlenen iklim değerleri

Plan-karenin ortalama yüksekliği (m)	İklim faktörü
0-100	1
100-200	1,1
200-300	1,2
300-400	1,3
400-500	1,4
500-600	1,5
600-700	1,6
700-800	1,7

Çizelge 4.74. devam

Plan-karenin ortalama yüksekliği (m)	İklim faktörü
800-900	1,8
900-1000	1,9
1000-1100	2,0

4.6.2. Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu (B_i)

Turistik ve rekreasyonel etkinliklere etkili olan ve yöntemimizde değerlendirilen sosyo-kültürel özellikler, tarihsel anıt ve mekanlar, mimari doku, geleneksel el sanatları, ahşap tekne yapımcılığı ve festival ve şenlikler olarak tespit edilmişti (Bölüm 3.2.1.2).

Çalışma alanında yapılan anket çalışmaları neticesinde, gerek kıyı halkının gerekse ziyaretçilerin alanda beğendikleri sosyo-kültürel özellikler ve katsayıları Çizelge 4.75'te verilmiştir.

Çizelge 4.75. Çalışma alanında beğenilen sosyo-kültürel özellikler için hesaplanan katsayılar

Beğenilen sosyo-kültürel özellikler (x_j)	Kıyı halkı	Ziyaretçiler	Toplam	%	Katsayılar (b_j)
Tarihsel anıt ve mekanlar (x_1)	901	351	1252	34,6	3,5 (b_1)
Geleneksel mimari doku (x_2)	328	189	517	14,3	1,4 (b_2)
Geleneksel el sanatları (x_3)	619	279	898	24,8	2,5 (b_3)
Ahşap tekne yapımcılığı (x_4)	311	137	448	12,4	1,2 (b_4)
Festival ve şenlikler (x_5)	416	91	507	14,0	1,4 (b_5)
Toplam	2575	1047	3622	100	10

Ayrıca, turistik ve rekreasyonel etkinliklere etkili olan sosyo-kültürel faktörlerin, plan-karelerde var olup olmama durumları (xj) Çizelge 4.76'da gösterilmiştir. Çizelge 4.77'de de, elde edilen katsayılar (Çizelge 4.75) ile alanda söz konusu sosyo-kültürel faktörlerin varlık durumu puanları (Çizelge 4.76) çarpılarak her değişken için hesaplanan uygunluk değeri verilmiştir. Daha sonra $\sum_{j=1}^{k} b_j \cdot x_j$ formülü kullanılarak her

Çizelge 4.76. Sosyo-kültürel faktörler, turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri ve olumsuz çevre faktörlerinin plan-karelerde olup olmama durumu (Ek 8'de devam ediyor)

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (x_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
A-3	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
A-4	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
B-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B-4	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0
B-5	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0
C-2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
C-3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
C-4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
C-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C-6	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0
C-7	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1
C-8	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1
C-9	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
D-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Çizelge 4.77. Sosyo-kültürel faktörlerin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması (Ek 9'da devam ediyor)

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j \cdot x_j$
	$3,5.x_1$	$1,4.x_2$	$2,5.x_3$	$1,2.x_4$	$1,4.x_5$	
A-3	0	0	2,5	0	0	2,5
A-4	0	0	2,5	0	0	2,5
B-3	0	0	0	0	0	0
B-4	0	0	0	0	0	0
B-5	0	0	2,5	0	0	2,5
C-2	0	0	0	0	0	0
C-3	0	0	2,5	0	0	2,5
C-4	0	0	0	0	0	0
C-5	0	0	0	0	0	0
C-6	0	0	2,5	0	0	2,5
C-7	0	0	2,5	0	0	2,5
C-8	0	0	2,5	0	0	2,5
C-9	0	0	0	0	0	0
D-1	0	0	0	0	0	0
D-2	0	0	2,5	0	0	2,5
D-3	0	0	2,5	0	0	2,5
D-4	0	0	2,5	0	0	2,5
D-5	0	0	0	0	0	0
D-6	0	0	0	0	0	0
D-7	0	0	0	0	0	0
D-8	0	0	0	0	0	0
D-9	0	0	0	0	0	0
D-10	0	0	0	0	0	0
E-1	0	0	0	0	1,4	1,4
E-2	0	0	0	0	0	0
E-3	0	0	0	0	0	0
E-4	0	0	0	0	0	0
E-5	0	0	2,5	0	0	2,5
E-6	0	0	2,5	0	1,4	3,9

bir plan-kare için sosyo-kültürel faktörlerin uygunluk değeri elde edilmiş ve Çizelge 4.77'ye kaydedilmiştir.

4.6.3. Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu (C_i)

Çalışma alanında yapılan araştırmalar neticesinde, bölgede turistik ve rekreasyonel etkinliklere etki eden faktörler olarak, ulaşılabilirlik, konaklama olanakları ve yeme-içme olanakları tespit edilmiştir.

Söz konusu altyapı faktörlerinin plan-karelerde yer alıp almama durumları (j) Çizelge 4.76'da görülmektedir. Çizelge 4.78'de ise kıyı halkına (rekreasyonel etkinliklere katılanlar) ve gelen ziyaretçilere (turistik etkinliklere katılanlar) yapılan anketler sonucunda bu faktörlerin alanda aldığı katsayılar görülmektedir.

Çizelge 4.78. Çalışma alanında turistik ve rekreasyonel etkinlikler için önem verilen altyapı özellikleri katsayıları

Önem verilen altyapı özellikleri (y_j)	Kıyı halkı	Ziyaretçiler	Toplam	%	Katsayılar (c_j)
Ulaşılabilirlik (y_1)	1205	326	1531	39,1	3,9 (c_1)
Konaklama olanakları (y_2)	766	241	1007	25,7	2,6 (c_2)
Yeme-içme olanakları (y_3)	1007	370	1377	35,2	3,5 (c_3)
Toplam	2978	937	3915	100	10

Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri için elde edilen katsayı değerleri (c_j) ile, bu faktörlerin plan-karelerde bulunup bulunmamam durumu için aldıkları puanlar (y_j) çarpılarak, her değişkenin uygunluk değeri hesaplanmıştır (Çizelge 4.79). Daha sonra

$C_i = \sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$ formülü ile her bir plan-kare için rekreasyonel ve turistik altyapı faktörlerinin uygunluk değeri elde edilmiştir (Çizelge 4.79).

Çizelge 4.79. Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması (Ek 10'da devam ediyor)

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_l $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
A-3	3,9	0	0	3,9
A-4	3,9	0	0	3,9
B-3	0	0	0	0
B-4	3,9	0	0	3,9
B-5	3,9	0	3,5	7,4
C-2	3,9	0	0	3,9
C-3	3,9	0	0	3,9
C-4	3,9	0	0	3,9
C-5	0	0	0	0
C-6	3,9	0	3,5	7,4
C-7	3,9	0	0	3,9
C-8	3,9	0	0	3,9
C-9	3,9	0	0	3,9
D-1	0	0	0	0
D-2	3,9	0	0	3,9
D-3	3,9	0	0	3,9
D-4	0	0	3,5	3,5
D-5	3,9	0	0	3,9
D-6	3,9	0	0	3,9
D-7	3,9	0	0	3,9
D-8	3,9	0	0	3,9
D-9	3,9	0	0	3,9
D-10	3,9	0	0	3,9
E-1	3,9	0	3,5	7,4
E-2	3,9	0	3,5	7,4
E-3	0	0	0	0
E-4	3,9	0	0	3,9
E-5	3,9	0	0	3,9
E-6	3,9	0	0	3,9

4.6.4. Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu (D_i)

Turistik ve rekreasyonel etkinliklere etkili olabilecek olumsuz çevre faktörleri incelenmiş ve hava kirliliği, su kirliliği, görsel kirlilik, güvenli olmayış ve gürültü olarak tespit edilmiştir.

Çalışma alanında yapılan anket çalışmalarında ankete katılanlara, kendilerini rahatsız eden, bir başka deyişle alandan yeterince yararlanamamalarına neden olan faktörler sorulmuş ve elde edilen yanıtlar ve katsayıları çizelge 4.80'de verilmiştir.

Çizelge 4.80. Çalışma alanında turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılanları rahatsız eden olumsuz çevre faktörleri ve katsayıları

Olumsuz çevre faktörleri (zj)	Kıyı halkı	Ziyaretçiler	Toplam	%	Katsayılar (d_j)
Hava kirliliği (z_1)	269	59	328	10,5	1,1 (d_1)
Su kirliliği (z_2)	696	244	940	29,8	3,0 (d_2)
Görsel kirlilik (z_3)	740	264	1004	31,8	3,2 (d3)
Güvenli olmayış (z_4)	316	77	393	12,5	1,2 (d_4)
Gürültü (z_5)	331	157	488	15,4	1,5 (d_5)
Toplam	2352	801	3153	100	10

Tespit edilen olumsuz çevre faktörlerinin, Bartın ili kıyı bölgesinde yer aldığı plan-kareler Çizelge 4.76'da görülmektedir.

Olumsuz çevre faktörleri için anketlerden elde edilen katsayı değerleri (d_j) ile, bu faktörlerin plan-karelerde bulunup bulunmama durumu için aldıkları puanlar (z_j) çarpılarak her değişkenin uygunluk değeri hesaplanmıştır ve Çizelge 4.81'e kaydedilmiştir. Daha sonra, $D_i = \sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$ formülü kullanılarak her bir plan-kare için olumsuz çevre faktörlerinin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değeri elde edilmiş ve yine Çizelge 4.81'e kaydedilmiştir. Burada, olumsuz çevre faktörleri, istenmeyen değişkenler olduklarından, RTP_i formülünde negatif olarak değerlendirilmiştir.

Çizelge 4.81. Olumsuz çevre faktörlerin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması (Ek 11'de devam ediyor)

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_i $\sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
A-3	1,1	0	0	0	0	1,1
A-4	1,1	0	0	0	0	1,1
B-3	0	0	0	0	0	0
B-4	1,1	0	0	1,2	0	2,3
B-5	1,1	0	0	1,2	0	2,3
C-2	0	0	0	0	0	0
C-3	0	0	0	0	1,5	1,5
C-4	0	0	0	0	0	0
C-5	0	0	0	0	0	0
C-6	1,1	3,0	0	1,2	0	5,3
C-7	0	0	0	1,2	1,5	2,7
C-8	1,1	0	0	1,2	1,5	3,8
C-9	0	0	0	1,2	0	1,2
D-1	0	0	0	1,2	0	1,2
D-2	0	3,0	0	1,2	0	4,2
D-3	0	3,0	0	1,2	0	4,2
D-4	0	3,0	0	1,2	1,5	5,7
D-5	0	3,0	0	0	0	3,0
D-6	0	0	0	0	1,5	1,5
D-7	0	0	0	0	0	0
D-8	0	0	3,2	1,2	0	4,4
D-9	0	0	0	1,2	0	1,2
D-10	0	0	0	0	1,5	1,5
E-1	0	3,0	3,2	1,2	0	7,4
E-2	0	3,0	0	0	0	3,0
E-3	0	3,0	0	0	0	3,0
E-4	0	3,0	0	0	0	3,0
E-5	0	0	0	0	0	0
E-6	0	0	0	0	0	0

4.6.5. Turizm ve rekreasyon potansiyelinin (RTP_i) saptanması

Turizm ve rekreasyon potansiyeli (RTP_i), doğal faktörlerin (ai), sosyo-kültürel faktörlerin (Bi), turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin (Ci) ve olumsuz çevre faktörlerinin (Di) turizm ve rekreasyona uygunluk değerlerinin;

$$RTP_i = A_i + B_i + C_i + (-D_i)$$

formülünde yerlerine konulmasıyla saptanmıştır. Çalışma alanında yer alan tüm plan-kareler için elde edilen RTP_i değerleri Çizelge 4.82'de verilmiştir. Şekil 4.77'de de, çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyeli düşük, orta ve yüksek çıkan alanlar gösterilmiştir.

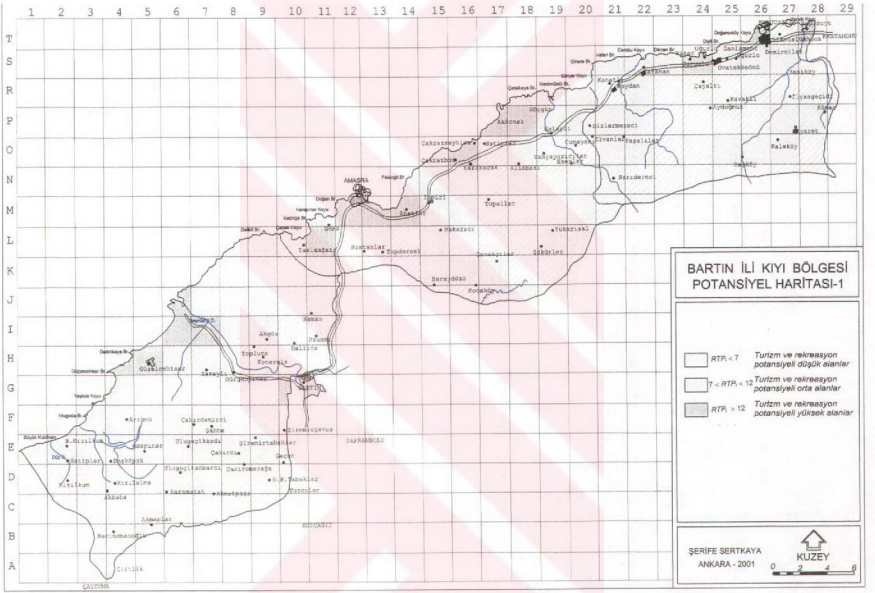
Araştırma alanında yer alan tüm plan-karelerin RTP_i değerleri incelendiğinde -0,6 ve 25,4 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler aralarında gruplandırılarak Çizelge 4.83'de verilmiştir.

Çizelge 4.83. RTP_i değerlerinin çalışma alanında dağılımı

RTP grupları	RTP_i	Plan-kare sayısı	%
I. Grup -RTP düşük plan kareler	< 7	106	57
II. Grup -RTP orta plan kareler	7-12	61	33
III. Grup -RTP yüksek plan kareler	> 12	18	10
Toplam		185	100

Çizelge 4.82. Çalışma alanında her bir plan-kare için hesaplanan turizm ve rekreasyon potansiyeli (RTP_i) değeri (Ek 12'de devam ediyor)

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i $Ai+Bi+Ci+(-Di)$
A-3	0,9	2,5	3,9	1,1	6,2
A-4	0,5	2,5	3,9	1,1	5,8
B-3	2,0	0	0	0	2,0
B-4	1,2	0	3,9	2,3	2,8
B-5	0,3	2,5	7,4	2,3	7,9
C-2	1,1	0	3,9	0	5,0
C-3	1,1	2,5	3,9	1,5	6,0
C-4	2,5	0	3,9	0	6,4
C-5	1,8	0	0	0	1,8
C-6	2,3	2,5	7,4	5,3	6,9
C-7	2,3	2,5	3,9	2,7	5,8
C-8	1,0	2,5	3,9	3,8	3,6
C-9	0,9	0	3,9	1,2	3,6
D-1	0,9	0	0	1,2	-0,3
D-2	3,0	2,5	3,9	4,2	5,2
D-3	1,9	2,5	3,9	4,2	4,1

Şekil 4.77. Çalışma alanının turizm ve rekreasyon potansiyeli haritası-1

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, Bartın ili kıyı bölgesinde turistik ve rekreasyonel aktivitelere katılanların özellikleri ile, turistik ve rekreasyonel eğilim ve taleplerini öğrenmek amacıyla yapılan anket çalışması sonuçlarına ve saptanan potansiyele ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, elde edilen sonuçlar ve değerlendirme neticesinde Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyon gelişimi için öneriler geliştirilmiştir.

5.1. Turistik ve Rekreasyonel Aktivitelere Katılanların Özelliklerinin Tanımlanmasına İlişkin Sonuçlar

Bartın ili kıyı bölgesini kapsayan çalışma alanında Mayıs 2000- Ekim 2000 tarihleri arasında 1706 adedi kıyı halkı ve 500 adedi alana gelen ziyaretçiler olmak üzere toplam 2206 kişi ile anket yapılmıştır. Anketler, bölgede yaşayan ve rekreasyonel etkinliklere katılanlar ile bölge dışında farklı illerde ikamet eden ve turistik aktivitelerde bulunmak üzere çalışma alanına gelen ziyaretçiler olmak üzere iki farklı gruba uygulanmıştır. Her grup için ayrı ayrı hazırlanan anket formlarında yer alan sorular ile, her iki gruba ait kullanıcıların sosyo-kültürel özelliklerinin yanı sıra rekreasyon ve turistik eğilim ve tercihleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışma alanında uygulanan ankete ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Ankete katılan kullanıcıların sosyo-kültürel özellikleri kapsamında cinsiyet, yaş, öğrenim ve meslek durumu ile aylık gelirlerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre;
  - ✓ Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında rekreasyonel etkinliklere katılanların % 72,8'i ve turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin %55,8'i erkektir. Her iki kullanıcı grupta da erkeklerin çoğunlukta olması ilgi çekicidir.
  - ✓ Yaş gruplarına göre ise, her iki gruba ait kullanıcılarında çoğunluğunun 26-35 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir.
  - ✓ Kullanıcı grupların öğrenim durumları incelendiğinde rekreasyonel etkinliklere katılan %56,9'luk büyük çoğunluğun ilkokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık, turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin çoğunluğu (%42,4) ise yüksek okul mezunudur. İkinci sırayı her iki grupta lise mezunları almaktadır.
  - ✓ Meslek grupları açısından dağılım incelendiğinde rekreasyonel etkinliklere

katılanların önemli bölümü (%19,1) emekliler oluştururken, %18,1 ile onları ev hanımları izlemektedir. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin ise %35,8 gibi büyük çoğunluğunun serbest meslek sahibi olduğu saptanmıştır. Bunu %25,8 ile memurlar izlemektedir.

- ✓ Her iki kullanıcı grubun da esas itibariyle orta gelire sahip oldukları öğrenilmiştir. Rekreasyonistlerin %53,9'luk orana sahip büyük çoğunluğu 100-250 milyon, ziyaretçilerin ise, %36,6 ile büyük çoğunluğunun 250-500 milyon aylık gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Bölgede rekreasyonel etkinliklere katılan ikinci büyük grup %32,9 ile 100 milyondan az gelire sahip kullanıcılardır.

- Araştırma alanında gerek rekreasyon gerekse ziyaretçilere uygulanan anket formlarında serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerine ilişkin sorular sorulmuştur. Bu sorular ile bölgeye yapılması düşünülen turistik ve rekreasyonel yatırım ve planlamalara ışık tutulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, rekreasyonist ve ziyaretçilerin geldikleri mesafeler, alana gelirken kullandıkları araçlar, tercih ettikleri alanlar ve beğendikleri kültürel özellikler, aradıkları altyapı unsurları ve kendilerini rahatsız eden çevre faktörleri sorulmuş ve elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmiştir;
  - ✓ Turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılmak için çalışma alanına gelenler eğer Bartın ili sınırları içinde yaşıyorlarsa çoğunlukla 20-30 km'lik mesafelerden gelirken, il dışından gelen ziyaretçilerin çoğunluğunun Ankara'dan ve İstanbul'dan geldiği saptanmıştır. Ankara'dan gelen ziyaretçi grubunun çoğunlukta olmasının nedeni, Ankara'ya en yakın deniz noktalarından birinin Amasra ve İnkumu olmasıdır.
  - ✓ Turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılmak için çalışma alanına gelen rekreasyonist ve ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun özel araçlarıyla geldikleri tespit edilmiştir.
  - ✓ Turistik ve rekreasyonel etkinliklere katılan her iki grupta, bu tür etkinliklere büyük çoğunlukla aileleriyle katılmaktadırlar. Bu çoğunluğu, arkadaşlarıyla gelenler izlemektedir.
  - ✓ Rekreasyonel etkinliklere katılanların çoğunluğunun ayda iki kez bu tür etkinliklere katıldıkları tespit edilmiştir. Bunun nedeni, bu tür etkinliklere katılanın çoğunlukla çalışma alanında yaşamaları ve emekli olmaları dolayısıyla

daha fazla zamana sahip olmalarıdır. Turistik etkinliklere katılan ziyaretçilerin ise, %27,6'lık oranla büyük çoğunluğunun yılda bir kez çalışma alanına geldikleri saptanmıştır.

- ✓ Turistik ve rekreasyonel etkinliklerin yoğun olarak gerçekleştirildiği aylar her iki grup içinde Haziran, Temmuz ve Ağustos olarak tespit edilmiştir. Bunun en büyük nedeni ise hava ve deniz suyu sıcaklığının uygun değerlere ulaşmasıdır.
- ✓ Rekreasyonistlerle yapılan anketler sonucunda en fazla geliştirilen aktivite %21,8 ile yüzmedir. Bunu, %19,2 ile piknik izlemektedir. Ziyaretçilerin yoğun olarak katıldıkları aktiviteler ise, %19,2 ile yüzme ve %16, 8 ile pikniktir. Bartın İli dışından çoğunlukla günübirlik ziyaretler için gelenlerin ise Amasra'da balık yemek ve tarihi yerleri incelemek için alana geldikleri tespit edilmiştir.
- ✓ Yapılan anket çalışmaları sonucunda çalışma alanında yaşayan halk, genelde kendi yaşadıkları mevkilere yakın koyları tercih etmektedirler. Örneğin Kurucaşile'de yaşayanların çoğunluğu, Kapısuyu veya Cambu Koyu'nu kullanırken, batıda Kızılkum'da yaşayanlar da Kızılkum veya Mugoda Koyu'nu tercih etmektedirler. Ancak, gerçekleşen rekreasyonel ve turistik aktivitelerin %50 gibi büyük bir oranı Amasra, İnkumu ve Çakraz'da gerçekleşmektedir.
- ✓ Gerek rekreasyonel gerekse turistik aktivitelere katılanların çoğunluğunun, ilk olarak deniz kıyısını, daha sonra ormanlık alanları tercih ettiği tespit edilirken, en çok beğenilen sosyo-kültürel özelliklerin tarihi mekanlar ve geleneksel el sanatları olduğu belirlenmiştir.
- ✓ Ankete katılan her iki grup kullanıcıya çalışma alanında önem verdikleri turistik ve rekreasyonel altyapı özellikleri sorulduğunda, öncelikle ulaşılabilirlik daha sonra da yeme-içme olanaklarının önemli olduğu yanıtları alınmıştır. Konaklama olanaklarının her iki grup kullanıcı içinde üçüncü sırada yer aldığı belirlenmiştir.
- ✓ Turistik ve rekreasyonel etkinliklerde bulunmak için çalışma alanına gelen kullanıcıların alandan yararlanmalarını engelleyen en önemli faktörlerin görsel kirlilik ve su kirliliği olduğu saptanmıştır. Görsel kirlilik olarak yoğun bitki dokusu içinde yükselen kooperatifler, standartları olmayan ilan levhaları, yeşil yamaçlardan geçen yol boyunca yer yer açılan taş ocakları gösterilmiştir. Su kirliliğinden kastedilen ise, çalışma alanı sınırları içinde dere ve ırmaklara boşaltılan endüstriyel atıklar ve kıyı boyunca yer alan koylarda denizin getirdiği atıklar ile balıkçı teknelerinden sızan yağ ve yakıtların, kömür yıkama

ünitelerinden sızan suların denize karıştığı noktalarda oluşan kirliliktir. Örneğin Amasra Büyük Liman'da yer alan balıkçı tekneleri ve boşaltma-yükleme yapan gemilerin denize , Bartın Irmağı kıyısında yer alan tuğla fabrikası, mürekkep ve boya sanayi ve mezbahadan ırmağa karışan atık ve atık sular, su kirliliğine neden olmaktadır.

- ✓ Çalışma alanında rekreasyonel aktiviteler için çoğunlukla deniz ve deniz kıyısını seçenlerin 18-25 yaş grubundan lise mezunu memurlar oldukları tespit edilmiştir. Ormanlık alanları tercih edenler ise, 36-45 yaşında ilkokul mezunu çiftçilerden oluşmaktadır. Turistik etkinliklere için çoğunlukla deniz ve deniz kıyısını ve ormanlık alanları seçenler 46-55 yaş grubundaki kullanıcılardır. Bu kullanıcı grubun çoğunlukla lise mezunu memur, ev hanımı ve öğrencilerden oluştukları ve aylık 250-500 milyon gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.
- ✓ Çalışma alanında sosyo-kültürel özellikler olarak en çok tarihi anıt ve mekanları beğenen rekreasyonistlerin ilkokul mezunu emekli ve ev hanımlarından oluştuğu tespit edilmiştir. Turistik aktiviteler için bölgeye gelen ziyaretçilerin alanda en çok beğendikleri sosyo-kültürel özellik olan tarihi anıt ve mekanlar ile el sanatları, 26-35 yaş grubundan serbest meslek sahibi, ev hanımı ve öğrenciler tarafından tercih edildiği belirlenmiştir. Ayrıca en çok tarihsel anıt ve mekanları beğenen ziyaretçilerin aylık 100-250 milyon, el sanatlarını beğenen ziyaretçilerin ise 250-750 milyon aylık gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.
- ✓ Çalışma alanındaki su kirliliği nedeniyle alandan yeterince yararlanmadıklarını belirten rekreasyonistlerin çoğunlukla ilkokul ve yüksekokul mezunu oldukları belirlenmiştir. Turistik aktivitelere katılan ziyaretçilerden su kirliliği nedeniyle rahatsız olanların çoğunlukla 26-35 yaş grubunda ve aylık gelirlerinin de 250-500 milyon olan memurlar oldukları tespit edilmiştir. Görsel kirliliğin ise, 36-45 yaş arası ve aylık gelirleri 750 milyon-1 milyar olan emeklileri en çok rahatsız eden 2. olumsuz çevre faktörü olduğu saptanmıştır.

5.2. Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Saptamalarına İlişkin Sonuçlar

Çalışılan yöntem çerçevesinde gerçekleştirilen değerlendirme çalışmalarının ortaya koyduğu bulgulara göre, Bartın ili kıyı bölgesinin turizm ve rekreasyon potansiyeli

saptamalarına ilişkin elde edilen sonuçları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür

1. RTP_i değeri saptamalarına göre Bartın ili kıyı bölgesinin 18 adet plan-kare ile temsil edilen %10'u ise yüksek turizm ve rekreasyon potansiyeline sahiptir ($RTP_i > 12$).
2. RTP_i değeri saptamalarına göre Bartın ili kıyı bölgesinin 61 adet plan-kare ile temsil edilen %33'ünde, turizm ve rekreasyon potansiyeli orta olarak bulunmuştur ($7 < RTP_i < 12$).
3. RTP_i değeri saptamalarına göre Bartın ili kıyı bölgesinin 106 adet plan-kare ile temsil edilen %57'si düşük turizm ve rekreasyon potansiyeline sahiptir ($RTP_i < 7$).

5.2.1. Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek olan alanlara ilişkin değerlendirmeler

RTP_i değerleri 12'den büyük çıkan plan-kareler, "turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek alanlar" olarak tanımlanmıştır. Bu alanlar, toplam çalışma alanının %10'unu kapsayan 18 adet plan-kareden oluşmaktadır. Çalışma alanında, tüm turizm ve rekreasyon potansiyeli değerleri dağılımına bakıldığında en küçük oran bu gruba aittir.

Çalışma alanında en yüksek turizm ve rekreasyon potansiyeline sahip olan kesim, kıyı kesimidir. Bu bölümde yer alan turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek noktalar, batıdan doğuya doğru Güzelcehisar, İnkumu ve çevresi, Amasra ve çevresi, Çakraz, Akkonak, Tekkeönü ve çevresi, Kurucaşile ve Kapısuyu'dur.

Amasra'nın doğusundan itibaren yer alan koylar, standartları düşük dahi olsa 2-3 km'lik stabilize yollarla Cide-Kastamonu karayoluna bağlanmaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü'nce yapımı sürdürülen Bartın-Cide Devlet yolu ile, Amasra-Kurucaşile arasında yer alan potansiyeli yüksek noktalara olan ulaşımı hızlı ve güvenli kılacaktır. Söz konusu yol tamamlandığında, bölgeye olan turistik ve rekreasyonel amaçlı ziyaretlerde yoğunlaşacaktır. Ayrıca mevcut yol, manzara yolu olarak planlanabilecektir. Amasra'nın batısında yer alan İnkumu, Güzelcehisar, Mugoda ve Büyükkızılkum ise sahilden olmasa da iç kesimden birbirine bağlıdır. Bugüne kadar çalışma alanında en çok ziyaretçi kabul eden ve tanınan noktalar, Amasra, İnkumu ve

Çakraz'dır. Bunun nedeni, söz konusu yerlerin, yetersiz de olsa konaklama, yeme,içme ve ulaşım gibi turistik ve rekreasyonel altyapı olanaklarına sahip olmasıdır. Bartın ili kıyı bölgesinin sahip olduğu turizm ve rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesi ve turizm sektörünün bölgede atılım yapması, öncelikle bu potansiyeli yüksek alanların değerlendirilmesi ile mümkündür.

Turizm ve rekreasyon potansiyelleri yüksek olan alanların değerlendirilmesine ilişkin öneriler aşağıda sıralanmıştır;

- Güzelcehisar Plajı (H4), Bartın İli'nin en kaliteli kumsalına ve en temiz denizine sahiptir. Plajın hemen arkasında yükselen dağlar, fiziksel gelişmeyi engellemiştir ve yapılanma mümkün olamamaktadır. Güzelcehisar Plajı'nın 1. derece Doğal Sit ve doğusunu çeviren burnun hemen yakınındaki hisar ve çevresinin 1. derece Arkeolojik Sit olduğu dikkate alındığında, plajın ancak günübirlik kullanımı önerilebilir. Bunun için de KTVKYK'nun aldığı ilke kararları (Ek 13, Ek14) dahilinde hareket edilerek Koruma Kurulu'ndan gerekli izinler alınmalıdır. Bugün sahilde mevcut olan kamping alanının gerekli alt ve üstyapı eksiklikleri tamamlanırken, yine ilgili kuruldan gerekli izinler alınmalıdır (Anonim 1999c).

- İnkumu (H5, I6), Güzlcehisar'ın doğusunda yer alır. 1970'li yıllardan itibaren gelişmeye başlamıştır. Önceleri bir iki katlı yazlıklarla ve dinlenme tesisleriyle başlayan yapılaşma, şu an plajın gerisindeki alanı tamamen kaplamıştır. Bartın'a yakın olması ve kolay ulaşılabilmesi, alanın doğal özelliklerini büyük oranda tahrip etmiştir. Yaz mevsiminin başlamasıyla, ikinci konutlara yerleşenlerin yanı sıra, çeşitli illerden gelen ziyaretçilerin aşırı talebi nedeniyle 1992 yılından itibaren "ayak bastı parası" alınmaktadır. İnkumu'nda bulunan turistik tesis ve yazlıklardan kaynaklanan kanalizasyon ve içme suyu şebekesi gibi altyapı sorunları çözülerek alanın doğal güzelliklerinin korunması sağlanmalıdır. Ayrıca, yapılaşma kesinlikle kontrol altına alınmalıdır. İnkumu'na inilen yol üzerinde bulunan kamping alanında, içme suyu, kanalizasyon, WC, duş gibi alt ve üstyapı eksiklikleri giderilmelidir.

- Amasra (M12, M13), ülkemizde pansiyonculuğun öncülerindendir. Sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikler yanında, sosyo-kültürel özellikleri, turistik ve rekreasyonel altyapısı ile çalışma alanının en çekici ve en gelişmiş noktasıdır. Tüm yıl boyunca turların düzenlendiği ve bölgede en çok ziyaretçinin geldiği bir beldedir. Bu özelliğinin devam edebilmesi için ilçede bazı önlemlerin alınması gerekmektedir.

✓ Büyük limanın balıkçı teknelerinden ve yatlardan dolayı kirlenmemesi için önlemler alınmalıdır.

✓ Turizm potansiyeli oldukça yüksek olan Amasra'nın GEEAYK'nın 11.9.1976/157 ile Ankara KTVKK'nun 1.6.1985/1098 ve 9.10.1990/1399 tarih-sayılı kararları ile Arkeolojik ve Doğal Sit olarak ilan edildiği dikkate alınarak Ek 13 ve Ek 14'de verilen KTVKYK'nun aldığı ilke kararlarına göre hareket edilmelidir (Anonim 1999c).

✓ Amasra'nın tarihi kent dokusu korunmalıdır. Bunun için, mevcut yapıların konaklama, yeme-içme, toplantı ve sergi salonları olarak düzenlenmeleri ve kullanıma açılmaları önerilmektedir.

✓ Pansiyonculuğun öncüsü olan ilçede, bu hareket desteklenmeli, yeni turizm işletmeleri yerine ilk aşamada kale içindeki ve kentteki evlerin gerekli bakımları yapılarak pansiyona dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

✓ Mevcut turizm işletmelerinin kalite düzeyleri artırılmalıdır.

✓ Amasra ve yakın çevresinin sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi özelliklerinin tanıtımı çalışmalarına hız verilmelidir.

- Çakraz (O16), çalışma alanı içinde tanınan ve yoğun olarak kullanılan üçüncü noktadır. Plajın hemen arkasından geçen bir yol ve arkasında yükselen yapılar plajı çevreler. Bu yapıların birinci katları, lokanta, üst katları ise konaklama amacıyla kullanılmaktadır. Ancak, kat yüksekliği, yer yer beldenin siluetini etkilemektedir. Çok daha az katlı ve özgün mimari ile doğal dokuya uyumlu formların seçilmesi önerilmektedir. Ayrıca, plajın doğu tarafının kamping için kullanılması uygun olacaktır. Çakraz için 2. Derece Doğal Sit kararı bulunduğundan, bu öneriler gerçekleştirilirken, Ek 13'de verilen, KTVKYK'nun aldığı ilke kararları (Anonim 1999c) gereğince izin alınmalıdır.

- Akkonak (P17, P18), Çakraz'ın doğusundadır. Plaj, dik yamaçların hemen önünde oluştuğundan, herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Ancak, 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda sosyal amaçlı turizm tesisleri için ayrılmıştır ve bu tesislerin turizm yatırım belgesi alma gereklilikleri yoktur (Anonim 1989b). Bugün, koyda konaklama, plajı çevreleyen tepedeki 4 bungalov ve 3 katlı bir pansiyonda sağlanmaktadır. Plajın günübirlik kullanımlar için gerekli WC, duş, soyunma kabini, büfe gibi alt ve üstyapı olanaklarına kavuşturulması gerekmektedir.

- Tekkeönü ve çevresi (S24), ahşap tekne yapımı ile ünlü bir yerleşmedir. Ağaçlarla kaplı bir burunun doğusunda kurulmuştur ve bir de balıkçı barınağı bulunmaktadır. Yerleşimin önündeki plaj, mendirek ve tersanelerle kaplanmıştır. Ancak, bu görüntü yerleşmeye otantik bir hava kazandırmıştır. Tekkeönü, gerek turistik amaçlarla gerekse tekne yaptırmak üzere yerleşmeye gelenlerce yoğun olarak ziyaret edilmektedir. Bu nedenle oluşan konaklama ihtiyacı, yerleşmedeki otantik havayı zedelemeyen tesislerin yapımı ile karşılanabilir. Ayrıca, yerleşmede pansiyonculuk desteklenmelidir ve plajda günübirlik kullanımlar için gerekli büfe, WC, duş, içme suyu, kanalizasyon gibi alt ve üstyapı hizmetleri getirilmelidir. Tekkeönü'nde bulunan balıkçı barınağına, yatların da yanaşabilmesi için gerekli ek donanım sağlanmalıdır.

- Kurucaşile (T26) de ahşap tekne yapımcılığı ile yoğun ilgi gören ve çalışma alanında yüksek turizm ve rekreasyon potansiyeline sahip yerleşmelerden biridir. Yerleşimin hemen arkasındaki ormanlar, bir yandan tekne yapımcılığı için uygun hammadde kaynağı olurken, diğer taraftan yerleşime mükemmel bir arka fon oluşturmaktadır. Yerleşmedeki ahşap tekne yapımcıları, balıkçı teknelerinin artık ahşaptan yapılmaması nedeniyle gezinti tekneleri yapımına yönelmişlerdir. Bu yönelme, bir süre sonra yatçılığın başlamasına neden olabilecektir. Bu nedenle, bu uğraşı alanı desteklenmeli ve tersaneler uluslararası standartlara kavuşturulmalıdır. Yerleşmede tekne yapımcıları ile yapılan pek çok görüşmede, tersanelerin uluslararası standartlara uymaması nedeniyle yaptıkları teknelerin maddi olarak karşılıklarını alamadıkları ortaya çıkmıştır. Kurucaşile'de bulunan balıkçı barınağının yat yanaşma yeri olarak düzenlenmesi

durumunda, turizm sektörünün ilçede canlanacağı düşünülmektedir. Liman gerisinde ve yerleşmeyi çevreleyen manzaralı noktalarda, yöre mimarisi ile uyum gösteren konaklama birimlerinde pansiyonculuğun gelişmesi sağlanmalı ve desteklenmelidir.

- Kapısuyu (T28), çalışma alanın en doğu ucundaki son yerleşmedir. Kapısuyu plajı başta Kurucaşile'de yaşayanlarca yoğun olarak kullanılmaktadır. Hemen yakınında bulunan Tekkeönü ve Kurucaşile'de olduğu gibi plajın büyük bir bölümü tekne yapımcılığına ayrılmıştır. Plajda herhangi bir konaklama olanağı bulunmamaktadır. Günübirlik olarak kullanılan plajda, WC, duş, soyunma kabinleri, içme suyu, kanalizasyon gibi alt ve üstyapı eksiklikleri giderilmelidir. Yapılacak olan düzenlemeler ile plajdaki günübirlik kullanımlar ile tekne yapımcılığı birbirinden ayrılmalıdır. Plajın gerisindeki düzlüklerin pansiyon ve kamping gelişimleri için kullanılması uygundur. Ancak, kullanılacak bu düzlüklerin bu plajda denize kavuşan Kapısuyu Deresi'nin oluşturduğu alüvyal birikinti alanı olmamasına dikkat edilmelidir.

5.2.2. Bartın İli Kıyı Bölgesi'nde turizm ve rekreasyon potansiyeli orta olan alanlara ilişkin değerlendirmeler

RTP_i değerleri 7-12 arasında bulunan alanlar "turizm ve rekreasyon potansiyeli orta alanlar" olarak tanımlanmıştır. Çalışma alanında 61 adet plan-kare ile temsil edilen bu alanlar, alanın %33'ünü oluşturmaktadır. Orta potansiyele sahip bu plan-kareler, çalışma alanının batısında, potansiyeli düşük alanların çevrelerinde gruplar halinde dağılım göstermektedir.

Amasra'nın doğusunda yer alan ve turizm ve rekreasyon potansiyeli orta olan alanların doğal ve kültürel özellikleri incelendiğinde, genel olarak yükseklik, bitki örtüsü, iklim faktörü gibi doğal değerlerinin yüksek olmasına karşılık, turizm ve rekreasyon için gerekli altyapı faktörlerine sahip olmadıkları görülür. Makaracı (L15) ve Saraydüzü (K15), Yukarısal ve Şükürler köyü (L19), Başköy (O26) mevkii, en doğuda Kömeç (P28), Ziyaret (P27)ve Kaleköy (O27)'ün yer aldığı plan-karelerin turizm ve rekreasyon potansiyeli orta çıkmıştır. Bu alanlarda, turistik ve rekreasyonel altyapı tesislerinden

konaklama ve yeme-içme olanaklarının hiçbir şekilde bulunmamasına rağmen, rölyef, bitki örtüsü ve yüksekliğin iklime olan olumlu etkisi, ırmaklar ve çevrenin sahip olduğu bakirlik ile yerleşimlerin beraberinde getirdiği ulaşılabilirlik, potansiyel değerini yükseltmektedir. Bölgede yer alan derelerde halkın alabalık üretmek ve bunları gelen ziyaretçilerle paylaşmak istemeleri de bu potansiyeli desteklemektedir. Bu plan-karelerde, topoğrafya ve yoğun bitki dokusunun ulaşımı imkansız kıldığı noktalarda gerek yabani hayvanlardan gerekse avcılardan kaynaklanan güvenlik sorunları bulunmaktadır. Burada söz konusu olan plan-karelerin temsil ettiği alanlar tamamen doğal koşullara sahip, henüz hiçbir şekilde girilmemiş alanlardır.

Çalışma alanının, Amasra'nın batısında kalan bölümünde, iç kesimlerde yerleşim yerlerinin birbirlerine çok yakın olmaları ve topoğrafyanın uygun olması nedenleriyle standardı düşük de olsa ulaşım ağı kurulmuştur. Ancak, bu alanlarda da, rölyef ve bitki örtüsüne ait alan değerlerinin düşük olması, sosyo-kültürel faktörlerin yüksek olmaması, yeme-içme ve konaklama gibi altyapı faktörünün gelişmemiş olması, turizm ve rekreasyon potansiyelini düşürmüştür.

Çalışma alanının, kıyı kesiminde bulunan Büyükızılkum, Mugoda, Bozköy, Göçgün ve Cambu koyları ile iç kesimde yar alan Makaracı, Saraydüzü, Şükürler, Yukarısal, Başköy, Kaleköy, ve Kömeç köylerinin turizm ve rekreasyon potansiyelleri orta çıkmasına rağmen, olumsuz çevre faktörlerine karşı alınacak önlemler ve getirilecek alt ve üstyapı tesisleriyle bu potansiyel yükseltilebilir ve kullanılabilir. Söz konusu koylar ve köyler için yapılabilecek öneriler aşağıda verilmiştir.

- Büyükkızılkum (E2), çalışma alanının en uzun ve en geniş kumsalı olmasına rağmen, ulaşım güçlükleri ve altyapı yetersizlikleri nedeniyle sahip olduğu potansiyel kadar kullanılamayan bir plajdır. Bu plajda, kumul hareketi olduğundan, arka plandaki bitki dokusu korunmalı ve kalıcı konaklama tesisleri kurulmalıdır. Ancak, bu tesislerin yörenin otantik tarzını yansıtan form ve ölçekte olmasına dikkat edilmelidir. Burada ki yapılanma, kesinlikle kontrollü olmalıdır. Plajda, soyunma kabinleri, duş, WC, gibi günübirlik kullanımlar için gerekli alt ve üstyapı tesisleri mutlaka yapılmalıdır. Plajın geniş olması ve hemen geride bitki örtüsüne sahip olması bu alanı kamping için de çekici hale

getirmektedir. Bütün bu değinilen hususlar yanında, Büyükkızılkum'a olan ulaşım olanakları iyileştirilmelidir. Plajın, batı sınırı olan Zonguldak İli'nin Saltukova ilçesi ile olan bağlantısı güçlendirildiğinde çok daha fazla kullanıcıya hizmet verebileceği düşünülmektedir.

Büyükkızılkum plajı için yapılan bu öneriler yanında, plajın bulunduğu Kızılkum Köyü'nde kanalizasyon ve içme suyu gibi altyapı hizmetleri de tamamlanmalıdır. Böylece, yalnızca plajı kullanan bir köyden öte, belki bir turizm köyü yaratmak söz konusu olabilecektir.

- Mugoda (F3), Büyükkızılkum'dan doğuya doğru gidildiğinde ulaşılan ilk plajdır. Mugoda Plajı'nın iki burunla çevirili olması, alanı korunaklı kılmaktadır. Bu nedenle, koyun hemen arkasında, bugün çok amatörce yürütülen kamping kullanımı desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Bugünkü hali ile, kanalizasyon, içme suyu, WC ve duş gibi günübirlik kullanımlar için gerekli temel hizmetlerin getirilmesi gerekmektedir. Kamping olanaklarının yanı sıra, 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda II. Konut alanı olarak belirtilen plaj gerisinde (Anonim 1989b), yerel mimari tarzına uygun, kalıcı konaklama tesislerine yer verilmelidir. Ancak, bu yapıların kısıtlı gelişmesine dikkat edilmelidir.

- İnkumu ile Gömü Köyü arasında kalan Delikli Burun ve yakın çevresi (L8, L9), orta potansiyele sahip başka bir alandır. Bu alanlar, sahip olduğu doğal güzellikler açısından çok değerli olmasına rağmen, ulaşılamaması ve gerekli altyapı tesislerinden yoksun olması nedenleriyle orta potansiyelli alanlar olarak tespit edilmiştir. Sağlanacak ulaşım ile alt ve üstyapı olanakları ile buradaki potansiyel yükseltilebilir ve değerlendirilebilir.

- Gömü Köyü Koyu (M11) bugün, Amasra Kömür İşletmesi'nin faaliyetleri nedeniyle kömür tozuyla kaplı bulunmaktadır. Bu problem çözüldükten sonra, mevcut balıkçı barınağının yat yanaşma yeri olarak kullanılması için gerekli alt ve üstyapı donanımı sağlanarak, orta olarak tespit edilen potansiyel yükseltilebilir.

- Bozköy Plajı (O15), bugün günübirlik olarak kullanılmaktadır. Ancak, plajda duş, WC, soyunma kabini, yeme-içme olanakları gibi üstyapı tesislerinden hiç biri bulunmamaktadır. Fakat, plaja inen yol üzerinde, ağaçlar arasında bir yapının inşaatı devam etmektedir. Orman mülkiyetinde olan plaj ve yakın çevresinin, günübirlik kullanımlar için gerekli olanaklara kavuşturulması gerekmektedir. KTVKK'nun Bozköy plajı için, 1. Derece Doğal Sit kararı bulunduğundan, getirilecek altyapı hizmetleri uygulamaları için KTVKYK'nın aldığı ilke kararları (Ek 13) doğrultusunda Koruma Kurulu'nun izni alınmalıdır (Anonim 1999c).

- Göçkün Plajı (R19), hiçbir altyapının olmadığı tamamen doğal bir koydur. Amasra Irmağı'nın denize kavuştuğu koydur. Ulaşımın zor olması nedeniyle doğal özelliklerini koruyabilmiştir. Yakın çevrede yaşayan köylüler tarafından genellikle hafta sonlarında kullanılmaktadır. Bugün, herhangi bir planlı kullanım olmamasına rağmen, Turizm Bakanlığı'nca hazırlanan 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda uluslararası çocuk ve gençlik spor fuar alanı olarak ayrılmıştır (Anonim 1989b). Bu plajda kanalizasyon, içme suyu, WC, duş gibi alt ve üstyapı eksiklikleri giderilmeli ve günübirlik kullanımlara açılmalıdır. Plajın hemen arkasında, kamping gelişimi sağlanabilir. Bu kullanımlar getirilirken, Göçkün İskelesi için alınan 1. Derece Doğal Sit kararı dikkate alınarak, KTVKYK'nun aldığı ilke kararları gereğince (EK 13) Koruma Kurulu'ndan izin alınmalıdır (Anonim 1999c).

- Cambu Koyu (S22), Karaman Köyü sınırlarında olup, bu köy halkı tarafından kullanılmaktadır. Koyun hemen gerisinde dik yamaçlar yükseldiğinden yapısal olarak konaklama tesislerinin yapılması uygun değildir. Turizm Bakanlığı'nın hazırladığı 1/25.000 Çevre Düzeni Planı'nda Cambu koyu, "doğal ve kültürel karakteri korunacak alan" olarak belirlenmiştir (Anonim 1989b). Bu karara göre, koyda herhangi bir yapılaşma ve arazi kullanışı söz konusu değildir. Mevcut kullanımları iyileştirmek için Turizm Bakanlığı'ndan onay alınmak zorundadır. Cide-Kastamonu yolunun Cambu Koyu'nu yukarıdan gören mükemmel bakı noktaları olduğundan buralara mola yerleri yapılmalıdır. Koyun günübirlik kullanımı için WC, duş, kanalizasyon, içme-suyu gibi alt ve üstyapı tesisleri

tamamlanmalıdır.

- Makaracı (L15), Saraydüzü (K15), Yukarısal ve Şükürler Köyü (L19), Başköy (O26), Ziyaret (P27), Kaleköy (O27) ve Kömeç (P28) köylerinin bulunduğu plan-karelerde rölyef, bitki örtüsü ve yüksekliğin iklime olan olumlu etkisi, dereler ve çevrenin sahip olduğu bakirlik, potansiyeli olumlu etkilerken, konaklama, yeme-içme olanaklarının olmayışı bu potansiyelin gereği gibi kullanılmasına engel olmaktadır. Söz konusu alanların sahip olduğu yoğun bitki örtüsü ve yaban yaşamı, av turizminin geliştirilebileceği düşüncesini doğurmuştur. Avcılara sağlanacak konaklama evleri ve yeme-içme olanaklarının ile, alanda gelişigüzel yapılan avlanmalardan kaynaklanan güvenlik sorunları çözümlendiğinde bu plan-karelerin turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilmiş olacaktır.

Bu bölümde sözü edilen, turizm ve rekreasyon potansiyeli orta olan plan-karelerde, turistik ve rekreasyonel altyapı olanaklarının yaratılması ve olumsuz çevre faktörlerinin ortadan kaldırılmasıyla oluşacak yeni potansiyel aşağıda hesaplanmıştır. Çizelge 5.1'de bu plan-karelerde sağlanacak turistik ve rekreasyonel altyapı olanakları ile ortadan kaldırılan olumsuz çevre faktörleri görülmektedir.

Çizelge 5.1. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilecek plan-karelerde turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri ve olumsuz çevre faktörleri

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
E2	1	1	1	0	0	0	0	0
F3	1	1	1	0	0	0	0	0
L8	1	1	1	0	0	0	0	0
L9	1	1	1	0	0	0	0	0
M11	1	1	1	0	0	0	0	0
O15	1	1	1	0	0	0	0	0
R19	1	1	1	0	0	0	0	0

Çizelge 5.1. devam

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
S22	1	1	1	0	0	0	0	0
K15	1	1	1	0	0	0	0	0
L15	1	1	1	0	0	0	0	0
L19	1	1	1	0	0	0	0	0
O26	1	1	1	0	0	0	0	0
O27	1	1	1	0	0	0	0	0
P27	1	1	1	0	0	0	0	0
P28	1	1	1	0	0	0	0	0

Çizelge 5.2'de ise, söz konusu plan-karelerin sahip oldukları yeni olanakların turizm ve rekreasyona uygunluğu hesaplanmıştır.

Elde edilen yeni C_i (turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluk değeri) ve D_i (olumsuz çevre faktörlerinin uygunluk değeri) değerleri, Çizelge 4.68'de hesaplanan A_i (doğal faktörlerin uygunluk değeri) ve Çizelge 4.76'da hesaplanan B_i (sosyo-kültürel faktörlerin uygunluk değeri) değerleri ile toplanarak, plan-karelerin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerleri (RTP_i) hesaplanmış ve Çizelge 5.3'e kaydedilmiştir.

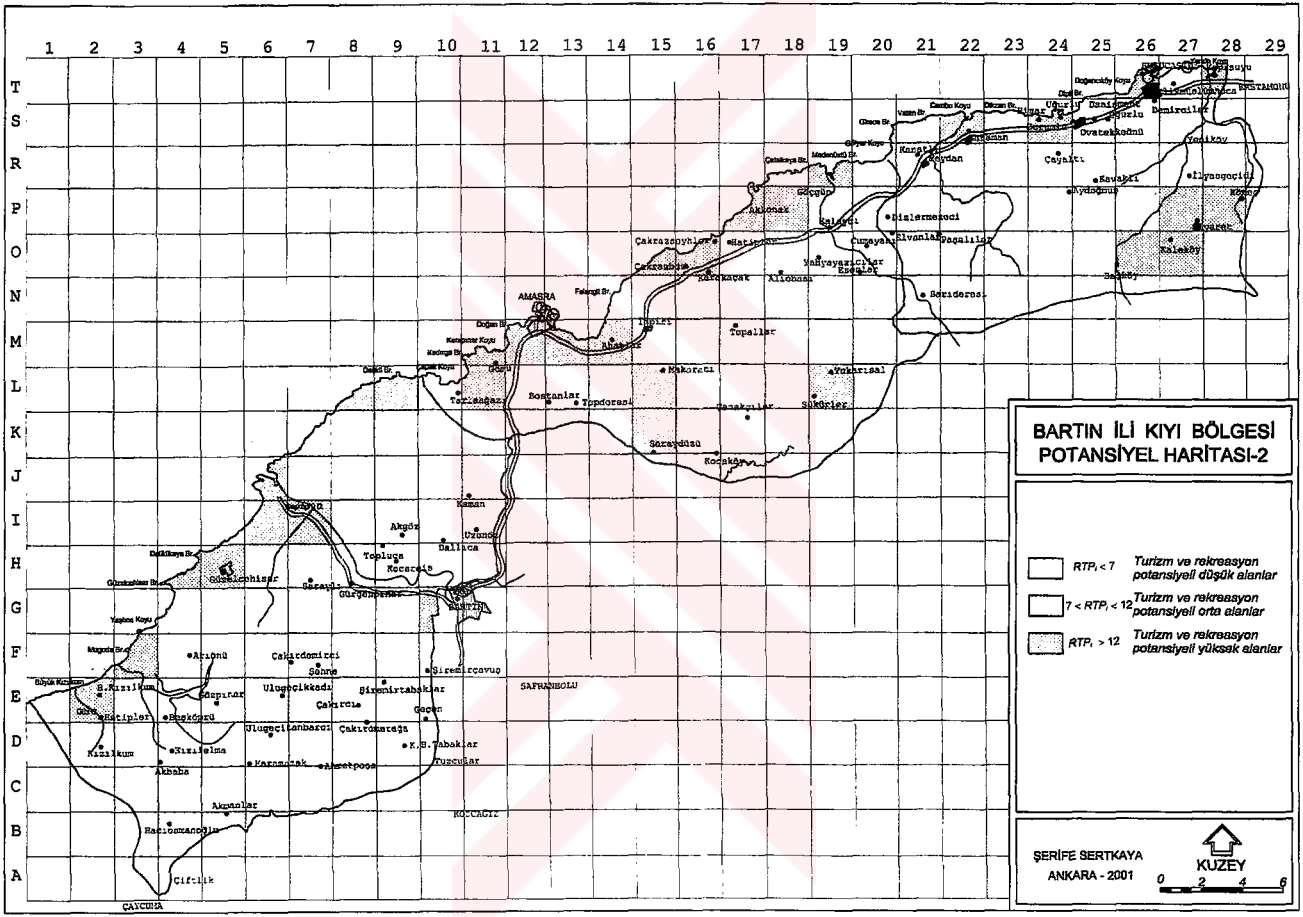
Bu bölümde yapılan öneriler doğrultusunda hesaplanan yeni RTP_i değerleri 12'den büyük olduğu için, söz konusu plan-karelerin yeni turizm ve rekreasyon potansiyellerini yüksek olarak tanımlamak mümkündür. Yapılan yeni hesaplamalar ile çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek olan plan-kare sayısı 18'den 33'e çıkmıştır. Bu durumda, çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyelinin yeni dağılımı Şekil 5.1'de verilmiştir.

Çizelge 5.2. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilecek plan-kareler için turistik ve rekreasyonel altyapı ve olumsuz çevre faktörlerinin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			$C_i = \sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					$D_i = \sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$		$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
E2	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
F3	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
L8	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
L9	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
M11	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
O15	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
R19	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
S22	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
K15	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
L15	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
L19	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
O26	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
O27	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
P27	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0
P28	3,9	2,6	3,5	10	0	0	0	0	0	0

Çizelge 5.3. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yükseltilecek plan-kareler için hesaplanan RTP_i değerleri

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
E-2	5,3	0	10	0	15,3
F3	6,9	0	10	0	16,9
L8	3,7	0	10	0	13,7
L9	4,7	0	10	0	14,7
M11	5,4	0	10	0	15,4
O15	3,8	2,5	10	0	16,3
R19	5,9	0	10	0	15,9
S22	4,2	0	10	0	14,2
K15	4,8	0	10	0	14,8
L15	4,0	2,5	10	0	16,5
L19	4,9	0	10	0	14,9
O26	4,1	0	10	0	14,1
O27	5,5	0	10	0	15,5
P27	4,5	0	10	0	14,5
P28	7,3	0	10	0	17,3

Şekil 5.1. Çalışma alanının turizm ve rekreasyon potansiyeli haritası-2

5.2.3. Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyon potansiyeli düşük olan alanlara ilişkin değerlendirmeler

Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyon potansiyeli 7'den küçük çıkan plan-kareler, "turizm ve rekreasyon potansiyeli düşük alanlar" olarak tanımlanmıştır. Bu alanlar toplam çalışma alanının %57'sini kapsayan 106 adet plan-kareden oluşmaktadır. Tüm çalışma alanı için saptanan turizm ve rekreasyon potansiyellerinin alansal dağılımları incelendiğinde, en yüksek oran bu gruba giren plan-karelerde ortaya çıkmaktadır. Genellikle çalışma alanının iç kesimlerinde yer almaktadırlar.

Batıda yer alan Akbaba, Karamazak, Ahmetpaşa, Ulugeçitambarcı, Kızılkum, Hatipler, Beşköprü, Şahne, Topluca, Dallıca köyleri gibi düşük potansiyele sahip alanlar incelendiğinde, topoğrafik olarak daha az hareketli, ulaşım, yeme-içme ve konaklama olanakları gibi turistik ve rekreasyonel altyapı tesislerinin tamamen eksik olduğu, tarihsel anıt, geleneksel el sanatları ve mimari gibi sosyo-kültürel özelliklerden yoksun olduğu belirlenmiştir. Çalışma alanının bu bölümünün, topoğrafik yapının elverişli olması nedeniyle yerleşim ve tarıma ayrıldığı saptanmıştır.

Çalışma alanın doğusunda bulunan düşük potansiyele sahip alanların ise, en büyük sorununun yukarıda sayılan problemlere ek olarak güvenli olmayışı olduğu tespit edilmiştir. Doğuda Çanakçılar ve Şükürler köylerinin kuzeyi ile Paşalılar ve Sarıderesi köylerinin doğusunda yer alan düşük potansiyelli alanlarda yüksekliğin 750-1000m'ye kadar ulaştığı ormanlık arazi, bu alanlara ulaşımı tamamen imkansız kılmıştır. Kullanabilmek için ulaşılabilirliğin şart olması, bu alanlardaki turizm ve rekreasyon potansiyelini düşürmüştür.

Çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyeli negatif çıkan plan-karelerde (D1, G9, P26, R29), turizm ve rekreasyon etkinlikleri için kaynak oluşturabilecek herhangi bir özellik olmadığı ve olumsuz çevre faktörlerinin baskın olduğu tespit edilmiştir.

5.3. Bartın İli Kıyı Bölgesinde Turizm ve Rekreasyonun Gelişimi ile İlgili Genel Sonuç ve Öneriler

Bir bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerler, o bölgenin turizm ve rekreasyon kaynaklarını oluştururlar. Buna karşılık, en önemli etkileri yine bu kaynaklara olmaktadır. Turizm reklam ve tanıtımlarında, bir yandan mavi ve temiz koylar, ormanlar, tarihi anıt ve mekanlar gibi zengin doğal ve sosyo-kültürel değerlere yer verilirken, diğer yandan turizm amaçlı yapılaşma ve planlamalarla bu değerleri tahrip edici uygulamalara gidilmektedir. Günümüzde kitle turizmine katılanlar, gittikleri bölgelere, yaşadığı yerdeki istek ve beklentilerini de beraberinde götürmektedirler. Buna paralel olarak sürdürülen turizm politikaları, bu beklentileri kısa sürede karşılama eğilimindedir. Bunun neticesinde, turistik çekim merkezi konumundaki doğal ve kültürel değerler yoğun kullanımlar ile karşı karşıya kalmaktadır.

Bu şekilde doğal ve kültürel değerlerde ortaya çıkan yıkıcı sonuçların tek sorumlusu turizm ve rekreasyon değil, bu aktivitelerin kullanıma sunulmasındaki kar amacının baskın hale gelmesidir. Bu durumda, söz konusu olan etkinliklerden sağlanacak uzun vadeli yararlar göz ardı edilerek, kısa süreli kazançların peşine düşülmekte ve doğal, tarihi ve kültürel değerler yozlaşmaktadır.

Bartın ili kıyı bölgesi, sahip olduğu doğal ve kültürel özellikleriyle dikkat çeken ve henüz bozulmamış nadir bölgelerimizdendir. Sahip olduğu el değmemiş doğa ve deniz, yerel kültür, ahşap tekne yapımcılığı ve tel kırma gibi el sanatları, tarihsel anıt ve mekanlar, arkeolojik kalıntılar ile ilgi gören bir alternatif konumundadır.

Bilinçli ve bu işin eğitimini almış kişiler olarak amacımız, söz konusu bölgede rastlantılara ve şansa yer vermeden planlı bir turizm ve rekreasyon gelişimi sağlamaktır. Turizm yatırımı yapılan alanlar üzerinde gerçekleştirilen araştırmalara göre, en çağdaş ve en demokratik ülkelerde bile turizm alanları çekicilik yönünden zaman içinde kayıplara uğramaktadır. Bu konuda Plog'a göre, yeni veya egzotik bir turizm güzergahı veya noktası, "allosentrik" grubun ilgisini çeker. Allosentrik olarak adlandırılan bu grubun üyeleri, turizm pazarında kalabalıklaşmamış ve eşsiz güzergahlar ararlar. Söz konusu alan, daha iyi bilinen ve halka açık bir yer konumuna gelince allosentrikler için

önemini yitirir ve bu grubun yerini "midsentrik"ler alır. Bu noktada, turizm gelişim alanı, kitle turizminin kapsamına girmiştir. En sonunda, zamanın ilerlemesiyle turizm gelişim alanı cazibesini midsentrikler içinde kaybeder ve buradaki ziyaretçi kitlesi artık "psikosentrik"lerdir. Bunlar da, allosentrikler gibi ziyaretçi kitlesinin küçük bir bölümünü oluştururlar. Gelinen noktada, başlangıçta yeni ve egzotik olan turizm gelişim alanı, gerek öncüler gerekse kitle pazarı için tüm cazibesini yitirir (Sayan 2000).

Plog'un bu hipotezinin sonucuna göre, eğer turizm gelişim alanları gereğinden fazla ticarileşir ve onları eşsiz ve popüler yapan özellikler bir tarafa bırakılırsa, bu alanlarda turizm kendi yok oluşunu kendisi hazırlamış olur. Bu durumda turizm ve rekreasyonel gelişme alanlarının 2 seçeneği vardır;

1. Değişikliklere, onlar oluştuktan sonra tepki vermek yani PLANSIZ GELİŞİM
2. Mevcut durumu değerlendirebilmek ve gelecekte ne gibi durumların oluşabileceğini öngörebilmek için bir hareket yönü seçmek yani PLANLI GELİŞİM.

Bartın ili kıyı bölgesi, Plog'un hipotezinde öne sürdüğü gibi yeni ve egzotik bir turizm noktasıdır. Henüz çalışma alanının bütünü ziyaretçiler tarafından keşfedilmemiş olduğundan, sahip olduğu potansiyel ile çekiciliğini devam ettirmektedir. Ancak ,bu bölgenin gerek öncüler gerekse kitle turizmi pazarında cazibesini yitirmemesi için planlı bir turizm ve rekreasyon gelişimi zorunludur. Bölgede, plan dahilinde olmayan bir turizm hareketi, gelecekte oluşabilecek olay ve etkilerinin yeterince düşünülmemesi, şu an turizm ve rekreasyon aktiviteleri için potansiyel oluşturan kaynaklarda ciddi zararlar ortaya çıkaracaktır. Plansız gelişen bir turizm hareketlerinde, kontrol söz konusu olmadığından kalite ve katılım düşecektir.

Bartın ili kıyı bölgesini kapsayan çalışma alanında, yapılacak olan bir turizm ve rekreasyon planlaması, başarılı olmak ve ileride çıkabilecek sorunları engellemek için gereklidir. Bu sektördeki hedefler, eğer ülkenin diğer plan ve programlarıyla iyi bütünleşirse daha da verimli duruma gelecektir. Çalışma alanında, bir turizm ve rekreasyon planlamasını gerektiren nedenler şunlardır;

- Bölgede, Amasra ve İnkumu dışında pek çok noktada, turizm oldukça yeni bir aktivite şeklidir. Yerel yönetimin ve özel sektörün turizmi nasıl geliştirebileceklerine ilişkin deneyimleri yoktur.
- Turizm ve rekreasyon, çeşitli topluluk ve bireysel fasilite ve servisleri, ulaşım, konaklama, yeme-içme olanakları gibi pek çok sektörü gerektiren aktiviteler olduklarından planlı bir işbirliği, bölgede bütün bu elementlerin birlikte geliştirilmesini sağlayacaktır.
- Titizlikle hazırlanmış bir turizm ve rekreasyon planlaması ile bölgeye doğrudan veya dolaylı ekonomik yararlar sağlanabilecektir. Planlama olmadan bu yararlar tam olarak gerçekleştirilemeyecek ve ekonomik sorunlar artacaktır.
- Bölgede, zaman içinde sosyo-kültürel özelliklerde ortaya çıkacak olan zararları azaltmada ve hatta bu özellikleri koruma hedeflerine ulaştırmada, iyi bir gelişim politikası oluşturmaya yardımcı olur.
- Mugoda, Güzelcehisar, İnkumu, Amasra, Bozköy, Çakraz, Göçkün, Kurucaşile ve Kapısuyu gibi turizm ve rekreasyon potansiyeli orta ve yüksek olan noktalarda gelişecek aktivitelerin genel olarak fiziksel çevre üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olacaktır. Bu nedenle, yapılacak olan planlamalar ile çevresel bozulma olmadan turizmin optimum gelişmesini sağlamak ve çevresel koruma hedeflerini tamamlamak mümkün olabilecektir.
- Günümüzde turizm de dahil olmak üzere tüm gelişimlerin sürdürülebilir olması gerekmektedir. Doğru bir planlama ile Bartın ili kıyı bölgesinin doğal ve kültürel kaynaklarının sınırsız olarak sürdürülmesi, korunması ve gelişim sürecinde bozulmaması sağlanmış olacaktır.
- Turizm planlaması sayesinde bölgede yetişmiş insan gereksinimi, doğru eğitimi veren programlarca desteklenebilecektir.
- Yapılacak planlama ile, bölgede gelişen ve gelişecek olan turizm ve rekreasyon aktivitelerinin kontrol altına alınması için gereken özel organizasyon yapıları, pazarlama stratejileri, promosyon programları ve yasal düzenlemeler beraberinde gelecektir.
- Çalışma alanı için yapılacak olan turizm ve rekreasyon planlaması, bölgede yatırım yapacak kamu ve özel sektör için rasyonel bir taban oluşturacaktır.
- Bölgede yapılacak olan bir planlama, turistik ve rekreasyonel kullanıma açılacak olan Kızılkum, Mugoda, Güzelcehisar, Göçkün, Cambu, Tekkeönü, Kurucaşile

ve Kapısuyu koyları ile, Başköy, Şükürler ve Çanakçılar köyü gibi alanlarda fiziksel, sosyal ve ekonomik yönden en iyiye ulaşılmasını sağlayacaktır.

Ülkemizde ve dünyanın çeşitli yerlerinde, turizm gelişimlerinin bazen plansız olarak geliştiği doğrudur. Fakat bu şekilde gelişen bir turizm sektörünün sürdürülebilir olmasını, doğal ve kültürel kaynakları etkilememesini beklemek fazla iyimserlik olacaktır. Bu bağlamda, Bartın ili kıyı bölgesinde plansız gelişen turizm ve rekreasyon etkinliklerinin bugüne kadar ortaya çıkardığı durumlar şunlar olmuştur;

- Fiziksel çevre üzerinde zarar veya sürekli değişim: İnkumu ve Çakraz'da sahilin hemen gerisinde yükselen ikinci konut ve konaklama tesislerinin oluşturduğu yapı kitleleri.
- Tarihi ve kültürel anıtlar ve kaynaklar üzerinde zarar veya sürekli değişim: Amasra'da Fatih Camii ve Bartın merkezde Orta Camii yapılan yeni binalar arasında kaybolmuştur.
- Kalabalıklaşma ve yığılma: Amasra ve İnkumu'nda özellikle hafta sonları veya resmi tatillerde meydana gelen aşırı kalabalıklaşma.
- Doğal kaynaklarda oluşan kirlilik: Değirmenağzı piknik alanı, Kızılkum, Mugoda, Güzelcehisar, Cambu, Göçkün koylarında eksik altyapı hizmetleri nedeniyle oluşan katı atıklar, kanalizasyon...vb.
- Trafik sorunları: Niteliği ve standartları düşük olan (genişlik, eğim, yönlendirme levhaları) Bartın-Amasra karayolunun, yoğun kullanımın olduğu yaz sezonu süresince trafik kazaları açısından potansiyel taşıması.
- Göçkün, Cambu, Kapısuyu, Kızılkum ve Mugoda gibi pek çok koyun bulunduğu köy yerleşimlerinde yaşayan halkın ziyaretçilere karşı olumsuz davranışları.
- Beceri, hizmet ve konukseverlik açısından Amasra ve İnkumu'ndaki turizm personelinin eğitim eksikliği.
- Bölgede turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek olan noktaların yetersiz tanıtımı.
- Yerel yönetimlerden destek eksikliği.
- Turistik amaçlarla bölgeye gelen pek çok ziyaretçinin kalış süresinin kısa oluşu: Bölgeye gelen ziyaretçi ya günübirlik turlar ile Amasra'ya gelmiştir ya da bireysel olarak Amasra'ya gelir bir gece konakladıktan sonra İnkumu'na gider

ve bölgeden ayrılır. Bunda en büyük etken, gelen ziyaretçinin çalışma alanında görebileceği doğal ve kültürel özellikler konusunda herhangi bir bilgisinin olmamasıdır. Turlar halinde gelen ziyaretçilerin bölgede kısa süreli kalmalarının nedeni ise konaklama ve yeme-içme tesislerindeki yetersizlikler ve kalite düşüklüğüdür. Ayrıca, deniz mevsiminin kısa oluşu da ziyaret süresini kısaltmaktadır.

Turizmin doğal ve kültürel değerler üzerinde yarattığı yıkıcı etkiler, günümüzde alternatif turizm türlerinin de tartışılmaya başlanmasıyla sıkça konuşulan bir olgu haline gelmiştir. Turistik ve rekreasyonel gelişim, yerel nüfusun kullandığı kaynakların paylaşılması sonucu ormanların tahrip olması, su kaynaklarının yetersiz kalması, deniz ve ırmakların kirlenmesi sonuçlarını doğurmuştur. Bu tür sonuçlardan kaçınmak için, turizm ve rekreasyonel etkinliklerin çevresel açıdan sürdürülebilir, yerel toplum açısından yarar sağlayıcı, ekonomik açıdan gelir getirici bir şekilde planlanmalı, uygulanmalı ve yürütülmelidir.

Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyonun gelişmesi açısından gerek tarihi ve kültürel gerekse doğal özelliklerinin arzulanan ölçüde kullanılabilmesi için yapılan öneriler aşağıda sıralanmıştır;

- Çalışma alanında turizm ve rekreasyon potansiyeli orta çıkan Kızılkum, Mugoda, Bozköy, Çakraz, Göçkün, Cambu ile potansiyeli yüksek çıkan Güzelcehisar ve Kapısuyu koylarında öncelikli olarak ulaşım, WC, duş, soyunma kabini, kanalizasyon ve içme suyu gibi altyapı tesisleri tamamlanmalı ve kamp olanakları geliştirilmelidir.
- Bölgede önerilebilecek başka bir etkinlik avcılığın desteklenmesidir. Turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek çıkan Çanakçılar, Şükürler ve Yukarısal Köylerinde bulunan tilki, çakal, ayı, porsuk, sansar ve karaca bölge halkı tarafından avlanmaktadır. Bu hayvanların yaşadığı alanlarda 5 yıllık bir koruma programı ile yaban hayatının gelişmesi sağlanabilir. Daha sonra Kara Avcılığı Kanunu'na göre belli dönemlerde, av yönetim alanlarındaki köylerde yaşayan yerel halk tarafından av turizmi yaptırılabilir. Yaban domuzunun yoğun olduğu Kurucaşile ve Amasra ilçesinin köylerinde eğitim çalışmaları bir an önce başlatılarak 2-3 yıl içerisinde av turizmine hazır hale getirilebilir.

- Yine Başköy, Ziyaret ve Kömeç köylerinde avcılık, yasalar çerçevesinde desteklenebilir. Ancak, halkın yakacak odun ihtiyacını bölgedeki ormandan karşılaması bitki örtüsünü zedeleyeceğinden geliştirilmesi düşünülen avcılık zarar görebilir. Bu nedenle Orman İşletme Müdürlükleri ile görüşmeler yapılmalı ve bu köylerde yaşayan yerel halkın odun ihtiyacının baltalık alanlardan karşılanması sağlanmalıdır.
- Avcılığın geliştirilmesi ve hatta turizme açılması önerilen alanlarda, avcılar için "avcı konaklama evleri" yapılmalıdır.
- Bartın ili kıyı bölgesinde turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek olan alanlarda, tarihi, kültürel ve doğal özellikleri koruma ve kullanıma yönelik etkin bir öneri de yeşil yol planlamasıdır.

Yeşil yol; akarsu boyları, sırtlar ya da vadiler gibi doğal koridorları, demiryolu güzergahı boyunca rekreasyon amaçlı kullanıma dönüştürülmüş kanal ve manzara yollarını, veya parklar, doğal rezerv alanları, kültürel obje ya da tarihi yerleşimleri birbirine ve yerleşim alanlarına bağlayan çizgisel koridorlardır. Bu tanımlamaya göre yeşil yol çok farklı özellikteki kullanımları kapsamaktadır. Biyolog ve Peyzaj Ekologları yeşil yolları, "faunal dağılım koridorları" olarak tanımlamaktadırlar (Arslan 1996).

Yeşil yolların önemli bir bölümü, rekreasyon ya da koruma amaçlı olmasına karşın, bir bölümü her ikisini de kapsayacak şekilde planlanmıştır. Rekreasyon amaçlı planlanmış yeşil yollar, yürüme, bisiklet yolları, organize spor alanları ile grup aktivitelerine olanak sağlar. Ayrıca, birbirleriyle ilişki kurabilen yeşil yollar, nehir, göl kenarları, sırtlar gibi doğal koridorları izlediği gibi tarihi ve kültürel objelerle de bağlantı kurar (Arslan 1996).

Bu amaçla, araştırma alanında önerilen bazı yürüyüş ve bisiklet güzergahlarını şu şekilde sıralamak olasıdır;

✓ Çalışma alanının en doğu ucu olan Kapısuyu (T28)'ndan başlayan Kurucaşile ilçesinin güneyinde yer alan Başköy (O25)'de sona eren 10 km lik mesafe yürüyüş hattı olarak geliştirilebilir. Başköy'de Bakacakkaya Tepesi'nden

Kurucaşile'yi, Evren Tepe'den ise Bartın'ı görmek mümkündür.

- ✓ Amasra'dan başlayan ve Amasra-Bartın karayolunun 5. km'sinde yer alan Kuşkayası Yol Anıtı'nda sona eren 5 km lik mesafe yürüyüş hattı olarak geliştirilmelidir. Bartın İl Turizm Müdürlüğü'nün de belirlemiş olduğu bu hat üzerinde mola, Fatih Sultan Mehmet'in "Lala çeşmi cihan bu mu ola?" dediği Bakacak mevkiinde verilebilir. Ayrıca, mola için buranın hemen karşısındaki Bakacak Çay bahçesi de kullanılabilir.
- ✓ Amasra-Ahatlar-Değirmenağzı arasında 4.5 km lik mesafe yürüyüş hattı olarak kullanılabilir. Değirmenağzı mevkiinde İnpiri Deresi kayaları aşıp denize ulaşmaktadır. Yürüyüş hattının son bulduğu bu noktada deniz, dere ve yeşilin değişik tonlarını seyretmek ve kuş seslerini dinlemek mümkün olacaktır. Ayrıca, Ahatlar köyüne Amasra'dan araçlarla ulaştıktan sonra Değirmenağzı'na kadar olan 1,5 km lik mesafede de daha kısa bir diğer yürüyüş hattı oluşturulabilir.
- ✓ Çalışma alanında potansiyeli yüksek çıkan noktalardan birisi de Gürcüoluk Mağarası'nın bulunduğu Karakaçak Köyü (O16)'dür. Gürcüoluk Mağarası'na ulaşım şu an Karakaçak Köyü'nden yaya olarak sağlanmaktadır. Bu iki nokta arasındaki 3-4 km lik mesafe yürüyüş hattı olarak geliştirilebilir. Hatta burada kısa süreli kamp yapılması bile önerilebilir.
- ✓ Kurucaşile ilçesi ile Kapısuyu Köyü arasındaki 4 km lik mesafenin yürüyüş hattı olarak değerlendirilmesi önerilebilir. Kapısuyu'nda Perikayaları'na kadar yapılan yürüyüş güzergahında yer altı koyunda mola verilebilir. Veya yürüyüş, Kapuskayası'na ya da Karşıgeçekayası'na tırmanma ile bitirilebilir.
- ✓ Tekkeönü-Kapısuyu arasındaki 15 km lik mesafe, bisiklet turları için güzergah oluşturabilir. Bu güzergahta, Kapısuyu'nda Perikayaları'na yürüyüş, Karşıgeçekayası'na ve Kapuskayası'na tırmanma, balık tutma aktiviteleri gerçekleştirilebilir. Konaklama Kapısuyu'nda kurulacak çadırlarda sağlanabilir.
- ✓ Çakraz-Cambu Koyu arasındaki 22 km lik mesafede bisiklet turları düzenlenebilir. Güzergah boyunca, Çakraz'a 4 km uzaklıktaki Akkonak ve 9 km uzaklıktaki Göçkün koylarında molalar verilebilir. Konaklama Çakraz'da pansiyonlarda, Cambu Koyu'nda ise kurulacak çadırlarda verilebilir.
- ✓ Bartın–Mugoda arasındaki 20 km lik güzergahta bisiklet turları önerilebilir. Konaklama, Mugoda'da kurulacak çadırlarda gerçekleştirilebilir.
- ✓ Bartın çıkışlı başka bir bisiklet turu güzergahı da Kızılkum'da sona erebilir. 30

km lik mesafe boyunca Mugoda'da mola vermek, denize girmek ve balık tutmak mümkündür. Konaklama, Kızılkum veya Mugoda'da çadır kurularak sağlanabilir.

- ✓ Bartın-Güzelcehisar-Mugoda arasındaki 26 km lik güzergah boyunca bisiklet turları düzenlenebilir. İl mola Bartın'a 17 km uzaklıktaki Güzelcehisar köyünde verilebilir. Burada denize girmek ve balık tutmak mümkündür. Daha sonra tura devam edildiğinde 9 km sonra Mugoda'ya ulaşılır. Konaklama burada kurulacak çadırlarda gerçekleştirilebilir.
- Kuruçaşile ilçesinin Kapısuyu Köyü sınırlarında yer alan 500 m yüksekliğindeki Kapuskayası ve 800m yüksekliğindeki Karşıgeçe Kayası'na planlı tırmanma turları düzenlenebilir.
- Amasra, günübirlik turların varış noktasıdır. Doğal ve kültürel özellikleri nedeniyle ilçeye düzenlenen turlar mutlaka Amasra'da yenilen balık ve Amasra'ya özel salata ile sonlandığından, bu özelliği de koruma altına alınmalıdır.
- Amasra'da yaygın olarak yapılan tel kırma el işleri ve ahşap oymacılığı desteklenmeli ve bu geleneksel sanatların kaybolmaması için öğretici kurslar düzenlenmelidir.
- Tekkeönü, Kurucaşile ve Kapısuyu koylarında sürdürülen ahşap tekne yapımcılığı yerel ve merkezi yönetimlerce desteklenmelidir. Tekne ustalarının emeklerinin karşılığını alabilmeleri için, tersanelerinin uluslararası standartlara kavuşturulması için maddi destek ve ödeme kolaylıkları sağlanmalıdır.
- Bartın Irmağı'nın denize birleşene kadar izlediği hat boyunca, iskeleler ve piknik alanları düzenlenerek rekreasyonel kullanımlara açılmalıdır. Ancak, bu alanın GEEAYK'nun 20.10.1979 ve 14.11.1981 tarihinde aldıkları kararlarla doğal sit olarak ilan edildiği dikkate alınarak, Ek 13'de verilen doğal sitleri koruma ve kullanma koşulları gereği, getirilecek her türlü alt ve üstyapı hizmetleri için ilgili izinler Koruma Kurulu'ndan alınmalıdır (Anonim 1999c). Ayrıca, Bartın Irmağı kıyısında yer alan endüstriyel tesislerden kaynaklanan atıkların, ırmağı kirletmemesi için söz konusu tesislerin arıtma yöntemlerini kullanmaları zorunlu tutulmalıdır.
- Amasra ilçesinin katı atık depolama alanı ile Bartın Merkez İlçe'de çöp depolanan İnkumu Tepesi'ndeki katı atık depolama alanının, yer seçimi tekrar

gözden geçirilerek daha uygun alanların kullanılması sağlanmalıdır. Böylece, bu alanlardan sızan atık suların Gömü Köyü Koyu ve Boğaz Mevkii'ni kirletmesi engellenmelidir.

- Bartın kent merkezinde, Gazhane Burnu'nda Kocanaz ve Kocaçay derelerinin birleşmesiyle oluşan Bartın Irmağı'nın, Karadeniz'e birleşene kadar kat ettiği 12 km lik yol boyunca, geleneksel Karadeniz tipi ve hatta bölge yapımı tekneler ile gezinti turları düzenlenmelidir.
- Tüm çalışma alanında tarihi ve kültürel önemi olan eserlerin işaret levhaları ile daha kolay bulunması sağlanmalı ve bu eserlerin tanıtımı yapılmalıdır.
- Çalışma alanı içinde turizm ve rekreasyon potansiyeli yüksek çıkan Amasra ile Bartın arasında bulunan Kuşkayası Yol Anıtı önünden geçen yolun, ziyaretçilerin güvenliği açısından uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bunun için yeterli bilgilendirme levhaları yerleştirilmeli, yolun gereken noktasında genişliği ve niteliği artırılmalı, anıtın kaçak kazılarla zarar görmesi engellenmelidir.
- Çalışma alanında potansiyeli yüksek koylara ulaşımı sağlayan tüm bağlantı yollarının nitelikleri iyileştirilmelidir.
- Deniz ve hava sıcaklığının artmasıyla kullanımı artan koylarda plaj temizliğine özen gösterilmelidir.
- Çalışma alanında yer alan plaj ve koylara tekne turları düzenlenmelidir.
- Amasra ve Bartın limanlarından sivil amaçlarla da yararlanılması sağlanarak, çalışma alanı deniz turlarına açılmalıdır.
- Gömü Köyü, Tekkeönü ve Kurucaşile'deki balıkçı barınaklarından yat yanaşma yeri olarak yararlanılması konusunda girişimlerde bulunulmalıdır.
- Değişik isteklere sahip turizm tüketicisinin memnun edilmesi için değişik aktiviteleri içeren bir ürün yelpazesi hazırlanmalı ve bir anlamda bölgenin potansiyel değerleri ambalajlanarak paketler halinde sunulmalıdır.
- Bölgeye düzenlenecek paket turlar, hafta sonu gezileri veya 2-3 günlük geziler şeklinde programlanmalı ve programlar, doğa yürüyüşleri ve koylara yapılacak tekne turları ile çeşitlendirilmelidir. Ayrıca, Bartın ili kıyı bölgesinin, İstanbul veya Ankara çıkışlı uzun süreli turlarda (7 günlük), Cide ya da İnebolu'ya uzanacak tur güzergahının başlangıç bölümünde yer alması sağlanmalıdır.
- Bölgenin doğal ve kültürel özelliklerini içeren ve o tatil ürününe özgü özellikleri

ön plana çıkaran reklam ve tanıtım stratejileri geliştirilmelidir.

Bartın ili kıyı bölgesinde gerçekleştirilecek turistik etkinliklerin Akdeniz ve Ege kıyılarımızdan farklı olacağı unutulmamalıdır. Çalışma alanının, bulunduğu bölge itibariyle yaz mevsiminde bile yağış alıyor olması ve deniz suyu sıcaklığının düşük olması nedenleriyle Bartın ili kıyı bölgesinde deniz-güneş-kum üçlüsüne dayanan geleneksel bir turizm modelinin önerilmesi mümkün değildir. Bu alanda söz konusu olabilecek turizm gelişimi, içinde yerel halkın aktif olarak yer aldığı, elde edilen gelirin olabildiğince eşit paylaşıldığı, gelenek ve görenekleri göz ardı etmeyen, doğal ve kültürel kaynakların korunmasına ve sürekliliğine katkı sağlayan bir yaklaşımı gerektirmektedir. Burada en hassas nokta, yerel halkın ve turistin karşılıklı ilişkilerinden doğacak sonuçlardır.

Bölgede, çevreye zarar vermeyen, ekolojik dengeleri gözeten, kitle turizminin olumsuz etkilerini yaratmayan bir alternatif turizm anlayışı geliştirilmelidir. Bu anlayışın, Bartın ili kıyı bölgesine getirebileceği faydalar şunlar olacaktır;

- Bölgede yaşayan halkın, konaklama amacıyla evlerinin kullanılması aileye direkt gelir sağlayacaktır,
- Toplumda ev standardı yükselirken, yerel kültürün gelişmesi sağlanacaktır,
- Ülkemiz ekonomisi açısından, alternatif turizmin geliri ülkemizde kalacaktır,
- Yerel halk ile konukların karşılıklı ilişkileri neticesinde ülkeler, bölgeler ve kültürler arası anlayış ve hoşgörü artacaktır,
- Turizme kaynak oluşturan koylarımız, ormanlarımız, tarihi anıt ve mekanlarımız korunacak ve devamlılığı sağlanacaktır.
- Ekstra ziyaretçi çekerek, Bartın ili kıyı bölgesinin yerel gelişim süreci içinde gelişimi teşvik edilecektir.

Böylece, turizm gelişiminin başka bölgelerde neden olduğu fiyat yükselmesi, yerel tutum ve davranışlarda değişim, kaynakların tükenmesi, yerel kültürün yozlaşması, çeşitli şekillerde oluşan kirlilik ve düşük ücretli mevsimlik işçi çalıştırma gibi farklı sorunların gelişmesine engel olunacaktır. Bütün bunlara karşılık geliştirilen bu yaklaşımın;

1. İnsanların özel hayatına daha çok girilmesi,
2. Hassas kaynakların direkt kullanımı

gibi sonuçları beraberinde getirmesinin uzun vadede sorunlara yol açacağı göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, bölgeye gelecek olan turistlerin harcamalarının geniş bir alana yayılacağı ve küçük miktarda olacağı unutulmamalıdır. Çünkü, Wall (1989)'un dediği gibi gerçek bir doğa meraklısı turist, doğada çok az para harcar, çünkü para harcayacak bir şey yoktur.

Bartın ili kıyı bölgesinde gerçekleşecek turizm gelişiminin, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki koruma politikaları, programları ve planları ile uyumlu olmalı, turistik etkinlikler sosyo-ekonomik, kültürel ve çevresel ilkelere uygun bir şekilde planlanmalıdır. Bölgede, turistik gelişimin çevre korumayla bütünleştirilmesinde yerel yönetimlerin rolü çok önemlidir. Karar verme sürecinde, çevresel, kültürel ve sosyo-ekonomik konuların göz önünde bulundurulması ve sürdürülebilir turizm ilkelerinin benimsenmesinde yarar vardır.

Yerel ve merkezi yönetimler, doğal ve sosyo-kültürel özellikler üzerinde önemli etkileri olabilecek turizm yatırımları için, mutlaka Çevresel Etki Değerlendirmeleri yaptırmalıdırlar. Turizm hizmeti veren kuruluşların konuklarını, alanın sahip olduğu özellikler ve onların davranışlarının doğal kaynaklar üzerindeki etkileri, bunların nasıl minimize edileceği konusunda bilgilendirmelidirler. Çalışanlarını sürdürülebilir kaynak kullanımı konusunda eğitmeli ve sorumlu davranmaları yönünde teşvik etmelidirler. Turistik etkinlikler ve tesisler dikkatle seçilmiş alanlar üzerinde planlanmalı, yeni bir tesis yapılmadan önce, mevcutların kullanılması, modernize edilmesi veya rehabilite edilmesi gibi olasılıklar gözden geçirilmelidir. Mevcut yapılaşmada, geleneksel konutlar planlanmalı, turistik işlevlerde kullanılmalı, yeni yapılarda yöreye özgü mimari araştırılmalı ve bir senteze ulaşılmalı ve mevcutlar bu yönde iyileştirilmelidir.

KAYNAKLAR

Addington, Ö. E. 1996. %100 Düşünce Gücü, (Çeviren B. Çetinkaya) Akaşa Yayınları, İstanbul.

Akdoğan, G. 1966. Milli Parklar ve Memleketimizde Bu Konudaki Gelişmeler. Türkiye Peyzaj Mimarisi Derneği, Yayın No 1, Ankara.

Akdoğan, G. 1967. Ankara-İstanbul Karayolu Güzergahının Peyzaj Özelliklerinin Etüdü İle Peyzaj Planlaması Yönünden Ele Alınması Gereken Problemler ve Tanzim Esasları, Bayındırlık Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü Yayın No 158, Ankara.

Akdoğan, G. 1984. Peyzaj Planlaması Açısından Ülkemizin Kıyısal Sorunları. Çukurova Üniversitesi, Kıyıların Korunması Paneli, Adana.

Akesen, A. 1978. Türkiye'de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları No 2484, O.F. Yayın No 262, s 19-21, İstanbul.

Akman, Y. 1999. İklim ve Biyoiklim. Kariyer Matbaacılık Ltd. Şti., Ankara.

Akpınar, N. 1994. Açık Kömür Ocaklarında Çevresel Etkilerin Değerlendirilmesi ve Doğa Onarımı Çalışmalarının Milas-Sekköy Açık Kömür Ocağı Örneğinde İrdelenmesi, Doktora Tezi, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Albayrak, D. 1993. Cunda/Alibey Adası (Ayvalık)'In Turistik ve Rekreasyonel Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirme Olanakları Üzerine Araştırmalar. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Bornova.

Alister, M. and Geoffrey, W. 1982. Tourism: Economic, Physical and Social Impacts, Lougman Group Limited, London.

Altan, T. 1976. Doğal Peyzaj Elemanlarının Rekreasyona Uygunluğunun Saptanması İçin Matematiksel Bir Değerlendirme Yönteminin Araştırılması ve Güney Kıyı Bölgesine Uygulanması, Ç.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarisi Bölümü, Adana.

Altan, T. 1982. Çukurova'da Bilgisayar Yardımı ile Bölgesel Ölçekte Ekolojik Peyzaj Planlaması Uygulaması ve Alan Kullanış Önerisinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları, No 161, Bilimsel Araştırma ve İnceleme Tezleri No 52, Adana.

Ammer, U. 1970. Zim Quantifizierung der Landshaft. In: Landschaft und Stad, H. 3.

Anonim. 1980. Ağaçlandırma Genel Müdürlüğü, Kurucaşile Havzası Orman Ağaçlandırma, Erozyon Kontrolü ve Mera Islahı Etüdü ve Avan Projesi, Ankara.

Anonim. 1983. Gençlik ve Spor. Gençlik Komisyonu Raporu, No 1904, ÖİK: 296, Ankara.

Anonim. 1985a. Harita Genel Komutanlığı 1/25000 Ölçekli Topoğrafik Haritaları, Ankara.

Anonim. 1985b. Bartın Orman İşletme Müdürlüğü, Amenajman Planları, Bartın.

Anonim. 1987. Batı Karadeniz Bölgesinin Jeolojisi (I), MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etüdleri Dairesi Başkanlığı, Rapor No 8273, Ankara.

Anonim. 1989a. Zonguldak İli Arazi Varlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İl Rapor No 69.

Anonim. 1989b. Karasu (Sakarya)- Kurucaşile (Zonguldak) Kıyı Kesimi Çevre Düzeni Planı 1/25000, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ankara.

Anonim. 1995. Bartın İli Sanayi Potansiyeli ve Yatırım Alanları Tespit Araştırması, Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, Bartın.

Anonim. 1996. Bartın ve Turizm. Bartın İl Turizm Müdürlüğü, Bartın.

Anonim. 1998. Cumhuriyetimizin 75. Yılında Bartın, İl Özel İdare Müdürlüğü, s 11-85, Bartın.

Anonim. 1999a. 1998 Yılı Bartın İli'nin Yıllık Sanayi, Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor, Bartın İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, Bartın.

Anonim. 1999b. Bartın İli Kültür Envanteri, Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Tespit Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Anonim. 1999c. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları, TC Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Ankara.

Anonim. 2000a.Bartın ve Amasra Meteoroloji İstasyonları 1950-2000 İklim Verileri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Ankara.

Anonim. 2000b. 1997 Yılı Genel Nüfus Sayımı Kesin Sonuçları, Bartın İl Nüfus Müdürlüğü, Bartın.

Anonim. 2000c. Bartın-Cide Güzergah Araştırma Raporu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Jeodezi ve Fotogrametri Şube Müdürlüğü, Ankara.

Anonim. 2000d. Çilek Festivali Fotoğrafları, Bartın Belediyesi Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Bartın.

Anonim. 2001a. Turizm Bakanlığı Konaklama İstatistikleri Bülteni, Ankara.

Anonim. 2001b. 2000 Yılı Gene Nüfus Sayımı Kesin Olmayan Sonuçları, Bartın İl Nüfus Müdürlüğü, Bartın.

Anonim. 2001c. 1991-1997 Yılları Amasra Müzesi Ziyaretçi Sayıları, Amasra Müzesi, Bartın.

Anonim. 2001d. Bartın İl Turizm Müdürlüğü Giriş ve Geceleme İstatistikleri, Bartın.

Anonim. 2001e. Ülkemizde Tur Güzergahları, TC Turizm Bakanlığı, Ankara.

Anonim. 2001f. Bartın İli'nde Turizm İşletme Belgeli ve Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri, Bartın İl Turizm Müdürlüğü, Bartın.

Anonymous. 1969. Fremdenverkehrs untersuchung. Fremdenverkehrsgebiete und wichtige touristische Zielpunkte. Österreichishes Institut für Raumplanung. Hrsg. Republik Österreich, Bundes Ministerium für Bauten und technik, Wien.

Anonymous. 1991. World Tourism Organization (WTO). International Conference on Travel and Tourism Statistics-Ottowa.

Aran, A. 1968. Tabiatı Koruma ve Peyzaj Güzelliklerinin Muhafazası Bakımından Milli Parklarımızın Önemi, A.Ü.Z.F. Yıllığı-1967, Fasikül 2'den Ayrı Basım, Ankara.

Arslan, M. 1989. The Environmental Problems of Alanya-Side Coastline With Respect To The Landscape Architecture And Measures To Be Taken. Tecnical University of Szczecin, İnstitute of Architecture And Spatial Planning.

Arslan, M. 1996. Yeşil Yol Planlaması: Ankara Örneği. Çevre Tasarımına Bütüncül Yaklaşım Sempozyumu, 26-28 Kasım, Ankara.

Aşçıoğlu, E. 1984. Bartın. Sanayi ve Ticaret Odası, Bartın.

Atauz, A. 1986. Varolan Biçimiyle "Turizm", "Turizm Planlaması" ve "Plancılar", "Planlama", Sayı 2.

Atik, S. 1992. Bartın İl Turizm Envanteri ve Turizmi Geliştirme Planı Açıklama Raporu.

Auglig, G., Bachfischer, R., David, J., Kiemstedt H., und Müller, G. 1977. Wissenschaftlichen Gutachten zu Ökologischen Planungsgrundlagen im Verdischtungsraum Nürnberg-Fürth-Erlangen-Schwach. München.

Avcı, M. 1990. Kastamonu'nun Turizm Potansiyeli. İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Anabilim Dalı, İstanbul.

Aykırı, M. F. 1989. Karadeniz Bölgesinin Turizm Yönünden Kaynakları, Planlaması ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, S 1-101, İstanbul.

Bakır, M. 1990. Rekreasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Programı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Baltaş, A. ve Baltaş Z. 1987. Başarılı ve Sağlıklı Olmak İçin Stres ve Başarma Yolları, 5. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Başal, M. 1974. İznik Gölü Çevresi Peyzaj Planlaması, Doktora Tezi, A.Ü.Z.F. Bahçe Mimarisi ve Ağaçlandırma Kürsüsü, Ankara.

Başal, M. 1981. Kirmir Vadisi Rekreasyon Planlaması, Doçentlik Tezi, A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarisi Bölümü, Ankara.

Baud-Bovy, M. and Lawson, F. 1998. Tourism and Recreation Handbook of Planning and Design. Architectural Press, Oxford.

Bayer, Z. 1992. Turizme Giriş. İşletme Fakültesi Yayın No: 253, İşletme İktisadı Enstitüsü Yayın No: 146, Küre Ajans, İstanbul.

Bayraktar, A. 1972. Rekreasyon Turizm İlişkileri ve Bu Konularla İlgili Tesislerde Peyzaj Planlamanın Önemi, Peyzaj Mimarlığı, 3.

Bayraktar, A. 1975. Ege Kıyılarında Bazı Tatil Köylerinde Peyzaj Ve Rekreasyon Planlamasının Etüdü İle Turizm Gelişmesinde Bu Bakımdan Önemli Esasların Tespiti, E.Ü.Z.F. Yayın No 249, İzmir.

Bernt, D. und Palme, H. 1972. Zur bewertung der Attraktivitat von Frendenverkehrsgebieten. In: Mitteilungen der Österreihischen Institut für Raumplanung. H.161-162.

Biéerhals, E., Kiemstedt, H., Scharph, H. 1974. Aufgaben und Instrumentarium Ökologischer Landschaftsplanung, Raumforschung. Jg. 32, H. 2, Berlin, Bonn, München.

Bodewes, T. 1981. Development of Advanced Tourism Studies in Holland, Annals of Tourism Research, 8 (1).

Boru, H. 1994. Gülek Yaylası'nın Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenerek Ekolojik Alan Kullanım Prensiplerinin Araştırılması, ÇÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Braus, F. 1969. Medizinische Aspekte des Naturschutzes. Bericht über die Arbeitstagung der Evangelischen Akademie in Arnoldshain/Taunus Vom 28, zitiert nach Ruppert.

Brigtbill, K. C. and Meyer, D. H. 1964. Community Recreation. a Guide To It's Organization, USA.

Bramwell, B. 1991. Shades of Green Tourism. Human Ecology.

Bucerius, M. 1976. Einfugung von Siedlungsaktivitaten in landlichen Raum: Diskussion von Verfahren zyr Entscheidungsvorbereitung unter besonderer Berücksichtigung landschaftsökologie T. U. München- Weihenstephan.

Buchwald, K., Harfst, W. und Krause, E. 1973. Gautachten für einen Landshaftsrahmenplan Bodensee, Baden-Württenberg Ministerium für Ernaeghrung, Landwirtschaft und Umwelt Baden-Württenberg.

Burkart, A. J. 1981. Tourism: Past, Present, Future. London.

Burton, T.L. 1970a. Recreation Research and Planning, George Allen-Unwin Ltd., s 13-23, London

Burton, T. L. 1970b. Current Trends in Recreation Demands, Recreation Research and Planning. George Allen-Unwin Ltd, s 27-46, London.

Butler, G. D. 1949. Introduction to Community Recreation . Mcgraw Hill Book Company, Inc., New York.

Butler, G. D. 1968. An Introduction to Community Recreation, USA.

Butler, R. 1994. Alternative Tourism: The Thin Edge of The Wedge. Tourism Alternatives, John Wiley&Sons Ltd, England.

Chadwick, R. 1994. Concepts, Definitions and Measures Used in Travel and Tourism Research. Travel, Tourism and Hospitality Research: A Handbook for Managers and Researchers, New York: Wiley.

Cherry, G. E. 1970. Research By Local Planning Authorities, Recreation Research and Planning. George Allen-Unwin Ltd, s 101-124, London.

Christaller, W. 1955. Beitrage zu einer Geographie des Fremdenverkahrs. Erdkunde.

Clawson, M. 1959. Methods of Measuring Demand for and The Value of Outdoor Recreation. Resources or The Future Inc. Washington.

Clawson, M. and Knetsch, J.L. 1971. Economics of Outdoor Recreation, The John Hopkins Press. Baltimore And London.

Coomber, N. H. and Biswas, A. K. 1972. Evaluation of Environmental Intangiblics, Rewiev of Tecniques, Ecological Systems Branch Research Coordination Directorate, Policy, Planning and Research Service, Canada.

Coops, A. 1958. De Recreation in meyendel, Beplanting en Recreati in de Haagse Duinen. Medeling des ITBON Nr. 39, Arnheim.

Countryside Commission, 1970. The Demand for Outdoor Recreation in the Countryside, Report of a Seminar, London.

Countryside Commission, 1973. Planning for Informal Recreation of the Local Scale, Sherwood Forest Study, CCP, No. 69, London.

Cracknell, B. 1970. Planning For Countryside Recreation, Recreation Research and Planning. George Allen-Unwin Ltd, 127-149, London.

Cronin, L. 1990. A Strategy for Tourism and Sustainable Developments, World Leisure and Recreation 32.

Cunningham, H. 1980. Leisure in the Industrial Revolution. Croom Hill Publication, London.

Çabuk, A. 1996. Turizm-Çevre İlişkisi: Gündem 21 Kapsamında Turizmde Çevre Bilinci Kazandırılması Üzerine Bir Araştırma, AÜZF Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Çalıkoğlu, M. ve Ünsal N. 1989. Turizm Planlamasında Doğal-Tarihsel Verilerin Değerlendirilmesi, Antalya/Kaş Özelinde Bir İrdeleme. MSÜ Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Çayır, C. 1992. Doğal Kaynakların Önemi, Kullanılması ve Korunmasında Turizmin Rolü, İTÜ Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Çetinkaya, E. 1991. Karadeniz'in Batı Kıyılarının ve Art Bölgesinin Turizm Potansiyeli, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beşeri ve İktisadi Coğrafya ABD, s 1-70, İstanbul.

Çilsüleymanoğlu, S. 1996. Bartın Halk Kültürü, Cilt I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Çubuk, M. 1981. Turizmin Dinlenme, Eğlenme ve Boş Zamanları Değerlendirme İle Bütünleşmesi, Yeniden Tanım Denemesi ve Turizm Planlamasında Sistemli

Bir Yaklaşım, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Dabir, H. 1992. Doğal, Tarihsel Değerler ve Turizmin İlişkisi. AÜ Fen Bilimleri Entitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Semineri, Ankara.

De Grazia, S. 1962. Time, Work and Leisure. New York: Doubleday-Anchor, 2th Century Fund.

Dearinger, J. A. 1972. Evaluating Recreational Potential of Small Streams. Journal of the Urban Planning and Development Division, Proceedeings of the American Society of civil Engineers.

Demirel, Ö. 1997. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm Ve Rekreasyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Dernoi, L. A. 1981. Alrenative Tourism: Towards a New Style in North- South Relations. Tourism Management 2.

Dilek, F. 1998. Bodrum İlçesi Katı Atıklarının Düzenli Depolama Olarak Değerlendirilmesinde Alternatif Alan Seçim Olanaklarının Saptanması Üzerine Bir Araştırma, AÜZF Fen Bilimleri Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Dinç, H. 1996. Kitle Turizmine Dönük Politikaların Faturası ve Karşı Bir Tepki: Alternatif Turizm Arayışları. MSÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

Dinçer, A. R. ve Baba, A. 1998. Atıkların Yeraltı Sularına Etkisi ve Kontrol Yöntemleri. Bodrum Yarımadası Çevre Sorunları Sempozyumu, Bodrum.

Douglas, C. F. 1981. "Leisure trends and Tourism Management" Leisure-Recreation-Tourism. Publications of AEIST, Volume 22.

Doyen, A. 1974. Les Massifs Boisés du Sart Tilman et du Versant Renory, Etude forestiére et project d'amenagement Touristique, le grade d'ingénierus-Agronome des Eeaux-Foréts, Faculté des Sciences Agronomiques de l'etat a Gembloux, Gembloux.

Dökmeci, H. V. 1997. Çevre Yönetimi Bağlamında Sürdürülebilirlik Kriterlerinin Çanakkale Örneğinde İrdelenmesi Üzerinde Bir Araştırma, AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Durst, P. and Ingram, C. 1988. Nature-Oriented Tourism Promotion by Developing Countries. Tourism Management 26.

Dürk, K. P. 1965. Die hygienischen funktionen des Waldes und Soziologischen, Ökonomischen und Forstpolitischen Auswirkung, mit Besonderer Berücksichtigung der Bedeutung des Waldes in der Erholungsgebieten. Diss. Freiburg.

Ekşioğlu, T. 1996. Ankara İli Elmadağ Yöresinin Rekreatif Özelliklerinin İrdelenmesi ve Sorunların Çözümü Üzerine Bir Araştırma, AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Erginöz, M. A. 1998. Türkiye'de Kıyı Turizmi Planlaması Yönetimi ve Sorunları. Türkiye Kıyıları'98, Türkiyenin Kıyı ve Deniz Alanları II. Ulusal Konferansı, Ankara.

Erol, Ö. Ü. 1996. Hamsaroz Fiyordunun Korunması ve Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Kullanımına Yönelik Tasarım Ölçütlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Ertaç, G. ve Ergin, Y. 1996. Türkiye'nin Turizm Planlamasına Genel Bir Bakış ve Yeni Yaklaşımlar. Türkiye'de 19. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, MSÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

Farcher, D. 1971. Landschaftsbewertung in Tiefenbogen und in Hochgebirge. In: Das Gartenamt, H. 6.

Fennel, D. A. 1999. Ecotourism. Routledge 11 New Fetter Lane, London.

Goodwin, H. 1996. Tourism and the Environment. Biologist 42(3).

Gunn, A.C. 1988. Tourism Planning. Second Edition, New York.

Gülbahçe, Ö. 1996. Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıkları- Türkiye Örneği, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Gülez, S. 1979. Doğu Karadeniz Kıyı Şeridinde Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, K.T.Ü. Orman Fakültesi, Trabzon.

Gülez, S. 1983. Kıyısal Alanların Rekreasyonel ve Turistik Yönden Planlamasında Yeni Bir Yaklaşım. 7. Dünya Şehircilik Günü Kıyılar Kollokyumu, Trabzon.

Gülez, S. 1990. Orman İçi Rekreasyon Alanlarında Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması için Geliştirilen bir değerlendirme yöntemi. İÜ Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, Cilt 40, Sayı 2, İstanbul.

Gülez, S. 1998. Doğal Varlıklarımızın Koruma-Kullanma Dengeleri Gözetilerek Turizme Kazandırılması. I. Turizm Şurası, Bildiri ve Görüş Metinleri, TC Turizm Bakanlığı, Ankara.

Gültekin, E. 1979. Seyhan Baraj Gölü Ve Yakın Çevresinin Rekreasyonel Alan Kullanım Planlaması, Ç.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Doçentlik Tezi, Adana.

Güven, S. 1996. Toplumbiliminde Araştırma Yöntemleri, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.

Hall, C. M. and Page, S. J. 1999. The Geography of Tourism and Recreation, Environment, Place and Space, Published by Routledge, London and New York.

Hamele, H. and Zimmer, P. 1989. How Can Tourism and the Environment Co-Exist? Abstracts of the Second International Colloquy of Mediterranean Coasts and Environmental Protection.

Harris, C. V. and Dines, N. T. 1988. Time-Saver Standarts for Landscape Architecture-Design and Consturction Data. Mcgraw-Hill Book Company, Usa.

Hartsch, E. 1968. Gedanken zur Frage der Bewertung des landschhaftlichen Erholungspotantials. In: Landschaftsforchung. Beitrage zur Theorie und Anwendung. Hrs. H. Barthel Gotha, Leipzig.

Hens, L. 1994. Tourism and Environment, Med Campus Project: 349, Lecture Notes, Ankara.

Himmetoğlu, B. A. 1996. Sürdürülebilir Turizmi Gerçekleştirme Yolları. Türkiye'de 19. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, MSÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

Hudman, L. E. 1980. Tourism: a Shrinking World, Brigham Young University, Ohio.

Hunter, C. 1995. 'Key Concepts for Tourism and The Environment', Tourism and The Environment a Susutainable Relationship? London and New York.

Hunter, C. and Green H. 1995. 'The Environmental Impacts of Tourism', Tourism and The Environment a Susutainable Relationship? London and New York.

Jacksman, J. 1971. Zur Planung von stadtnahen Erholungswaldern. Instituts für Orts-Regional und Landesplanung an der ETHZ, Zurich.

Jansen, M. 1993. Sustaineble Tourism Development. Environmental Management, Volume 2, the Ecosystems Approach, London.

Jones, A. 1987. Green Tourism. Tourism Management 26.

Kadt, E. 1994. 'Making The Alternative Sustainable: Lessons from Development for Tourism' Tourism Alternatives, Published by John Wiley&Sons Ltd, England.

Kalem, S. 2001. Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.

Kaplan, A. 1991. İzmir-Tuzla Kuş Cennetinin Rekreasyonel ve Turistik Yönden Değerlendirme Olanakları Üzerine Araştırmalar, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bornova.

Karaküçük, S. 1995. Rekreasyon. Seren Yayıncılık, Ankara.

Karaman, A. 1996. Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Ekolojik Bir Çerçeve. Türkiye'de 19. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, MSÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

Keleş, R. 1976. Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No 152, Sevinç Matbaası, Ankara.

Kelkit, A. 1996. Tortum Baraj Gölü ve Şelalesinin Rekreasyonel Alan Planlama Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerinde Bir Araştırma, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı ABD, Erzurum.

Kerimoğlu, E. 1995. Küçük Şehirlerde Turizm Potansiyeli ve Assos Örneği, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kırzıoğlu, I. 1983. Keban Baraj Gölü ve Yakın Çevresi Rekreasyonel Alan Kullanımı Planlaması, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Erzurum.

Kiemstedt, H. 1967. Möglichkeiten zur Beistimmung der Erholungseignung in Unterschhiedlichen Landschaftsraumen Natur und Landschaft 42 Jg., Heft 11, Almanya.

Kiemstedt, H. 1972. Naturliche beeintrachtigunges als Entscheidungsfaktoren für die

Planung in Landschaft und Stadt H. 2.

Koç, H. 1996. Herkes İçin Turizm. Türkiye'de 19. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, MSÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

Koç, N. 1971. Doğanbey Burnu Dip Burun Sahil Şeridi Ve Yakın Çevresinin Kırsal Peyzaj Planlaması, Doçentlik Tezi, A.Ü. Ziraat Fakültesi Bahçe Mimarisi Ve Ağaçlandırma Bölümü, Ankara.

Koç, N. 1991. Rekreasyon. Basılmamış Ders Notları, AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.

Kolcu, H. 1993. Doğal, Tarihi, Kültürel Açıdan Turizm Potansiyelini Değerlendirme Modeli: Ayvalık Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.

Korça, P. 1989. Kıyı Alanlarında Turizm Planlamasına Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kozlowski, J. 1985. Threashold Approach in Environmental Planning, Ekistics, Vol 52, Number 311.

Köseoğlu, M. 1982. Peyzaj Değerlendirme Yöntemleri, E.Ü.Z.F. Yayınları No 430, Bornova, İzmir.

Kraus, R. 1978. Recration and Leisure in Modern Society, Santa Monica: Goodyear Publishing, Inc.

Krippendorf, J. 1988. Ecological Approach to Tourism Marketing, Tourism Management, 8/2.

Kurum, E. 1992. Beynam Muhafaza Ormanı ve Yakın Çevresinin Ankara Kenti Rekreasyon Sistemi Açısından Koruma, Kullanım ve Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma, Doktora Tezi, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Ankara.

Laarman, J. G. and Durst, P. B. 1987. Nature Travel and Tropical Forests. FPEI Working Paper Series, Southeastern Center for Forest Economics Research, North Carolina State University, Raleigh.

Lickrish, L. J. 1970. Planning for Tourism, Recreation Research and Planning. George Allen-Unwin Ltd, 166-185, London.

Lovejoy, D. 1973. Land Use and Landscape Planning, Edinburg.

Mader, V. 1988. Tourism and Environment. Annals of Tourism Research 15(29.

Mc Harg, I.L. 1969. Design with Nature. The Natural History Press. Garden City, New

York.

McCool, S. F. 1995. "Linking Tourism, the Environment and Concepts of Sustainability: Setting the Stage" USDA Technical Report Int-Gtr-323, Ogden, Ut: Us Department of Agricukture, Forest Service, Intermountain Research Station.

McIntosch, R. W., Ritchie, J. R. B. and Goeldner, C. R. 1995. Tourism Principles, Practies, Philosophies, Seventh Edition, John Wiley& Sons, Inc. New York.

Megyeri, F. 1965. "Leisure and Physcial Culture-Budapest", Report of First International Seminar: Sport and Leisure, Köln. Verlag Karl Hofmann.

Meydan Larousse, 1980. Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Meydan Yayınevi, Cilt 12. İstanbul.

Middleton, T. C. V. 1980. "Conference Summing Vr". The Tourism Review, Number 4, October/December.

Mikaeili-Tabrizi, A. R. 1996. Gilan İlinde Rekreasyonel Alan Kullanımlarının Fiziksel Planlaması Üzerinde Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ç.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Adana.

Mitchell, B. 1994. Sustainable Development at the Village Level in Bali, Indonesia. Human Ecology 22(2).

Molyneux, D. D. 1970. Machinery for Local Goverment Recreation, Recreation Research and Planning. George Allen-Unwin Ltd, s 227-241, London.

Muphy, E.P. 1985. Tourism, a Community Approach, Methuen and Co Ltd, New York.

O'Leary, P. and Walsh, P. 1995. Evaluating a Potential Sationary Landfill Site. Lesson 5 Of C240-A180 Solid Waste Landfills Correspondence Course. Originally Printed İn Waste Age Magazine from January 1991 Through March 1992, Solid and Hazardous Waste Education Center, University of Wisconsin, USA.

Olalı, H. 1982. Turizm Politikası ve Planlaması, Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları No 6, İzmir.

Olalı, H. ve Timur, A. 1988. Turizm Ekonomisi, Ofis Tic. Ltd. İzmir.

Ortaçeşme, V. 1996. Adana İli Akdeniz Kıyı Kesiminin Ekolojik Peyzaj Planlama İlkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi ve Optimal Alan Kullanım Önerileri, Ç.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Doktora Tezi, s 1-152, Adana.

Önsoy, C. 1984. Osmaniye Kıyı Kesiminde Ekolojik Planlama İlkelerine Uygun Alan Kullanımının Araştırılması, Doktora Tezi, Ç.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana.

Özgür, M. 1995. Karataş Kıyı Kesimi Rekreasyonel Alan Kullanım Seçeneklerinin Saptanması, ÇÜ Fen Bilimleri Enstiüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Özkan, B. 1982. Deniz Kıyısı İkinci Konutları Üzerine. UNESCO Dünya Çevre Günü: Çevre'82 Sempozyumu, İzmir.

Özkan, B. 1983. Kıyı Rekreasyonu Değerlendirme Ölçütleri ve Bunlara İlişkin Yöntemin Kuzey Ege Kıyılarında Uygulanması Üzerine Bir Araştırma, Ziraat Fakültesi Dergisi 20/2, E.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir.

Özkan, B. 1987. Türk Turizminin Önemli Kaynağı Deniz ve Kıyılarına İlişkin Sorunlar, Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı'87.

Özkan, B. 1992. Rekreasyonel Turizm Alan Planlaması, Ders Notu.

Özkan, B. 1993. Rekreasyon Amaçlı Konutsal Yapılaşmaların Güney Ege Kıyı Peyzajına Etkileri Üzerinde Araştırmalar. Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı'93, Ankara.

Pearce, D. G. 1987. Tourism Today: A Geographical Analysis, Harlow: Longman.

Pehlivanoğlu, M. T. 1987. Belgrad Ormanının Rekreasyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Tespiti, İ.Ü. Orman Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul.

Pigram, J. J. 1994. Alternative Tourism: Tourism and Sustainable Resource Management. Tourism Alternatives, John Wiley & Sons Ltd, England.

Sayan, S. 1998. Antalya Kıyı Bandındaki Bazı Turizm Amaçlı Tesislerin Peyzaj Mimarlığı Yönünden İrdelenmesi Üzerinde Bir Araştırma. AÜZF Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Sayan, S. 2000. Turistik İşletmelerde Fiziksel Planlama, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Ders notları, Antalya.

Sayıner, Ü. 1973. Boş Zaman ve Boş Zaman Eğitimi. Gençlik Lideri El Kitabı, GSB Yayını, Ankara.

Searle, M. S. and Brayley, R. E. 1993. Leisure Services in Canada: An Introduction, Recreation Studies Degree Programme, The University of Manitoba, Winnipeg, Manitoba, R3T 2N2 Canada.

Sessoms, H. D. 1984. Leisure Services. Englewood. Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Sezgin, O. M. 1995. Genel Turizm. Tutibay LTD. ŞTİ. Ankara.

Silberman, J. 1985. A Demond Function for Length of Stay the Evidence from Virginia Beach. Journal of Travel Research, Volume 23, Number 4.

Sirel, B. 1988. Mersin-Silifke Kıyı Şeridi Gelişmelerinin Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Adana.

Sirel, B. 1995. Berdan Nehri (Tarsus Çayı) Yukarı Havzasının Yayla Turizmi Açısından Kullanımı Üzerinde Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Adana.

Sözen, N. 1977. Ankara Şehri İçin Şehir Dışı Rekreasyon Alanlarının Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma, Doktora Tezi, A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarisi Bölümü, Ankara.

Sözen, N. 1981. Ayaş Ve Çevresi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, Doçentlik Tezi, A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.

Sözen, N. 1994. Seeking New Approaches for Tourism Along Mediterranean C. I. H. E. A. M. Urbanisation and Agriculture Workshop 3/A, Tunis.

Stebbins, R. A. 1982. Serious Leisure: A conceptual Statement, Pacific Sociological Review, 25.

Şimşek, Ü. 1993. Araştırma Teknikleri, Yeni Asya Yayınları, İstanbul.

Tandy, C. R. V. 1967. Landscape Evoluation. a Paper Described in a Landscape Research Group Symposium.

Tanrıverdi, F. 1976. Munzur Vadisi Milli Parkında Rekreasyon ve Turizm Planlamasına Ait Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi Yayınları No 474, Ziraat Fakültesi Yayınları No 221, Erzurum.

Tanrıvermiş, E. 2000. Ankara Koşullarında Suya Dayanıklı Rekreasyon-Spor Faaliyetlerinin Planlanması Üzerine Bir Araştırma. AÜZF Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Taylor, P. and Gratton, C. 1985. Sport and Recreation. an Economic Analysis, Bristol: J. W. Arrowsmith Ltd.

Tezcan, M. 1977. Boş Zamanlar Soyolojisi, Doğan Matbaası, Ankara.

Tezcan, M. 1994. Boş zamanların Değerlendirilmesi sosyolojisi, Atilla Kitabevi, Ankara.

Tocher, S. R. and Driver, B. 1970. Towards a Behavioral Esthetics: the on of Recreational Engegament, with Implications for Planning, Element of Outdoor Recreation Planning. Ann Arbor: Michigan University Press.

Topuzlu, F. K. 1989. Konaklama Tesislerinin Yapım ve İşletmesi Sürecinde Rekreasyon Faaliyetlerine Yönelik Fiziksel Uygulamaların Teorik Nedenleri. Türkiye'de Son On Yılda Turizm Yapıları Sempozyumu, Yıldız Üniversitesi, Ankara.

Topuzlu, F. 1991. Turistik Faaliyetlerin Turizm Alanındaki Ekolojik Yapıya Etkileri, Turizm Yıllığı'91.

Toskay, T. 1983. Turizm Olaylarına Genel Bir Yaklaşım, İstanbul.

Travis, A. S. 1985. Managing the Environmental and Cultural Impacts of Tourism and Leisure Development. Tourism Management 3/4.

Trice, A. M. and Wood, E. 1958. Measurement of Recreation Benefits. Land Economics.

Trowski, G. 1972. Bewertung und Auswahl von Freizeitregionen. Scriftenreihe des Instituts für Stadtebau und Landesplanung der Universitat Karlsrushe H. 3, Karlsruhe.

Tuzcuoğulları, E. B. 1997. Spor, Rekreasyon ve Turizm İlişkisi (Kastamonu İlinin Potansiyeli ve Kullanımı Üzerinde Bir Araştırma). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Tümer, S. 1975. Rekreasyon: İlgili Kavramlar, Sınıflamalar, Peyzaj Mimarlığı, 6 (2).

Türk, A. ve Kırgızoğlu, M. I. 2000. Bölgesel Turzim Gelişimi Açısından Doğal, Tarihsel ve Arkeolojik Alanların Önemi, Göller Bölgesi Örneği. 9. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi, KTÜ Mimarlık Bölümü, Trabzon.

Ulubay, A. 1992. Turizmde Amasya İli, Arz Ve Talep Araştırması ile Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Vendrik, C. A. 1988. Recreation Planning for the North- Holland Coast. Environment and Economic Development in the Regions of the European Community, Aldeshat, UK.

Wagar, J.A. 1974. Recreational Carrying Capacity Reconsidered, Journal of Forestry 75 (2).

Wahap, E. A. S. 1981. "Leisure-Recreation-Tourism in Developing Countries" Leisure-Recreation-Tourism, Publications of AEIST, Vol 22.

Wall, G. 1989. Economic Aspects of Tourism and Heritage. to Appear in Conference Proceedings, Tourism and Heritage Preservation, Trent University, Peterbrough.

Wall, G. 1993. International Collaboration in the Search for Sustainable Tourism in Bali, Indonesia. Journal of Sustainable Tourism 1(1).

Wallace, G. N. and Pierce, S. M. 1996. An Evalution of Ecotourism in Amazons, Brazil. Annals of Tourism Research 23(4).

Wedeck, H. 1973. Zur Bewertung des Landschaftshaushalts für planungsaufgaben-dargestellt an einen Beispiel aus dem Achener Raum. In: Landschaft und stadt, H. 4.

Yatgın, H. 1996. Amasra Yöresi Floristik Kompozisyonu, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın.

Yazgan Gül, A. 2000. Turizm Alanlarında Kaynak Kullanımı ve Risk. 9. Ulusal Bölge Bilimi/ Bölge Planlama Kongresi, Bildiriler, Trabzon.

Yazgan, E. M. 1992. Ihlara Vadisinin Doğal ve Kültürel Değerlerinin Saptanması, Korunması ve Geliştirilmesi Üzerinde Bir Araştırma, A.Ü.Z.F. Yayınları 1278, Ankara.

Yıldızcı, A. C. 1979. Kuşadası'ndaki Doğal Kaynakların Rekreasyon ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Kıyı Kentlerimizin Temel Sorunları, 1979 Kuşadası Sempozyumu Bildirileri, Kuşadası Yayınları No:1.

Yılmaz, H. 2001. Bartın İli ve Yakın Çevresinde Biyotopların Haritalanması, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Yılmaz, O. 1987. Yalova-Termal Yöresinin Turistik Planlamasında Peyzaj Mimarlığı Kriterlerinin Saptanması, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.

Zafer, B. ve Güney, A. 1997. Kıyılara Turizm Baskısı ve Korumanın Yeterliliği. Türkiye Kıyıları'97, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I. Ulusal Konferansı, Ankara.

Ziffer, K. 1989. Ecotourism. The Uneasy Alliance, Working Paper 1, Conservation International, Washington, Dc:

EKLER

EK 1. KIYI BÖLGESİ'NDE YAŞAYAN HALK İLE YAPILAN ANKET

KIYI BÖLGESİNDE YAŞAYAN HALK İÇİN ANKET FORMU

Bu anket A. Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Adınız ve soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1. Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (piknik, yüzme, gezinti) herhangi bir yere gider misiniz?

1 1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır (Eğer cevabınız evet ise 4. Soruya geçiniz)

BÖLÜM A

(Bu bölümdeki soru deneğin 1. soruya hayır cevabı vermesi halinde sorulacaktır.)

2. Olanağınız olsaydı bu tür etkinliklere katılır mısınız?

2 1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır

3.Olanağınız olsaydı rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için nereye gitmek isterdiniz?

3 1☐ Deniz kıyısı veya deniz gören yerler
2☐ Yayla ve ormanlık alanlar
3☐ Dere ve ırmak kenarı alanlar
4☐ Diğer (Hangisi).....

☐BÖLÜM B

(Bu bölümdeki sorular deneğin 1. soruya evet cevabı vermesi halinde sorulacaktır.)

4. Bartın ili kıyı bölgesinde rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için nereye/nerelere gidesiniz?

4 1☐ Kızılkum
5 1☐ Mugoda
6 1☐ Güzelcehisar
7 1☐ İnkumu
8 1☐ Tarlaağzı köyü
9 1☐ Gömü köyü
10 1☐ Amasra
11 1☐ Bozköy
12 1☐ Çakraz
13 1☐ Göçkün iskelesi
14 1☐ Akkonak
15 1☐ Cambu koyu
16 1☐ Tekkeönü
17 1☐ Kurucaşile
18 1☐ Kapısuyu
19 1☐Diğer (hangisi)

5. Rekreatif ve turistik amaçlı ne gibi etkinliklere katılıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

20 1☐ Yüzme
21 1☐ Piknik yapma
22 1☐ Derede balık avlama
23 1☐ Kara avcılığı
24 1☐ Kamp yapma
25 1☐ Yaylalara, şenliklere, festivallere katılma
26 1☐ Doğayı inceleme
27 1☐ İlginç folklorik motifleri gözlemleme (Tel kırma el işleri, ahşap tekne yapımcılığı...)
28 1☐ Tarihi yerleri inceleme
29 1☐ Uzun mesafe doğa yürüyüşü (Trekking)
30 1☐ Diğer (Hangisi).....

6. Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için aşağıda verilmiş olan alanlardan hangisini tercih edersiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

31 1☐ Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar
32 1☐ Akarsu kenarı alanlar
33 1☐ Ormanlık alanlar
34 1☐ Orman kıyısı alanlar
35 1☐ Çayırlık alanlar

7. Gittiğiniz yerin en çok hangi sosyo-kültürel özelliğini beğenirsiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

36 1☐ Tarihsel anıt ve mekanlar
37 1☐ Geleneksel mimari
38 1☐ Geleneksel el sanatları (tel kırma el işleri, ahşap oymacılığı...vb.)
39 1☐ Ahşap tekne yapımcılığı
40 1☐ Festival ve şenlikler

8. Gittiğiniz yerin en çok hangi alt-yapı özelliğini beğenirsiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

41 1☐ Ulaşılabilirlik
42 1☐ Konaklama olanaklarının oluşu
43 1☐ Yeme-içme olanaklarının oluşu

9. Gittiğiniz alandan yeterince yararlanmanızı engelleyen olumsuz çevre faktörleri nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

44 1☐ Hava kirliliği
45 1☐ Su kirliliği
46 1☐ Görsel kirlilik
47 1☐ Güvenli olmayışı
48 1☐ Gürültü

10. Bu etkinliklere hangi sıklıkla katılırsınız?

49 1☐ Haftada bir
50 1☐ Haftada birden fazla
51 1☐ 15 günde bir
52 1☐ Ayda bir
53 1☐ 3 ayda bir
54 1☐ 6 ayda bir
55 1☐ Yılda bir

11. Bu yerlere en çok hangi aylarda gidersiniz?

56 1☐ Kasım-Aralık 2☐ Ocak-Şubat 3☐ Mart-Nisan 4☐ Mayıs 5☐ Haziran 6☐ Temmuz 7☐ Ağustos 8☐ Eylül 9☐ Ekim

12. En çok gittiğiniz yerin evinizden yaklaşık uzaklığı ne kadardır?

57 1☐ 1 km'den az 2☐ 1-3 km 3☐ 3-5 km 4☐ 5-10 km 5☐ 10-20 km 6☐ 20-30 km 7☐ 30-50 km 8☐ 50-100 km 9☐ 100 km'den fazla

13. Bu yerlere nasıl gidersiniz?

58 1☐ Yaya 2☐ Özel oto 3☐ Taksi 4☐ Minibüs 5☐ Otobüs 6☐ Diğer (Hangisi).....

14. Daha çok kimlerle gidersiniz?

59 1☐ Yalnız 2☐ Aileyle 3☐ Arkadaşlarla 4☐ Okulla 5☐ Diğer (Hangisi).....

BÖLÜM C

15. Aşağıdaki yaş gruplarından hangisine giriyorsunuz?

60 1☐ 18-25 3☐ 36-45 5☐ 56-65
2☐ 26-35 4☐ 46-55 6☐ 66'dan yukarı

16. Öğrenim durumunuz

61 1☐ Yok 3☐ Ortaokul 5☐ Yüksek
2☐ İlkokul 4☐ Lise

17. Mesleğiniz nedir?

62 1☐ İşçi 3☐ Köylü, Çiftçi 5☐ Serbest Meslek Sahibi 7☐Öğrenci
2☐ Memur 4☐ Emekli 6☐ Ev Hanımı 8☐Diğer (Hangisi).....

18. Medeni haliniz

63 1☐ Bekar 2☐ Evli

19. Aylık geliriniz ne kadardır?

64 1☐ 100 milyon'dan az 3☐ 250-500 milyon 5☐ 750 milyon - 1 milyar
2☐ 100-250 milyon 4☐ 500-750 milyon 6☐ 1 milyar'dan sonra

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlarımız için teşekkür ederiz.

Deneğin cinsiyeti : ☐ Kadın ☐ Erkek

Anketin yapıldığı yer :

Anketi yapan :

EK 2. ZİYARETÇİLERLE YAPILAN ANKET

ZİYARETÇİLER İÇİN ANKET FORMU

Bu anket A. Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Adınız ve soyadınız sorulmayacaktır. Sizden alınan bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

BÖLÜM A

1.Bu yöreye ilk kez mi geliyorsunuz?
1 1☐ Evet 2☐ Hayır

2. Daha önce gelmiş iseniz, geliş sıklığınız nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
2 1☐ Haftada bir 4 1☐ 15 günde bir 6 1☐ 3 ayda bir 8 1☐ Yılda bir
3 1☐ Haftada birden fazla 5 1☐ Ayda bir 7 1☐ 6 ayda bir 9 1☐ Diğer (hangisi)

3.Bartın ili kıyı bölgesinde gezdiğiniz yerler nerelerdir?(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
10 1☐ Kızılkum 15 1☐ Gömü köyü 20 1☐ Akkonak 25 1☐Diğer (hangisi)
11 1☐ Mugoda 16 1☐ Amasra 21 1☐ Cambu koyu
12 1☐ Güzelcehisar 17 1☐ Bozköy 22 1☐ Tekkeönü
13 1☐ İnkumu 18 1☐ Çakraz 23 1☐ Kurucaşile
14 1☐ Tarlaağzı köyü 19 1☐ Göçkün iskelesi 24 1☐ Kapısuyu

4. Rekreatif ve turistik amaçlı hangi etkinliklerde bulunuyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
26 1☐ Yüzme
27 1☐ Piknik yapma
28 1☐ Derede balık avlama
29 1☐ Kara avcılığı
30 1☐ Kamp yapma
31 1☐ Yaylalara, şenliklere, festivallere katılma
32 1☐ Doğayı inceleme
33 1☐ İlginç folklorik motifleri gözlemleme (Tel kırma el işleri, ahşap tekne yapımcılığı...)
34 1☐ Tarihi yerleri inceleme
35 1☐ Uzun mesafe doğa yürüyüşü (Trekking)
36 1☐ Diğer (Hangisi).....

5. Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için aşağıda verilmiş olan alanlardan hangisini tercih ediyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
37 1☐ Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar
38 1☐ Akarsu kenarı alanlar
39 1☐ Ormanlık alanlar
40 1☐ Orman kıyısı alanlar
41 1☐ Çayırlık alanlar

6. Gezmiş olduğunuz yerlerin en çok hangi sosyo-kültürel özelliğini beğendiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
42 1☐ Tarihsel anıt ve mekanlar
43 1☐ Geleneksel mimari
44 1☐ Geleneksel el sanatları (tel kırma el işleri, ahşap oymacılığı...vb.)
45 1☐ Ahşap tekne yapımcılığı
46 1☐ Festival ve şenlikler

7.Gezmiş olduğunuz yerlerin en çok hangi alt-yapı özelliğini beğendiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

47 1☐ Ulaşılabilirlik
48 1☐ Konaklama olanaklarının oluşu
49 1☐ Yeme-içme olanaklarının oluşu

8. Gezmiş olduğunuz alandan yeterince yararlanmanızı engelleyen olumsuz çevre faktörleri nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

50 1☐ Hava kirliliği 52 1☐ Görsel kirlilik 54 1☐ Gürültü
51 1☐ Su kirliliği 53 1☐ Güvenli olmayışı

9. Daha çok hangi aylarda gelirsiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

55 1☐ Kasım-Aralık 3☐ Mart-Nisan 5☐ Haziran 7☐ Ağustos 9☐ Ekim
2☐ Ocak-Şubat 4☐ Mayıs 6☐ Temmuz 8☐ Eylül

10. Nereden geliyorsunuz?

56 1☐ Ankara 3☐ Zonguldak 5☐ Kastamonu
2☐ İstanbul 4☐ Karabük 6☐ Diğer (Hangisi).....

11. Kimlerle birlikte geldiniz?

57 1☐ Yalnız 3☐ Aileyle 5☐ Okulla
2☐ Turlarla 4☐ Arkadaşlarla 6☐ Diğer (Hangisi).....

12. Bu yerlere nasıl gidersiniz?

58 1☐ Yaya 3☐ Taksi 5☐ Otobüs
2☐ Özel oto 4☐ Minibüs 6☐ Diğer (Hangisi).....

BÖLÜM B

13. Aşağıdaki yaş gruplarından hangisine giriyorsunuz?

59 1☐ 18-25 3☐ 36-45 5☐ 56-65
2☐ 26-35 4☐ 46-55 6☐ 66'dan yukarı

14. Öğrenim durumunuz

60 1☐ Yok 3☐ Ortaokul 5☐ Yüksek
2☐ İlkokul 4☐ Lise

15. Mesleğiniz nedir?

61 1☐ İşçi 3☐ Köylü, Çiftçi 5☐ Serbest Meslek Sahibi 7☐Öğrenci
2☐ Memur 4☐ Emekli 6☐ Ev Hanımı 8☐Diğer (Hangisi).....

16. Medeni haliniz

62 1☐ Bekar 2☐ Evli

17. Aylık geliriniz ne kadardır?

1☐ 100 milyon'dan az 3☐ 250-500 milyon 5☐ 750 milyon - 1 milyar

63 2☐ 100-250 milyon 4☐ 500-750 milyon 6☐ 1 milyar'dan sonra

Gösterdiğiniz ilgi ve yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Deneğin cinsiyeti : ☐ Kadın ☐ Erkek

Anketin yapıldığı yer :

Anketi yapan :

EK 3. YABANCI TURİSTLERLE YAPILAN ANKET - İNGİLİZCE

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

QUESTIONNAIRE

This questionaire has been prepared to obtain data for a scientific research at the Department of Landscape Architecture of Ankara University. Your name is not required. Information obtained will not be disclosed. Thank you for your coorperation.

SECTION A

1. Is it your first visit in Turkey?

1 1 ☐ Yes 2 ☐ No

2. Is it your first visit to the district of Bartın?

2 1 ☐ Yes 2 ☐ No

3. If no, what is the frequency of your visits?

3

1 ☐ Once 6 months 3 ☐ Once in 2 years
2 ☐ Once a year 4☐ Other (Specify).....

4. In which of the following recreative and touristic activities are you participating on your visits? (you can mark more than one choice)

4 1☐ Swimming
5 1☐ Fish hunting
6 1☐ Hunting
7 1☐ Camping
8 1☐ Local fests
9 1☐ Observation of nature
10 1☐ Picnic
11 1☐ Observation of local folcloric culture (Traditional architecture, handicrafts, etc.)
12 1☐ Visiting historical places
13 1☐ Trekking
14 1☐ Other (Specify).....

5. What kind of places do you prefer to perform the activities above? (you can mark more than one choice)

15 1☐ Riverside
16 1☐ Seaside
17 1☐ Forests
18 1☐ Meadowlands

6. Which cultural and social properties did you like of the places you had travelled? (you can mark more than one choice)

19 1☐ Historical memorials and places
20 1☐ Traditional architecture
21 1☐ Traditional handicrafts
22 1☐ Wooden seacraft construction
23 1☐ Fests

7. Which one of the facilities are important for you in places you have travelled? (you can mark more than one choice)

24 1☐ Transportation
25 1☐ Accomodation
26 1☐ Catering facilities

8. What were the factors prevented you to travel the places thoroughly? (you can mark more than one choice)

27 1☐ Air pollution
28 1☐ Water pollution
29 1☐ Trash
30 1☐ Lack of security
31 1☐ Noise

9. Which of the following places did you travel on the coastline of Bartın? (you can mark more than one choice)

32 1☐ Kızılkum
33 1☐ Mugoda
34 1☐ Güzelcehisar
35 1☐ İnkumu
36 1☐ Tarlaağzı köyü
37 1☐ Gömü köyü
38 1☐ Amasra
39 1☐ Bozköy
40 1☐ Çakraz
41 1☐ Göçkün iskelesi
42 1☐ Akkonak
43 1☐ Cambu koyu
44 1☐ Tekkeönü
45 1☐ Kurucaşile
46 1☐ Kapısuyu
47 1☐Other ....

10. Do you think that coastline of Bartın (Amasra, İnkumu, Kurucaşile, Mugoda....) has a potential for recreation and tourism?

48 1 ☐ Yes 2 ☐ No

11. Which months do you prefer for your visits?

49
1☐ November-December 3☐ March-April 5☐ June 7☐ August 9☐ October
2☐ January-February 4☐ May 6☐ July 8☐ September

12. Which country are you coming from?

50
1☐ England 3☐ Germany 5☐ France 7☐ Other.....
2☐ Russia 4☐ Spain 6☐ USA

13. Who are your companions?

51
1☐ Alone 3☐ Friends 5☐ One tour
2☐ Family 4☐ Students 6☐ Other (Specify).....

14. How did you arrive to the area?

52
1☐ On foot 3☐ Taxi 5☐ Bus
2☐ Private car 4☐ Minibus 6☐ Other (Specify).....

SECTION B

15. Your age group?

53
1☐ 18-25 3☐ 36-45 5☐ 56-65
2☐ 26-35 4☐ 46-55 6☐ More than 66

16. Your education level?

54
1☐ None 3☐ High school 5☐ University
2☐ Primary school 4☐ College

17. Your profession?

55 1☐ Worker 3☐ Farmer 5☐ House wife 7☐Other (Specify).....
2☐ Civil Servant 4☐ Retired 6☐ Student

18. Marital status?

56 1☐ Married 2☐ Single

19. Your yearly income?

57 1☐ Less than $10000 3☐ $20000 - $50000
2☐ $10000 - $20000 4☐ More than $50000

Sex : ☐ Female ☐ Male

Place of survey :

Surveyor :

EK 4. YABANCI TURİSTLERLE YAPILAN ANKET - ALMANCA

FRAGEBOGEN

Diese Umfrage war für eine Wissenschaftliche Forschung vorbereitet., die in der Abteilung für Landschaft Architektur an der Universität Ankara. Ihr Personalität wird nicht gefragt. Die Kenntnisse dir von Ihnen gegeben worden sind. Werden auf keinem Fall veröffentlicht.

TEIL A

1. Besuchen Sie zum ersten Mal dir Türkei?

1 1 ☐ Ja 2 ☐ Nein

2. Ist es Ihr erster Besuch in der Umgebung von Bartın?

2 1 ☐ Ja 2 ☐ Nein

3. Wenn nein, in welchem Zeitraum waren Sie hier?

3

1 ☐ Einmal in 6 Monaten 3 ☐ Einmal in 2 Jahren

2 ☐ Einmal im Jahr 4 ☐ Andere (Welche).....

4. Welche Besonderheiten für Touristiche und Rekreationale Aktivitäten interessieren Sie mehr? (Sie können mehr als eine Alternative Kennzeichnen)

4 1☐ Schwimmen
5 1☐ Fischen
6 1☐ Jagen
7 1☐ Camping
8 1☐ Örtliche Feste
9 1☐ Landschaft Expedition
10 1☐ Piknik
11 1☐ Beobachtung von interessanten Folklorischen Werten (Traditionelle Architektur, Handkünste, etc.)
12 1☐ Besuchung Historischer Bauten
13 1☐ Trekking
14 1☐ Andere (Welche).....

5. An welchen Plätzen würden sie lieber Ihre Zeit verbringen? (Sie können mehr als eine Alternative Kennzeichnen)

15 1☐ Flussrand
16 1☐ Meeresnähe
17 1☐ Walder
18 1☐ Landschaft (Wiesen und Weiden)

6. An welchen touristischen und rekreationellen Aktivitäten nehmen Sie teil, oder haben Sie teilgenommen? (Sie können mehr als eine Alternative Kennzeichnen)

19 1☐ Historische Platze und Bauten
20 1☐ Traditionelle Architektur
21 1☐ Traditionelle Handkünste
22 1☐ Holz-Schiff Konstruktion
23 1☐ Feste

7. Was ist an einem Urlaub am wichtigsten für Sie ? (Sie können mehr als eine Alternative Kennzeichnen)

24 1☐ Transport
25 1☐ Untereinkunft
26 1☐ Gastronomische Möglichkeiten

8. Was sind die negativen Umweltfaktoren die Sie nicht Aussreichend von Ihrer Urlaubsumgebung Erholen lassen? (Sie können mehr als eine Alternative Kennzeichnen)

27 1☐ Luftverschmutzung 29 1☐ Visuelle Verschmutzung 31 1☐ Larm
28 1☐ Wasserverschmutzung 30 1☐ Ungenügende Sicherheit

9. Welche der folgenden Platze an der Küstenlinie von Bartın haben Sie Besucht? ? (Sie können mehr als eine Alternative Kennzeichnen)

32 1☐ Kızılkum 37 1☐ Gömü köyü 42 1☐ Akkonak 47 1☐Andere ..
33 1☐ Mugoda 38 1☐ Amasra 43 1☐ Cambu koyu
34 1☐ Güzelcehisar 39 1☐ Bozköy 44 1☐ Tekkeönü
35 1☐ İnkumu 40 1☐ Çakraz 45 1☐ Kurucaşile
36 1☐ Tarlaağzı köyü 41 1☐ Göçkün iskelesi 46 1☐ Kapısuyu

10. Denken Sie dass die Küstenlinie von Bartın (Amasra, İnkumu, Kurucaşile, Mugoda....) ein Potential für Tourismus und Rekreation hat?

48 1 ☐ Ja 2 ☐ Nein

11. In welchen Monaten Reisen sie öfter?

49 1☐ November-Dezember 3☐ März-April 5☐ Juni 7☐ August 9☐ Oktober
2☐ Januar-Februar 4☐ Mai 6☐ Juli 8☐ September

12. Wo kommen Sie her?

50 1☐ England 3☐ Deutschland 5☐ Frankreich 7☐ Andere.....
2☐ Russland 4☐ Spanien 6☐ USA

13. Mit wem oder was sind Sie gekommen?

51 1☐ Alleine 3☐ Freunden 5☐ Einer Tour
2☐ Familie 4☐ Studenten 6☐ Andere (Welche).....

14. Wie kamen Sie her?

52 1☐ Zu Fuss 3☐ Taxi 5☐ Bus
2☐ Privatauto 4☐ Minibus 6☐ Andere (Welche).....

TEIL B

15. Wie alt sind Sie?

53 1☐ 18-25 3☐ 36-45 5☐ 56-65
2☐ 26-35 4☐ 46-55 6☐ Mehr als 66

16. Ihre Aussbildung?

54 1☐ Keine 3☐ Mittelschule 5☐ Universität
2☐ Grundschule 4☐ Gymnasium oder Berufsschule

17. Ihr Beruf?

1☐ Arbeiter/in 3☐ Bauer/in 5☐ Hausfrau 7☐Andere (Welche).....

55 2☐ Beamter 4☐ Rentner/in 6☐ Student/in

18. Ehestand?

1☐ Verheiratet 2☐ Ledig

56

19. Ihr Monatliches Einkommen?

1☐ Weniger als 15000DM 3☐ 25000DM – 50000DM

57 2☐ 15000DM – 25000DM 4☐ Mehr als 50000DM

Geschlecht : ☐ Frau ☐ Mann

Ort der Umfrage :

Umfrageverantwortender :

EK 5.BARTIN VE YAKIN ÇEVRESİNDE GÖRÜLEN BİTKİ TÜRLERİ
(Yatgın, 1996, Yılmaz 2001)

ACERACEAE
Acer campestre L. subsp. campestre
Acer negundo L.
ALISMATACEAE
Alisma plantago-aquatica L.
AMARANTHACEAE
Amaranthus retroflexus L.
AMARYLLIDACEAE
Leucojum aestivum L.
Galanthus plicatus Bieb. subsp. byzantinus (Baker) D.A.
ANACARDIACEAE
Cotinus coggygria Scop.
Pistasia terebinthus L.
APOCYNACEAE
Nerium oleander L.
Vinca herbaceae Waldst. and Kit.
Vinca major L. subsp. hirsuta (Boiss.) Stearn
ARALIACEAE
Fatsia japonica (Thunb.) Decne and Planch.
AQUIFOLIACEAE
Ilex colchica Poj.
ARACEAE
Arum maculatum L.
ARALIACEAE
Hedera helix L.
ARAUCARIACEAE
Araucaria araucana (Molina) K. Koch
ASCLEPIADACEAE
Periploca graeca L. var. graeca
ASPIDIACEAE
Dryopteris filix-mas L.
Polystichum setiferum (Forsk.) Voynar
ASPLENIACEAE
Asplenium onopteris L.
Asplenium trichomenes L.
Phyllitis scolopendrium (L.) Newman
BERBERIDACEAE
Berberis thunbergii DC.
Berberis thunbergii DC. 'Atropurpurea'
Mahonia aquifolium Nutt.
BETULACEAE
Carpinus betulus L.
Corylus avellana L.
Ostrya carpinifolia Scop.
BIGNONIACEAE
Campsis radicans Seem.
BORAGINACEAE
Anchusa azurea Miller var. azurea
Borago officinalis L.
Cerinthe minor L. subsp. auriculata (Ten.) Domac
Cynoglossum creticum Miller
Cynoglossum montanum L.
Echium italicum L.
Echium vulgare L.
Heliotropium europaeum L.
Lithospermum officinale L.
Lithospermum purpureo-caeruleum L.
Myosotis sylvatica Ehrh. ex Hoffm. subsp. cyanea Vestegren
Myosotis ramosissima Rochel ex Schultes. subsp. ramosissima
Onosma tauricum Pallas ex Willd. var. tauricum
Trachystemon orientalis (L.) G. Don

BUDDLEIACEAE
Buddleia davidii Franch
BUXACEAE
Buxus microphylla Sieb. And Zucc.
Buxus sempervirens L.
CAMPANULACEAE
Asyneuma limonifolium (L.) Janchen subsp. limonifolium
Campanula glomerata L. subsp. hispida (Witasek) Hayek
Campanula rapunculoides L. subsp. cordifolia (C.) koch) Damboldt
Campanula rapunculoides L. subsp. rapunculoides
Campanula rapunculus L. var. lambertiana (A. DC.) Boiss.
Legousia speculum-veneris (L.) Chaix
Legousia pentagonia (L.) Thellung
CANNACEAE
Canna indica L.
CAPRIFOLIACEAE
Abelia x grandiflora Rehd.
Lonicera japonica Thunb.
Sambucus ebulus L.
Sambucus nigra L.
Symphoricarpus albus (L.) Blake
Weigela coraensis Thunb.
Weigela florida (Sieb. and Zucc.) A. DC.
Viburnum opulus L.
Viburnum tinus L.
CARYOPHYLLACEAE
Cerastium glomeratum Thuill.
Dianthus calocephalus Boiss.
Saponaria officinalis L.
Silene italica (L.) Pers.
Stellaria media (L.) Vill. subsp. media
CELASTRACEAE
Aucuba japonica Thunb.
Aucuba japonica Thunb. 'Aurea'
Euonymus latifolius (L.) Miller
Euonymus fortunei (Turcz.) Hand.-Mazz.'Emerald'n Gold'
Euonymus japonicus Thunb.
Euonymus japonicus Thunb. 'Aureo-marginata'
Euonymus japonicus Thunb. 'Elegantissima-Aureus'
CHENOPODIACEAE
Chenopodium botrys L.
Chenopodium album L. subsp. album var. album
CISTACEAE
Cistus creticus L.
Helianthemum nummularium (L.) Miller subsp. nummularium
COMPOSITAE
Anthemis cotula L.
Anthemis tinctoria L. var. pallida DC.
Arctium minus (Hill.) Bernh. subsp. pubens (Babington) Arenes
Artemisia absinthium L.
Bellis perennis L.
Calendula officinalis L.
Carduus nutans L.
Carduus pycnocephalus L. subsp. albidus (Bieb.) Kazmi
Carlina vulgaris L.
Carthamus lanatus L.
Centaurea iberica Trev. Ex Sprengel
Cichorium intybus L.
Cirsium arvense (L.) Scop. subsp. arvense
Cirsium arvense (L.) Scop. subsp. vestitum (Wimmer and Grab.) Petrak
Cirsium ligulare Boiss.
Cirsium vulgare (Savi) Ten.
Conyza canadensis (L.) Cronquist
Crepis foetida L. subsp. rhoeadifolia (Bieb.) Celak.
Crepis sancta (L.) Babcock
Doronicum orientale Hoffm.

Eupotarium cannabinum L.
Filago vulgaris Lam.
Helminthotheca echioides (L.) Holub
Inula britannica L.
Inula ensifolia L.
Inula vulgaris (Lam) Trevisan
Jurinea mollis (L.) Reichb.
Lactuca saligna L.
Lactuca serriola L.
Lapsana communis L. subsp. albida (Boiss. and Bal.) Sell
Lapsana communis L. subsp. intermedia (Bieb.) Hayek
Leontodon asperrimus (Willd.) J.Ball
Leontodon crispus Vill. subsp. asper (Waldst. and Kit.) Rohl.
Leucanthemum vulgare Lam.
Onopordum tauricum Willd.
Pallenis spinosa (L.) Cass.
Pilosella hoppeana (Schultes) C.H. and F.W. Schultz subsp. isaurica Hub.-Mor.
Pilosella piloselloides (Vill.) Sojak subsp. piloselloides
Pulicaria dysenterica (L.) Bernh.
Santolina chamaecyparissus L.
Scolymus hispanicus L.
Senecio doria L. subsp. umbrosus (Waldst. and Kit.) Soo
Senecio vulgaris L.
Sonchus asper (L.) Hill subsp. glaucescens (Jordan) Ball
Tanacetum parthenium (L.) Schultz Bip.
Tanacetum poteriifolium (Ledeb.) Grierson
Taraxacum officinale Weber
Tragopogon aureus Boiss.
Tripleurospermum oreades (Boiss.) Rech. var. oreades
Tussilago farfara L.
Urospermum picroides (L.) F.W. Schmidt.
Xanthium spinosum L.

CONVOLVULACEAE
Calystegia sepium (L.) R.Br. subsp. sepium
Calystegia sylvatica (Kit.) Griseb.
Convolvulus arvensis L.
Convolvulus cantabrica L.

CORNACEAE
Cornus mas L.
Cornus sanguinea L.

CRASSULACEAE
Sedum hispanicum L. var. hispanicum

CRUCIFERAE
Alliaria petiolata (Bieb.) Cavara and Grande
Andreziowskia cardaminifolia (DC.) Prantl
Arabis caucasica L. subsp. caucasica
Capsella bursa-pastoris (L.) Medik
Cardamine quinquefolia (Bieb.) Schmalh
Cardamine hirsuta L.
Cardaria draba (L.) Desf. subsp. draba
Lepidium campestre (L.) P. Br.
Lepidium sativum L. subsp. sativum
Nasturtium officinale R. Br.
Raphanus raphanistrum L.
Rapistrum rugosum (L.) All.
Rorippa sylvestre (L.) Bess.
Sinapis arvensis L.
Sisymbrium officinale (L.) scop.
Thlaspi perfoliatum L.

CUPRESSACEAE
Biota orientalis Endl. 'Aurea'
Chamaecyparis lawsoniana (A.Murr.) Parl.
Chamaecyparis lawsoniana (A. Murr.) Parl. 'Elwoodii'
Cupressus arizonica Greene
Cupressus sempervirens L.
Juniperus chinensis L.'Pfitzeriana'

Juniperus horizontalis Moench.
Juniperus oxycedrus L. subsp. oxycedrus
Thuja occidentalis L.
Thujopsis dolabrata (L.f.) Sieb. et Zucc

CYPERACEAE
Carex distans L.
Carex flacca Schreber subsp. serrulata (Biv.) Greuter
Carex otrubae Podp.
Carex pendula Hudson
Carex pseudocyperus L.
Carex sylvatica Hudson subsp. sylvatica
Cyperus longus L.

DIOSCOREACEAE
Tamus communis L. subsp. communis

DIPSACACEAE
Knautia orientalis L.
Scabiosa atropupurea L. subsp. maritima (L.) Arc.
Scabiosa columbaria L. subsp. ochroleuca (L.) Celak var. ochroleuca (L.) Coulter

EBENACEAE
Diospyros kaki L.
Diospyros lotus L.

ELAEAGNACEAE
Elaeagnus angustifolia L.

EQUISETACEAE
Equisetum palustre L.
Equisetum telmateia Ehrh.

ERICACEAE
Arbutus unedo L.
Erica arborea L.
Rhododendron ponticum L. subsp. ponticum
Rhododendron L. 'Pink Pearl'

EUPHORBIACEAE
Euphorbia amygdaloides L. var. amygdaloides
Euphorbia helioscopia L.
Euphorbia seguieriana Necker subsp. seguieriana
Euphorbia stricta L.
Mercuralis annua L.

FAGACEAE
Castanea sativa Miller
Fagus orientalis Lipsky
Quercus cerris L. var. cerris
Quercus petraea (Mattuschka) Liebl. subsp. iberica (Steven ex Bieb.) Krassiln.
Quercus robur L. subsp. robur
Quercus infectoria Olivier subsp. infectoria

GENTIANACEAE
Blackstonia perfoliata (L.) Hudson subsp. perfoliata
Centaurium erythraea Rafn. subsp. erythraea

GERANIACEAE
Erodium cicutarium (L.) L'Herit subsp. cicutarium
Geranium asphodeloides Burm. fil. subsp. asphodeloides
Geranium dissectum L.
Geranium pyrenaicum Burm. fil.
Geranium robertianum L.

GLOBULARIACEAE
Globularia trichosantha Fisch. And Mey.

GRAMINEAE
Agrostis capillaris L. var. capillaris
Agrostis stolonifera L.
Alopecurus arundinaceus Poiret
Alopecurus myosuroides Hudson var. myosuroides
Anthoxanthum odoratum L. subsp. odoratum
Avena sativa L.
Avena sterilis L. subsp. sterilis
Bothriochloa ischaemum (L.) Keng
Brachypodium pinnatum (L.) P. Beauv.
Brachypodium sylvaticum (Hudson) P. Beauv.

Briza media L.
Briza minor L.
Bromus arvensis L.
Bromus hordeaceus L. subsp. hordeaceus
Bromus japonicus Thunb. subsp. japonicus
Bromus madritensis L.
Bromus racemosus L.
Bromus sterilis L.
Calamagrostis pseudopragmites (Haller fil.) Koeler
Chrysopogon gryllus (L.) Trin. subsp. gryllus
Cynodon dactylon (L.) Pers.
Cynosurus cristatus L.
Dactylis glomerata L. subsp. hispanica (Roth) Nyman
Digitaria sanguinalis (L.) Scop.
Echinocloa crus-galli (L.) P. Beauv.
Elymus hispidus (Opiz) Melderis subsp. hispidus
Elymus repens (L.) Gould subsp. repens
Festuca gigantea (L.) Vill.
Gastridium ventricosum (Gouan) Schinz and Thell.
Holcus lanatus L.
Hordeum bulbosum L.
Hordeum murinum L. subsp. glaucum (Steudel) Tzvelev
Koeleria cristata (L.) Pers.
Lolium perenne L.
Paspalum paspalodes (Michx.) Scribner
Phalaris minor Retz.
Phleum montanum C. Koch subsp. montanum
Poa compressa L.
Poa pratensis L.
Poa trivialis L.
Setaria viridis (L.) P. Beauv.
Sorghum halepense (L.) Pers. var. halepense
Triticum aestivum L.

GUTTIFERAE
Hypericum bithynicum Boiss.
Hypericum perforatum L.

HIPPOCASTANACEAE
Aesculus hippocastanum L.

HYPOLEPIDACEAE
Pteridium aquilinum (L.) Kuhn

IRIDACEAE
Crocus ancyrensis (Herbert) Maw
Iris germanica L.
Iris pseudacorus L.
Iris sintenisii Janka

JUGLANDACEAE
Juglans regia L.

JUNCACEAE
Juncus articulatus L.
Juncus inflexus L.
Juncus tenageia Ehrh.

LABIATAE
Ajuga chamaepitys L. subsp. chia (Schreber) Arcangeli var. chia
Ajuga reptans L.
Calamintha nepeta (L.) Savi subsp. glandulosa (Req.) P.W. Ball
Clinopodium vulgare L.
Lamium purpureum L. var. purpureum
Lycopus europaeus L.
Melissa officinalis L. subsp. officinalis
Mentha aquatica L.
Mentha longifolia (L.) Hudson
Mentha pulegium L.
Origanum vulgare L. subsp. vulgare
Prunella laciniata (L.) L.
Prunella vulgaris L.
Rosmarinus officinalis L.

Salvia forskahlei L.
Salvia tomentosa Miller
Salvia verbenaca L.
Salvia virgata Jacq.
Salvia viridis L.
Sideritis montana L. subsp. montana
Stachys annua (L.) L. subsp. annua var. annua
Stachys byzantina C. Koch
Teucrium chamaedrys L. subsp. chamaedrys
Teucrium polium L.
Teucrium scordium L. subsp. scordioides (Schreber) Maire and Petitmengin
Thalictrum lucidum L.
Thymus longicaulis C. Presl. subsp. longicaulis var. subisophyllus (Borbas) Jalas
Ziziphora capitata L.

LAURACEAE

Laurus nobilis L.

LEGUMINOSAE

Albizzia julibrissin Durazz.
Anthyllis vulneraria L. subsp. boissieri (Sag.) Borm.
Argyrolobium biebersteinii Ball
Astragalus hamosus L.
Cercis siliquastrum L.
Chamaecytisus hirsutus (L.) Link
Colutea cilicica Boiss. and Bal.
Coronilla varia L. subsp. varia
Dorycnium graecum (L.) Ser.
Dorycnium pentaphyllum Scop. subsp. herbaceum (Vill.) Rouy
Galega officinalis L.
Genista lydia Boiss. var. lydia
Genista tinctoria L.
Gleditsia triacanthos L.
Glycyrrhiza echinata L.
Hippocrepis unisiliquosa L. subsp. unisiliquosa
Lathyrus annuus L.
Lathyrus aphaca L.
Lathyrus hirsutus L.
Lathyrus laxiflorus (Desf.) O. Kuntze subsp. laxiflorus
Lathyrus nissolia L.
Lathyrus pratensis L.
Lotus corniculatus L. var. corniculatus
Medicago arabica (L.) Huds.
Medicago falcata L.
Medicago lupulina L.
Medicago minima L. var. minima
Medicago orbicularis (L.) Bart.
Medicago polymorpha L. var. vulgaris (Berth.) Shinners
Medicago rigidula (L.) All. var. rigidula
Medicago sativa L. subsp. sativa
Melilotus officinalis (L.) Desr.
Onobrychis armena Boiss. and Huet
Psoralea bituminosa L.
Robinia pseudoacacia L.
Scorpiurus muricatus L. var. subvillosus (L.) Fiori
Securigera securidaca (L.) Degen and Dörf.
Sophora jaubertii Spach
Trifolium angustifolium L. var. angustifolium
Trifolium arvense L. var. arvense
Trifolium campestre Schreb.
Trifolium fragiferum L. var. fragiferum
Trifolium lappaceum L.
Trifolium ochroleucum Huds.
Trifolium pratense L. var. pratense
Trifolium repens L. var. repens
Trigonella spicata Sibth. and Sm.
Vicia cracca L.
Vicia hirsuta (L.) S.F. Gray

Vicia sativa L. subsp. sativa
Wisteria chinensis Sweet

LILIACEAE
Allium olympicum Boiss.
Asparagus acutifolius DC. ex Steud.
Fritillaria pontica Wahlenb.
Lilium candidum L.
Muscari armeniacum Leichtlin ex Baker
Muscari comosum (L.) Miller
Muscari neglectum Guss.
Ornithogalum fimbriatum Willd.
Ornithogalum narbonense L.
Ruscus aculeatus L.
Ruscus hypoglossum L.
Scilla bithynica Boiss.
Smilax excelsa L.
Yucca filamentosa L.

LINACEAE
Linum bienne Miller
Linum tenuifolium L.
Linum trigynum L.

LORANTHACEAE
Viscum album L. subsp. album

LYTHRACEAE
Lagerstroemia indica L.
Lythrum salicaria L.

MALVACEAE
Alcea pallida Waldst. and Kit.
Alcea setosa (Boiss.) Alef.
Althea hirsuta L.
Hibiscus syriacus L.
Lavatera punctata All.
Malva sylvestris L.

MORACEAE
Ficus carica L.
Morus alba L.
Morus alba L. 'Pendula'
Morus nigra L.

OLEACEAE
Forsythia x intermedia Zab.
Fraxinus angustifolia Vahl. subsp. oxycarpa (Bieb. ex Willd.) Franco and Rocha Afonso
Fraxinus excelsior L.
Jasminum officinale L.
Jasminum primulinum Hemsl
Ligustrum vulgare L.
Ligustrum japonicum Thunb.
Olea europaea L.
Phillyrea latifolia L.
Syringa vulgaris L.

ONAGRACEAE
Circeae lutetiana L.
Epilobium hirsutum L.
Epilobium parviflorum Schreber
Oenothera biennis L.

ORCHIDACEAE
Anacamptis pyramidalis (L.) L.C.M. Richard
Cephalanthera damasonium (Miller) Druce
Ophyris oestrifera Boiss. subsp. oestrifera
Ophyris sphegodes Miller
Orchis coriophora L.
Orchis laxiflora Lam.
Orchis purpurea Hudson
Orchis tridentata scop.
Serapias vomeracea (Burm.fil.) Briq. subsp. orientalis Greuter
Steveniella satyrioides (Sprengel) Schlechter

OROBANCHACEAE
- Orobanche nana Noe ex G. Beck.
- Orobanche ramosa L.

OXALIDACEAE
- Oxalis acetosella L.
- Oxalis corniculata L.

PALMAE
- Trachycarpus fortunei Wendl.

PAPAVERACEAE
- Fumaria officinalis L.
- Papaver commutatum Fisch. and Mey.
- Papaver rhoeas L.
- Papaver somniferum L.

PASSIFLORACEAE
- Passiflora coerulea L.

PHYTOLACCACEAE
- Phytolacca americana L.

PINACEAE
- Abies bornmuelleriana Mattf.
- Cedrus atlantica (Endl.) Carr.
- Cedrus libani A. Rich.
- Picea orientalis (L.) Link
- Picea pungens Engelm.'Glauca'
- Pinus nigra Arnold. Subsp. pallasiana
- Pinus pinaster Ait.
- Pinus sylvestris L.

PITTOSPORACEAE
- Pittosporum tobira (Thunb.) Ait. 'Nanum'

PLANTAGINACEAE
- Plantago lanceolata L.
- Plantago major L.

PLATANIACEAE
- Platanus orientalis L.

POLYGALACEAE
- Polygala anatolica Boiss. and Heldr.
- Polygala supina Schreb.

POLYGONACEAE
- Polygonum aviculare L.
- Polygonum lapathifolium L.
- Polygonum persicaria L.
- Rumex acetosella L.
- Rumex conglomeratus Murray
- Rumex crispus L.
- Rumex obtusifolius L. subsp. subalpinus (Schur) Celak.
- Rumex pulcher L.

PRIMULACEAE
- Anagallis arvensis L. var. arvensis
- Cyclamen coum Miller var. coum
- Lysimachia vulgaris L.
- Primula vulgaris Hudson subsp. vulgaris

PUNICACEAE
- Punica granatum L.

RANUNCULACEAE
- Clematis vitalba L.
- Clematis viticella L.
- Consolida regalis S.F. Gray subsp. paniculata (Host) Soo var. paniculata
- Helleborus orientalis L.
- Nigella damascena L.
- Ranunculus constantinopolitanus (DC.) d'Urv.
- Ranunculus ficaria L. subsp. ficariiformis Rouy and Fouc.
- Ranunculus oxypermus Willd.

RESEDACEAE
- Reseda lutea L. var. lutea

RHAMNACEAE
- Paliurus spina-christi Miller

ROSACEAE
- Agrimonia eupotaria L.
- Chaenomeles japonica (Thunb.) Lindl.
- Chaenomeles speciosa Nakai.
- Cotoneaster horizontalis Decne
- Cotoneaster dammeri Schneid
- Crataegus monogyna Jacq. subsp. monogyna
- Crataegus pentagyna Waldst. and Kit.
- Cydonia oblonga Mill
- Eriobotrya japonica (Thunb.) Lindl.
- Filipendula vulgaris Moench.
- Geum urbanum L.
- Kerria japonica DC.
- Laurocerasus officinalis Roem.
- Malus communis Pois
- Mespilus germanica L.
- Potentilla recta L.
- Potentilla reptans L.
- Prunus avium L.
- Prunus cerasifera Ehrh. 'Pissardii-nigra'
- Prunus cerasus L.
- Prunus persica (L.) Sieb. et Zucc.
- Prunus x domestica L.
- Prunus spinosa L.
- Pyracantha coccinea Roemer
- Pyrus communis L.
- Rosa L. sp.
- Rosa canina L.
- Rubus caesius L.
- Rubus canescens DC.
- Rubus discolor Weihe and Nees
- Rubus sanctus Schreber
- Sanguisorba minor Scop. subsp. muricata
- Spiraea japonica L.
- Spiraea vanhouttei Zbl.

RUBIACEAE
- Asperula involucrata Wahlenb.
- Asperula tenella Heuffel ex Degen
- Galium aparine L.
- Galium cruciata (L.) Scop.
- Galium verum L. subsp. verum
- Rubia peregrina L.
- Sherardia arvensis L.

SALICACEAE
- Populus alba L.
- Populus nigra L.
- Populus tremula L.
- Salix alba L.
- Salix babylonica L.
- Salix caprea L.
- Salix matsudana Koidz. var. tortuosa Rehd.

SANTALACEAE
- Osyris alba L.
- Thesium arvense Horvatovszky

SAXIFRAGACEAE
- Hydrangea hortensis Sm.
- Hydrangea macrophylla (Thunb.) Ser.
- Philadelphus coronarius L.

SCROPHULARIACEAE
- Antirrhinum majus L. subsp. tortuosum (Bosc ex Lam.) Rouy
- Bellardia trixago (L.) All.
- Cymbalaria longipes (Boiss. and Heldr.) Cheval.
- Digitalis ferruginea L. subsp. ferruginea
- Melampyrum arvense L. var. arvense
- Parentucellia latifolia (L.) Caruel subsp. latifolia
- Parentucellia viscosa (L.) Caruel

Scrophularia lucida L.
Scrophularia peregrina L.
Scrophularia scopolii (Hoppe ex) Pers. var. scopolii
Verbascum blattaria L.
Verbascum pyramidatum Bieb.
Veronica anagallis-aquatica L.
Veronica chamaedrys L.
Veronica multifida L.
Veronica polita Fries

SIMAROUBACEAE
Ailanthus altissima (Miller) Swingle

SOLANACEAE
Datura stramonium L.
Physalis alkekengi L.
Solanum capsicastrum Link. ex Schau.
Solanum dulcamara L.
Solanum nigrum L. subsp. nigrum

STAPHYLEACEAE
Staphylea pinnata L.

TAXACEAE
Taxus baccata L.

THYMELAEACEAE
Daphne pontica L.

TILIACEAE
Tilia argentea Desf. ex DC.

TYPHACEAE
Typha latifolia L.

ULMACEAE
Celtis australis L.
Ulmus minor Miller subsp. minor

UMBELLIFERAE
Anethum graveolens L.
Bupleurum setaceum Fenzl
Conium maculatum L.
Daucus carota L.
Eryngium campestre L. var. virens Link
Ferulago platycarpa Boss. And Bal.
Oenanthe pimpinelloides L.
Pastinaca sativa L. subsp. urens (Req. ex Godron) Celak
Pimpinella peregrina L.
Sanicula europaea L.
Scandix pecten-veneris L.
Sison amonum L.
Sium sisarum L. var. lancifolium (Bieb.) Thell.
Torilis leptophylla (L.) Rchb.
Torilis nodosa (L.) Gaertner
Torilis arvensis (Huds.) Link subsp. arvensis

URTICACEAE
Parietaria judaica L.
Urtica dioica L.

VALERIANACEAE
Centranthus ruber (L.) DC.
Valerianella dentata (L.) Poll.

VERBENACEAE
Clerodendron bungei Ernst.
Verbena officinalis L.

VIOLACEAE
Viola arvensis Murray
Viola odorata L.
Viola sieheana Becker

VITACEAE
Parthenocissus quinquefolia Plancton
Vitis vinifera L.

EK 6. ÇİZELGE 4.68'İN DEVAMI

Çizelge 4.68. Doğal faktörlerin uygunluk değerinin hesaplanması

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km^2'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
D-4	-	47,6	53,1	100,7	2517,5	-	-	16	54,4	68,25	54,6	109	220	1	2,8
D-5	-	53,2	45	98,2	2455	-	-	8,25	28,05	81,75	65, 4	93,5	220	1	2,8
D-6	-	-	53,1	53,1	1327,5	-	-	21,25	72,25	68	54,4	126,7	220	1	1,7
D-7	-	-	61,2	61,2	1530	-	-	19	64,6	67,75	54,2	118,8	220	1,1	2,1
D-8	-	-	34,2	34,2	855	-	-	7	23,8	79,25	63,4	87,2	220	1	1,2
D-9	-	-	43,2	43,2	1080	-	-	16,5	56,1	67	53,6	109,7	300	1	1,5
D-10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19,75	15,8	15,8	0	1	0,01
E-1	88	-	32,4	120,4	3010	33,75	195,75	31,75	107,95	10,75	8,6	312,3	300	1	3,6
E-2	61,6	67,2	63,9	192,7	4817,5	7,25	42,05	16,25	55,25	46,5	37,2	134,5	300	1	5,3
E-3	-	58,8	74,7	133,5	3337,5	-	-	24,25	82,45	64,25	51,4	133,9	0	1	3,5
E-4	-	168	56,7	224,7	5617,5	-	-	9,75	33,15	85,25	68,2	101,4	220	1	5,9
E-5	-	16,8	79,2	96	2400	-	-	17	57,8	54,75	43,8	101,6	220	1	2,7
E-6	-	-	90	90	2250	-	-	15,25	51,85	78,5	62,8	114,7	220	1	2,6
E-7	-	-	77,4	77,4	1935	-	-	13,25	45,05	71	56,8	101,9	300	1,1	2,6
E-8	-	-	86,4	86,4	2160	-	-	19,75	67,15	57	45,6	112,8	300	1,1	2,8
E-9	-	-	29,7	29,7	742,5	-	-	5,75	19,55	92	73,6	93,2	300	1,1	1,3

Çizelge 4.68. devam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
E-10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	16	16	0	1	0,01
F-2	57,2	-	5,4	62,6	1565	96,25	558,25	4,5	15,3	0,5	0,4	574	300	1,1	2,7
F-3	127,6	50,4	79,2	257,2	6430	22,25	129,05	35,25	119,85	34	27,2	276,1	150	1	6,9
F-4	-	-	44,1	44,1	1102,5	-	-	55,75	189,55	38,25	30,6	220,2	400	1,1	1,9
F-5	-	19,6	146,7	166,3	4157,5	-	-	46	156, 4	50	40	196,4	300	1,1	5,1
F-6	-	-	87,3	87,3	2182,5	-	-	77,25	262,65	21,5	17,2	279,9	300	1,1	3,0
F-7	-	-	114,3	114,3	2857,5	-	-	38,5	130,9	45	36	166,9	100	1	3,1
F-8	-	-	144	144	3600	-	-	58,75	199,75	39,75	31,8	231,6	220	1	4,1
F-9	-	-	116,1	116,1	2902,5	-	-	23,25	79,05	57	45,6	124,7	220	1	3,3
F-10	-	-	36,9	36,9	922,5	-	-	8	27,2	16,5	13,2	40,4	0	1	1,0
G-3	79,2	-	6,3	85,5	2137,5	92,75	537,95	7,25	24,65	-	-	562,6	300	1	3,0
G-4	74,8	-	112,5	187,3	4682,5	15,5	89,9	54	183,6	25,5	20,4	293,9	300	1,1	5,8
G-5	-	-	58,5	58,5	1462,5	-	-	81,25	276,25	18,75	15	291,3	300	1,2	2,5
G-6	-	75,6	98,1	173,7	4342,5	-	-	53,25	181,05	45,5	36,4	217,5	300	1,1	5,4
G-7	-	-	153,9	153,9	3847,5	-	-	53,75	182,75	46,25	37	219,8	300	1,1	4,8
G-8	-	-	144	144	3600	-	-	57,5	195,5	42,5	34	229,5	300	1,1	4,5

Çizelge 4.68. davam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
G-9	-	-	146,7	146,7	3667,5	-	-	42	142,8	54,75	43,8	186,6	300	1,1	4,6
G-10	-	-	29,7	29,7	742,5	-	-	8,25	28,05	15,75	12,6	40,7	220	1	1,0
H-4	162,8	-	44,1	206,9	5172,5	65,5	379,9	18,75	63,75	13,5	10,8	454,5	400	1,1	6,6
H-5	48,4	-	121,5	169,9	4247,5	4,5	26,1	30	102	63	50,4	178,5	400	1,1	5,3
H-6	-	92,4	99	191,4	4785	-	-	65	221	32,25	25,8	246,8	300	1,1	5,9
H-7	-	-	90,9	90,9	2272,5	-	-	75	255	23,5	18,8	273,8	400	1,1	3,2
H-8	-	81,2	82,8	164	4100	8,5	49,3	36,25	123,25	47	37,6	210,2	0	1	4,3
H-9	-	78,4	72	150,4	3760	7,5	43,5	22,5	76,5	68	54,4	174,4	300	1	4,2
H-10	-	98	17,1	115,1	2877,5	9	52,2	2,75	9,35	79,5	63,6	125,2	300	1	3,3
H-11	-	14	72	86	2150	-	-	18,75	63,75	71,75	57,4	121,2	300	1	2,6
I-5	70,4	-	10,8	81,2	2030	87	504,6	8,75	29,75	-	-	534,4	300	1	2,9
I-6	66	14	122,4	202,4	5060	13,5	78,3	53,25	181,05	21,75	17,4	276,8	400	1,1	6,3
I-7	-	109,2	113,4	222,6	5565	4,25	24,65	35,5	120,7	58,75	47	192,4	300	1,1	6,7
I-8	-	36,4	88,2	124,6	3115	2,5	14,5	72	244,8	25,5	20,4	279,7	300	1,1	4,1
I-9	-	-	122,4	122,4	3060	-	-	63	214,2	33,5	26,8	241	300	1,1	4,0
I-10	-	-	117	117	2925	-	-	32,5	110,5	67,5	54	164,5	300	1,1	3,7

Çizelge 4.68. davam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km^2'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
I- 11	-	-	106,2	106,2	2655	-	-	38,25	130,05	42	33,6	163,7	300	1,1	3,4
J-6	211,2	28	39,6	278,8	6970	64,5	374,1	21,25	72,25	10,5	8,4	454,8	300	1	7,7
J-7	-	16,8	56,7	73,5	1837,5	1	5,8	85,75	291,55	13,25	10,6	308	300	1	2,5
J-8	-	-	78,3	78,3	1957,5	-	-	81,25	276,25	17,25	13,8	290,1	300	1,1	2,8
J-9	-	-	87,3	87,3	2182,5	-	-	87,25	296,65	12,75	10,2	306,9	400	1,2	3,5
J-10	-	-	154,8	154,8	3870	-	-	65,75	223,55	34,25	27,4	251	400	1,2	5,4
J-11	-	-	135	135	3375	-	-	50	170	34,75	27,8	197,8	400	1,1	4,4
J-15	-	-	26,1	26,1	652,5	-	-	9,25	31,45	7	5,6	37,1	300	1,4	1,4
J-16	-	8,4	61,2	69,6	1740	-	-	14,75	50,15	34	27,2	77,4	400	1,3	2,9
J-17	-	98	75,6	173,6	4340	-	-	19	64,6	29,25	23,4	88	300	1,1	5,2
J-18	-	30,8	81,9	112,7	2817,5	-	-	32,75	111,35	17,75	14,2	125,6	590	1,3	4,6
J-19	-	-	16,2	16,2	405	57	330,6	10	34	-	-	364,6	400	1,5	1,8
K-7	118,8	-	16,2	135	3375	1	5,8	35,5	120,7	-	-	126,5	300	1	3,8
K-8	22	-	52,2	74,2	1855	-	-	89,5	304,3	9,5	7,6	311,9	400	1,1	2,8
K-9	-	-	15,3	15,3	382,5	-	-	97,75	332,35	2,25	1,8	334,2	300	1,2	1,2
K-10	-	-	66,6	66,6	1665	-	-	88,5	300,9	11,5	9,2	310,1	400	1,3	3,1

Çizelge 4.68. davam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km^2'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
K-11	-	-	76,5	76,5	1912,5	-	-	77,75	264,35	22,25	17,8	282,2	400	1,2	3,1
K-12	-	-	66,6	66,6	1665	-	-	30,75	104,55	24,75	19,8	124,4	300	1,2	2,5
K-13	-	-	47,2	47,7	1192,5	-	-	15	51	19	15,2	66,2	300	1,1	1,7
K-14	-	-	54	54	1350	-	-	22	74,8	30,25	24,2	99	300	1,3	2,3
K-15	-	-	112,5	112,5	2812,5	-	-	55,75	189,55	44,25	35,4	225	400	1,4	4,8
K-16	-	-	133,2	133,2	3330	-	-	52,5	178,5	47,5	38	216,5	400	1,3	5,1
K-17	-	-	137,7	137,7	3442,5	-	-	28,5	96,9	71,5	57,2	154,1	400	1,2	4,8
K-18	-	11,2	126,9	138,1	3452,5	-	-	36,75	124,95	63,25	50,6	175,6	400	1,2	4,8
K-19	-	-	138,6	138,6	3465	-	-	63,75	216,75	26	20,8	237,6	590	1,4	6,0
K-20	-	-	9,9	9,9	247,5	-	-	10,5	35,7	1	0,8	36,5	400	1,5	1,0
L-8	114,4	-	-	114,4	2860	68,75	398,75	31,25	106,25	-	-	505	300	1	3,7
L-9	136,4	-	22,5	158,9	3972,5	30	174	66,25	225,25	3,75	3	402,3	300	1	4,7
L-10	132	-	90	222	5550	31,25	181,25	45,5	154,7	23,25	18,6	354,6	400	1,1	6,9
L-11	44	-	121,5	165,5	4137,5	5,75	33,35	46,75	158,95	47,5	38	230,3	400	1,1	5,2
L-12	-	-	96,3	96,3	2407,5	-	-	62,25	211,65	37,75	30,2	241,9	300	1,2	3,8
L-13	-	-	117	117	2925	-	-	62,25	211,65	35,5	28,4	240,1	300	1,2	4,2

Çizelge 4.68. davam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
L-14	-	-	116,1	116,1	2902,5	-	-	55,25	187,85	40,25	32,2	220,1	300	1,3	4,5
L-15	-	-	99	99	2475	-	-	50,5	171,7	45,75	36,6	208,3	400	1,3	4,0
L-16	-	-	21,6	21,6	540	-	-	97,5	331,5	2,5	2	333,5	300	1,3	1,5
L-17	-	-	57,6	57,6	1440	-	-	85	289	15	12	301	400	1,3	2,8
L-18	-	-	28,8	28,8	720	-	-	95	323	4,25	3,4	326,4	400	1,4	2,0
L-19	-	-	126	126	3150	-	-	60	204	40	32	236	400	1,3	4,9
L-20	-	-	79,2	79,2	1980	-	-	63,5	215,9	16,5	13,2	229,1	590	1,5	4,2
M-11	132	-	30,6	162,6	4065	72,5	420,5	9,5	32,3	18	14,4	467,2	400	1,1	5,4
M-12	123,2	-	61,2	184,4	4610	11	63,8	65,5	222,7	23,5	18,8	305,3	400	1,1	5,9
M-13	118,8	-	93,6	212,4	5310	27,5	159,5	28,5	96,9	41	32,8	289,2	400	1,1	6,6
M-14	66	-	72,9	138,9	3472,5	12,5	72,5	57	193,8	30,5	24,4	290,7	400	1,1	4,6
M-15	-	-	93,6	93,6	2340	-	-	60,5	205,7	39,5	31,6	237,3	300	1,2	3,5
M-16	-	-	84,6	84,6	2115	-	-	61,25	208,25	35,5	28,4	236,7	400	1,3	3,6
M-17	-	-	45,9	45,9	1147,5	-	-	83	282,2	17	13,6	295,8	400	1,3	2,4
M-18	-	-	38,7	38,7	967,5	-	-	94,25	320,45	5,75	4,6	325,1	400	1,4	2,4
M-19	-	-	59,4	59,4	1485	-	-	87,25	296,65	10	8	304,7	300	1,3	2,7

Çizelge 4.68. davam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km^2'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
M-20	-	-	121,5	121,5	3037,5	-	-	82	278,8	18	14,4	293,2	590	1,4	5,5
M-21	-	-	65,7	65,7	1642,5	-	-	67	227,8	16,75	13,4	241,2	590	1,5	3,7
M-22	-	-	54,9	54,9	1372,5	-	-	24,5	83,3	14,25	11,4	94,7	590	1,5	3,1
M-23	-	-	-	-	-	-	-	9,25	31,45	-	-	31,5	400	1,8	0,8
N-12	105,6	-	8,1	113,7	2842,5	94,5	548,1	1,75	5,95	1,75	1,4	555,5	0	1,1	3,7
N-13	48,4	-	-	48,4	1210	96,75	561,15	-	-	3,25	2,6	563,8	0	1,1	2,0
N-14	114,4	-	-	114,4	2860	65,25	378,45	34,75	118,15	-	-	496,6	400	1,1	4,1
N-15	13,2	-	49,5	62,7	1567,5	0,75	4,35	88,75	301,75	10,5	8,4	314,5	400	1,1	2,5
N-16	-	-	92,7	92,7	2317,5	-	-	63,25	215,05	36,75	29,4	244,5	300	1,1	3,2
N-17	-	-	110,7	110,7	2767,5	-	-	45,75	155,55	52,75	42,2	197,8	400	1,1	3,7
N-18	-	-	122,4	122,4	3060	-	-	55,5	188,7	41,5	33,2	221,9	400	1,2	4,4
N-19	-	-	32,4	32,4	810	-	-	81,25	276,25	18,75	15	291,3	400	1,3	2,0
N-20	-	-	75,6	75,6	1890	-	-	43,75	148,75	53	42,4	191,2	400	1,2	3,0
N-21	-	-	117	117	2925	-	-	39	132,6	49,5	39,6	172,2	300	1,2	4,1
N-22	-	-	94,5	94,5	2362,5	-	-	59,75	203,15	40,25	32,2	235,4	400	1,4	4,2
N-23	-	-	109,8	109,8	2745	-	-	71,25	242,25	25,25	20,2	262,5	590	1,7	6,1

Çizelge 4.68. davam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
N-24	-	-	81,9	81,9	2047,5	-	-	58	197,2	21,75	17,4	214,6	590	1,7	4,9
N-25	-	-	83,7	83,7	2092,5	-	-	81	275,4	16,25	13	288,4	590	1,6	4,8
N-26	-	-	59,4	59,4	1485	-	-	30	102	20	16	118	590	1,6	3,5
N-27	-	-	53,1	53,1	1327,5	-	-	78,75	267,75	18,5	14,8	282,6	400	1,7	3,4
N-28	-	-	5,4	5,4	135	-	-	27,5	93,5	-	-	93,5	300	2,0	1,1
N-29	-	-	-	-	-	-	-	5,5	18,7	-	-	18,7	300	1,9	0,6
O-15	101,2	-	-	101,2	2530	65	377	35	119	-	-	496	400	1,1	3,8
O-16	110	-	53,1	163,1	4077,5	33,75	195,75	17,5	59,5	44	35,2	290,5	400	1,1	5,2
O-17	22	-	94,5	116,5	2912,5	1,75	10,15	72	244,8	19,5	15,6	270,6	300	1	3,5
O-18	-	-	129,6	129,6	3240	-	-	49,25	167,45	49,5	39,6	207,1	400	1,1	4,2
O-19	-	109,2	79,2	188,4	4710	-	-	18,5	62,9	72,25	57,8	120,7	400	1,1	5,8
O-20	-	61,6	27,9	89,5	2237,5	-	-	15,25	51,85	72	57,6	109,5	400	1,2	3,3
O-21	-	-	113,4	113,4	2835	-	-	65	221	35	28	249	400	1,3	4,5
O-22	-	-	151,2	151,2	3780	-	-	54,5	185,3	43,75	35	220,3	300	1,2	5,2
O-23	-	-	84,6	84,6	2115	-	-	78,75	267,75	21,25	17	284,8	300	1,4	3,8
O-24	-	-	99,9	99,9	2497,5	-	-	75,25	255,85	24,75	19,8	275,7	590	1,4	4,7

Çizelge 4.68. devam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
O-25	-	-	107,1	107,1	2677,5	-	-	64,5	219,3	35,5	28,4	247,7	400	1,4	4,7
O-26	-	-	100,8	100,8	2520	-	-	55	187	40,25	32,2	219,2	400	1,3	4,1
O-27	-	-	117	117	2925	-	-	36,75	124,95	62,25	49,8	174,8	590	1,5	5,5
O-28	-	-	114,3	114,3	2857,5	-	-	62,25	211,65	33	26,4	238,1	590	1,8	6,6
P-17	127,6	-	41,4	169	4225	53,25	308,85	32,5	110,5	6,75	5,4	424,8	300	1	5,0
P-18	-	-	99	99	2475	-	-	44,5	151,3	50,75	40,6	191,9	300	1,1	3,3
P-19	-	36,4	71,1	107,5	2687,5	-	-	22,5	76,5	65	52	128,5	300	1,1	3,4
P-20	-	22,4	113,4	135,8	3395	-	-	26,25	89,25	71,5	57,2	146,5	400	1,1	4,3
P-21	-	58,8	94,5	153,3	3832,5	-	-	34,75	118,15	62,25	49,8	168	400	1,2	5,3
P-22	-	-	83,7	83,7	2092,5	-	-	82,5	280,5	17,5	14	294,5	400	1,2	3,3
P-23	-	-	49,5	49,5	1237,5	-	-	93,25	317,05	6,75	5,4	322,5	400	1,3	2,6
P-24	-	-	101,7	101,7	2542,5	-	-	69,75	237,15	28,25	22,6	259,8	400	1,2	3,8
P-25	-	-	125,1	125,1	3127,5	-	-	65,5	222,7	34,5	27,6	250,3	400	1,2	4,5
P-26	-	28	72	100	2500	-	-	86,5	294,1	13,5	10,8	304,9	400	1,3	4,2
P-27	-	-	123,3	123,3	3082,5	-	-	57,25	194,65	40,75	32,6	227,3	400	1,2	4,5
P-28	-	61,6	131,4	193	4825	-	-	30,5	103,7	68,25	54,6	158,3	590	1,3	7,3

Çizelge 4.68. devam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km²'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
P-29	-	-	13,5	13,5	337,5	-	-	18,5	62,9	2	1,6	64,5	400	1,4	1,1
R-18	123,2	-	-	123,2	3080	78,25	453,85	21,75	73,95	-	-	527,8	300	1	3,9
R-19	132	14	35,1	181,1	4527,5	61,25	355,25	27,75	94,35	11	8,8	458,4	400	1,1	5,9
R-20	132	-	41,4	173,4	4335	45,5	263,9	45,75	155,55	8,75	7,0	426,5	400	1,1	5,7
R-21	-	-	117,9	117,9	2947,5	-	-	28,75	97,75	63,75	51	148,8	400	1,2	4,2
R-22	-	-	141,3	141,3	3532,5	-	-	89,75	305,15	8,75	7,0	312,2	400	1,1	4,7
R-23	-	-	142,2	142,2	3555	-	-	57,5	195,5	42,5	34,0	229,5	400	1,3	5,4
R-24	-	-	99,9	99,9	2497,5	-	-	72,5	246,5	25	20	266,5	400	1,2	3,8
R-25	-	-	70,2	70,2	1755	-	-	75	255	22,75	18,2	273,2	400	1,2	2,9
R-26	-	36,4	108,9	145,3	3632,5	-	-	76,75	260,95	23,25	18,6	279,6	400	1,3	5,6
R-27	-	131,6	124,2	255,8	6395	-	-	64,75	220,15	35,25	28,2	248,4	400	1,2	8,5
R-28	-	42	137,7	179,7	4492,5	-	-	72,25	245,65	24,5	19,6	265,3	400	1,3	6,7
R-29	-	-	15,3	15,3	382,5	-	-	27,25	92,65	2,75	2,2	94,9	300	1,2	1,0
S-21	92,4	-	24,3	116,7	2917,5	56,25	326,25	15,75	53,55	28	22,4	402,2	400	1,1	4,1
S-22	110	-	12,6	122,6	3065	45	261	17,5	59,5	30,5	24,4	344,9	400	1,1	4,2
S-23	88	-	54	142	3550	38,75	224,75	17,25	58,65	17,75	14,2	297,6	400	1,1	4,7

Çizelge 4.68. devam

Plan-kare no	Kıyı değeri			Kıyı değeri toplamı	Km^2'de kıyı değeri x 100/4	Alan değeri						Alan değeri toplamı	Rölyef değeri	İklim faktörü	Doğal faktörlerin uygunluk değeri
						Su		Orman		Çayır-ziraat					
	Deniz x 4,4	Akarsu x 1,4	Orman x 0,9			%	x 5,8	%	x 3,4	%	x 0,8				
S-24	132	-	64,8	196,8	**4920**	43,75	253,75	20,25	68,85	21	16,8	**339,4**	**400**	**1,1**	**6,2**
S-25	79,2	-	50,4	129,6	**3240**	15,25	88,45	21	71,4	53	42,4	**202,3**	**400**	**1,1**	**4,2**
S-26	-	-	80,1	80,1	**2002,5**	-	-	64,25	218,45	30,75	24,6	**243,1**	**590**	**1,2**	**3,4**
S-27	-	25,2	85,5	110,7	**2767,5**	-	-	68,25	232,05	29,5	23,6	**255,7**	**400**	**1,2**	**4,1**
S-28	-	28	53,1	81,1	**2027,5**	-	-	36,25	123,25	38,75	31	**154,3**	**400**	**1,2**	**3,1**
S-29	-	-	3,6	3,6	**90**	-	-	6,25	21,25	-	-	**21,3**	**300**	**1,1**	**0,5**
T-26	114,4	-	8,1	122,5	**3062,5**	77,75	450,95	1,5	5,1	12	9,6	**465,7**	**220**	**1**	**3,8**
T-27	136,4	-	15,3	151,7	**3792,5**	43,75	253,75	40	136	-	-	**389,8**	**400**	**1,1**	**5,0**
T-28	96,8	-	18	114,8	**2870**	63	365,4	27	91,8	-	-	**457,2**	**400**	**1,1**	**4,1**

EK 7. ÇİZELGE 4.69'UN DEVAMI

Çizelge 4.69. Harita üzerinde ölçülen kıyı, alan ve yükseklik değerleri

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
D-5	-	38	50	-	33	327	100	50	50	75
D-6	-	-	59	-	85	272	100	50	50	75
D-7	-	-	68	-	76	271	150	100	50	125
D-8	-	-	38	-	28	317	100	50	50	75
D-9	-	-	48	-	66	268	150	50	100	100
D-10	-	-	-	-	-	79	50	50	0	50
E-1	20	-	36	135	127	43	200	0	200	100
E-2	14	48	71	29	65	186	150	0	150	75
E-3	-	42	83	-	97	257	50	50	0	50
E-4	-	120	63	-	39	341	100	50	50	75
E-5	-	12	88	-	68	219	100	50	50	75
E-6	-	-	100	-	61	314	100	50	50	75
E-7	-	-	86	-	53	284	172	50	122	111
E-8	-	-	96	-	79	228	185	50	135	117,5
E-9	-	-	33	-	23	368	170	50	120	110
E-10	-	-	-	-	-	80	50	50	0	50
F-2	13	-	6	385	18	2	100	0	100	50

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
F-3	29	36	88	89	141	136	150	0	150	75
F-4	-	-	49	-	223	153	300	50	250	175
F-5	-	14	163	-	184	200	250	50	200	150
F-6	-	-	97	-	309	86	250	100	150	175
F-7	-	-	127	-	154	180	150	50	100	100
F-8	-	-	160	-	235	159	134	50	84	92
F-9	-	-	129	-	93	228	100	50	50	75
F-10	-	-	41	-	32	66	50	50	0	50
G-3	18	-	7	371	29	-	150	0	150	75
G-4	17	-	125	62	216	102	350	0	350	175
G-5	-	-	65	-	325	75	372	150	222	261
G-6	-	54	109	-	213	182	250	100	150	175
G-7	-	-	171	-	215	185	300	100	200	200
G-8	-	-	160	-	230	170	250	50	200	150
G-9	-	-	163	-	168	219	200	50	150	125
G-10	-	-	33	-	33	63	100	50	50	75
H-4	37	-	49	262	75	54	300	0	300	150

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
H-5	11	-	135	18	120	252	300	0	300	150
H-6	-	66	110	-	260	129	200	50	150	125
H-7	-	-	101	-	300	94	300	50	250	175
H-8	-	58	92	34	145	188	50	50	0	50
H-9	-	56	80	30	90	272	150	50	100	100
H-10	-	70	19	36	11	318	150	50	100	100
H-11	-	10	80	-	75	287	150	0	150	75
I-5	16	-	12	348	35	-	150	50	100	100
I-6	15	10	136	54	213	87	300	0	300	150
I-7	-	78	126	17	142	235	250	50	200	150
I-8	-	26	98	10	288	102	250	50	200	150
I-9	-	-	136	-	252	134	250	100	150	175
I-10	-	-	130	-	130	270	250	50	200	150
I- 11	-	-	118	-	153	168	278	50	228	164
J-6	48	20	44	258	85	42	150	0	150	75
J-7	-	12	63	4	343	53	150	50	100	100
J-8	-	-	87	-	325	69	250	150	100	200

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
J-9	-	-	97	-	349	51	350	100	250	225
J-10	-	-	172	-	263	137	400	150	250	275
J-11	-	-	150	-	200	139	300	50	250	175
J-15	-	-	29	-	37	28	500	400	100	450
J-16	-	6	68	-	59	136	550	100	450	325
J-17	-	70	84	-	76	117	300	100	200	200
J-18	-	22	91	-	131	71	700	100	600	400
J-19	-	-	18	228	40	-	750	400	350	575
K-7	27	-	18	4	142	-	188	0	188	94
K-8	5	-	58	-	358	38	350	0	350	175
K-9	-	-	17	-	391	9	400	200	200	300
K-10	-	-	74	-	354	46	450	200	250	325
K-11	-	-	85	-	311	89	400	150	250	275
K-12	-	-	74	-	123	99	300	150	150	225
K-13	-	-	53	-	60	76	250	150	100	200
K-14	-	-	60	-	88	121	450	300	150	375
K-15	-	-	125	-	223	177	550	300	250	425

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
K-16	-	-	148	-	210	190	600	150	450	375
K-17	-	-	153	-	114	286	450	100	350	275
K-18	-	8	141	-	147	253	450	100	350	275
K-19	-	-	154	-	255	104	750	150	600	450
K-20	-	-	11	-	42	4	800	400	400	600
L-8	26	-	-	275	125	-	150	0	150	75
L-9	31	-	25	120	265	15	150	0	150	75
L-10	30	-	100	125	182	93	300	0	300	150
L-11	10	-	135	23	187	190	400	0	400	200
L-12	-	-	107	-	249	151	400	200	200	300
L-13	-	-	130	-	249	142	400	200	200	300
L-14	-	-	129	-	221	161	400	300	100	350
L-15	-	-	110	-	202	183	450	200	250	325
L-16	-	-	24	-	390	10	500	300	200	400
L-17	-	-	64	-	340	60	550	200	350	375
L-18	-	-	32	-	380	17	600	250	350	425
L-19	-	-	140	-	240	160	550	200	350	375

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
L-20	-	-	88	-	254	66	800	250	550	525
M-11	30	-	34	290	38	72	400	0	400	200
M-12	28	-	68	44	262	94	300	0	300	150
M-13	27	-	104	110	114	164	350	0	350	175
M-14	15	-	81	50	228	122	350	0	350	175
M-15	-	-	104	-	242	158	350	150	200	250
M-16	-	-	94	-	245	142	550	250	300	400
M-17	-	-	51	-	332	68	550	250	300	400
M-18	-	-	43	-	377	23	600	350	250	475
M-19	-	-	66	-	349	40	500	300	200	400
M-20	-	-	135	-	328	72	700	200	500	450
M-21	-	-	73	-	268	67	850	250	600	550
M-22	-	-	61	-	98	57	800	300	500	550
M-23	-	-	-	-	37	-	950	700	250	825
N-12	24	-	9	378	7	7	0	0	0	0
N-13	11	-	-	387	-	13	0	0	0	0
N-14	26	-	-	261	139	-	300	0	300	150

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
N-15	3	-	55	3	355	42	338	0	338	169
N-16	-	-	103	-	253	147	300	100	200	200
N-17	-	-	123	-	183	211	350	50	300	200
N-18	-	-	136	-	222	166	500	50	450	275
N-19	-	-	36	-	325	75	500	150	350	325
N-20	-	-	84	-	175	212	500	50	450	275
N-21	-	-	130	-	156	198	300	200	100	250
N-22	-	-	105	-	239	161	600	250	350	425
N-23	-	-	122	-	285	101	1000	450	550	725
N-24	-	-	91	-	232	87	1000	450	550	725
N-25	-	-	93	-	324	65	900	400	500	650
N-26	-	-	66	-	120	80	950	400	550	675
N-27	-		59	-	315	74	1000	600	400	800
N-28	-	-	6	-	110	-	1100	950	150	1025
N-29	-	-	-	-	22	-	1050	950	100	1000
O-15	23	-	-	260	140	-	384	0	384	192
O-16	25	-	59	135	70	176	250	0	250	125

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
O-17	5	-	105	7	288	78	200	0	200	100
O-18	-	-	144	-	197	198	300	50	250	175
O-19	-	78	88	-	74	289	300	50	250	175
O-20	-	44	31	-	61	288	400	50	350	225
O-21	-	-	126	-	260	140	550	100	450	325
O-22	-	-	168	-	218	175	350	100	250	225
O-23	-	-	94	-	315	85	550	300	200	425
O-24	-	-	111	-	301	99	700	200	500	450
O-25	-	-	119	-	258	142	700	250	450	475
O-26	-	-	112	-	220	161	600	200	400	400
O-27	-	-	130	-	147	249	950	250	700	600
O-28	-	-	127	-	249	132	1220	450	770	835
P-17	29	-	46	213	130	27	150	0	150	75
P-18	-	-	110	-	178	203	281	50	231	165,5
P-19	-	26	79	-	90	260	200	50	150	125
P-20	-	16	126	-	105	286	350	50	300	200
P-21	-	42	105	-	139	249	400	50	350	225

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
P-22	-	-	93	-	330	70	500	100	400	300
P-23	-	-	55	-	373	27	500	250	250	375
P-24	-	-	113	-	279	113	500	100	400	300
P-25	-	-	139	-	262	138	450	100	350	275
P-26	-	20	80	-	346	54	500	150	350	325
P-27	-	-	137	-	229	163	450	100	350	275
P-28	-	44	146	-	122	273	650	150	500	400
P-29	-	-	15	-	74	8	600	250	350	425
R-18	28	-	-	313	87	-	200	0	200	100
R-19	30	10	39	245	111	44	250	0	250	125
R-20	30	-	46	182	183	35	350	0	350	175
R-21	-	-	131	-	115	255	454	50	404	252
R-22	-	-	157	-	359	35	350	50	300	200
R-23	-	-	158	-	230	170	550	150	400	350
R-24	-	-	111	-	290	100	500	50	450	275
R-25	-	-	78	-	300	91	500	100	400	300
R-26	-	26	121	-	307	93	550	150	400	350

Çizelge 4.69. devam

Plan Kare No	Kıyı Ölçümü (mm)			Alan Ölçümü (mm2)			Yükseklik ölçümleri (m)			
	Deniz	Akarsu	Orman	Su	Orman	Çayır-Ziraat	Mak.Yükseklik	Min.Yükseklik	Yükseklik Farkı	Ort.Yükseklik
R-27	-	94	138	-	259	141	450	100	350	275
R-28	-	30	153	-	289	98	600	200	400	400
R-29	-	-	17	-	109	11	300	200	100	250
S-21	21	-	27	225	63	112	330	0	330	165
S-22	25	-	14	180	70	122	250	0	250	125
S-23	20	-	60	155	69	71	400	0	400	200
S-24	30	-	72	175	81	84	400	0	400	200
S-25	18	-	56	61	84	212	350	0	350	175
S-26	-	-	89	-	257	123	500	0	500	250
S-27	-	18	95	-	273	118	450	100	350	275
S-28	-	20	59	-	145	155	350	100	250	225
S-29	-	-	4	-	25	-	250	100	150	175
T-26	26	-	9	311	6	48	50	50	0	50
T-27	31	-	17	175	160	-	250	0	250	125
T-28	22	-	20	252	108	-	300	0	300	150

EK 8. ÇİZELGE 4.76'NIN DEVAMI

Çizelge 4.76. Sosyo-kültürel faktörler, turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri ve olumsuz çevre faktörlerinin plan-karelerde olup olmama durumu

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
D-2	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
D-3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
D-4	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1
D-5	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
D-6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
D-7	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
D-8	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
D-9	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
D-10	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
E-1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0
E-2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0
E-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
E-4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
E-5	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
E-6	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
E-7	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
E-8	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0
E-9	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0
E-10	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1
F-2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F-3	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0
F-4	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
F-5	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
F-6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
F-7	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
F-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
F-9	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
F-10	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1
G-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
G-4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
G-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
G-6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
G-7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
G-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G-9	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
G-10	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0
H-4	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
H-5	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
H-6	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
H-7	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
H-8	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0
H-9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0
H-10	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
H-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (x_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
I-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I-6	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
I-7	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
I-8	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
I-9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
I-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
I- 11	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
J-6	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
J-7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J-8	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
J-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J-11	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
J-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J-16	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (x_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
J-17	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
J-18	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
J-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K-7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
K-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
K-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
K-11	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
K-12	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
K-13	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K-14	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K-15	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K-16	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
K-17	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
K-18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
K-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
K-20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L-8	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-9	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-10	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1
L-11	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-12	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
L-13	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
L-15	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-16	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
L-18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
L-19	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L-20	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_i)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_d)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
M-11	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M-12	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0
M-13	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
M-14	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
M-15	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M-16	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M-17	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M-18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
M-19	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M-20	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
M-21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
M-22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
M-23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N-12	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
N-13	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
N-14	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
N-15	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
N-16	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
N-17	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
N-18	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
N-19	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
N-20	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
N-21	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
N-22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N-23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N-24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N-27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
N-28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_l)			Olumsuz çevre faktörleri (z_i)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
N-29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
O-15	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0
O-16	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0
O-17	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
O-18	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
O-19	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
O-20	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0
O-21	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
O-22	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
O-23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
O-24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
O-25	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
O-26	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
O-27	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
O-28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
P-17	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0
P-18	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0
P-19	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0
P-20	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0
P-21	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
P-22	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
P-23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P-24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P-26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
P-27	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
P-28	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
P-29	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
R-18	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
R-19	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
R-20	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
R-21	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
R-22	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0
R-23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R-24	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
R-25	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
R-26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R-27	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1
R-28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
R-29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
S-21	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
S-22	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
S-23	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
S-24	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
S-25	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.76. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörler (x_j)					Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörleri (y_j)			Olumsuz çevre faktörleri (z_j)				
	Tarihsel anıt mekanlar	Mimari doku	Geleneksel el sanatları	Ahşap tekne yapımcılığı	Festival ve şenlikler	Ulaşıla-bilirlik	Konak. ol.	Yeme-İçme ol.	Hava kir.	Su kir.	Görsel kir.	Güvenli olmayış	Gürültü
S-26	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
S-27	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
S-28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S-29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T-26	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0
T-27	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1
T-28	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0

EK 9. ÇİZELGE 4.77'NİN DEVAMI

Çizelge 4.77. Sosyo-kültürel faktörlerin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j . x_j$
	$3,5.x_1$	$1,4.x_2$	$2,5.x_3$	$1,2.x_4$	$1,4.x_5$	
E-7	0	0	2,5	0	0	2,5
E-8	0	0	2,5	0	1,4	3,9
E-9	0	0	2,5	0	1,4	3,9
E-10	0	0	0	0	1,4	1,4
F-2	0	0	0	0	0	0
F-3	0	0	0	0	0	0
F-4	0	0	2,5	0	0	2,5
F-5	0	0	0	0	0	0
F-6	0	0	0	0	0	0
F-7	0	0	0	0	0	0
F-8	0	0	0	0	0	0
F-9	0	0	2,5	0	0	2,5
F-10	0	0	0	0	1,4	1,4
G-3	0	0	0	0	0	0
G-4	0	0	0	0	0	0
G-5	0	0	0	0	0	0
G-6	0	0	0	0	0	0
G-7	0	0	0	0	0	0
G-8	0	0	0	0	0	0
G-9	0	0	0	0	1,4	1,4
G-10	3,5	1,4	2,5	0	1,4	8,8
H-4	3,5	0	2,5	0	1,4	7,4
H-5	0	0	2,5	0	1,4	3,9
H-6	0	0	0	0	1,4	1,4
H-7	3,5	0	0	0	0	3,5
H-8	0	0	0	0	1,4	1,4
H-9	0	0	0	0	1,4	1,4
H-10	0	0	0	0	0	0
H-11	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.77. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j . x_j$
	3,5.x_1	1,4.x_2	2,5.x_3	1,2.x_4	1,4.x_5	
I-5	0	0	0	0	0	0
I-6	0	0	2,5	0	1,4	3,9
I-7	0	0	0	0	0	0
I-8	0	0	0	0	0	0
I-9	0	0	0	0	1,4	1,4
I-10	0	0	0	0	0	0
I- 11	0	0	2,5	0	1,4	3,9
J-6	0	0	0	0	1,4	1,4
J-7	0	0	0	0	0	0
J-8	0	0	0	0	0	0
J-9	0	0	0	0	0	0
J-10	0	0	0	0	0	0
J-11	0	0	0	0	0	0
J-15	0	0	0	0	0	0
J-16	0	0	0	0	0	0
J-17	0	0	0	0	0	0
J-18	0	0	0	0	0	0
J-19	0	0	0	0	0	0
K-7	0	0	0	0	0	0
K-8	0	0	0	0	0	0
K-9	0	0	0	0	0	0
K-10	0	0	0	0	0	0
K-11	0	0	0	0	1,4	1,4
K-12	0	0	0	0	1,4	1,4
K-13	0	0	0	0	0	0
K-14	0	0	0	0	0	0
K-15	0	0	0	0	0	0
K-16	0	0	0	0	0	0
K-17	0	0	0	0	0	0
K-18	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.77. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j . x_j$
	$3,5.x_1$	$1,4.x_2$	$2,5.x_3$	$1,2.x_4$	$1,4.x_5$	
K-19	0	0	0	0	0	0
K-20	0	0	0	0	0	0
L-8	0	0	0	0	0	0
L-9	0	0	0	0	0	0
L-10	3,5	0	0	0	0	3,5
L-11	3,5	0	2,5	0	0	6,0
L-12	0	0	0	0	0	0
L-13	0	0	0	0	0	0
L-14	0	0	0	0	0	0
L-15	0	0	2,5	0	0	2,5
L-16	0	0	0	0	0	0
L-17	0	0	0	0	0	0
L-18	0	0	0	0	0	0
L-19	0	0	0	0	0	0
L-20	0	0	0	0	0	0
M-11	0	0	0	0	0	0
M-12	3,5	1,4	2,5	0	1,4	8,8
M-13	3,5	1,4	2,5	0	1,4	8,8
M-14	0	0	2,5	0	1,4	3,9
M-15	0	0	0	0	0	0
M-16	0	0	0	0	0	0
M-17	0	0	0	0	0	0
M-18	0	0	0	0	0	0
M-19	0	0	0	0	0	0
M-20	0	0	0	0	0	0
M-21	0	0	0	0	0	0
M-22	0	0	0	0	0	0
M-23	0	0	0	0	0	0
N-12	3,5	1,4	2,5	0	1,4	8,8
N-13	3,5	1,4	2,5	0	1,4	8,8

Çizelge 4.77. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j . x_j$
	3,5.x_1	1,4.x_2	2,5.x_3	1,2.x_4	1,4.x_5	
N-14	0	0	0	0	0	0
N-15	0	0	2,5	0	0	2,5
N-16	0	0	0	0	0	0
N-17	0	0	0	0	0	0
N-18	0	0	0	0	0	0
N-19	0	0	0	0	0	0
N-20	0	0	2,5	0	0	2,5
N-21	0	0	0	0	0	0
N-22	0	0	0	0	0	0
N-23	0	0	0	0	0	0
N-24	0	0	0	0	0	0
N-25	0	0	0	0	0	0
N-26	0	0	0	0	0	0
N-27	0	0	0	0	0	0
N-28	0	0	0	0	0	0
N-29	0	0	0	0	0	0
O-15	0	0	2,5	0	0	2,5
O-16	0	0	2,5	0	0	2,5
O-17	0	0	2,5	0	0	2,5
O-18	0	0	0	0	0	0
O-19	0	0	0	0	0	0
O-20	0	0	0	0	0	0
O-21	0	0	0	0	0	0
O-22	0	0	0	0	0	0
O-23	0	0	0	0	0	0
O-24	0	0	0	0	0	0
O-25	0	0	0	0	0	0
O-26	0	0	0	0	0	0
O-27	0	0	0	0	0	0
O-28	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.77. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j . x_j$
	$3,5.x_1$	$1,4.x_2$	$2,5.x_3$	$1,2.x_4$	$1,4.x_5$	
P-17	0	1,4	0	0	0	1,4
P-18	0	0	0	0	0	0
P-19	0	0	0	0	0	0
P-20	0	0	0	0	0	0
P-21	0	0	0	0	0	0
P-22	0	0	0	0	0	0
P-23	0	0	0	0	0	0
P-24	0	0	0	0	0	0
P-25	0	0	0	0	0	0
P-26	0	0	0	0	0	0
P-27	0	0	0	0	0	0
P-28	0	0	0	0	0	0
P-29	0	0	2,5	0	0	2,5
R-18	0	0	0	0	0	0
R-19	0	0	0	0	0	0
R-20	0	0	0	0	0	0
R-21	0	0	0	0	0	0
R-22	0	0	0	0	0	0
R-23	0	0	0	0	0	0
R-24	0	0	0	0	0	0
R-25	0	0	0	0	0	0
R-26	0	0	0	0	0	0
R-27	0	0	0	0	0	0
R-28	0	0	0	0	0	0
R-29	0	0	0	0	0	0
S-21	0	0	0	0	0	0
S-22	0	0	0	0	0	0
S-23	0	0	0	1,2	0	1,2
S-24	3,5	0	2,5	1,2	0	7,2
S-25	0	0	2,5	1,2	0	3,7

Çizelge 4.77. devam

Plan-kare no	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu $b_j.x_j$					B_i $\sum_{j=1}^{k} b_j . x_j$
	$3,5.x_1$	$1,4.x_2$	$2,5.x_3$	$1,2.x_4$	$1,4.x_5$	
S-26	0	0	0	1,2	0	1,2
S-27	0	0	0	0	0	0
S-28	0	0	0	0	0	0
S-29	0	0	0	0	0	0
T-26	0	1,4	2,5	1,2	0	5,1
T-27	0	0	0	0	0	0
T-28	3,5	0	2,5	1,2	0	7,2

EK 10. ÇİZELGE 4.79'UN DEVAMI

Çizelge 4.79. Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_i $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
E-7	3,9	0	0	3,9
E-8	3,9	0	0	3,9
E-9	3,9	0	3,5	7,4
E-10	3,9	0	3,5	7,4
F-2	0	0	0	0
F-3	3,9	2,6	3,5	10
F-4	3,9	0	0	3,9
F-5	3,9	0	0	3,9
F-6	3,9	0	0	3,9
F-7	3,9	0	0	3,9
F-8	0	0	0	0
F-9	3,9	0	0	3,9
F-10	3,9	0	0	3,9
G-3	0	0	0	0
G-4	3,9	0	0	3,9
G-5	0	0	0	0
G-6	3,9	0	0	3,9
G-7	0	0	0	0
G-8	0	0	0	0
G-9	0	0	0	0
G-10	3,9	2,6	3,5	10
H-4	3,9	2,6	3,5	10
H-5	3,9	0	0	3,9
H-6	3,9	0	0	3,9
H-7	3,9	0	0	3,9
H-8	3,9	0	3,5	7,4
H-9	3,9	0	0	3,9
H-10	3,9	0	0	3,9
H-11	0	0	0	0

Çizelge 4.79. devam

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_i $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
I-5	0	0	0	0
I-6	3,9	2,6	3,5	10
I-7	3,9	0	3,5	7,4
I-8	3,9	0	0	3,9
I-9	3,9	0	0	3,9
I-10	0	0	0	0
I- 11	3,9	0	0	3,9
J-6	3,9	0	0	3,9
J-7	0	0	0	0
J-8	3,9	0	0	3,9
J-9	0	0	0	0
J-10	0	0	0	0
J-11	3,9	0	0	3,9
J-15	0	0	0	0
J-16	3,9	0	0	3,9
J-17	3,9	0	0	3,9
J-18	3,9	0	0	3,9
J-19	0	0	0	0
K-7	0	0	0	0
K-8	0	0	0	0
K-9	0	0	0	0
K-10	0	0	0	0
K-11	3,9	0	0	3,9
K-12	3,9	0	0	3,9
K-13	3,9	0	0	3,9
K-14	3,9	0	0	3,9
K-15	3,9	0	0	3,9
K-16	3,9	0	0	3,9
K-17	3,9	0	0	3,9
K-18	0	0	0	0

Çizelge 4.79. devam

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_i $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
K-19	0	0	0	0
K-20	0	0	0	0
L-8	3,9	0	0	3,9
L-9	3,9	0	0	3,9
L-10	3,9	0	0	3,9
L-11	3,9	0	0	3,9
L-12	3,9	0	0	3,9
L-13	3,9	0	0	3,9
L-14	0	0	0	0
L-15	3,9	0	0	3,9
L-16	3,9	0	0	3,9
L-17	0	0	0	0
L-18	0	0	0	0
L-19	3,9	0	0	3,9
L-20	3,9	0	0	3,9
M-11	3,9	0	0	3,9
M-12	3,9	2,6	3,5	10
M-13	3,9	2,6	3,5	10
M-14	3,9	0	0	3,9
M-15	3,9	0	0	3,9
M-16	3,9	0	0	3,9
M-17	3,9	0	0	3,9
M-18	0	0	0	0
M-19	3,9	0	0	3,9
M-20	3,9	0	0	3,9
M-21	0	0	0	0
M-22	0	0	0	0
M-23	0	0	0	0
N-12	3,9	2,6	3,5	10
N-13	3,9	2,6	3,5	10

Çizelge 4.79. devam

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_i $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
N-14	3,9	0	0	3,9
N-15	3,9	0	0	3,9
N-16	3,9	0	0	3,9
N-17	3,9	0	0	3,9
N-18	3,9	0	0	3,9
N-19	3,9	0	0	3,9
N-20	3,9	0	0	3,9
N-21	3,9	0	0	3,9
N-22	0	0	0	0
N-23	0	0	0	0
N-24	0	0	0	0
N-25	0	0	0	0
N-26	0	0	0	0
N-27	0	0	0	0
N-28	0	0	0	0
N-29	0	0	0	0
O-15	3,9	2,6	3,5	10
O-16	3,9	2,6	3,5	10
O-17	3,9	0	0	3,9
O-18	3,9	0	0	3,9
O-19	3,9	0	0	3,9
O-20	3,9	0	0	3,9
O-21	3,9	0	0	3,9
O-22	3,9	0	0	3,9
O-23	0	0	0	0
O-24	0	0	0	0
O-25	3,9	0	0	3,9
O-26	3,9	0	0	3,9
O-27	3,9	0	0	3,9
O-28	0	0	0	0

Çizelge 4.79. devam

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_i $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
P-17	3,9	2,6	3,5	10
P-18	3,9	2,6	3,5	10
P-19	3,9	0	3,5	7,4
P-20	3,9	0	3,5	7,4
P-21	3,9	0	0	3,9
P-22	3,9	0	0	3,9
P-23	0	0	0	0
P-24	0	0	0	0
P-25	0	0	0	0
P-26	0	0	0	0
P-27	3,9	0	0	3,9
P-28	3,9	0	0	3,9
P-29	3,9	0	0	3,9
R-18	3,9	0	0	3,9
R-19	3,9	0	0	3,9
R-20	3,9	0	0	3,9
R-21	3,9	0	0	3,9
R-22	3,9	0	3,5	7,4
R-23	0	0	0	0
R-24	3,9	0	0	3,9
R-25	3,9	0	0	3,9
R-26	0	0	0	0
R-27	3,9	0	0	3,9
R-28	0	0	0	0
R-29	0	0	0	0
S-21	3,9	0	0	3,9
S-22	3,9	0	0	3,9
S-23	3,9	0	0	3,9
S-24	3,9	0	3,5	7,4
S-25	3,9	0	0	3,9

Çizelge 4.79. devam

Plan-kare no	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu ($c_j.y_j$)			C_i $\sum_{j=1}^{k} c_j \cdot y_j$
	$3,9.y_1$	$2,6.y_2$	$3,5.y_3$	
S-26	3,9	0	0	3,9
S-27	3,9	0	0	3,9
S-28	0	0	0	0
S-29	0	0	0	0
T-26	3,9	2,6	3,5	10
T-27	3,9	0	0	3,9
T-28	3,9	0	3,5	7,4

EK 11. ÇİZELGE 4.81'İN DEVAMI

Çizelge 4.81. Olumsuz çevre faktörlerin turistik ve rekreasyonel etkinliklere uygunluk değerinin hesaplanması

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_i $\sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
E-7	0	0	0	0	0	0
E-8	0	0	0	1,2	0	1,2
E-9	1,1	0	0	0	0	1,1
E-10	1,1	0	0	0	1,5	2,6
F-2	0	0	0	0	0	0
F-3	0	3,0	3,2	1,2	0	7,4
F-4	0	0	0	0	0	0
F-5	0	3,0	0	0	0	3,0
F-6	0	0	0	0	0	0
F-7	0	0	3,2	0	0	3,2
F-8	0	0	3,2	0	0	3,2
F-9	0	0	0	0	0	0
F-10	0	0	0	0	1,5	1,5
G-3	0	0	0	0	0	0
G-4	0	0	0	0	0	0
G-5	0	0	0	1,2	0	1,2
G-6	0	3,0	0	1,2	0	4,2
G-7	0	0	0	1,2	0	1,2
G-8	0	0	0	0	0	0
G-9	0	3,0	3,2	0	0	6,2
G-10	1,1	3,0	0	0	0	4,1
H-4	0	0	0	0	0	0
H-5	0	0	0	0	0	0
H-6	0	0	0	0	0	0
H-7	0	0	0	0	0	0
H-8	1,1	3,0	3,2	0	0	7,3
H-9	0	3,0	3,2	0	0	6,2
H-10	0	3,0	0	0	0	3,0
H-11	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.81. devam

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_i $\sum_{j=1}^{k} d_j . z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
I-5	0	0	0	0	0	0
I-6	0	0	0	0	0	0
I-7	0	0	0	0	0	0
I-8	0	0	0	0	0	0
I-9	0	0	0	0	0	0
I-10	0	0	0	1,2	0	1,2
I- 11	0	0	0	0	0	0
J-6	0	0	0	0	0	0
J-7	0	0	0	1,2	0	1,2
J-8	0	0	0	0	0	0
J-9	0	0	0	1,2	0	1,2
J-10	0	0	0	1,2	0	1,2
J-11	0	0	0	0	0	0
J-15	0	0	0	0	0	0
J-16	0	0	0	1,2	0	1,2
J-17	0	0	0	1,2	0	1,2
J-18	0	0	0	1,2	0	1,2
J-19	0	0	0	0	0	0
K-7	0	0	0	0	0	0
K-8	0	0	0	1,2	0	1,2
K-9	0	0	0	1,2	0	1,2
K-10	0	0	0	0	0	0
K-11	0	0	0	0	0	0
K-12	0	0	0	0	0	0
K-13	0	0	0	0	0	0
K-14	0	0	0	0	0	0
K-15	0	0	0	0	0	0
K-16	0	0	0	1,2	0	1,2
K-17	0	0	0	0	0	0
K-18	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.81. devam

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_i $\sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
K-19	0	0	0	1,2	0	1,2
K-20	0	0	0	0	0	0
L-8	0	0	0	0	0	0
L-9	0	0	0	0	0	0
L-10	1,1	3,0	3,2	1,2	1,5	10
L-11	0	0	0	0	0	0
L-12	0	0	0	1,2	0	1,2
L-13	0	0	0	0	0	0
L-14	0	0	0	0	0	0
L-15	0	0	0	0	0	0
L-16	0	0	0	0	0	0
L-17	0	0	0	1,2	0	1,2
L-18	0	0	0	1,2	0	1,2
L-19	0	0	0	0	0	0
L-20	0	0	0	1,2	0	1,2
M-11	0	0	0	0	0	0
M-12	1,1	3,0	0	0	0	4,1
M-13	0	0	0	0	0	0
M-14	0	0	0	0	0	0
M-15	0	0	0	0	0	0
M-16	0	0	0	0	0	0
M-17	0	0	0	0	0	0
M-18	0	0	0	1,2	0	1,2
M-19	0	0	0	0	0	0
M-20	0	0	0	0	0	0
M-21	0	0	0	1,2	0	1,2
M-22	0	0	0	1,2	0	1,2
M-23	0	0	0	1,2	0	1,2
N-12	0	0	0	0	0	0
N-13	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.81. devam

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_i $\sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
N-14	0	0	0	0	0	0
N-15	0	0	0	1,2	0	1,2
N-16	0	0	0	0	0	0
N-17	0	0	0	1,2	0	1,2
N-18	0	0	0	1,2	0	1,2
N-19	0	0	0	0	0	0
N-20	0	0	0	0	0	0
N-21	0	0	0	0	0	0
N-22	0	0	0	1,2	0	1,2
N-23	0	0	0	1,2	0	1,2
N-24	0	0	0	1,2	0	1,2
N-25	0	0	0	0	0	0
N-26	0	0	0	1,2	0	1,2
N-27	0	0	0	1,2	0	1,2
N-28	0	0	0	1,2	0	1,2
N-29	0	0	0	1,2	0	1,2
O-15	0	3,0	3,2	0	0	6,2
O-16	0	0	3,2	0	0	3,2
O-17	0	3,0	0	0	0	3,0
O-18	0	0	0	0	0	0
O-19	0	3,0	0	0	0	3,0
O-20	0	3,0	3,2	0	0	6,2
O-21	0	0	0	0	0	0
O-22	0	0	0	0	0	0
O-23	0	0	0	1,2	0	1,2
O-24	0	0	0	1,2	0	1,2
O-25	0	0	0	0	0	0
O-26	0	0	0	0	0	0
O-27	0	0	0	0	0	0
O-28	0	0	0	1,2	0	1,2

Çizelge 4.81. devam

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_i $\sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
P-17	0	0	0	0	0	0
P-18	0	0	0	0	0	0
P-19	0	0	3,2	0	0	3,2
P-20	0	3,0	0	0	0	3,0
P-21	0	0	0	0	0	0
P-22	0	0	0	0	0	0
P-23	0	0	0	0	0	0
P-24	0	0	0	0	0	0
P-25	0	0	0	0	0	0
P-26	0	0	3,2	1,2	1,5	5,9
P-27	0	0	0	1,2	0	1,2
P-28	0	0	0	1,2	0	1,2
P-29	0	0	0	0	0	0
R-18	0	0	0	0	0	0
R-19	0	0	0	0	0	0
R-20	0	0	0	0	0	0
R-21	0	0	0	0	1,5	1,5
R-22	0	0	0	1,2	0	1,2
R-23	0	0	0	0	0	0
R-24	0	0	3,2	0	0	3,2
R-25	0	0	0	0	0	0
R-26	0	0	0	0	0	0
R-27	0	0	3,2	1,2	1,5	5,9
R-28	0	0	0	1,2	0	1,2
R-29	0	0	0	1,2	0	1,2
S-21	0	0	0	0	0	0
S-22	0	0	0	0	0	0
S-23	0	0	0	0	0	0
S-24	0	0	0	0	0	0
S-25	0	0	0	0	0	0

Çizelge 4.81. devam

Plan-kare no	Olumsuz çevre faktörleri $d_j.z_j$					D_l $\sum_{j=1}^{k} d_j \cdot z_j$
	$1,1.z_1$	$3,0.z_2$	$3,2.z_3$	$1,2.z_4$	$1,5.z_5$	
S-26	0	0	0	0	0	0
S-27	0	0	0	0	0	0
S-28	0	0	0	0	0	0
S-29	0	0	0	0	0	0
T-26	0	0	0	0	0	0
T-27	0	0	3,2	0	1,5	4,7
T-28	0	0	0	0	0	0

EK 12. ÇİZELGE 4.82'NİN DEVAMI

Çizelge 4.82. Çalışma alanında her bir plan-kare için hesaplanan turizm ve rekreasyon potansiyeli (RTP_i) değeri

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
D-4	2,8	2,5	3,5	5,7	3,1
D-5	2,8	0	3,9	3,0	3,7
D-6	1,7	0	3,9	1,5	4,1
D-7	2,1	0	3,9	0	6,0
D-8	1,2	0	3,9	4,4	0,7
D-9	1,5	0	3,9	1,2	4,2
D-10	0,01	0	3,9	1,5	2,4
E-1	3,6	1,4	7,4	7,4	5,0
E-2	5,3	0	7,4	3,0	9,7
E-3	3,5	0	0	3,0	0,5
E-4	5,9	0	3,9	3,0	6,8
E-5	2,7	2,5	3,9	0	9,1
E-6	2,6	3,9	3,9	0	10,4
E-7	2,6	2,5	3,9	0	9,0
E-8	2,8	3,9	3,9	1,2	9,4
E-9	1,3	3,9	7,4	1,1	11,5

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
E-10	0,01	1,4	7,4	2,6	6,2
F-2	2,7	0	0	0	2,7
F-3	6,9	0	10	7,4	9,5
F-4	1,9	2,5	3,9	0	8,3
F-5	5,1	0	3,9	3,0	6,0
F-6	3,0	0	3,9	0	6,9
F-7	3,1	0	3,9	3,2	3,8
F-8	4,1	0	0	3,2	0,9
F-9	3,3	2,5	3,9	0	9,7
F-10	1,0	1,4	3,9	1,5	4,8
G-3	3,0	0	0	0	3,0
G-4	5,8	0	3,9	0	9,7
G-5	2,5	0	0	1,2	1,3
G-6	5,4	0	3,9	4,2	5,1
G-7	4,8	0	0	1,2	3,6
G-8	4,5	0	0	0	4,5

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
G-9	4,6	1,4	0	6,2	-0,2
G-10	1,0	8,8	10	4,1	15,7
H-4	6,6	7,4	10	0	24,0
H-5	5,3	3,9	3,9	0	13,1
H-6	5,9	1,4	3,9	0	11,2
H-7	3,2	3,5	3,9	0	10,6
H-8	4,3	1,4	7,4	7,3	5,8
H-9	4,2	1,4	3,9	6,2	3,3
H-10	3,3	0	3,9	3,0	4,2
H-11	2,6	0	0	0	2,6
I-5	2,9	0	0	0	2,9
I-6	6,3	3,9	10	0	20,2
I-7	6,7	0	7,4	0	14,1
I-8	4,1	0	3,9	0	8,0
I-9	4,0	1,4	3,9	0	9,3
I-10	3,7	0	0	1,2	2,5

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
I- 11	3,4	3,9	3,9	0	11,2
J-6	7,7	1,4	3,9	0	13,0
J-7	2,5	0	0	1,2	1,3
J-8	2,8	0	3,9	0	6,7
J-9	3,5	0	0	1,2	2,3
J-10	5,4	0	0	1,2	4,2
J-11	4,4	0	3,9	0	8,3
J-15	1,4	0	0	0	1,4
J-16	2,9	0	3,9	1,2	5,6
J-17	5,2	0	3,9	1,2	7,9
J-18	4,6	0	3,9	1,2	7,3
J-19	1,8	0	0	0	1,8
K-7	3,8	0	0	0	3,8
K-8	2,8	0	0	1,2	1,6
K-9	1,2	0	0	1,2	0
K-10	3,1	0	0	0	3,1

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
K-11	3,1	1,4	3,9	0	8,4
K-12	2,5	1,4	3,9	0	7,8
K-13	1,7	0	3,9	0	5,6
K-14	2,3	0	3,9	0	6,2
K-15	4,8	0	3,9	0	8,7
K-16	5,1	0	3,9	1,2	7,8
K-17	4,8	0	3,9	0	8,7
K-18	4,8	0	0	0	4,8
K-19	6,0	0	0	1,2	4,8
K-20	1,0	0	0	0	1,0
L-8	3,7	0	3,9	0	7,6
L-9	4,7	0	3,9	0	8,6
L-10	6,9	3,5	3,9	10	4,3
L-11	5,2	6,0	3,9	0	15,1
L-12	3,8	0	3,9	1,2	6,5
L-13	4,2	0	3,9	0	8,1

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
L-14	4,5	0	0	0	4,5
L-15	4,0	2,5	3,9	0	10,4
L-16	1,5	0	3,9	0	5,4
L-17	2,8	0	0	1,2	1,6
L-18	2,0	0	0	1,2	0,8
L-19	4,9	0	3,9	0	8,8
L-20	4,2	0	3,9	0	8,1
M-11	5,4	0	3,9	0	9,3
M-12	5,9	8,8	10	4,1	20,6
M-13	6,6	8,8	10	0	25,4
M-14	4,6	3,9	3,9	0	12,4
M-15	3,5	0	3,9	0	7,4
M-16	3,6	0	3,9	0	7,5
M-17	2,4	0	3,9	0	6,3
M-18	2,4	0	0	1,2	1,2
M-19	2,7	0	3,9	0	6,6

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
M-20	5,5	0	3,9	0	9,4
M-21	3,7	0	0	1,2	2,5
M-22	3,1	0	0	1,2	1,9
M-23	0,8	0	0	1,2	-0,4
N-12	3,7	8,8	10	0	22,5
N-13	2,0	8,8	10	0	20,8
N-14	4,1	0	3,9	0	8,0
N-15	2,5	2,5	3,9	1,2	7,7
N-16	3,2	0	3,9	0	7,1
N-17	3,7	0	3,9	1,2	6,4
N-18	4,4	0	3,9	1,2	7,1
N-19	2,0	0	3,9	0	5,9
N-20	3,0	2,5	3,9	0	9,4
N-21	4,1	0	3,9	0	8,0
N-22	4,2	0	0	1,2	3,0
N-23	6,1	0	0	1,2	4,9

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
N-24	4,9	0	0	1,2	3,7
N-25	4,8	0	0	0	4,8
N-26	3,5	0	0	1,2	2,3
N-27	3,4	0	0	1,2	2,2
N-28	1,1	0	0	1,2	-0,1
N-29	0,6	0	0	1,2	-0,6
O-15	3,8	2,5	10	6,2	10,1
O-16	5,2	2,5	10	3,2	14,5
O-17	3,5	2,5	3,9	3,0	6,9
O-18	4,2	0	3,9	0	8,1
O-19	5,8	0	3,9	3,0	6,7
O-20	3,3	0	3,9	6,2	1
O-21	4,5	0	3,9	0	8,4
O-22	5,2	0	3,9	0	9,1
O-23	3,8	0	0	1,2	2,6
O-24	4,7	0	0	1,2	3,5

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
O-25	4,7	0	3,9	0	8,6
O-26	4,1	0	3,9	0	8,0
O-27	5,5	0	3,9	0	9,4
O-28	6,6	0	0	1,2	5,4
P-17	5,0	1,4	10	0	16,4
P-18	3,3	0	10	0	13,3
P-19	3,4	0	7,4	3,2	7,6
P-20	4,3	0	7,4	3,0	8,7
P-21	5,3	0	3,9	0	9,2
P-22	3,3	0	3,9	0	7,2
P-23	2,6	0	0	0	2,6
P-24	3,8	0	0	0	3,8
P-25	4,5	0	0	0	4,5
P-26	4,2	0	0	5,9	-1,7
P-27	4,5	0	3,9	1,2	7,2
P-28	7,3	0	3,9	1,2	10,0

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i Ai+Bi+Ci+(-Di)
P-29	1,1	2,5	3,9	0	7,5
R-18	3,9	0	3,9	0	7,8
R-19	5,9	0	3,9	0	9,8
R-20	5,7	0	3,9	0	9,6
R-21	4,2	0	3,9	1,5	6,6
R-22	4,7	0	7,4	1,2	10,9
R-23	5,4	0	0	0	5,4
R-24	3,8	0	3,9	3,2	4,5
R-25	2,9	0	3,9	0	6,8
R-26	5,6	0	0	0	5,6
R-27	8,5	0	3,9	5,9	6,5
R-28	6,7	0	0	1,2	5,5
R-29	1,0	0	0	1,2	-0,2
S-21	4,1	0	3,9	0	8,0
S-22	4,2	0	3,9	0	8,1
S-23	4,7	1,2	3,9	0	9,8

Çizelge 4.82. devam

Plan-kare no	Doğal faktörlerin uygunluğu A_i	Sosyo-kültürel faktörlerin uygunluğu B_i	Turistik ve rekreasyonel altyapı faktörlerinin uygunluğu C_i	Olumsuz çevre faktörlerinin uygunluğu D_i	RTP_i $Ai+Bi+Ci+(-Di)$
S-24	6,2	7,2	7,4	0	20,8
S-25	4,2	3,7	3,9	0	11,8
S-26	3,4	1,2	3,9	0	8,5
S-27	4,1	0	3,9	0	8,0
S-28	3,1	0	0	0	3,1
S-29	0,5	0	0	0	0,5
T-26	3,8	5,1	10	0	18,9
T-27	5,0	0	3,9	4,7	4,2
T-28	4,1	7,2	7,4	0	18,7

EK 13. DOĞAL (TABİİ) SİTLER KORUMA VE KULLANMA KOŞULLARI

(Anonim 1999c)

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999 — Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 659 5.11.1999 — ANKARA

İLKE KARARI

DOĞAL (TABİİ) SİTLER, KORUMA VE KULLANMA KOŞULLARI

Danıştay 6.Dairesinin 11.11.1997 gün ve 1996/3313 Esas, 1997/4875 sayılı kararı ile uygulamada çıkan sorunlar ve mevzuatla çelişen hususlar gözönüne alınarak, Kurulumuzun 16.6.1997 gün ve 541 sayılı, 14.7.1998 gün ve 593 sayılı, 14.7.1998 gün ve 596 sayılı, 12.3.1999 gün ve 639 sayılı ilke kararları yeniden düzenlenmiştir.

Doğal (Tabii) Sit: Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.

Bu alanlarda yapılacak tespit çalışmalarında, alanın özelliğine göre ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınması esastır.

1- I.Derece Doğal (Tabii) Sit: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır.

Bu alanlarda, bitki örtüsü, topoğrafya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına ancak;

a) Kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı ve benzeri) uygulamalarının Koruma Kurulunca uygun görüleceği şekliyle yapılabileceğine,

b) 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı veya 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı doğrultusunda hazırlanacak projesine göre ilgili koruma kurulundan izin almak koşulu ile halka açık rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler (lokanta, büfe, kafeterya, soyunma kabinleri, wc, gezi yolu, açık otopark ve benzeri) ile alanın ve

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999 Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 659 5.11.1999 ANKARA

çevrenin özelliklerinden kaynaklanan faaliyetlerin korunması ve geliştirilmesi amacına yönelik yapıların (iskele, balıkçı barınağı, bekçi kulübesi ve benzeri) yapılabileceğine,

c) Alanın doğal bitki dokusunu değiştirmeden Orman Genel Müdürlüğünün ilgili biriminden alınacak uygun görüş doğrultusunda koruma kurulunca ağaçlandırmaya izin verilebileceğine,

ç) Kar ve rüzgar devrikleri, doğal afetlerden etkilenmiş, hastalanmış veya kıymet ağacı olmayan ağaçlar ile ormanların bakımı ve doğal dengenin korunmasını sağlamak amacıyla Orman Genel Müdürlüğünün ilgili biriminden alınacak teknik rapor doğrultusunda ağaç kesimine koruma kurulunca izin verilebileceğine,

d) Orman alanlarında yangın için gerekli koruma önlemlerinin ilgili kuruluşlarca alınmasına,

e) Taş, toprak, kum alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılmamasına, toprak, curuf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzemenin dökülmemesine, ancak sit kararı ilanından önce ruhsat almış olan işletmelerde sahanın rehabilite edilerek yasal süresi içinde işlerinin tasfiyesine,

f) Doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri doğrultusunda alanın özelliğinden kaynaklanan faaliyetlerin koruma kurulu izni doğrultusunda sürdürülebileceğine,

g) Bu alanların korunmasını sağlamak amacına yönelik, her türlü bilgi verici uyarı levhalarının konulmasına, bu alanlardaki koruma önlemlerinin ilgili kuruluş ve yerel yönetimlerce alınmasına.

ğ) Mevcut tescilli ve tescilsiz yapıların bakım ve onarımlarının yürürlükteki ilke kararları doğrultusunda yapılabileceğine,

2- **II.Derece Doğal (Tabii) Sit:** Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yanında kamu yararı gözönüne alınarak kullanıma açılabilecek alanlardır.

Bu alanlarda, turizm yatırım ve turizm işletme belgeli turistik tesisler ile hizmete yönelik yapılar dışında herhangi bir yapılaşmaya gidilemeyeceğine,

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA
YÜKSEK KURULU

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999 Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 659 5.11.1999 ANKARA

a) Kullanıma açılacak bölgelerde geçici dönem yapılanma koşullarının ilgili kurumların görüşleri alınarak Koruma Kurullarınca belirlenmesine, bu belirlemede varsa çevre düzeni planı veya nazım plan kararları ile arazinin topoğrafya, peyzaj, silüet vb. karakteristiklerinin gözönünde tutulmasına, ancak hazırlanacak Koruma Amaçlı İmar Planı kriterlerini etkileyebilecek nitelik ve yoğunluktaki uygulamalara Koruma Amaçlı İmar Planı yaptırılmadan izin verilemeyeceğine,

b) Taş, toprak, kum alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılmamasına, toprak, curuf, çöp, sanayi artığı ve benzeri malzemenin dökülmemesine, ancak sit kararı ilanından önce ruhsat almış olan işletmelerde sahanın rehabilite edilerek yasal süresi içinde işlerinin tasfiyesine,

c) Doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri doğrultusunda alanın özelliğinden kaynaklanan faaliyetlerin Koruma Kurulu izni doğrultusunda sürdürülebileceğine,

3- III.derece Doğal (Tabii) Sit: Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yolunda, yörenin potansiyeli ve kullanım özelliği de gözönünde tutularak konut kullanımına da açılabilecek alanlardır.

a) Bu alanlarda, kullanıma açılacak bölgelerde geçici dönem yapılanma koşullarının ilgili kurumların görüşleri alınarak koruma kurullarınca belirlenmesine, bu belirlemede varsa 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı veya 1/5.000 ölçekli nazım planı kararları ile arazinin topoğrafya, peyzaj, silüet vb. karakteristiklerinin gözönünde tutulmasına, ancak hazırlanacak Koruma Amaçlı İmar Planı kriterlerini etkileyebilecek nitelik ve yoğunluktaki uygulamalara Koruma Amaçlı İmar Planı yaptırılmadan izin verilemeyeceğine,

b) Mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilmesinin yanısıra koruma kurulundan izin almak koşuluyla yeni tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılabileceğine,

c) Doğal peyzaj ve siluet dikkate alınarak koruma kurulunca belirlenecek koşullar doğrultusunda kum, çakıl, taş, maden ve benzeri malzeme alınabileceğine, bu amaçla ocak açılabileceğine, toprak, curuf, çöp, sanayi artığı ve benzeri dökülmemesine,

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999 — Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 659 5.11.1999 — ANKARA

ç) I. ve II.derece doğal sit alanı içinde kalan köy yerleşik alanlarının da III.derece doğal sit kapsamında değerlendirilmesine.

Ülke çıkarları açısından yapılmasında zorunluluk olduğu ilgili Bakanlıkça belirlenmek koşuluyla I., II. ve III.derece doğal sit alanlarında;

I- Korumaya yönelik 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planı ve/veya 1/5.000 ölçekli nazım plan kapsamında, plan yapılamadığı hallerde yapılacak tespit çerçevesinde ilgili koruma kurulunca uygun görüleceği şekliyle çevreye zarar vermeyecek enerji santralları yapılabileceğine,

II- Mevcut tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilmesinin yanısıra, koruma kurulundan izin almak koşuluyla yeni tarımsal ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılabileceğine,

III- Su Ürünleri Üretim ve Yetiştirme Tesislerine ilişkin yürürlükteki ilke kararının geçerli olduğuna,

Kurulumuzun 16.6.1997 gün ve 541 sayılı, 14.7.1998 gün ve 593 sayılı, 14.7.1998 gün ve 596 sayılı, 12.3.1999 gün ve 639 sayılı ilke kararlarının iptal edilmesine,

karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.O.Tekin AYBAŞ
Müsteşar

Üye	Üye	Üye	Üye
ÖKMEN (Özgün) Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı (bulunmadı)	DÖRTLEMEZ (Abdullah) Kül.Bak. Müsteşar Yrd.	AVCI (Nadir) Kül.ve Tab.Var.Kor.Gn.Md.V.	YARDIMCI (Nurettin) Vakıflar Gn.Md. (bulunmadı)

Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
AKAR (Haluk) Turizm Bak. Yat.Gn.Md. (şerh)	DUYGULUER (Feridun) Tek.Arş.ve Uyg. Gn.Md. (bulunmadı)	BAHADIR (Ali) Orman Genel Md.Yrd.	ÜNAL (Mete)	UYDAŞ (Nurcan)

Üye	Üye	Üye	Üye
TUNCER (Orhan Cezmi) (bulunmadı)	ERUZUN (Cengiz)	BİLGİ (Önder)	GÖK (Tamer)

EK 14. ARKEOLOJİK SİTLER, KORUMA VE KULLANMA KOŞULLARI

(Anonim 1999c)

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999
Karar No. ve Tarihi : 658 5.11.1999

Toplantı Yeri
ANKARA

İLKE KARARI

ARKEOLOJİK SİTLER, KORUMA VE KULLANMA KOŞULLARI

Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşullarına ilişkin 14.7.1998 gün ve 594 sayılı ilke kararı, uygulamada çıkan sorunlar, mevzuatla çelişen hususlar ve Danıştay 6.Dairesinin 11.11.1997 gün ve 1996/3313 esas, 1997/4875 sayılı kararı gözönüne alınarak aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Arkeolojik Sit: İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır.

Arkeolojik Sitlerde Koruma ve Kullanma Koşulları: Bu bölümde yapılan derecelendirme arkeolojik sitlerin taşıdıkları önem ve özelliklerinin yanısıra, alanda uygulanacak koruma ve kullanma koşullarını kapsar.

1) I.Derece Arkeolojik Sit: Korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır.

Bu alanlarda, kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilmemesine, imar planlarında aynen korunacak sit alanı olarak belirlenmesine, bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamayacağına, ancak;

a) Resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu durumlarda yapılacak alt yapı uygulamaları için müze müdürlüğünün ve varsa kazı başkanının görüşüyle konunun koruma kurulunda değerlendirilmesine,

b) Yeni tarımsal alanların açılmamasına, yalnızca sınırlı mevsimlik tarımsal faaliyetlerin devam edebileceğine, koruma kurullarınca uygun görülmesi halinde seracılığa devam edilebileceğine,

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA
YÜKSEK KURULU

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999
Karar No. ve Tarihi : 658 5.11.1999

Toplantı Yeri
ANKARA

c) Höyük ve tümülüslerde toprağın sürülmesine dayanan tarımsal faaliyetlerin kesinlikle yasaklanmasına, ağaçlandırmaya gidilmemesine, yalnızca mevcut ağaçlardan ürün alınabileceğine,

ç) Taş, toprak, kum vb. alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılmamasına, toprak, curuf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülmemesine,

d) Bu alanlar içerisinde yer alan ören yerlerinde gezi yolu düzenlemesi, meydan tanzimi, açık otopark, WC, bilet gişesi, bekçi kulübesi gibi ünitelerin koruma kurulundan izin alınarak yapılabileceğine,

e) Bu alanlar içerisinde bulunan ve günümüzde halen kullanılan umuma açık mezarlıklarda sadece defin işlemlerinin yapılabileceğine,

f) Taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir etmeyecek şekilde ilgili koruma kurulundan izin almak koşuluyla birleştirme (tevhit) ve ayırma (ifraz) yapılabileceğine,

2) II.Derece Arkeolojik Sit: Korunması gereken, ancak koruma ve kullanma koşulları koruma kurulları tarafından belirlenecek, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır.

Bu alanlarda, yeni yapılaşmaya izin verilmemesine, ancak;

a) Günümüzde kullanılmakta olan tescilsiz yapıların basit onarımlarının yürürlükteki ilke kararı doğrultusunda yapılabileceğine,

b) I.derece arkeolojik sit koruma ve kullanma koşullarının a,b,c,ç,d,e,f maddelerinin geçerli olduğuna,

3) III.Derece Arkeolojik Sit: Koruma-kullanma kararları doğrultusunda yeni düzenlemelere izin verilebilecek arkeolojik alanlardır.

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999 Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 658 5.11.1999 ANKARA

Bu alanlarda,

a) Geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesine,

Geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesinde;

-Öneri yapı yoğunluğunun, mevcut imar planı ile belirlenmiş yoğunluğu aşmamasına,

-Alana gelecek işlevlerin uyumuna,

-Gerekli alt yapı uygulamalarına,

-Öneri yapı gabarilerine,

-Yapı tekniğine ve malzemesine,

mevcut ve olası arkeolojik varlıkların korunması ve değerlendirilmesini sağlayacak bir biçimde çözümler getirilmesine,

b) Varsa onaylı çevre düzeni ve nazım plan kararları ile yerleşime açılmış kesimlerinde arkeolojik değerlerin korunmasını gözeterek, koruma amaçlı imar planlarının yapılmasına,

c) Bu ilke kararının alınmasından önce Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmış yerlerde planın öngördüğü koşulların geçerli olduğuna,

ç) Bu alanlarda, belediyesince veya valilikçe inşaat izni verilmeden önce, ilgili müze müdürlüğü uzmanları tarafından sondaj kazısı gerçekleştirilerek, sondaj sonuçlarının bu alanlarla ilgili, varsa kazı başkanının görüşleriyle birlikte müze müdürlüğünce koruma kuruluna iletilip kurul kararı alındıktan sonra uygulamaya geçilebileceğine,

d) III.derece arkeolojik sit alanı olarak belirlenen arkeolojik sit alanlarında koruma kurullarının, sondaj kazısı yapılacak alanlara ilişkin genel sondaj kararı alabileceğine,

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999 Toplantı Yeri
Karar No. ve Tarihi : 658 5.11.1999 ANKARA

e) Taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir etmeyecek şekilde ilgili koruma kurulundan izin almak koşuluyla birleştirme (tevhit) ve ayırma (ifraz) yapılabileceğine,

f) Bu alanlarda, taş, toprak, kum vb. alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocaklarının açılmamasına, toprak, curuf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzemenin dökülmemesine,

g) Ülke enerji üretimine getireceği katkı ve kamu yararı doğrultusunda bu alanlarda koruma kurulunca uygun görülmesi halinde rüzgar enerji santralları yapılabileceğine,

h) Sit alanlarındaki su ürünleri üretim ve yetiştirme tesislerine ilişkin yürürlükteki ilke kararının geçerli olduğuna,

4) Kentsel Arkeolojik Sitler: Arkeolojik sitlerle, 2863 sayılı Yasanın 6.Maddesinde tanımlanan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarını içeren ve aynı yasa maddesi gereği korunması gerekli kentsel dokuların birlikte bulunduğu alanlardır.

a) Bu alanlarda, arkeolojik değerlerin sağlıklı ve kapsamlı envanter çalışmasının yapılmasına, bu çalışma sonucunda hazırlanacak planlar onanmadan, parsel ölçeğinde uygulamaya geçilmemesine,

Planlama çalışmaları sırasında;

-Alana gelecek işlevlerin uyumuna,

-Günümüz koşullarının gerektirdiği altyapı hizmetlerinin proje aşamasından itibaren kültür katmanına zarar vermeyecek ve toprak kullanımını en alt düzeyde tutacak biçimde ele alınmasına,

-Öneri yapı gabarileri ile yapı tekniği ve malzemesinin geleneksel doku ile uyumuna özen gösterilmesine,

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YÜKSEK KURULU

Toplantı No.ve Tarihi : 60 5.11.1999
Karar No. ve Tarihi : 658 5.11.1999

Toplantı Yeri
ANKARA

b) Bu alanlarda mevcut yıkıntı temeller üzerine, o temellerin ait olduğu eski yapı, korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyorsa, ayrıca içinde bulunduğu sitin tarihsel kimliğinin yeniden canlandırılmasına önemli bir katkı yaratıyorsa yapıya ait eski bilgi, resim, gravür, fotoğraf, anı belgeleri vb. dokümanlarla restitüe edilebileceği ilgili koruma kurulunca kabul edildikten sonra restitüsyon projesi düzenlenerek ve kurulca onaylanarak, eski yapının yeniden ihya edilebileceğine,

c) Tek yapı ölçeğindeki korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyan yapı ve yapı kalıntılarının rölöve ve restorasyon projelerinin koruma kurulunca onanması koşulu ile onarılıp kullanılabileceğine, yasa kapsamı dışında kalan taşınmazların ise yürürlükteki ilke kararında belirtilen esaslar kapsamında basit onarımlarının yapılabileceğine,

14.7.1998 gün ve 594 sayılı ilke kararının iptaline

karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.O.Tekin AYBAŞ
Müsteşar

Üye	Üye	Üye	Üye
ÖKMEN (Özgün) Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı (bulunmadı)	DÖRTLEMEZ (Abdullah) Kül.Bak. Müsteşar Yrd.	AVCI (Nadir) Kül.ve Tab.Var. Kor.Gn.Md.V.	YARDIMCI (Nurettin) Vakıflar Gn.Md. (bulunmadı)

Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
AKAR (Haluk) Turizm Bak. Yat.Gn.Md.	DUYGULUER (Feridun) Tek.Arş.ve Uyg. Gn.Md. (bulunmadı)	BAHADIR (Ali) Orman Genel Md.Yrd.	ÜNAL (Mete)	UYDAŞ (Nurcan)

Üye	Üye	Üye	Üye
TUNCER (Orhan Cezmi) (bulunmadı)	ERUZUN (Cengiz)	BİLGİ (Önder)	GÖK (Tamer)

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara'da tamamladı. 1991 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden 1995 yılında bölüm ve fakülte birincisi olarak mezun oldu. 1995-1998 yılları arasında Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yaptı. 1998 yılı Şubat ayında AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda doktora öğrenimine başladı. 1995-1999 yılları arasında Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yaptı. 1999 yılı Ekim ayından itibaren A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmakta ve doktora eğitimine devam etmektedir.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ